ክፍል አንድ

ዘርን ስለማጥፋት ፣ በሰብአዊ ፍጥረት ላይ ስለተደረገ ወንጀል

ታህሳስ 1989 ዓ.ም.

የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽ/ቤት

የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት
አዲስ አበባ

የልዩ ዐቃቤ ሕግ ወንጀል መዝገብ ቁጥር 109/85
ታህሣሥ 14 ቀን 1989 ዓ.ም

ከሳሽ ፡ ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ተከሳሽ ፡ ዶ/ር ገረመው ደበሌ
የኢሠፓ ማዕከላዊ ኮሚቴ አባልና የግብርና ሚኒስቴር የነበረ ፣

<u>ክፍል አንድ</u>

<u>ዘርን በማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ ስለተፈፀመ ወንጀል</u>

ወንጀል

በ1949 ዓ.ም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና 281/ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ፡ ወንጀል መፈፀም ፣

የወንጀል ዝርዝር

ተከሳሽ ከ1967 1971 ዓ.ም በጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ወይም መንግሥት የአዲስ አበባ ቴራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በፖለቲካ ተሳስሮ የተቋቋመውን የሕብረብሔር ማህበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ሕዝብ በመላው ወይም በከፊል ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ በመቀበል በደረጃው በግብረአበርነት በማቀድ የተለያዩ አስተሳሰብ ያላቸው ሰዎች እንዲገደሉ በምርመራ ተገርፈው ተሰቃይተውና በአካላቸውና መንፈሳዊ ጤንነታቸው ላይ ጉዳት እንዲደርስባቸው በማድረግ ከዚህ በታች በዝርዝር ክሶች የተዘረዘሩትን ዘርን በማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ የተፈፀመን ወንጀል የተለያዩ ድርጊቶችን በመፈፀም ተከሷል ።

ዩሴፍ ኪሮስ
የዳት ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ንዑስ ክፍል አንድ

ሀ - ግድያ

አንደኛ

ተከሣሹ ፀረ አብዮተኛ የኢ.ህ.አ.ፓ አባል በማለት :-
መኮንን ወልደየስ
የተባለውን የድርጅቱን ሰራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት አዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ተወስዶ እንዲታሰርና በአብዮታዊ ዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አማካኝነት እንዲገደል በማድረጉ ፤

ንዑስ ክፍል ሁለት

ለ - አካልን ማቁሰል በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነት ላይ ጉዳት እንዲደርስ ማድረግ

ሁለተኛ

ተከሣሹ የኢ.ህ.አ.ፓ ፀረ-አብዮተኛ አሳዳሚ ነው በሚል ምክንያት አድርጐ አቶ ዘለቀ ደምሴ የተባለውን የድርጅቱን ሰራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት ቄራዎች ድርጅት እንዲታሰርና በደርግ ምርመራ ውስጥ በመርማሪዎች አማካኝነት እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነቱ ላይ ጉዳት እንዲደርስበት በማድረጉ ፤

ክፍል አንድ

በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ቁጥር 113 መሠረት በአማራጭ የቀረበ ክስ

ንዑስ ክፍል አንድ

ሀ. ከባድ የግፍ አገዳደል

አንደኛ ክስ

ወንጀል

በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና [illegible] የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል መፈፀም ፤

የወንጀሉ ዝርዝር

ተከሳሽ በ1969 ዓ.ም የአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ [illegible] እንዲገደል አስተድሞ በማሰብና ፀረ-አብዮተኛ የኢ.ህ.አ.ፓ. አባል ነው በሚል ምክንያት አድርጎ :
[illegible] ወልደየስ
የተባለውን የድርጅቱን ሰራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት ቦታ እንዲያዝና በዚሁ ዓ.ም [illegible] በዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አማካኝነት ባልታወቀ ቦታ በተለይ ጨካኝ ነወረኛ በሆነ [illegible] እንዲገደል በማድረጉ ተከሷል ::

ንዑስ ክፍል ሁለት

ለ. ሆን ብሎ ስለተደረገ ከባድ የአካል ጉዳት

ሁለተኛ ክስ

ወንጀል

በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና [illegible] እና ሐ የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል መፈፀም ፤

[redacted] በ1969 ዓ.ም የቂራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በሰው [redacted] እንዲደርስ አስበ ፀረ-አብዮተኛ አሳዳሚ ነው በሚል ምክንያት አድርጌ [redacted] የነበረውን :-

[redacted]

[redacted] ከሚሰራበት ድርጅት እንዲያዝ አድርጌ በደርግ ምርመራ [redacted] እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል ነዋሪ የሆነ ሕመምተኝነት [redacted] ::

ራሱን ችሎ የቀረበ ክስ

[redacted]

[redacted]

[redacted] የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና 416 [redacted] ወንጀል መፈፀም ፡

[redacted]

[redacted] በ1969 ዓ.ም የቂራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ ፀረ- [redacted] ምክንያት :-

[redacted]

[redacted] ከሚሰሩበት ቂራዎች በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጪ [redacted] በአዲስ አበባ ወህኒ ቤት አንድ ዓመት ከሦስት ወር [redacted] ::

መግለጫ

የማስረጃው ዝርዝር ፍርድ ቤት በጠየቀ ጊዜ የሚቀርብ ነው ::

ዩሴፍ ኪሮስ
ረዳት ልዩ ዐቃቤ ሕግ

የወ.መ.ቁ.952/89
ጥቅምት 30/1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ ሰጉስ ወልዱ
አህመድ መነወር
ሰይድ መሰመድ

ከሣሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ዩሴፍ ኪሮስ ቁርቤሰለሁ
ተከሣሽ :_ ደ/ር ገረመው ደበሌ መካከል ያለውን ነው

ጠበቃ:_ ዩሴፍ ገ/እግዚአብሔር ቁርቤሰለሁ ባለፈው ችሎት ልዩ ዐቃቤ ሕግ በሁለተኛው ክስ ስሙ መጠቀስ የሚገባው የግል ተበዳይ ስለአልተጠቀሰ ስሙን ጠቅሰን እና ጨምረን ማቅረብ እንድንችል ፍ/ቤቱ ይፍቀድልን ሲሉ የሥ.ሥ.ሕ.ቁ.119/ መሠረት አድርገው ጠይቀዋል በተከሣሽ በኩልም በጠበቃቸው አማካኝነት ጥያቄውን ተቃውመዋል ይሄን ያህል ተከሣሽ በእስር ቤት ቆይተው የሰው ምስክር ከተሰማ በኋላ አሁን ክስ ላሻሽል የሚለው ጥያቄ ተቀባይነት የለውም በለው ጠይቀዋል እና ፍ/ቤቱ በዚህ በመነሳት ጉዳዩን መርምሯል በመሠረቱ ዐቃቤ ሕግ እንደሚሉት አንድ የግል ተበዳይ አልተጠቀሰም እና አለመጠቀሱ ፍትሕን ያዛባል ተከሣሹን አለአግባብ ከክሱ እንዲያመልጥ ያደርገዋል በዚህ ጉዳይ እና ይፈቀድልን ነው የሚሉት ፍ/ቤቱም 119 እንደተመለከተው አብዛኛውን የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ የተከሣሹን የመከላከያ ጥቅም ለየጠበቀ የሄደ ቢሆንም አልፎ አልፎ ለፍትህ አስጠግቶ መሰናክል የሆነ ነገር በተፈጠረ ያ መወገድ እንዳለበት እራሱ ይህ አንቀጽ 118 በለሚደነግግ ፍ/ቤቱ የከሣሽን ወገን ጥያቄ ተቀብሎ ያንን ጨምሮ ያቅርብ ብሎ ብይን ሰጥቷል::=_

_ የተከበረው ፍ/ቤት ለዛሬ ሰምንት እና ቁርባለን::=_

<u>ት እ ዛ ዝ ፤</u>

_ ተሻሽሎ የሚቀርበውን የክስ ማመልከቻ ለመቀበል ቀጠሮ ለህዳር 7/91 ዓ.ም.

የወ.መ.ቁ. 952/89
ህዳር 7 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ ሐጐስ ወልዱ
ሰይድ መሐመድ
ፀጌ ሀዋዝ

_ ከሣሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽጌፍ ከርስ
_ ተከሣሽ :_ ዳ/ር ገረመው ደበሌ መካከል ያለው ነው የሚሆነው በአለፈው በአጭር ቀን ውስጥ የሰጠነው ትእዛዝ እንዲያልቅ እንፈልጋለን::
_ ጠበቃ አበራ ጣሰው ቀርቤአለሁ
_ የተሻሻለውን ክስ አቅርበናል ክቡር ፍርድ ቤት
_ እሺ አቅርቡልን
_ በአለፈው ቀጠሮ በተሰጠው ትእዛዝ መሠረት የልዩ ዐቃቤ ሕግ የተሻሻለ ነው የሚለውን ክስ አቅርቦ ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል ለተከሣሽ ጠበቃ ተሰጥቷቸዋል በህጉ መሠረት የቀረበው ክስ መነበብ ስላለበት አጭር ንባብ እናደርጋለን ማለት ነው::
የተሻሻለው ክስ በንባብ ተሰምቶ ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል::
_ የተከበረው ፍርድ ቤት ክሱ ተነቦልን ገብቶናል ደንበኞችን አነጋግሬያለሁ ስለዚህ እምነት ክህደታቸውን ሊሰጡ ይችላሉ::
_ ጠበቃው በአመለከቱት መሠረት እምነት ክህደት ጥያቄ ነው የምንተላለፈው
_ ዶ/ር ተሻሽሎ ስለቀረበ ነው የምጠይቀት እንደገና ይሄ ክስ ተሻሽሎ ቀርቧልና በዚህ ክስ መሠረት የተጠቀሱትን ነገሮች አሉ ነገሮች አሉ እነዚህን ነገሮች ፈጽመዋል አልፈጸሙም ነው ጥያቄያችን?
_ አልፈፀምኩም ጥፋተኛም አይደለሁም
_ ጥፋተኛ አይደለሁም ብለው ደምድመዋል ልዩ ዐቃቤ ሕግ
_ እንደክሱ አቀራረብ የሚያስረዱ ማስረጃዎች ስላሉን ማስረጃዎች እንዲቀርቡ እንዲታዘዝልን ነው የምናመለክተው::=_

<u>ትእዛዝ</u>

ዐቃቤ ሕግ ያለው ምስክር እንዲቀርብ ነው ያዘዝነው::
ቀጠሮ ህዳር 28 ቀን 1991 ዓ.ም.

ክፍል አንድ

ዘርን ስለማጥፋት ፤ በሰብዓዊ ፍጥረት ላይ ስለተደረገ ወንጀል

ተሻሽሎ የቀረበ የክስ ማመልከቻ

ሕዳር 1991 ዓ.ም

ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት
አዲስ አበባ

የልዩ ዐቃቤ ሕግ ወንጀል መዝገብ ቁጥር 109/85
ታህሣሥ 14 ቀን 1989 ዓ.ም

ከሣሽ :- ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ተከሣሽ :- ዶ/ር ገረመው ደበሌ
የኢሠፓ ማዕከላዊ ኰሚቴ አባልና የግብርና ሚኒስቴር የነበረ ፡፡

ክፍል አንድ

ዘርን በማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ ስለተፈፀመ ወንጀል

ወንጀሉ

በ1949 ዓ.ም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና 281/ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል መፈፀም ፡፡

የወንጀሉ ዝርዝር

ተከሣሹ ከ1967 - 1971 ዓ.ም በጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ወይም መንግሥት የአዲስ አበባ ቁራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በፖለቲካ ተሳስሮ የተቋቋመውን የሕብረብሔር ማህበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ሕዝብ በመላው ወይም በከፊል ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ በመቀበል በደረጃው በግብረአበርነት በማቀድ የፖለቲካ ትስስሩ ያላቸው ሰዎች እንዲገደሉ በምርመራ ተገርፈው ተሰቃይተውና በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነታቸው ላይ ጉዳት እንዲደርስባቸው በማድረግ ከዚህ በታች በንዑስ ክፍሎች የተዘረዘሩትን ዘርን በማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ የተፈፀመን ወንጀል የሚያቋቁሙ ድርጊቶችን በመፈፀም ተከሷል ::

ንዑስ ክፍል አንድ

ሀ ግድያ

አንደኛ

ተከሣሹ ፀረ-አብዮተኛ የኢ.ህ.አ.ፓ አባል በማለት ፡
መኰንን ወልደየስ
የተባለውን የድርጅቱን ሰራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት አዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ውስጥ እንዲያዝና በአብዮታዊ ዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አማካኝነት እንዲገደል በማድረጉ ፤

ንዑስ ክፍል ሁለት

ለ አካልን ማቁሰል በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነት ላይ ጉዳት እንዲደርስ ማድረግ

ሁለተኛ

ተከሣሹ የኢ.ህ.አ.ፓ ፀረ-አብዮተኛ አሳዳሚ ነው በሚል ምክንያት አድርጐ አቶ በቀለ ደምሴ የተባለውን የድርጅቱን ሰራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት ቄራዎች ድርጅት እንዲያዝና በደርግ ምርመራ ውስጥ በመርማሪዎች አማካኝነት እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነቱ ላይ ጉዳት እንዲደርስበት በማድረጉ ፤

ሦስተኛ

ተከሳሹ ፀረ-አብዮተኛ አሳዳሚ በማለት አቶ አለባቸው መኰንን የተባለውን በ1969 ዓ.ም. ከሚሰራበት ቄራዎች ድርጅት በማስያዝ በምርመራ ምክንያት ደርግ ምርመራ ውስጥ እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነቱ ላይ ጉዳት እንዲደርስበት በማድረጉ

ክፍል አንድ

በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ቁጥር 113 መሠረት በአማራጭ የቀረበ ክስ

ንዑስ ክፍል አንድ

፩ ከባድ የግፍ አገዳደል

አንደኛ ክስ

ወንጀሉ

በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና 522/1/ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል መፈፀም ፡፡

የወንጀሉ ዝርዝር

ተከሳሹ በ1969 ዓ.ም የአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ ሰውን እንዲገደል አስቀድሞ በማሰብና ፀረ-አብዮተኛ የኢ.ህ.አ.ፓ. አባል ነው በሚል ምክንያት አድርጎ :-
መኩንን ወልደየስ
የተባለውን የድርጅቱን ሰራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት ቦታ እንዲያዝና በዚሁ ዓ.ም በአብዮታዊ በዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አማካኝነት ባልታወቀ ቦታ በተለይ ጨካኝ ነወረኛ በሆነ ሁኔታ እንዲገደል በማድረጉ ተከሷል ::

ንዑስ ክፍል ሁለት

፪ ሆን ብሎ ስለተደረገ ከባድ የአካል ጉዳት

ሁለተኛ ክስ

ወንጀሉ

በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና 538/1/ሀ/ እና ሐ የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል መፈፀም ፡፡

የወንጀሉ ዝርዝር

ተከሣሾች በ1969 ዓ.ም የቁራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በሰው አካል ላይ ጉዳት እንዲደርስ አስበ ፀረ አብዮተኛ አሳዳጊ ነው በሚል ምክንያት አድርጎ የድርጅቱ ሰራተኛ የነበረውን :-

በቀለ ደምሴ

የተባለውን በተጠቀሰው ዓ.ም ከሚሰራበት ድርጅት እንዲያዝ አድርጎ በደርግ ምርመራ በመርማሪዎች መሳ አካሉን እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል ነዋሪ የሆነ ሕመምተኝነት እንዲሰማው በማድረጉ ተከሷል ::

ሦስተኛ ክስ

ወንጀሉ በ1949 ዓ.ም. የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 32-1-ለ እና 538 የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል መፈፀም ፤

የወንጀሉ ዝርዝር

ተከሳሹ በ1969 ዓ.ም. የቁራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በሰው አካል ላይ ጉዳት እንዲደርስ አስበ ፀረ-አብዮተኛ አሳዳጊ ነው በሚል ምክንያት አድርጎ የድርጅቱ ሠራተኛ የነበረውን አለባቸው መኩንን የተባለውን በተጠቀሰው ዓ.ም. ከሚሰራበት ቁራዎች ድርጅት እንዲያዝ አድርጎ በደርግ ምርመራ መርማሪዎች መሳ አካሉ ተገርፎ አካሉ እንዲቆስል ነዋሪ የሆነ ህመምተኝነት እንዲሰማው በማድረጉ ተከሷል ::

ራሱን ችሎ የቀረበ ክስ

አራተኛ ክስ

ወንጀሉ

በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 32/1/ለ/ እና 416 የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል መፈፀም ፤

የወንጀሉ ዝርዝር

ተከሣሹ በ1969 ዓ.ም የቁራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ ፀረ-አብዮተኞች ናቸል በሚል ምክንያት :-

1. ግርማ እሸቴ
2. ማቲዎስ ተክሌ

የተባሉትን በ1969 ዓ.ም ከሚሰሩበት ቄራዎች በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጪ እንዲታሰሩና በደርግ ምርመራና በአዲስ አበባ ወህኒ ቤት አንድ ዓመት ከሦስት ወር እንዲታሰሩ በማድረጉ ተከሷል ።

ዮሴፍ ኪሮስ
ልዩ ዐቃቤ ሕግ

የ/መ/ቁ. 952/89
ሚያዝያ 14 ቀን 1989

ዳኞች ፤ [illegible]
[illegible]
[illegible]

ከሳሽ ፤ ልዩ ዐቃቤ ሕግ
ተከሳሽ ፤ ዶክተር ገረመው ደበሌ

መዝገቡ ለዚህ ሊቀርብ የቻለው የልዩ አቃቤ ህግ በቁጥር 109/85 እና ታህሣሥ 14 ቀን 198[illegible]ዓ.ም. በተፃፈው ደብዳቤ ተከሳሾች በ1949 ዓ.ም. በወጣው የኢትዮጵያ ወ/መ/ህ/ቁ. ፯81 የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል ፈፅመዋል በሚል ክስ በመመስረቱ ነው። የዳኝነቱን በተመለከተ ጉዳዩ የመንግስት ስለሆነ ፋይሉ በነፃ ተከፍቶ ለችሎት ቀርቧል።

ት እ ዛ ዝ

ምርመራውን ያጣራው ክፍል ተከሳሾቹ ከሚገኙበት ክፍል እንዲያቀርባቸው ትእዛዙ ይተላለፍ። ቀጠሮ ሚያዝያ 21 ቀን 1989ዓ.ም.።

952/89
ሐምሌ 14 09

ለማዕከል ማረሚያ ቤት

ቃሊቲ

በከሣሽ ፌ ቀ ዐቃቤ ሕግ እና በተከሣሽ ዶክተር ገረመው ደበሌ መካከል ስላለው ዘርን ማጥፋት ወንጀል ክስ ጉዳይ ተከሣሹን ለሐምሌ 21 ቀን 1989 ዓ.ም. ለሆነው ቀጠሮ ከጥዋቱ 3 ሰዓት አ.አ.ፊ/ከ/ፍ/ቤት 25ኛ ወ/ችሎት እንዲያቀርቡት ፍ/ቤቱ አዟል::=

15/11/89

ገልባጭ፣

ለፌ ቀ ዐቃቤ ሕግ ጽ/ቤት

አዲስ አበባ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት
አዲስ አበባ
The Federal Democratic Republic of Ethiopia
Federal High Court
Addis ababa ፖ.ሣ.ቁ. P.O.BOX 3483

ቁጥር 952/89
ሐምሌ 21 ቀን 1989 ዓ/ም.

ዳኞች ዘሩ ፀ ታደሰ

ወ/ሚካኤል መሸሻ

ይርዳው ከበደ

ከሣሽ ሊቀ ዐቃቤ ሕግ ጭሩፍ ኪሮስ ቀረበ

ተከሣሽ ዶ/ር ገረመው ደበሌ ከጠበቃው ጭሩፍ ገብረእግዚአብሔር ጋር ቀረበ

ዛሬ ጉዳዩ ያደረው የተከሣሽን መቅረብ አረጋግጠን የእምነት ክህደት ቃል ለመቀበል ነው፡ በዚሁ መሠረት ተከሣሽ ዶክተር ገረመው ደበሌ በዳዳ ዐድሜ 50 ሥራ የግብርና ሚ/ር አድራሻ አ.አ. ከፍተኛ 17 ቀበሌ 19 የቤት ቁጥር___ በተከሣሽ ላይ ሊቀ ዐቃቤ ሕግ ያቀረበው የክስ ቻርጅ ለተከሣሽ ጠበቃ ከተሰጠ በኋላ በንባብ ተሰምቶ ተከሣሹ የእምነት ክህደት ቃል እንዲሰጥ ሲጠየቅ የተከሣሽ ጠበቃ ክሱ የደረሰን አሁን ነው ከደንበኛዬ ጋር ተነጋግሬ ምን መደረግ እንዳለበት ወስነን አስፈላጊውን ነገር ለማቅረብ እንድንችል ቀጠሮ ይሰጠን:: ሊቀ ዐቃቤ ሕግም በቀረበው ላይ ተቃውሞ እንዳለው ተጠይቆ አልቃወምም አለ::=

<u>ት ዕ ዛ ዝ</u>

ተከሣሹ ከጠበቃው ጋር ተማክሮ የሚሰጠውን መልስ ለመጠባበቅ ለጥቅምት 17 ቀን 1990 ዓ/ም ተቀጠረ::=

ቁጥር 952/89

ጥቅምት 17 ቀን 1990 ዓ.ም.

ዳኞች _ ሰጉስ ወልዱ

ዜና ዩ ታደሰ

ወ/ሚካኤል መሸሻ

ከሣሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ዮሴፍ ኪሮስ ቀረበ

ተከሣሽ :_ ደ/ር ገረመው ደበሌ ከጠበቃው አበራ ጣሰው ጋር ቀረበ

ለዛሬ ጉዳዩ ተቀጥሮ የነበረው ተከሣሹ ከጠበቃው ጋር ተማክሮ የሚያቀ ርበውን የመቃወሚያ መልስ ለመቀበል ቢሆን በዚህ መሠረት የተከሣሹ ጠበቃ በ17/2/90 ዓ.ም. የተጻፈ ባለ 45 ገጽ መቃወሚያ አቀርቦ ቅጂው ለልዩ ዐቃቤ ሕግ ደርሶአል::= የፍ/ቤቱ ድርሻም ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል፤ ይሁን እንጂ በዛሬው ዕለት የመብራት መጥፋት ስለተከሰተ የቀረበውን መቃወሚያ በንባብ መስማት አልተቻለም::=_

<u>ት እ ዛ ዝ ፤</u>

ከተከሣሽ ጠበቃ የቀረበውን የመቃወሚያ መልስ በንባብ ለመስማት ለታህሣሥ 6 ቀን 1990 ዓ.ም. ተቀጠረ::=_

Objection

ዮሴፍና አበራ
YOSEPH AND ABERRA
የሕግ አማካሪዎችና ጠበቆች
Attorneys And Counsellors At Law
የፖ.ሣ.ቁ. 30177 ስልክ ቁ. 51 12 22
P. O. Box Tel.

Our Ref. ....

Your Ref. ....

የፌ.ከ.ፍ.ቤ.የወ.መ.ቁ. ______ ፤
የልዩ ዐ.ሕ.የወ.መ.ቁ.109/85፤
Date 17/2/90 ዓ.ም

በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ፣
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት፤
አዲስ አበባ፡፡

ከሳሽ፡-......... ልዩ ዐቃቤ ሕግ

= በ =

ተከሣሽ፡-......... ዶክተር ገረመው ደበሌ

፩- ልዩ ዐቃቤ ሕግ በወ.መ.ቁ.109/85 ታህሳስ 14 ቀን 1989 ዓ.ም. በተሻሻለ የክስ ማመልከቻ ላቀረባቸው የወንጀል ክስ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ.130 መሠረት በተከሣሽ የቀረበ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ፡፡

በተከበረው ፍርድ ቤት እንዲሰሙ በልዩ ዐቃቤ ሕግ የቀረቡባቸው የወንጀል ክሶች ሰምቶ በሕጉ መሠረት ተገቢውን በመፍረድ ሕጋዊ መብታቸውን እንዲያስከብርላቸው ሁለታችንም በአንድነት ወይም፣ እንደነገሩ ሁኔታ፣ እያንዳንዳችን በተናጠል እየቀረብን ከአንድ ተከሣሽ ጠበቃ የሚጠበቀውን የሕግ አገልግሎት እንድንሰጥ በተከሣሹ የተወከልነው ዮሴፍ ገብረእግዚአብሔር አቶ/ እና አበራ ባሰው አቶ/፤ በተከሣሹ ስም የሚከተለውን ለተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እናመለክታለን፡፡

1.1. ደምበኛችን ተከሣሽ በልዩ ዐቃቤ ሕጉ የተከሰሱት የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 32/1/ለ/ን እና 281/ሀ/ን በመተላለፍ ዘርን የማጥፋት ወንጀል ወይም ደግሞ፤ ማለትም በተለዋጭ፤ የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 32/1/ለ/ን እና 522/1/ሀ/ን፣ 32/1/ለ/ን እና 538/1/ሀ/ን እና 32/1/ለ/ን እና 416ትን በመተላለፍ ከባድ የግፍ አገዳደል ወንጀል፣ ከባድ የአካል ጉዳት ወንጀልና ከሕግ ውጭ የመያዝና የማሰር ወንጀል ፈጽመዋል ተብለው ነው፡፡

1.2. የተከበረው ፍርድ ቤት እንደሚገነዘበው ሁሉ የክስ ማመልከቻ ይዘት የሕግና የፍሬ ነገር ይዘት ነው፤ ፍሬ ነገሩ በማስረጃ የሚረጋገጠው ክሱ በሚሰማ

በት ጊዜ ነው፡፡ ይህ ቢባል ግን በፍትሐ ብሔር ጉዳይ የሚቀርብ ክስ " ፍርድ ቤቱ የክስ አቤቱታው ተቀባይነት እንዳይኖረው ስለሚወስንበት ሁኔታ " በሚል ርእስ በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁ. 231 /1/ሀ/፤

" ፍርድ ቤቱ ከዚህ በላይ ባለው ቁጥር መሠረት የቀረቡለትን የክስ አቤቱታዎች ተቀባይነት የላቸውም ብሎ በመወሰን ሊመልሳቸው ይችላል፡፡

" ሀ/ በክሱ አቤቱታ ላይ የተገለጸው ነገር የማያስከስስ ሆኖ ሲገኘው " ተብሎ በተደነገገው መሠረት ክሱ የቀረበለት ፍርድ ቤት ክሱን ባይሰማ የመበረዝ ስልጣን እንዳለው ሁሉ፤ የወንጀል ክስም ከመስማቱ በፊት ተመሳሳይ እርምጃ የሚወስድበት ሁኔታ እንዳለ አያጠያይቅም፡፡ ይህ ካልሆነ በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 32/1/ለ/፤

" ማንም ሰው ወንጀሉን እራሱ በቀጥታ ባይፈጽመውም እንኳ፤ በሌላ አባሪ አድራጊ በወንጀሉ ሥራና በሚሰጠው ውጤት ሙሉ ተካፋይ በመሆን ተግባሩን የራሱ ያደረገው ሲሆን "፤ ተብሎ በ1949 ዓ.ም. የወ.መ.ሕግ ቁ. 32/1/ለ/ በሚገኝበት የሕጉ ጠቅላላ ክፍል የሚገኘው፤ ልዩ ዐቃቤ ሕግ በተከሳሽ ደምበኞችን አገባብነት አለው በሚል እምነት የጠቀሱት፤

" **ቁ. 2፡፡ የሕግነቱ መሠረት፡፡**

" 1/ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ፤ ቅጣት የሚያስከትሉትን ልዩ ልዩ ጥፋቶች እንዲሁም በአድራጊዎች ላይ የሚፈጸሙትን ቅጣቶችና ጥንቃቄዎች አስተካክሎ ይወስናል፡፡

" አስቀድሞ በሕግ ያልተመለከተውን ጥፋት ፍርድ ቤት እንደ ሕግ መጣስ ሊቆጥረውና በሕጉም ላይ ተለይቶ ባልተመለከተ አድራጎት ወይም ጉድለት ቅጣትን ሊወስን አይችልም፡፡ በሕጉም ከተወሰኑት ቅጣቶችና ጥንቃቄዎች በቀር ሌላ ቅጣት መፈጸም አይችልም፡፡

" በሕግ አስቀድሞ ባልተመለከቱት አድራጎቶች ላይ ከዚሁ ጋር ይመሳሰላል በማለት መፍረድ ክልክል ነው፡፡" የሚለውን፤ በእንግሊዝኛው ቅጂ ደግሞ፤

" Article 2.- Principle of Legality.

" (1) Criminal law specifies the various offences which are liable to punishment and the penalties and measures applicable to offenders.

" The Court may not treat as a breach of the law and punish any act or omission which is not prohibited by law. It may not impose penalties or measures other than those prescribed by law.

" The Court may not create offences by analogy" የሚለውን ሕግ አውጪው በግልጽ ያስቀመጠውን ገደብ የተከበረው ፍርድ ቤት ሊጥሰው ስለማይችል፤ ዐቃቤ ሕግ በክስ ማመልከቻው አስረዳለሁ በማለት ያተታቸውን ፍሬ ነገሮች ቢያስረዳም ምንነታቸው እና ይዘታቸው ምን እንደሆነ አስቀድሞ በመግለጽ ከደነገጋቸው ወንጀሎች አንዱን እንቢን የማያቋቁም የክስ ማመልከቻ ከሆነ የተከበረው ፍርድ ቤት ወርቃማ ጊዜውን በከንቱ ከማባከን አልፎ የሚሰጠው የጥፋተኛነት ውሳኔ ፈጽሞ ሊኖር ስለማይችል የክሱ መሰማት ዓላማ ቢስ ይሆናል ማለት ነው።

1.3. ሌላ ዐቃቤ ሕጉ የሰው ዘር ማጥፋት ወንጀል ነው በማለት በደምበኞችን ተከሳሽ ላይ ያቀረባቸው ክሶች የሰው ዘር ማጥፋት ምንነትን በመግለጽ በዓለም ዓቀፍ ሕግ ወንጀል እንደሆነ ከሚደነግጉት ዓለም ዓቀፍ ስምምነቶች ይዘት አኳያ ሆነ ከ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ይዘት አኳያ ቢታይ ገን የሰው ዘር ማጥፋት ወንጀል አይደለም፡፡ ምክንያቱም እንደሚከተለው ነው፡፡

እ.ኤ.አ. በ1948 ዓ.ም. በተባበሩት መንግሥታት ዘር የማጥፋት ወንጀልን ለመከላከልና ለመቅጣት የተደረገው ዓለም ዓቀፋዊ ስምምነት አንቀጽ 2 የእንግሊዝኛ ቅጂ ይዘቱ እንደሚከተለው ይነበባል፡፡

"Article II

" In the present convention, genocide means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religions group, as such:

" (a) Killing members of the group;

" (b) Causing serious bodily or mental harm to members of the group;

" (c) Delibrately inflicting on the ~~xxx~~ group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;

" (d) Imposing measures intended to prevent births within the group;

" (e) Forcibly transferring children of the group to another group."

የዚህ ዓለም ዓቀፍ ስምምነት አንቀጽ 2፤ የፈረንሳይኛ ቃሉም ይዘቱ እንደሚከተለው ይነበባል፡-

"Article II

" Dans la prèsente convention, le gènocide s' entend de l'un quelconque des acts ci-après, Commis dans l'intention de dètruire, entout ou en partie, un group,national, ethnique, racial ou religieux, comme tel:

"a) Meurtre de membres du groupe,

"b) Atteinte grave à l'integritè physique ou mentale de membres du groupe;

"c) Soumission intentionelle du groupe à des conditions d'existence devant entrainer sa destruction physique totale ou partielle,

"d) Transfert forcè d'enfants du groupe à un autre groupe."

ለማነጻጸር ይቻል ዘንድ የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.281 የፈረንሳይኛ፣ የእንግሊዝኛና የአማርኛ ቅጂዎች ከዚህ ቀጥለን አንጠቅሳቸዋለን።

" Art.281.- Genocide;
Crimes Against
Humanity.

" Whosoever, with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnic, racial, religious or political group, organizes or engages in, be it in time of war or intime of peace:

"(a) Killings, bodily harm or serious injury to the physical or mental health of members of the group, in any way whatsoever; or

"(b) measures to prevent the propagation or continued survival of its members or their progeny; or

"(c) the compulsory movement or dispersion of peoples or children, or their placing under living conditions calculated to result in their death or disappearance,

" is punishable with rigorous imprisonment from five years to life, or in cases of exceptional gravity, with death,"

... /6

" Art:281.- Gènocide,
crimes contre
l'humanitè.

" Celui qui dans le dessein de dètruire totalement ou partiellement un groupe national, ethique, racial, confessionnel ou politique, que ce soit en temps de paix ou de guerre:

" a) des homicides, des lèsions corporelles ou des atteintes graves à la santé physique ou mentale de membres du groupe, sous quelque forme que ce soit;

" b) des mesures en vue d'empêcher la procréation ou la survie de la descendance de ses membres;

" c) le déplacement ou la dispersion forcés de populations ou d'enfants ou leur placement dans des conditions de vie telles qu'elles doivent aboutir à leur mort ou leur disparition,

" encourt la réclusion, de cinq ans à perpétuité, ou, dans les cas les plus graves, la peine de mort."

" **ቁ. 281፡፡ ዘርን ስለ ማጥፋት፣ በሰብዓዊ ፍጥረት ላይ ስለሚደረግ ወንጀል፡፡**

" ማንም ሰው በሰላም ጊዜም ሆነ በጦርነት ጊዜ በቋንቋና በልማድ አንድ የሆነውን በዘር በኃይማኖት ወይም በፖለቲካ ተሳስሮ የተቋቋመውን የሕብረብሔርን ማሕበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ሕዝብ በሙሉ ወይም በከፊል ለማጥፋት በማቀድ የጥፋቱን ሥራ በማቋቋም ትእዛዝ በመስጠት ወይም ይህን አድራጎት በሥራ ላይ በማዋል፡—

" ሀ/ ነፍስ የገደለ አካል ያቆሰለ ወይም ከዚሁ ክፍል አባሎች በአንደኛው አፍአዊና ውስጣዊ ጤንነት ላይ በማናቸውም ሁኔታ ጉዳት ያደረሰ እንደሆነ፤

" ለ/ እነዚሁ አባሎች በዘር እንዳይራቡ ወይም በሕይወት እንዳይኖሩ ለማገድ አስፈላጊውን ዘዴ ያደረገ እንደሆነ፤

" ሐ/ ሕዝቡን ወይም ሕፃናቱን በኃይል ከስፍራ ወደ ስፍራ በማዛወር ወይም በመበተን፤ ወይም ዝርያቸው እንዲበተን ወይም ጠርሶ እንዲጠፋ የሞት አደጋ በሚያደርስባቸው ሁኔታ ባንዱ ስፍራ በግዞት በማስ ቀመጥ ማሕበራዊ ጉዳት እንዲደርስ ያደረገ እንደሆነ፤

" ካምስት ዓመት እስከ ዕድሜ ልክ ሊደርስ በሚችል ጽኑ እስራት ወይም ሁኔታው እጅግ ከባድ በሆነ ጊዜ በሞት ፍርድ ይቀጣል።"

ከዚህ በተጨማሪ የተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባዔ በ5ኛው መደበኛ ጉባዔው እ.ኤ.አ. በዲሰምበር 11 ቀን 1946 ዓ.ም. በኑረምበርግ ፍርድ ቤት ቻርተር የተደነገጉትን የዓለም ዓቀፍ ሕግ መሠረተ ሃሳቦችን አስመልክቶ፤

" ... affirms the principles of international law recognized by the Charter of the Nuremberg Tribunal and the judgement of the Tribunal;

" Directs the Committee on the Codification of international law established by the resolution of the General Assembly of 11 December 1946, to treat as a matter of primary importance plans for the formulation, in the context of a general codification of offences against the peace and security of mankind, or of an International Criminal Code, of the Principles recognized in the Charter of the Nuremberg Tribunal and in the judgement of the Tribunal"

and Aberra
Counsellors at Law

ማለትም፦

"... በኑረምበርግ ፍርድ ቤት ቻርተር እና በፍርድ ቤቱ ፍርድ የተመለከቱት የዓለም ዓቀፍ ሕግ መሰረተ—ሐሳቦች የዓለም ዓቀፍ ሕግ ክፍለአካል እንዲሆኑ ጸድቀዋል።

" በጠቅላላ ጉባዔው ውሳኔ በዲሴምበር 11 ቀን 1946 ዓ.ም. የተቋቋመው የዓለም ዓቀፍ ሕግ አርቃቂ ኮሚቴ በሰው ልጅ በሰላምና የጋራ ደህንነት የሚፈጸሙ ወንጀሎች ወይም የዓለም ዓቀፍ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ የማርቀቅ ዕቅድ እንደተቀዳሚ ተግባሩ አድርጎ በመያዝ በኑረምበርግ ፍርድ ቤት ቻርተር እና በፍርድ ቤቱ ፍርድ ተቀባይነት ያገኙትን መሰረተ ሐሳቦች እንዲያካትታቸው መመሪያ ሰጥቶታል"።

ከለ በኋላ በዚሁ ቀን ዘርን የማጥፋት ወንጀልን በማስመልከት፦

" Genocide is a denial of the right of existence of entire human groups, as homicide is the denial of the right to live of individual human beings ..."

ማለትም፦

" ሰውን የመግደል ወንጀል የግለሰቦች የመኖር መብት መንፈግ እንደሆነው ሁሉ፣ ዘርን የማጥፋት ወንጀል ደግሞ የመላ ሰብዓዊ ስብስቦች የመኖር መብት የመንፈግ ነው ..."

በማለት የሰው ዘር የማጥፋት ምንነትን በሚገባ አስቀምጦታል።

ዘርን የማጥፋት ወንጀልን ምንነት፦ ማለትም በምን የተሳሰሩ ግለሰቦች በሙሉ ወይም በከፊል ለማጥፋት ሲባል ግለሰቦችን የመግደል፣ ወዘተ ድርጊት ሲፈጸም ዘር የማጥፋት ወንጀልን እንደሚያቋቁም፦ ለመገንዘብ የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ የፈረንሳይኛና የእንግሊዝኛ ቅጂዎች ስናይ፣ ትስስሩ በፖለቲካ አመለካከትም ሊሆን እንደሚችል ይደነግጋሉ።

የአማርኛ ቅጂውን ስናይ ግን ትስስሩ፣ በዘንጋጌው አገላለጽ፣ "በደገደና በልማድ" አንድ የመሆን ወይም "በሃይማኖት ወይም በፖለቲካ ትስስር የተቋቋመ የሕብረ ብሔር" ማሕበራዊ ክፍል ሕዝብ የመሆን ትስስር እንደሆነ እንገነዘባለን፡፡ ለ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ 281 መደንገግ መሰረት በሆነው በተባበሩት መንግሥታት የ1948 ዓ.ም. ስምምነት ደግሞ ልክ እንደ ወንጀለኛ መቅጫ ሕጋችን የአማርኛ ቅጂ ትስስሩ በብሔር፣ በዘር፣ በጎሳ ወይም በሃይማኖት መሆን እንዳለበት እንገነዘባለን፡፡

ልዩ ዐቃቤ ሕግ የወ.መ.ሕ.ቁ. 281ዱን በመጥቀስ ያቀረቡት የክስ ማመልከቻ ከዚህ አኳያ ሲገመገም ተገደሉ ሆነ አካል የቆሰሉና በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነት ላይ ጉዳት የማድረስ ወንጀል ተፈጸመባቸው የሚሉአቸው ኢትዮጵያውያን ወንዶቻችን ልዩ ዐቃቤ ሕግ ነበራቸው የሚሉት ትስስር የፖለቲካ ትስስር ብቻ ነው፡፡

በተከሳሽ ደምበኞችን ላይ የቀረበው የወንጀል ክስ በናዚ ጀርመን ባለሥልጣኖች ላይ እንደቀረበው በኑረምበርግ ቻርተር መሰረት በሆነ ኖር በቻርተሩ በአንቀጽ 6 ሐ/ የተደነገገው፡

> " Article 6. The Tribunal established by the Agreement referred to in Article 1 hereof for the trial and punishment of the major war criminals of the European Axis Countries shall have the Power to try and punish persons who, acting in the interests of the European Axis Countries, whether as individuals or as members of organizations, committed any of the following crimes.
>
> "(a) ...
>
> "(b) ...
>
> "(c) <u>Crimes Against Humanity</u>: namely, murder, extermination, enslavement deportation, and other inhumane acts committed against any civilian population, before or during the war; or persecutions on political, racial or religions grounds in execution of or

in connection with any crime within
the jurisdiction of the Tribunal
whether or not in violation of the
domestic law of the country where
perpetrated "

ማለትም፤

" አንቀጽ 6. ከዚህ በላይ በአንቀጽ 1 በተመለከተው
ስምምነት መሠረት የአውሮጳ አክሲስ አገሮች ቀንደኛ
የጦር ወንጀለኞችን ክስ በመስማት ተገቢውን ቅጣት
ለመወሰን የተቋቋመው ፍርድ ቤት በግለሰብነታቸው
ሆነ በድርጅቶች አባልነታቸው የአክሲስ አገሮችን
ጥቅም ለማራመድ በሰራበት ጊዜ ከዚህ በታች ከተመለከ
ቶት ውስጥ ማናቸውም ወንጀል የፈጸሙ ሰዎች ክስ
በመስማት ተገቢውን ቅጣት የመወሰን ሥልጣን ይኖረ
ዋል፡፡

" /ሀ/ ...

" /ለ/ ...

" /ሐ/ <u>በሰብዓዊ ፍጥረት ላይ የተሰራ ወንጀሎች</u>
ማለትም፣ ግድያ፣ አስከነአካቴው ማጥፋት፣ በባር
ነት ስር ማኖር፣ ማጋዝ እና ከጦርነቱ በፊት
ሆነ በጦርነቱ ጊዜ በማናቸውም ሲቪል ማሕበረሰብ
ላይ የተፈጸመ ማናቸውም ኢሰብአዊ ድርጊት ወይም
በፖለቲካ፣ በዘር ወይም በኃይማኖት ምክንያት
የተፈጸመ ፍርድ ቤቱ ክሱን ለማየት ሥልጣን የተ
ሰጠው ማናቸውም ወንጀል ወንጀሉ በተፈጸመበት
ቦታ በነበረው ሕግ ወንጀል ቢሆንም ሆነ ባይሆን"

የሚለው ተፈጻሚነት ይኖረው ስለነበር ክሱን መቃወም ባልተገባ ነበር፡፡ የተ
ከበረው ፍርድ ቤት እንደሚገነዘበው ገን የኑረምበርግ ቻርተር ከከተመ አያሌ ዓመታት
አልፈዋል፡፡ በደምበኞችን ተከሳሽ ላይ የቀረበው ይህ ክስ የሚታየው በ1949
ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕጋችን እና በ1954 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕገ ሥነ

and Aberra
Counsellors at Law

ሥርዓታችን መሰረት መሆኑ ደግሞ ግልጽ ነው፡፡

1.4. ከዚህም በተጨማሪ ተከሳሹ ደምበኞችን ፈጽመዋቸዋል በመባል የተከሰሱ በት ግድያ፣ የአካል ጉዳት እና ሕገ ወጥ የእስራት ወንጀሎች ተፈጸመ ቢሉ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በክስ ማመልከቻቸው የገለጹት ከ1967–1971 በነበረው ጊዜ ነው፡፡ በአጼ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት ሆነ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የኢትዮጵያ ሠራተኞች ፓርቲ በመባል ይታወቅ የነበረው ፓርቲ በ1977 ዓ.ም. መጀመሪያ እስከተቋቋመበት ጊዜ ድረስ በአገራችን በሕግ እውቅና አግኝቶ የተቋቋመ የፖለቲካ ፓርቲ እንዳልነበረ የታወቀ ነው፡፡ ስለዚህም የ1949 ዓ.ም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.281 የፖለቲካ ፓርቲን አይመለከትም እንጂ ለክርክር ያህል ይመለከታል ቢባልም ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ለክሳቸው መሰረት ያደረጉት ፓርቲ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ወንጀሎቹ ተፈጸሙ በሚሉበት ጊዜ በሕግ እውቅና ያልተሰጠው በሕቡዕ ይታገል የነበረ የግለሰቦች ስብስብ ስለነበር፣ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በክስ ማመልከቻቸው ያተቱትን ሐተታ በማስረጃ ቢያረጋግጡትም የተከበረው ፍርድ ቤት ተከሳሽ ደምበኞችንን በወ.መ.ሕ.ቁ.281 መሰረት ጥፋተኛ ናቸው ብሎ ሊወስን ስለማይችል የክሱ በአሁኑ ይዘቱ መሰማት የተከበረው ፍርድ ቤት ጊዜ ከማባከን አልፎ ሌላ ውጤት እንደማይኖረው የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕጋችን ቁ.2 ይዘት ያስገነዝባል፡፡

1.5. ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ተከሳሽ ደምበኞችንን በተለዩ ይመለከቷቸዋል ቢሉ ያቀረቡባቸው ከባድ የግፍ አገዳደል፣ ከባድ የአካል ጉዳት የማድረስ እና የሕገ ወጥ እስራት ወንጀሎችም ቢሆኑ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ መፈጸማቸውን ያረጋግጥልኛል ቢሉ በክስ ማመልከቻቸው ያተቱትን ሐተታ በማስረጃ ቢያረጋግጡትም እንኳ ተከሳሽ በነዚህ ወንጀሎች ጥፋተኛ እንዲባል መሟላት የሚገባቸውን መስፈርቶች አያሟሉም፡፡ ይህን የምንልበት ምክንያት ከዚህ ቀጥለን እንገልጻለን፡፡

ደምበኞችን ተከሳሽ ከባድ የግፍ አገዳደል፣ ከባድ የአካል ጉዳት የማድረስ እና የሕገ ወጥ እስራት ወንጀሎችን የሚያሟሉ ድርጊቶች ፈጸሙ በተባለበት ጊዜ ተከሳሽ ደምበኞችን የወደቀው የደርግ–ኢሠፓ መንግሥት የተሾሙ የአዲስ አበባ ኪራዮች ድርጅት ዋና ሥራ አሥኪያጅ እንደነበረ አይካድም፡፡ ሆኖም ተከሳሽ ደምበኞችን በነዚህ በተለዩ በቀረቡባቸው ክሶች ተጠያቂ ሊሆኑ ፈጽሞ አይገባም፡፡ ይህን ለማለት የበቃንበት ሕጋዊ ምክንያት በአግባቡ ለማብራራት እንደሚያስፈልገ ስለምናምንበት በቅድሚያ ነጋሪት ጋዜጣ ምን እንደሆነ እንዲናይ እንዲፈቀድልን የተከበረውን ፍርድ ቤት በትሕትና እንጠይቃለን፡፡

ነጋሪት ጋዜጣ የተቋቋመው በአዋጅ ቁጥር አንድ፤ 1934 ዓ.ም. ነው፡፡ የዚህ አዋጅ አንቀጽ አንድም እንደሚከተለው ይነበባል፡—

"ይህ አዋጅ "ነጋሪት ጋዜጣ" የተቋቋመበት የ1934 ዓ.ም. አዋጅ ተብሎ ሊጠቀስ ይቻላል፡፡"

የአዋጁ አንቀጽ 2 እና 5 ደግሞ እንደሚከተለው ይነበባሉ፡—

"2. በዚህ አዋጃችን /ንጉሣዊ አነጋገር/ ነጋሪት የተባለ የመንግሥት ጋዜጣ ቆሟል፡፡ በዚህም ጋዜጣ የሚወጡት፤

"ሀ. ማናቸውም አዋጅ፤ ድንጋጌ፤ ሕግ፤ ደንብ፤ ውሳኔ፤ ትእዛዝ ማስታወቂያና ከነዚሁም የተዋጣ ደንብ ሁሉ፤

"ለ. የከፍተኛው የመንግሥት ሹማምንቶች ሹመት፤ ወይም ሽረት፤ የማዕርግ ስም፤ ሽልማትና ኒሻን፤

"ሐ. ማኅበሮች፤ ተማሪ ቤቶች፤ የንግድ ምክር ቤቶች መቋቋም፤

"መ. በጠቅላላው የሕዝብ ጥቅም ያለባቸው ጉዳዮች ሁሉ ለሕዝብ የሚነገሩባቸው ማስታወቂያዎች፡፡

"5. <u>በነጋሪት ጋዜጣ</u> ተጽፎ ሲወጣ ማናቸውም የፍርድ ቤት ቀጥሎ የተጻፈውን መቀበል አለበት፡፡

"ሀ. ማናቸውም አዋጅ፤ ድንጋጌ፤ ሕግ፤ ደንብ፤ ውሳኔ፤ ትእዛዝ፤ ማስታወቂያ ከነዚሁም የተዋጣ ደንብ ሁሉ፤

"ለ. በንጉሠ ነገሥት መንግሥት ግዛታችን በማናቸውም ክፍል ቢሆን ለጊዜው በማናቸውም የመንግሥት ሥራ ላይ የተቀመጠውን ስም፤ ሹመት፤ ሥራውና ፊርማውን፡፡"

ከዚህ አዋጅ የምንገነዘበውም በአገራችን በትረመንግሥትን የጨበጠ ግለሰብ ሆነ ቡድን የሚያወጣው ሕግ እና ሹመት "በአገሪቷ በሙሉ የበላይነት ያለው ሕግ፤ የመንግሥት ባለሥልጣን ማንነት እና ለሹመቱ የሚመጥነው መንግሥታዊ ሥልጣን ዕውቅና እና ተቀባይነት የሚያገኘው በነጋሪት ጋዜጣ ሲታወጅ ብቻ መሆኑን ነው፡፡

51.12.22
30177
አዲስ አበባ
A. A.
Abera
at Law

ጊዜያዊ ወታደራዊ መንግሥት የተቋቋመበት አዋጅ ቁጥር 1/1967 እና የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርጉንና የሊቀመንበሩን ሥልጣን ለመወሰን የወጣ አዋጅ ቁጥር 2/1967 ከ1934 ዓ.ም. ጀምሮ በአገራችን ሕግ እና የባለሥልጣን ማንነት ሲታወጅበት በነበረው ነጋሪት ጋዜጣ፣ 34ኛ ዓመት ታትመው የወጡ አዋጆች ናቸው። ስለዚህም በነዚህ አዋጆች የተመለከቱት ድንጋጌዎች የአገሪቷ ሕግ፤ በአዋጁ በመንግሥት ሥራ ላይ መቀመጫቸው የተገለጸው ግለሰቦች ደግሞ የአገሪቷ ባለሥልጣኖች መሆናቸው አያከራክርም። በ1948 ዓ.ም. በአዋጅ ቁ. 149 በነጋሪት ጋዜጣ፣ 15ኛ ዓመት ቁጥር 2 በታወጀው በተሻሻለው ሕገ መንግሥት አንቀጽ 2 እና 3፤

> " የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥትነት ከኢትዮጵያ ንግሥት ከንግሥተ ሳባና ከኢየሩሳሌም ንጉሥ ከሰሎሞን ከተወለደው ከቀዳማዊ ምኒልክ ነገዱ ሳያቋርጥ ተያይዞ ከመጣው ከንጉሠ ሣህለሥላሴ ዘር ከቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ትውልድ ሳይወጣ ምንጊዜም ይኖራል።
>
> " የንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት ዙፋንና ዘውዱ ለንጉሠ ነገሥቱ ልጆች የሚተላለፍበት፤ በእንደራሴም የሚሰራበት ሥልጣን በዚህ ሕገ መንግሥት እንደተመለከተው ሆኖ ተወስኗል "

ተብሎ ታውጇ የነበረውም እስኪሻር ድረስ ሕግ ሆኖ የቆየው በነጋሪት ጋዜጣ በመታወጁ ነበር። በዚሁ በተሻሻለው የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት፤ አንቀጽ 26፤

> " በዚህ ሕገ መንግሥት እንደተወሰነው በንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት ግዛት ላይ ሙሉ ገዢነት ያለው ንጉሠ ነገሥቱ ነው። ለንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት የበላይ ሆኖ በአገሩ ጉዳዮች ሁሉ ላይ ከፍተኛ ሥልጣን ያለውም እርሱ ነው "

በሚለው በአንቀጹ የአማርኛ ቅጂ፤ እና

> " The Sovereigmty of the Empire is vested in the Emperor and the supreme authority over all affairs of the Empire is exercised by Him as the Head of State, in the manner provided for in the present Constitution "

and Abera
Counsellors at Law
A. A.

በሚለው በአንቀጹ የእንግሊዝኛ ቅጂ መሠረትም ግርማዊ ቀዳማዊ አጼ ኃይለሥላሴ እስከ መስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም. ድረስ የአገሪቱ የመጨረሻ ባለሥልጣን ሆነው ቆዩ።

"ይህ አዋጅ ከመስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም. ጀምሮ የጸና ይሆናል" በሚል አስራ አንደኛውን ተራ ቁጥር በያዘው ድንጋጌ የተጠቃለለው በመስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም. በነጋሪት ጋዜጣ፣ 34ኛ ዓመት ቁጥር አንድ ታትሞ በወጣው ጊዜያዊ ወታደራዊ መንግሥት በተቋቋመበት አዋጅ ቁ. 1/1967 በአንቀጽ 2፣

> "ከዛሬ መስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም. ጀምሮ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ከሥልጣናቸው ወርደዋል"

ተብሎ ጸጸ በመደንገጉ፣ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5፣

> "ሀ/ የ1948 ዓ.ም. ሕገ መንግሥት እንዳይሰራ ታግዷል።
>
> "ለ/ ወታደራዊ ደርግ በአስቸኳይ እንዲወጣ የጠየቀው የሕገ መንግሥት ረቂቅ ለአዲሲቱ ኢትዮጵያ የማሕበራዊ ኑሮ፣ የፖለቲካ አስተሳሰብና ለአገሪቱ የኢኮኖሚ እድገት በሚበጅና ሰብዓዊ መብቶችን በሚያስከብር መልክ ተዘጋጅቶ በተቻለ ፍጥነት በሥራ ላይ ይውላል"

ተብሎ በመደንገጉ፣ እና በዚሁ አዋጅ በአንቀጽ 6 ደግሞ፣

> "ሕዝቡ ሕጋዊ እንደራሴዎቹን መርጦ ሕገ መንግሥቱ እስኪታወጅና መንግሥት እስኪቋቋም ድረስ የጦር ኃይሎች፣ የፖሊስ ሰራዊትና የብሔራዊ ጦር ደርግ የመንግሥቱን ሥልጣን ይዞ አገሪቱን ይመራል"

ተብሎ በመደንገጉ፣ በቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ዘመነመንግሥት ታውጆ የነበረው ሕገ መንግሥት እና በትረመንግሥትን የሚጨብጡ ግለሰቦች ከአምላክ የተመረጡ እና የተባረኩ ግለሰቦች ናቸው የሚለው "the Divine Right of Kings" የተሰኘው የሉዓላዊነት አመሰራረት ጽንሰሃሳብ በአገራችንም ለመጀመሪያ ጊዜ ተሰርዞ የጦር ኃይሎች፣ የፖሊስ ሰራዊትና የብሔራዊ ጦር ደርግ በትረመንግሥቱን ጨበጠ።

"ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል"

... /15

በሚለውና አስራ አንደኛውን ተራ ቁጥር በያዘው አንቀጽ የተጠቃለለው፤ በመስከረም 5 ቀን 1967 ዓ.ም. በነጋሪት ጋዜጣ 34ኛ ዓመት፣ ቁጥር 2፣ ታትሞ የወጣው የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግና የሊቀመንበሩን ሥልጣን ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁ. 2/1967፣ አንቀጽ 2፤

> " ጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ /ከዚህ በኋላ "ደርጉ" እየተባለ የሚጠራው/ ንጉሡ ከሉበት አገር መዋቲው ሥርዓተ ንግሡ እስኪፈጸም ድረስ የርእሰ ብሔሩን ተግባር ያከናውናል "

ተብሎ በመደንገጉ፤ በአዋጁ በአንቀጽ 3፤

> " በአዋጅ ቁ. 1/1967 ዓ.ም. አንቀጽ 6 እንደ ተመለከተው ቋሚ በሕዝብ የተመረጠ መንግሥት እስኪቋቋም ድረስ ደርጉ ርእሰ መንግሥት ሆኖ መንግሥቱን ይመራል "

ተብሎ በመደንገጉ፣ እና በአዋጁ በአንቀጽ 6 ደግሞ፤

> " ደርጉ ማናቸውንም ዓይነት ሕግ ያወጣል፡፡ ስለሆነም ለሚኒስትሮችና ለመንግሥት መሥሪያ ቤቶች በሕግ የተሰጣቸው ደንብ የማውጣት ሥልጣን እንደ ተጠበቀ ነው "

ተብሎ በመደንገጉ ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ በመስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም. በነጋሪት ጋዜጣ በታወጀው ሕግ፤ በ1948 ዓ.ም. በነጋሪት ጋዜጣ በታወጀው በተሻሻለው የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት የነበራቸው ሥልጣን ቀሪ በመሆኑ ከመስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም. እስከ መስከረም 5 ቀን 1967 ዓ.ም. በነበረው ጊዜ ኢትዮጵያ ርእሰ ብሔር እና ርእሰ መንግሥት ነበራት ወይስ አልነበራትም? የሚለው ጥያቄ በሕግ ምሁራን መካከል ሊነሳ የሚገባው ጽንሰ ሐሳባዊ፣ ማለትም " academic "፤ የሆነ ተገቢ ጥያቄ ቢሆንም፣ ተከሳሽ የቀረበባቸው ክስ ከመስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም. እስከ መስረከም 5 ቀን 1967 ዓ.ም. የነበረውን ጊዜ ፈጽሞ ስለማይመለከት ጥያቄውን ለሕግ ተመራማሪዎች እንተወዋለን፡፡

በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ጀምሮ ተፈጻሚነት እንደሚኖረው ተደንግጎ በመስከረም 5 ቀን 1967 ዓ.ም. በነጋሪት ጋዜጣችን በ34ኛው ዓመት፣ ቁ. ሁለት የታወጀው የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግን እና የሊቀመንበሩን ሥልጣን ለመወሰን

የወጣው አዋጅ ይፋ ከሆነ ወዲህ ግን በዚሁ አዋጅ አንቀጽ 6፣ "ደርጉ ማናቸውንም ዓይነት ሕግ ያወጣል ..." ተብሎ በነጋሪት ጋዜጣው በታወጀው መሠረት፤ ደርግ ባወጀው ሕግ መገዛት እንደነበረባቸው ከማንም የሕግ ባለሙያ የተሰወረ ግንዛቤ ሊሆን አይችልም።

ዘመናዊ ሕግ ከጊዜ ወደ ጊዜ የሚሻሻል እና የሚሰረዝ ክስተት እንደሆነ፤ ከጊዜ አኳያ አስቀድሞ የታወጀው ሕግ ቀጥሎት በታወጀው ሕግ እንደተሻሻለ ወይም፣ እንደነገረ ሁኔታ፣ ተሰርዞ ቀጥሎት በታወጀው ሕግ ሙሉ በሙሉ እንደተተካ ተደርጎ መተርጎም እንዳለበትም ቢሆን ከማንም የሕግ ባለሙያ የተሰወረ ግንዛቤ ሊሆን እንደ ማይችል የታወቀ ነው።

ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በ1949 ዓ.ም. የታወጀውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕጋችን ቁ. 32/1/ለ/ገ እና522/1/ሀ/ገ፣ 32/1/ለ/ገ እና 538/1/ሀ/ገ እና 32/1/ለ/ገ እና 416ትን በመጥቀስ ደምበኞችን ተከሳሽ ፈጸሟቸው ቢሉ በከሳቸው ያተቱት ስተታ፤

በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ከተደነገገው ሰውን ለመግደል የግዴ አስፈላጊ ከሆነው ግዳጅ በሕግ በተወሰነበት የስራ ጠባቂ ግዴታ ተጽእኖ ባይሆን በራሱ ፍላጎት ብቻ በመገፋፋት የሚገድለውን ሰው ለመግደል አስቦ የሚገድለውን ሰው ለመግደል የሚያደርገው ውሳኔ ቅድመ ሁኔታነት፤ እና

ከሚያዝያ 13 ቀን 1969 ዓ.ም. ጀምሮ ተፈጻሚነት እንደሚኖረው በአዋጁ አንቀጽ 23 በመደንገግ በነጋሪት ጋዜጣ 36ኛ ዓመት፣ ቁ. 18 ይፋ በሆነው የአብዮትና የልማት ኮሚቴዎችን ለማጠናከር በወጣው አዋጅ ቁ. 115/1969፣ አንቀጽ 3 /3/፣ "የአብዮትና የልማት ኮሚቴ ዓላማ" በሚል ርእስ፤

> " ብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ግቡን እንዲመታ
> ፀረ—አንድነትና ፀረ—አብዮት የሆኑ ኃይሎችን
> ለማጥቃትና ለመደምሰስ ሰፊውን ሕዝብ መቀስቀስና
> ማስተባበር"፤

በእንግሊዝኛው ቅጂ ደግሞ፣ "Purposes of Revolution and Development Committee" በሚል ርእስ፤

> " agitate and rally the broad masses
> for the purpose of attacking and
> destroying anti-unity and anti-
> revolutionary forces with a view to
> making the National Democratic
> Revolution achieve its ultimate
> goal "፤

ለሚል ዓላማ ተበልፈው ለመከሰሳቸው ምክንያት የሆኑትን

... /17

ሰዎች ሰዎች አስይዘዋቸው ከሆነም ማስያዙ ሕጋዊ እንጂ ሕገወጥ ስላልሆነ፣ የክሱ መሰማት በሕጉ ለሚጠበቀው የጥፋተኛነት ውሳኔ አንዳችም አስተዋጽኦ አይኖረውም፡፡

1.6. ከዚህ በላይ በሰፊው እንደተገለጸው ሁሉ፣ ተከሳሽ ደምበኛችን ገብረ አበር እና ዋና የወንጀል አድራጊ ናቸው ተብለው በተከሰሱባቸው ክሶች ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ፈጽመዋቸዋል ብሎ የዘረዘራቸው ድርጊቶች በሙሉ በተከሳሽ ደምበኛችን መፈጸማቸውን ቢያስረዳም፣ ወንጀሎቹ በተከሳሽ ደምበኛችን ተፈጽመዋል ወደሚለው መደምደሚያ ለመድረስ ፈጽሞ አይቻልም፡፡

ምን ዓይነት ድርጊት ሆነ ግድፈት ምን ዓይነት ወንጀል እንደሚያቋቁም የመወሰኑ ሥልጣን የተከበረው ፍ/ቤት ሥልጣን ባይሆን የሕግ አውጪው ሥልጣን እንደ ሆነም ከላይ የጠቀስነው የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.2 ይዘት በሚገባ ያስገነዝባል፡፡

ከላይ በሰፊው ከተዘረዘረው መገንዘብ እንደሚቻለው በኛ እምነት የተከበረው ፍርድ ቤት ያለው ብቸኛ አማራጭ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.119 /1/ በተሰጠው ሥልጣን እና ተገባር መሰረት ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ክሶቹን እንዲያሻሽሉ ማዘዝ ነው፡፡ የዚህ ትእዛዝ ውጤትም ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ተከሳሽ ደምበኛችን በሌላ ወንጀል ሊከሰሱ ይገባል የሚል እምነት ቢኖራቸውም የሚከሱአቸው በሰው ዘር የማጥፋት፣ በከባድ የግፍ አገዳደል፣ ከባድ የአካል ጉዳት በማድረስ እና ከሕግ ውጭ በመያዝና በማሰር ወንጀሎች ሳይሆን አግባብነት በሚኖረው ሌላ ወንጀል ወይም፣ እንደነገሩ ሁኔታ፣ በሌሎች ወንጀሎች መሆን እንዳለበት አከራካሪ አይሆንም፡፡

በነዚህ ሁሉ ምክንያቶች የተከበረው ፍርድ ቤት የክሱ መሰማት እንዲቀጥል ቢያዝ ወርቃማ ጊዜውን ከማባከን አልፎ፣ በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት፣ አንቀጽ 20 /1/ የመጀመሪያው ዓረፍተ ነገር፣ "የተከሰሱ ሰዎች መብት" በሚል ርእስ፣

> "የተከሰሱ ሰዎች ክስ ከቀረበባቸው በኋላ ተገቢ በሆነ አጭር ጊዜ ውስጥ በመደበኛ ፍርድ ቤት ለሕዝብ ግልጽ በሆነ ችሎት የመሰማት መብት አላቸው፣"

በእንግሊዝኛው ቅጂ ደግሞ፣ "Rights of Persons Accused" በሚል ርእስ፣

> " Accused persons have the right to a public trial by an ordinary court of law within a reasonable time after having been charged "

ተብሎ የተደነገገው

መብታቸው እንደሚጣስባቸው በመገንዘብ፤ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.2 እና በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ቁ.112፣ 119 እና 130 /1/ መሠረት ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በተከሳሽ ደምበኞቻችን ላይ ያቀረቡአቸው ክሶች " ዋና ስሕተት " እንዳለባቸው ተገንዝቦልን እንዲሻሻሉ እንዲያዙልን በተከሳሽ ደምበኞቻችን ስም በትሕትና እናመለክታለን፡፡

2. <u>በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 64 /ሀ/ 67 እና 24 እና በ1954 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ቁጥር 119 /1/ እና 130 /1/ መሠረት በተለዋጭ የቀረበ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ፡፡</u>

ከዚህ በላይ በተራ ቁ.1 የተመለከተው የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያችን እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የተከበረው ፍርድ ቤት መቃወሚያው ተቀባይነት ሊኖረው አይገባም ብሎ የሚወስንበት ሕጋዊ ምክንያት ቢኖር የሚከተለውን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ በተለዋጭ እናቀርባለን፡፡

2.1. ተከሳሽ ደምበኞቻችን ጥሰዋቸዋል በመባል የተከሰሱባቸው ወንጀሎች ጸ* በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አዋጅ፣ ማለትም በአዋጅ ቁ.158/1949 ዓ.ም. በታወጀው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ፣ የተደነገጉ ወንጀሎች ናቸው፡፡ እንደሚታወቀው ሁሉ ገን ሕግ አንዴ ከታወጀ የማይለወጥ ነባራዊ ክስተት ነው ሊባል አይቻልም፡፡ ስለዚህም ተከሳሽ ደምበኞቻችን የተከሰሱባቸው የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ድንጋጌዎች ለመከሰስ ያበቋቸውን ድርጊቶች ፈጸሙ በተባለበት ጊዜ መኖር አለመኖራቸውን መመርመሩ ተገቢ ነው፡፡ በመሆኑም መኖር አለመኖራቸውን ከዚህ ቀጥለን እናያለን፡፡

2.1.1. የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ የታወጀበት አዋጅ ቁ. 158/1949 ዓ.ም. ሕግ ሆኖ የአስገዳጅነት ባሕርይ ሊጎናጸፍ የቻለው የአገራችን ሕግ ለሕብረተሰቡ ይፋ በሚደረግበት ነጋሪት ጋዜጣ በመታተሙ እና በታወጀበት በ1949 ዓ.ም. ሕግ እንዲሆን ተወያይቶ ያጸደቀው በዚያን ጊዜ በነበረው የመንግሥት ሥርዓት የሕግ አውጪነት ሥልጣንና ተግባር የነበረው መንግሥታዊ አካል በመሆኑ ብቻ እንጂ በተለየ ሌላ ምክንያት እንዳልሆነ ይታወቃል፡፡

2.1.2. ደምበኞቻችን ተከሳሽ ለመከሰስ ያበቋቸውን ተግባራት ፈጸሙ በተባሉበት ጊዜ የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ያወጀው መንግሥት

... /19

በጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ተተክቶ እንደነበር አሌ የማይባል ሐቅ ነው፡፡ በአጼ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት የነበረው የሕግ አዉጪ አካል ከአጼ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት ማክተም ጋር አብሮ ማክተሙ አሌ የማይባል ሐቅ ነው፡፡

ይህ ማለት ግን ከአጼ ኃይለሥላሴ ዘመነመንግሥት ማክተም በኋላ የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕጋችን በታወጀበት ሁኔታ ተመሳሳይ በሆነ ሁኔታ የታወጀ ሕግ አልነበረም ማለት እንዳልሆነ መታወቅ ይኖርበታል፡፡ ለዚህ አባባላችን ብዙ ዋቢ አዋጆችን መጥቀስ እንደሚቻልም ከተከበረው ፍርድ ቤት ግንዛቤ የተሰወረ ሊሆን አይችልም፡፡

ደምበኞችን ተከሳሽ በልዩ ዐቃቤ ሕጉ ለመከሰስ ካበቋቸው ፈጸሙአቸው ከሚባሉት ድርጊቶች አቢያ ሁኔታው ሲታይም፣ በኛ እምነት በደርግ ዘመነ መንግሥት በነጋሪት ጋዜጣ ታትመው ከወጡት አዋጆች መካከል የተከበረው ፍርድ ቤት ቢያንስ በነጋሪት ጋዜጣ 36ኛ ዓመት ቁ.13 ታትሞ የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ኃላፊነት እንደገና ለመወሰን የወጣውን አዋጅ ቁ.110/1969ኙን፣ በነጋሪት ጋዜጣ 36ኛ ዓመት ቁ.18 ታትሞ የአብዮትና የልማት ኮሚቴያች ለማጠናከር የወጣውን አዋጅ ቁ.115/1969ኙን እና በነጋሪት ጋዜጣ 36ኛ ዓመት ቁ.30 ታትሞ የወጣውን የብሔራዊ አብዮታዊ ዘመቻ መምሪያ አዋጅ ቁ.129/1969ኙን በጥሞና ሊመረምራቸው ይገባል እንላለን፡፡ ይህ ለማለት የበቃነውም በሚከተሉት ምክንያቶች ነው፡፡

ከ1923 ዓ.ም. እስከ 1967 ዓ.ም. በነበረው ጊዜ በኢትዮጵያ የግዛት ክልል በሕግና ሥርዓቱ ዓለም—አቀፋዊ ተቀባይነት የነበረው በቀዳማዊ አጼ ኃይለሥላሴ ርእሰ ብሔርነት ይመራ የነበረ ሉዓላዊ መንግሥት እንደነበረን ሁሉ በደርግ ዘመነ መንግሥትም አለም—አቀፋዊ ተቀባይነት የነበረው ሉዓላዊ መንግሥት እንደነበረን አያጠያይቅም፡፡ ሉዓላዊነት ገዢ የሆነ የማናቸውም አገር መንግሥት የሚጎናጸፈው ከፍተኛ ባለሥልጣኑ ነው፡፡ ለጽንሰ ሐሳቡ የተሻለ ግንዛቤ ይረዳን ዘንድ፣ የ1949 ዓ.ም የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.11/1/ዱን በምሳሌነት ወስደን ለማየት እንዲፈቀድልን የተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እንጠይቃለን፡፡

ይህ የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.11/1/ ሲነበብ ይዘቱ፣

" በዚህ ሕግ ከተመለከቱት ወንጀሎች ማናቸውንም
በንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት ግዛት አገር ውስጥ
በሰራ በኢትዮጵያዊ ወይም በውጭ አገር ዜጋ

and Abeba ... Counsel ... at Law

ላይ ይህ ሕግ ተፈጻሚ ይሆናል ።

የሚል ቢሆን፤ የእንግሊዝኛ ቅጂው ይዘት ደግሞ፤

> " This Code shall apply to any person whether a national or a foreigner who has committed one of the offences specified in this Code on the territory of Ethiopia "

የሚል ነው፡፡ ይህም የሚያሳየን በመሰረቱ በወንጀለኛ መቅጫ ሕጎችን መሠረት ፍርድ ቤቶች የዳኝነት ሥልጣን የሚኖራቸው ወንጀሉ በኢትዮጵያ የግዛት ክልል ውስጥ ቢፈጸም ነው፡፡ ይህ የግዛት ክልል የዳኝነት ሥልጣንም የሚመነጨው ከሉዓላዊነትና ከመንግሥታት እኩልነት ነው፡፡

ሉቲካ ባርካር የተባሉ ምሁር "ዘ ፓርፐር ሮው ኦፍ ክራይም ኢን ኢንተርናሽናል ሎው" በሚል ርእስ "ኢንተርናሽናል ኢንዴ ክመፓራቲቭ ሎው ኳርተርሊ" በተባለ የሕግ መጽሔት በ11ኛው ቅጽ ከገጽ 446-470 ባሰፈሩት ጽሑፋቸው በወንጀል ጉዳይ የዳኝነት ሥልጣን እንዴት በግዛት ክልል ሊወሰን እንደበቃ ታሪካዊ አመጣጡን ሲገልጹ ወንጀል ሲባል በግለሰብ ላይ ብቻ የሚፈጸም በደል ባይሆን በሕብረተሰብ ላይም የሚፈጸም በደል መሆኑን ካስገነዘቡ በኋላ ታሪካዊ አመጣጡን በተመለከተ በዚሁ መጽሔት በገጽ 446፤

> " Until the late sixteenth century, crime was still regarded as a local wrong against individuals and a sin against God. The emergent Nation State intervened only incidentally to punish the criminal, and the bases of criminal jurisdiction were broader than purely territorial interests. Jurisdiction would be assumed by the Court of either the forum domicilii, the forum delicti commissi or the forum deprehensionis. Where these differed, the forum in which two elements coincided would

assume jurisdicition. The absence of any notion of state sovereignty at that time is illustrated by the fact that neither nationality nor the protection of the state were considered as principal bases of criminal jurisdiction.

" In the early seventeenth century, when Bodin's Republic was becoming the ideological justification of the Renaissance State, through the concept of sovereignty, criminal jurisdiction began to be based rather on the principle of territoriality ..."

ባሉ በኋላ፣ በመቀጠል በገጽ 447 እና 448 በሚገኘው ጽሑፋቸው፡-

" The Territorial principle is asserted to flow from the two accepted principles of international law of territorial sovereignty and the equality of states. Territorial sovereignty enables a State to legislate freely, irrespective of the will of other States, provided that such legislation does not violate international law. Oppenheim has described this aspect of territorial sovereignty as the right of the State' to exercise supreme authority over all persons and things within its territory' The principle of the equality of States is derived from territorial sovereignty, for if every State can legislate freely within its own territory, no State

may infringe the sovereign rights of another by enacting such legislation. Each State must respect the territorial integrity of every other State. Territorial sovereignty and the equality of States are thus complementary principles.

"A State may then legislate freely within its territory, subject only to limits imposed by international law. It may in particular take jurisdiction over crimes committed within its territory because such power is necessary for its very existence.

' The basic philosophy behind the territorial theory is that a government in order to maintain its essential sovereignty must be the only power capable of effecting the maintenance of peace and order within its own boundaries.'

በማለት በወንጀል ጉዳይ የግዛት ክልል ዳኝነትን በሚመለከት የሉዓላዊነት መንነትን እና አስፈላጊነትን አብራርተዋል፡፡ አባባላቸው ቢተረጎም፦

" እስከ 16ኛው ምዕት ክፍለ ዘመን መገባደጃ ድረስ ወንጀል በተፈጸመበት አካባቢ የደረሰ በግለሰቦች የተፈጸመ በደል እና አገዛዝን በመቃወም የተደረገ ኃጢአት እንደሆነ ነበር የሚታየው፡፡ በዚያን ጊዜ ሕልውና በማግኘት ላይ የነበረው መንግሥት ወንጀለኛውን ለመቅጣት ብቃት ይገባ የነበረው አምብዛም ነበር፡፡ በወንጀል ጉዳይ ለመወሰን ያገለግሉ የነበሩት መስፈርቶችም በግዛት ክልል ከሚመሰረተው

የዳኝነት ሥልጣን የበላ ይዞት ነበራቸው፡፡ በወንጀለኛ መደበኛ የመኖሪያ ቦታ የሚገኝ ፍርድ ቤት፣ ወንጀሉ በተፈጸመበት ስፍራ የሚገኝ ፍርድ ቤት ወይም ወንጀለኛ በተያዘበት ስፍራ የሚገኝ ፍርድ ቤት ወንጀሉን በማየት የመዳኘት ሥልጣን ነበራቸው፡፡ ሦስቱም በተለያዩ ስፍራዎች በሚከበቱበት ጊዜም ሁለቱ መስፈርቶች ከተከሰቱበት ስፍራ የሚገኝ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣን ነበረው፡፡ በዚያን ጊዜ የመንግሥት ሉዓላዊነት ጽንሰ ሐሳብ እንዳልነበረ የሚያስገነዝበውም ዜግነት ሆነ መንግሥት ለግለሰቦች የሚሰጠው ጥበቃ ለዳኝነት ሥልጣን መስፈርት እንዳሆኑ አለመደረጋቸው ነው፡፡

" በአስራ ሰባተኛው ምዕተ ክፍለ ዘመን መጀመሪያ በሬነሳንስ ወቅት ለተከሰተው መንግሥት ተገቢነት ቀቢ መሆን የጀመረው ቦዲን ስለ ሪፐብሊክ የጻፈው መጽሐፍ ተቀባይነት ማግኘት ከጀመረ ወዲህ ግን በሉዓላዊነት መሰረትነት በወንጀል የመዳኘት ሥልጣን በግዛት ክልል ይወሰን ጀመር ... የግዛት ክልል መስፈርት በዓለም—ዓቀፍ ሕግ ተቀባይነት ካገኙት ከሉዓላዊነት እና ከመንግሥታት እኩልነት የሚመነጭ መስፈርት ነው፡፡ መንግሥት ያለው የግዛት ክልል ሉዓላዊነት ዓለም ዓቀፍ ሕጉን የሚቃረን እስካልሆነ ድረስ ሌሎች መንግሥታት ቢስማሙበትም ሆነ ባይስማሙበት የመበለውን ሕግ ለማወጅ ሥልጣን ይሰጠዋል፡፡ ኦፐንሃይም የተባሉ ምሁር ይህ የግዛት ክልል ሉዓላዊነት ይዞት አንድ መንግሥት "በግዛቱ ክልል በሚገኙ ሰዎች እና ሌሎች ነገሮች ሁሉ ከፍተኛው እና የመጨረሻው የወሰኝነት" መብት ነው ሲሉ

... /24

ገልጸውታል፡፡ የመንግሥታት እኩልነት መርህም የሚመነጨው ከዚህ ከግዛት ክልል ሉዓላዊነት ነው፡፡ ምክንያቱም እያንዳንዱ መንግሥት በግዛት ክልሉ የመሰለውን ሕግ የማውጣት መብት ካለው፣ የዚህ ዓይነቱን ሕግ በማውጣት ማንም መንግሥት የማንም ሌላ መንግሥት ሉዓላዊነት መቃረን አይቻለውምና ነው፡፡ እያንዳንዱ መንግሥት የያንዳንዱን ሌላ መንግሥት የግዛት ክልል ሕልውና ማክበር አለበት፡፡ በመሆኑም የግዛት ክልል ሉዓላዊነት እና የመንግሥታት እኩልነት ተደጋጋፊ የሆኑ መራህያን ናቸው፡፡

“ ስለዚህም በዓለም ዓቀፍ ሕግ የተደነገጉት ማዕቀቦች እንደተጠበቁ ሆነው መንግሥት በግዛት ክልሉ የተፈጸሙ ወንጀሎችን የመዳኘት ሥልጣን ሊኖረው ይገባል፡፡ ምክንያቱም ይህ ሥልጣን ለሕልውናው መረጋገጥ አስፈላጊ ነውና፡፡

“ የዚህ የግዛት ክልል ጽንሰሐሳብ መሠረቱ ለሕልውናው የሚያስፈልገውን ሉዓላዊነቱን ለመጠበቅ ይቻለው ዘንድ በግዛት ክልሉ ውስጥ ሰላምና ሥርዓትን የሚያስከብረው ብቸኛ ኃይል የግዛት ክልሉ መንግሥት መሆን አለበት የሚለው ነው”።

የሚል ይዘት አለው፡፡ ከዚህ የምንገነዘበውም የአጼ ኃይለሥላሴ መንግሥት ሕግና ሥርዓትን ለማስከበር ያስፈልጋል ብሎ ያምንበት የነበረውን ሕግ በማወጅ ተግባራዊነቱን ለማረጋገጥ አስፈላጊውን ከትትል የማድረግ ብሕኛ ሥልጣን እንደነበረው ሁሉ፣ የወደቀው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥትም ሕግና ሥርዓትን ለማስከበር ያስፈልጋል ብሎ ያምንበት የነበረውን ሕግ በማወጅ ተግባራዊነቱን ለማረጋገጥ አስፈላጊውን ከትትል የማድረግ ብቸኛ ስልጣን የነበረው ሉዓላዊ መንግሥት የነበረ መሆኑን ነው፡፡

የዓለም ዓቀፍ ሕግን (public international law) በመጥቀስ ከዚህ በላይ ካየነው የምንገነዘበውም፣ በአጼ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት የታወጀው

የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በአገራችን ሕግ ሆኖ ሲሠራ የቆየው እና አሁንም ሕግ ሆኖ እያገለገለ ያለው ከላይ በተራ ቁ.1 እንደተጠቀሰው ሁሉ ነጋሪት ጋዜጣ በተቋቋመበት በ1934 ዓ.ም. አዋጅ፣ አንቀጽ 5፤

"በነጋሪት ጋዜጣ ተጽፎ ሲወጣ ማናቸውም የፍርድ ቤት ቀጥሎ የተጻፈውን መቀበል አለበት፡፡

"ሀ. ማናቸውም አዋጅ፣ ድንጋጌ፣ ሕግ፣ ደንብ፣ ውሳኔ፣ ትእዛዝ፣ ማስታወቂያ ከነዚህም የተውጣጣ ደንብ ሁሉ፤

"ለ. በንጉሠ ነገሥት መንግሥት ግዛታችን በማናቸውም ክፍል ቢሆን ለጊዜው በማናቸውም የመንግሥት ሥራ ላይ የተቀመጠውን ስም፣ ሹመት፣ ሥራውና ፊርማውን"፤ ተብሎ በተደነገገው መሠረት

በነጋሪት ጋዜጣ በመታወጁ ብቻ ነው፡፡ በዚህ መሠረትም ከአጼ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት በኋላ የኢትዮጵያን በትረ መንግሥት ጨብጦ የነበረው ደርግ ሕግ ነው ቢል በነጋሪት ጋዜጣ ያወጀውን ሁሉ የተከበረው ፍርድ ቤት መቀበል እንዳለበት ግልጽ ነው፡፡ የተከበረው ፍርድ ቤት በወደቀው የደርግ ዘመነ መንግሥት የታወጀውን ሕግ ሕገወጥ ነው ቢል ውድቅ የሚያደርግ ሥልጣንና ተግባር የሚኖረው ሕጉ በዓለም ዓቀፍ ሕግ መሠረት የኢትዮጵያ ሉዓላዊ መንግሥት የገባበትን ግዴታ የሚቃረን ሆኖ ሲያገኘው ብቻ እንደሆነ ከዚህ በላይ ከሰፈረው ሐተታ መገንዘብ ይቻላል፡፡

2.1.3. ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በደምበኞቻችን ተከሳሽ ላይ ለተከበረው ፍ/ቤት ያቀረቡት ክስ ከዚህ በላይ ከተገለጸው አኳያ ሲጤን፤ ደምበኞቻችን ተከሳሽ ሆኑ ደምበኞቻችን ተከሳሽ ግብረአበሮቻቸው ናቸው የተባሉት ሆነም በዚህ በልዩ ዐቃቤ ሕጉ ክስ አብረዋቸው ያልተከሰሱት ግለሰቦች የሠሩት በዓለም ዓቀፍ ሕግ በወንጀል እንደሚያስጠይቅ በኢትዮጵያ ሉዓላዊ መንግሥት ተቀባይነት አግኝቶ የታወጀ የወንጀል ሕግ ቢኖር በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.281 የታወጀው ዘርን የማጥፋት ወንጀል ብቻ ነው፡፡

የልዩ ዐቃቤ ሕጉ ክስ ከ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.281 አኳያም ሲሆን፤ ከላይ በተራ ቁ.1 እንዳብራራነው ሁሉ፤ ደምበኞቻችን ተከሳሽ ሆኑ ደምበኞቻችን ተከሳሽ ግብረአበሮቻቸው ናቸው ከተባሉት ሆነም በዚህ በልዩ ዐቃቤ ሕጉ ክስ አብረዋቸው ካልተከሰሱት ግለሰቦች ጋር በመሆን ፈጽመዋቸዋል በመባል የተከሰሱባቸው

ድርጊቶች በማስረጃ ቢረጋገጡም በዘር የማጥፋት ወንጀል ተጠያቂ እንዲሆኑ መሟላት የሚገባቸውን መስፈርቶች ፈጽሞ አይሟሉም።

2.1.4. በአፄ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት ሆነ በደርግ ዘመነ መንግሥት የታወጁ ሕጎች የዓለም ዓቀፍ የወንጀል ሕግን እንደሚቃረኑ ማሳየት አስካልተቻለ ድረስ ደግሞ፤ የሁለቱም ዘመነ መንግሥታት ሕጎች እንደየደረጃቸው በአኩል መታየት ይኖርባቸዋል። ስለዚህ በአፄ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት በአዋጅ የወጣ ሕግ በደርግ ዘመነ መንግሥት በአዋጅ ከወጣ ሕግ ጋር በአኩል ደረጃ መታየት እንዳለበት አጠያያቂ ሊሆን አይችልም።

ከላይ በተራ ቁ.2.1.2. እንደተገለጸው ሁሉ የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በሕጋዊ ይዞታ በነጋሪት ጋዜጣ የታተመው በአዋጅ ነው። ይህም የሚያስገነዝበው የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ ከሕግ አተረጓጎም አኳያ ቢጤን፤ የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ኃላፊነት እንደገና ለመወሰን ከወጣው ከአዋጅ ቁ.110/1969፤ የአብዮትና የልማት ኮሚቴዎችን ለማጠናከር ከወጣው አዋጅ ቁ.115/1969 ዓ.ም እና ከብሔራዊ አብዮታዊ ዘመቻ መምሪያ አዋጅ ቁ.129/1969 በአኩል ደረጃ የሚታይ ሕግ መሆኑን ነው።

ደረጃቸው አኩል የሆኑ ሕጎች ቢጤኑ የሚቃረኑ ከሆነም ከጊዜ አኳያ ቆይቶ የታወጀው ሕግ የፊተኛውን ሕግ ሽርታል የሚል አቋም ብቸኛውና አማራጭ የሌለው የሕግ አተረጓጎም አቋም እንደሆነ ሥነ ሕግ፤ ማለትም ጁሪስፕሩደንስ፤ እንደሚያስገነዝበን ከማንኛውም የሕግ ምሁር ግንዛቤ የተሰወረ ሊሆን ፈጽሞ አይችልም። የታወቁት የአገራችን ሕግ ተመራማሪ የነበሩት ፕሮፌሰር ጆርጅ ክሸቹኖቪች፤ "በኢትዮጵያ የሕጎች ማዕርግ ድርገት እርከን ደረጃ" በሚል ርእስ በኢትዮጵያ ሕግ መጽሔት፤ 1ኛ ቮልዩም፤ ቁጥር 1 ባሳተሙት ጽሑፋቸው በዚሁ መጽሔት ከገጽ 103፤ 2ኛው አዲስ መስመር (paragraph)፤

> " ድርገት ደረጃ የከፍና ዝቅ የበላይና የበታች ሰንሰለት ነው። በሰዎች መካከል የበላይነት እና የበታችነት እንዳለ፤ እንዲሁም በሕጎች መካከል ይኸው አለ። ከላይ ሕገ መንግሥቱ አለ። ከግርጌ ቀሪዎቹ ሕጎች አሉ። ከዚያም ወረድ ዝቅ ብሎ የአስተዳደሩ ጠቅላላ ትእዛዞች እና ልዩ ውሳኔዎች ይገኛሉ፤ እነዚህም በፈንታቸው

ወደ ከፍተኛና ዝቅተኛ እየተተነተኑ ይወርዳሉ፡፡
ዝቅተኛው የላይኛውን ተጻራሪ መሆን አይገባውም
...": ቢሉ ለማተት የበቀትም ከዚህ ሥነ ሕግ በመነሳት
እንደሆነ መታወቅ ይኖርበታል፡፡

2.1.5. የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አዋጅ ለሕዝብ ይፋ የተደረገው በ1949 ዓ.ም. ነው፡፡ ስለዚህም የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉን የሚቃረን ከ1949 ዓ.ም. ወዲህ በአዋጅ መልክ የወጣ ሕግ ካለ የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉን በመቃረኑ ብቻ ሕገወጥ ነው ለማለት ፈጽሞ አይቻልም፡፡ ከዚህ በላይ እንደተገለጸው ሁሉ ከሥነ ሕግ (Jurisprudence) አኳያ ሲደረበበት የሚገባው መደምደሚያ የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ ከታወጀ በኋላ በታወጀው ተቃራኒ እና የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ በታወጀበት ደረጃ በታወጀ ሕግ ስለተሻረ፣ ተፈጻሚነት ሊኖረው የሚገባው የኋለኛው አዋጅ ነው የሚለው መደምደሚያ መሆን እንዳለበት ፈጽሞ የማያከራከር ጉዳይ ነው፡፡

2.1.6. ከዚህ መሰረተ ሐሳብ በመነሳትም፣ ደምበኞችን ተከሳሽ ሆኑ ደምበኞችን ተከሳሽ ገብረአበራቸው ናቸው የተባሉት ሆኖም በዚህ በልዩ ዐቃቤ ሕጉ ከስ አብረዋቸው ካልተከሰሱ ግለሰቦች ጋር በመሆን ፈጽመዋቸዋል በመባል የተከሰሱባቸው ድርጊቶች ከተከሰሱበት ከ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አዋጅ በኋላ ከወጡት አዋጆች አኳያ ሲታይ ሕጋዊ መሆን አለመሆኑ ከዚህ ቀጥለን እንድናይ የተከበረው ፍርድ ቤት ፈቃዱ እንዲሰጠን በትሕትና እንጠይቃለን፡፡

ከላይ በጠቀስነው የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ኃላፊነት እንደገና ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁ.110/1969፣ አንቀጽ 5/6/ "ጠቅላላ" ጉባዔ" ማለትም የደርግ አባሎች በሙሉ የሚገኙበት ጉባዔ፣

" ጠቅላላ ጉባዔው ቀጥሎ የተመለከተው ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖረዋል፣
" 1. ...
" 2. ...
" 3. ...
" 4. ...
" 5. ...

" 6. አዋጆችን የማውጣት ..."፤ ተብሎ በተደነገገው መሠረት የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ በቀረበ ጉባዔ ከላይ የጠቀስናቸውን ደምበኛችን ለተከሰሰበት ጉዳይ አግባብነት ያላቸውን አዋጆች አውጥቷል፡፡

በአብዮትና የልማት ኮሚቴዎች አዋጅ ቁ.115 /1969፤ እና በብሔራዊ አብዮታዊ ዘመቻ መምሪያ አዋጅ ቁ.129 /1969 ዓ.ም. የታወጀው እና ይዘቱን ከላይ በመጀ መሪያው የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያችን የገለጽነው ሕግ ደምበኛችን ተከሳሽ ፈጽመዋቸ ዋል ተብሎው የተከሰሰባቸው ድርጊቶች ለጸ መፈጸማቸውን ልዩ ዐቃቤ ሕግ ቢያስረዳም፤ ደምበኛችን ተከሳሽ ለመከሰስ ያበቋቸውን ድርጊቶች ፈጸሙ በተባለበት ጊዜ የተከሰሰባ ቸውን ድርጊቶች መፈጸም ከማንም ሕገ አክባሪ የመንግሥት ባለሥልጣን ሆነ ግለሰብ የሚጠበቅ ሕጋዊ ግዴታ እንደነበረ ፈጽሞ ስለማያጠያይቅ፤ የከፍ መበማት መቀጠል በ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.64 /ሀ/፤ "በሕግ የታዘዙ ወይም የተፈቀዱ ተግባሮች" በሚል ርእስ፤

" በሕግ የታዘዙ ወይም የተፈቀዱ ተግባሮች እንደ ወንጀል የማይቆጠሩና የማያስቀጡ ናቸው፡፡ በተ ለይም

" ሀ / ከሕግ ወሰን ሳያልፍ የተፈጸመው የሕ ዝብ አገልግሎት ሥራ ወይም የመንግሥትና የወታደርን የሥራ አፈጻጸም የሚመለከቱ ተግ ባሮች ሲሆኑ"፤ በእንግሊዝኛ ቅጂው ደግሞ፤ "Acts required or authorized by law" በሚል ርእስ፤

" Acts required or authorized by law do not constitute an offence and are not punishable in particular:

" (a) acts in respect of public, state or military duties done within the limits permitted by law"፤ ተብሎ በተደነገገው መሠረት ውጤቱ የተከበረው ፍርድ ቤትን ወርቃማ ጊዜ ከማባከንና፤ በመጠረቫው አንቀጹ በአንቀጽ 106 "የመጠረቫ ሕጋዊ አውቀና ስላለው ቅጂ" በሚል ርእስ፤

" የዚህ ሕገ መንግሥት የአማርኛ ቅጂ የመጠረቫው ሕጋዊ እውቀና ያለው ሰነድ ነው"፤ የሚለውን ድንጋጌ በማከል በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ፤ አንደኛ ዓመት ቁ.1 በነሐሴ 15 ቀን 1987 ዓ.ም.

በታወጀው በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 20 ን/አ 1፣ "የተከሰሱ ሰዎች መብት" በሚል ርእስ፣

> "የተከሰሱ ሰዎች ክስ ከቀረበባቸው በኋላ ተገቢ በሆነ አጭር ጊዜ ውስጥ ... የመሰማት መብት አላቸው"፣ በእንግሊዝኛው ቅጂ ደግሞ "Rights of Persons

Accused" በሚል ርእስ፣

> " Accused persons have the right to ... trial by an ordinary court of law within a reasonable period after they have been charged":

ብሎ የተረጋገጠውን የደምበኞችን ተከሣሽን ሕገ መንግሥታዊ መብት በመጣስ የቀረበባቸው ክስ ውጤት ምንነት መንግሥት ያለበትን በተቻለ መጠን በአጭር ጊዜ ውስጥ የማሳወቅ ሕገ መንግሥታዊ ግዴታው በተገበር የማይተረጎም የሕግ ሰነድ እንደሆነ በማሳየት ለሰብዓዊ መብት አውነ ነት የቆመው የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥትን ለአሳፋሪ በር ከመክፈት አልፎ ደምበኞችን ተከሣሽን በተከሰሱባቸው የ1949 ዓ.ም. ወንጀሎች ጥፋተኛ እንደሆኑ ለመወሰን የሚያስችል ክስ እንዳልሆነ እምነታችን መሆኑን ለተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እንገልፃለን፡፡

2.2. ከዚህ በላይ በሰፊው XXXX ከዘረዘርነው መገንዘብ እንደሚቻለው ደምበኞችን ተከሣሽ በጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ወይም መንግሥት የቢሮዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ነበሩ ቢሉ ልዩ ዐቃቤ ሕግ በክስ ማመልከቻቸው ባተቱት ስተታ ብቻ ሳይሆን በወደቀው የደርግ ኢሠፓ መንግሥት የኖረው ማንኛውም ግለሰብ ሰብዓዊ መብቱን ለመተገበር የነበረትአማራጮች የደርግ ኢሠፓ ሕግን ማክበር ወይም የሚወዳትን አገሩን ጥሎ በመሄድ በሌላ አገር መሰደድ ወይም ደግሞ ጠብመንጃ በማንገብ ማመፅ ብቻ እንደሆኑ ልንገነዘብ ይገባናል፡፡ የሰዎች ባሕርይ የተለያየ በመሆኑ ግን ደምበኞችን ተከሣሽ በነበራቸው አንዱን አማራጭ የግል የማድረግ መብታቸው በመጠቀም የወሰዱት አቋም በሚወዷት እናት አገራቸው የገዛት ክልል ውስጥ በሕግ መሠረት ሰርተው ለኑሮአቸው የሚያስፈልጋቸውን ገንዘብ አግኝተው ቤተሰባቸውን በሚጠብቁባቸው የኑሮ ደረጃ እንዲኖሩ በማድረግ በግለሰብአዊነታቸው ሆነ እና የመንግሥት ሹም በመሆናቸው ለመኖር ይጠብቁባቸው የነበረውን የደርግ–ኢሠፓ ያወጣቸውን አዋጆች የማክበር አማራጭን እንደነበር የልዩ ዐቃቤ ሕግ ክስ በሚገባ ያስገነዝባል፡፡

የወደቀው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥት አገራችንን በሉዓላዊነቱ ቁጥጥር ስር ባኖ ረባቸው ባለፉት 16 እና 17 ዓመታት ጊዜ ውስጥ ከሕግ አግባብ ዉጭ በሆነ መቆጠር የሚ ገባው በሉዓላዊነት ቢያስተዳድራት በቀየው በእናት አገራችን ኢትዮጵያ አንዳመለ ቡድን ነው ከተባለ ደግሞ፤ በደምበኞችን ተከሳሽ ላይ የቀረበው ክስ መሰማት መቀጠል ዉጤት አልባ ይሆናል የምንልበትን እምነታችንን ከዚህ ቀጥለን ስንገልጽ የተከበረው ፍርድ ቤት የሚጠብቅበትን ከፍተኛ ትዕግስት እንዲሰጠንን በትሕትና እና በፍትሕ ስም እንማጸናለን፡፡

2.2.1. ከላይ እንደተገለጸው ሁሉ የወደቀው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥት ደምበኞችን ተከሳሽ ፈጸሙዋቸዋል በመባል የተከሰሱባቸው ድርጊቶች በሕብረተሰባችን ተፈጻሚ ነት እንዲያገኙ ይጠቀምበት የነበረው ዋነኛ መሣሪያው ሕግ ነው፡፡ ደምበኞችን ተከሳሽ ብቻቸውን በዋና ወንጀል አድራጊነት ሆነ ገብረአበራቸው በመሆን በዚሁ ክስ አብረዋቸው ከልተነሡት ባለሥልጣናት ጋር በመሆን ፈጸሙዋቸዋል በመባል ለተከሰሱባቸው ድርጊቶች ማበረታቻ እንዲሆኑት የወደቀው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥት ያወጣቸውን የአብዮትና የልማት ኮሚቴዎችን ለማጠናከር የወጣውን አዋጅ ቁ.115 /1969ኙን እና የብሔራዊ አብዮታዊ ዘመቻ መምሪያ አዋጅ ቁ. 129 /1969ኙን አለመታዘዝ በወንጀል የሚያስቀጣ ድርጊት የነበረ ለመሆኑ፣ "ስለ ወንጀል" በሚል ርእስ በአዋጅ ቁ.115 /1969፣ አንቀጽ 21፤

" ይህ አዋጅ በስራ ላይ እንዳይውል የሚያሰናክል ወይም አዋጁን የሚጥስ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ይቀጣል"፣ በእንግሊዝኛ ቅጂ ደግሞ "Offences" በሚል ርእስ፤

" Any person who obstructs the implomentation or violates the provisions of this Proclamation shall be punishable in accordance with the penal Code"፤ ተብሎ የተደነገገው፣ እና "ቅጣት" በሚል ርእስ በአዋጅ ቁ.129 /1969፣ አንቀጽ 25፤

" 1. ማንኛውም በዚሁ አዋጅ መሠረት በወጡ ትእዛዞች ወይም ደምቦች መሠረት፤

" ሀ. የተጣለበትን ግዴታ ያልፈጸመ፣ ወይም በማ
ናቸውም መንገድ ከግዴታው ለማምለጥ የሞከረ፣
ወይም ከግዴታው ያመለጠ፣ ወይም

" ለ. ግዴታ የተጣለበት ሰው ግዴታውን እንዳይ
ፈጽም ያነሳሳ፣ ያበረታታ፣ ወይም በማናቸውም
መንገድ የረዳ፣ ሰው፣

" እስከ አምስት /5/ ዓመት ሊደርስ በሚችል ጽኑ
እስራት ወይም የነገሩ ሁኔታ አደገኛ ከባድ በሚሆ
ንበት ጊዜ እስከ እድሜ ልክ ሊደርስ በሚችል
ጽኑ እስራት ወይም በሞት ይቀጣል፡፡

" 2. የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ወይም በወን
ጀለኛ መቅጫ ሕግ ከ332 እስከ 346 የተመለከቱትን
ጥፋቶች የጣሰ ማንም ሰው በጦር ፍርድ ቤት ይቀጣል፡፡
ሆኖም የእዝ አዛዡ ወይም እሱ የሚወክለው የጦር
አዛዥ ተገቢ መስሎ ሲታየው፣ ማናቸውም በዚህ አቀጽ
መሰረት የሚከሰስ ጉዳይ እንደነገሩ ሁኔታ በመደበኛ
ፍርድ ቤት ወይም በልዩ ጠቅላይ ጦር ፍርድ ቤት
እንዲከሰስ ለማስተላለፍ ይችላል"፣ በእንግሊዝኛው ቅጂ ደግሞ

"Offences" በሚል ርእስ፣

" 1. Any person who:

" a. fails to comply with or in any manner tries to evade or evades the duty imposed on him by order or regulation issued under this Proclamation; or

" b. incites, encourages or in any manner assists any other person to fail to comply with the duty imposed on him by order or regulations issued under this Proclamation,

" is punishable with rigorous imprisonment up to five (5) years and in more serious cases with rigorous imprisonment to life or with death.

" 2. Any person who acts in violation of Sub-article 1 of this Article or Articles 332-346 inclusive of the Penal Code shall be tried by the Courts martial. However, the Sector Commander or any military Commander delegated by him may, where he deems it necessary, refer any case falling under this Proclamation to the special General Court Martial, as may be appropriate"፣ ተብሉ የተደነገገው በሚገባ ያረጋግጣሉ::

2.2.2. ሕግን ራሱ በአስገዳጅነት መሣሪያነቱ በመጠቀም በግዛት ክልሉ የሚገኘን በአጠቃላይ ማንኛውንም ሰው፣ በተለይ ደግሞ ማንኛውንም ባለሥልጣን፣ ለማስገደድ የሚያስችል ሥልጣን የነበረው የወደቀው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥት ይቅርና፣ የማስገደድ ኃይሉ ከዚያ በመለስ የሆነ ማናቸውም ግለሰብ ሆነ ቡድን በሚያደርገው የማስገደድ ተጽእኖ በመገደድ የተነሳ ወንጀል የሰራ ማንኛውም ሰው፣

" ሊያገደው የማይችለው ፍጹም የሆነ የሰውነት መገደድ ደርሶበት አንዱ ወንጀል የሰራ ሰው በግዴታ ባደረገው ጥፋት አይቀጣም:: አስገዳጁ ግን ለተፈጸመው ወንጀል አላፊ ይሆናል:: /ቁ.32/1/ሐ/::/

" ግዴታው የሕሊና /የሞራል/ ግዴታ የሆነ እንደ ሆነ ፍርድ ቤቱ እንደመሰለው ቅጣቱን ያቀልለታል፣ ወይም ከቅጣቱ በፍጹም ነጻ ሊያደርገው ይችላል:: /ቁ.185::/፣ ተብሎ በ1949 የወ.መ.ሕግ ቁ. 67 በተደነገገው፣ በእንግሊዝኛው ቅጂ ደግሞ "Absolute Coercion" በሚል ርእስ፣

" Whosoever commits an offence under absolute physical coercion which he could not possibly resist is not liable to punishment. The person who exercised the coercion

shall answer for the offence. (Art. 32(1)(c)).

" When the coercion was of a moral kind the court may without restriction reduce the penalty (Art. 185) or may impose no punishment"፣ ተብሎ በተደነገገው መሠረት በወንጀሉ ፈጽሞ እንደማይጠየቅ ግልጽ ነው። ይህ የሚያስገነዝበውም ልዩ ዐቃቤ ሕግ በደምበኞችን ተከሳሽ ላይ ያቀረቡት ክስ እንዳለ እንዲሰማ ማድረግ ውጤት እንደማይኖረው ነው። ምክንያቱም ልዩ ዐቃቤ ሕግ በክስ ማመልከቻቸው እንደገለጹት በዘመናችን የሚገኝ ማናቸውም መንግሥት ለሕልውናው እና በሉዓላዊ የግዛት ክልሉ ውስጥ ለሚገኘው መንግሥታዊ ድርጅት በሥራ አስኪያጅነት ሥራ የተሰማራ ግለሰብ ይቅርና በግል ስራ የተሰማራ ማንኛውም ግለሰብን በሚመለከትም ቢሆን የወደቀው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥት ከፈጸመው ፍጹም የሆነ ማስገደድ የባሰ ማስገደድ በመፈጸም ወንጀል የሚሰራ ግለሰብ ፈጽሞ ሊኖር እንደማይችል ስለማያጠያይቅ ነው።

2.2.3. ከዚህ በላይ ያቀረብናቸው ሕጋዊ ክርክሮች ለክርክር ደህል ተቀባይነት አይኖራቸውም ቢባል፣ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ደምበኞችን ተከሳሽን ለመክሰስ የበቃት ለደምበኞችን ተከሳሽ መከሰስ ምክንያት ያደረጓቸው እና ተገደሉ፣ ከባድ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ የመያዝና የመታሰር ወንጀል ተፈጸመባቸው የሚሏቸው ግለሰቦች የኢሕአፓ አባላትና ፀረ—አብዮተኞች ነበሩ ቢሉ ደምበኞችን ተከሳሽ በማስያዛቸው ብቻ በተከሰሱባቸው ወንጀሎች ኃላፊና ተጠያቂ ሊሆኑ ይገባል ከሚል የሕግ አቋማቸው በመነሳት እንጂ በሌላ ተጨማሪ ምክንያት እንዳልሆነ የክስ ማመልከቻቸው ይዘት ያስገነዝባል።

በዚህ ሕጋዊ አመለካከት ብቻ ተመስርቶ የቀረበ የክስ ማመልከቻ ባይሻሻል እንዲሰማ ማዘዝ ግን የክስ ማመልከቻ የመስማት ሒደት ከሕግ አኳያ የሚጠበቀበትን ውጤት ፈጽሞ ስለማያስገኝ ውጤቱ ድካም ብቻ ነው የሚሆነው። ይህን አቋም ለመያዝ የበቃንባቸው ምክንያቶች ከዚህ ቀጥለን እንደናብራራም የተከበረው ፍርድ ቤት ከሚጠበቀበት ከፍተኛው እና የመጨረሻው ሰብዓዊ ትእግስት አኳያ አድሉን እንዲሰጠን በፍትሕ ስም እየጠየቅን፣ ምክንያቶቹን ከዚህ ቀጥለን እንገልጻለን።

2.2.3.1. ደምበኞችን ተከሳሽ በልዩ ዐቃቤ ሕግ የተከሰሰበት የክስ ማመልከቻ ይዘት ለዚህ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያችን አግባብነት ባለው መጠን ይዘቱ እንደሚከተለው ይነበባል:—

and Abera
Counsellors at Law

" ተከሳሹ በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.32 /1/ /ለ/ እና 281 /ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ ከ1967—1971 ዓ.ም በጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ወይም መንግሥት የአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በፖለቲካ ተሰስሮ የተቋቋመውን የሕብረ ብሔር ማሕበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ሕዝብ በመሳዉ ወይም በከፊል ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃ ሳይ አቅዶ በመቀበል በደረጃው በኀብረአበርነት በማቀዱ የፖለቲካ ትስስሩ ያላቸው ሰዎች እንዲገደሉ በምርመራ ተገርፈው ተሰቃይተውና በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነታቸው ሳይ ጉዳት እንዲደርስባቸው በማድረግ ...

" ፀረ—አብዮተኛ የኢ.ህ.አ.ፓ. አባል በማለት መኮንን ወልደየስ የተባለውን የድርጅቱን ሠራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት አዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ውስጥ እንዲያዝና በአብዮታዊ ዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አማካይነት እንዲገደል በማድረጉ...

" የኢ.ህ.አ.ፓ. ፀረ—አብዮተኛ አባዳሚ ነው በሚል ምክንያት አድርጉ አቶ በቀለ ደምቤ የተባለውን የድርጅቱን ሠራተኛ በ1969 ዓ.ም. ከሚሰራበት ቄራዎች ድርጅት እንዲያዝና በደርግ ምርመራ ውስጥ በመርማሪዎች አማካይነት እንዲገረፍና አካሉ አንዲቆስል በአፍአዊና ውስጣዊ ጤንነቱ ሳይ ጉዳት እንዲደርስበት በማድረጉ፤ ...

" <u>በወንጀለኛ መቅጫ ሕ.ሥ.ሥ.ቁ.113</u>
<u>መሠረት በአማራጭ የቀረበ ክስ።</u>

" ተከሳሹ በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.32 /1/ /ለ/ እና 522 /1/ /ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ በ1969 ዓ.ም. የአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ ሰው

እንዲገደል አስቀድሞ በማሰብና ፀረ—አብዮተኛ የኢ.ህ.አ.ፓ. አባል ነው በሚል ምክንያት አዱ ርጉ መኮንን ወልደየስ የተባለውን የዱርጅቱን ሠራተኛ በ1969 ዓ.ም ከሚሰራበት ቦታ እንዲያዝና በዚሁ ዓመተምህረት በአብዮታዊ ዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አማካይነት ባልታወቀ ቦታ በተለይ ጨካኝ ነውረኛ በሆነ ሁኔታ እንዲገደል በማድረጉ፤

" ተከሳሹ በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.32/1/ለ/ እና 538/1/ሀ/ እና /ሐ/ የተመለከተውን በመተላለፍ በ1969 ዓ.ም በአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በሰው አካል ላይ ጉዳት እንዲደርስ ለስብ ፀረ—አብዮተኛ አባዓሚ ነው በሚል ምክንያት አዱርጉ የዱርጅቱ ሠራተኛ የነበረውን በቀለ ደምቤ የተባለውን በተጠቀሰው ዓመተምህረት ከሚሰራበት ድርጅት እንዲያዝ አዱርጉ በደርግ ምርመራ በመርማሪዎች መሳ አካሉን እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል ነዋሪ የሆነ ሕመምተኝነት እንዲሰጣው በማድረጉ፤ ...

" ሪቡን ችሎ የቀረበ ክስ

" ተከሳሹ በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.32/1/ለ/ እና 416 የተመለከ ተውን በመተላለፍ በ1969 ዓ.ም የቄራዎች ድር ጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ ፀረ—አብዮኞች ናቸው በሚል ምክንያት፡

1. ገርማ አሸቴ

2. ማቴዎስ ጆተከሌ የተባሉትን በ1969 ዓ.ም. ከሚሰሩበት ቄራዎች በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ዉጪ እንዲያዙና በደርግ ምርመራና በአዲስ አበባ ወህኒ ቤት አንድ ዓመት ከሦስት ወር እንዲ ታሰሩ በማድረጉ ተከሷል::"

ከዚህ ልዩ ዐቃቤ ሕግ በደምበኞችን ተከባሽ ላይ ካቀረቡት የክስ ማመልከቻ ይዘት መገንዘብ እንደሚቻለውም፣ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ተከባሽ ደምበኞችንን ለመከሰስ የበቁት በወደቀው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥት ሥራ አስኪያጅ ሆነው በሩ በሚሉበት ጊዜ በክስ ማመልከቻቸው ሞተዋል፣ ከባድ የአካል ጉዳት ደርሶባቸዋል እና ከሕግ ውጭ የመያዝና የመታሰር ወንጀል ተፈጽሞባቸዋል የሚሏቸው ግለሰቦች የወደቀው የደርግ—ኢሠፓ ቡድን የኢትዮጵያን በትረመንግሥት በመጠበቅ አገራችንን ኢትዮጵያን በሉዓላዊነቱ ይገዛ በነበረበት ጊዜ የኢ.ህ.አ.ፓ. አባላትና ፀረ—አብዮተኞች ናቸው ቢሉ በማስያዛቸው ብቻ ነው፡፡

2.2.3.2. እንደሚታወቀው ሁሉ ሰውን ማስያዝ ማለት የሚያዘው ሰው ለተፈለገው መያዝ የሚመጥን ከሆነ ወይም ተሰራ ከሚባለው ከማናቸውም ድርጊት ጋር በማገናኘት ድርጊቱን የፈጸመው ግለሰብ እሱ እንደሆነ ማስያዝ ማለት ነው፡፡ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ደምበኞችን ተከባሽን ለመከሰስ የበቁትም ተገደሉ፣ ከባድ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ የሚያዝና የመታሰር ወንጀል ተፈጽሞባቸዋል የሚሏቸውን ግለሰቦች ደምበኞችን ተከባሽ ስለገደሉአቸው ወይም ከባድ የአካል ጉዳት ስላደረሱባቸው ወይም ከሕግ ውጭ በመያዝ ስለአሰሩአቸው ሳይሆን የተገደሉ፣ ከባድ የአካል ጉዳት የደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ የተያዙትና የታሰሩ ግለሰቦች የኢ.ህ.አ.ፓ. አባላትና ፀረ—አብዮተኞች ናቸው ብለው በሚመለከተው መንግሥታዊ አካል እንዲያዙ አድርገዋል በማለት ብቻ ነው፡፡

2.2.3.3. የተከበረው ፍርድ ቤት እንደሚገነዘበው ሁሉ ገና፣ ደምበኞችን ተከባሽ አደረጉት ቢሉ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ሳቀረቡባቸው ክሶች መሠረት ያደረጉት ማስያዝ ማናቸውም ዜጋ በወቅቱ አብዮታዊ ነኝ ይል የነበረው መንግሥት ባወጣቸው ሕጎች መሠረት በፀረ—አብዮተኝነታቸው ሊያዙ ይገባቸው የነበረውን ግለሰቦች ማስያዙ የሕግ ግዴታውን ተወጣ ከሚባል በስተቀር ሕገወጥ ተግባር ፈጽሟል የሚያሰኘው አንዳችም ሕጋዊ ምክንያት የለም፡፡

በወቅቱ በታወጁት ሕጎች እና በወቅቱ አገሪቷን ያስተዳድር በነበረው የደርግ—ኢሠፓ መንግሥት ሥር ይተዳደሩ የነበሩ ዜጎች ይጠበቅባቸው ከነበረው ሕጋዊ ግዴታ አኳያ ደምበኞችን አስያዙአቸው የተባሉት ግለሰቦች ለክርክር ያህል ተከባሽ ደምበኞችን

... /37

በአርግጥ አስይዞቀቸቀል ቢባልም እንኳ ማስያዙ ሕጋዊ ገጼታን መወጣት ነው ከሚባል በቀር ሌላ ትርጉም ፈሽም ሊሰጠው እንደማይገባ ከተከበረው ፍርድ ቤት ገንዛቤ የተሰወረ ሊሆን አይችልም፡፡

ተከሣሽ ደምበኞችን አስያዙአቸው የተባሉት ገለሰቦች የኢ.ህ.አ.ፓ. አባላትና ፀረ—አብዮተኞች ባይሆኑ ናቸው ብለው አስይዞቀቸው ከሆነም በሐሰት ሰው መወንጀል ወይም መክሰስ የሚያስቀጣ እንደሆነ "በሐሰት ስለ መወንጀል ወይም ስለመክሰስ" በሚል ርእስ፤

" ማንም ሰው፤
" ሀ. ወንጀል አለመሥራቱን ወይም ንጽሕናውን
አያወቀ ወይም ባልሠራው ወንጀል እንዲቀጣ ሌላ
ውን ሰው በባለሥልጧን ዘንድ የወንጀለ ወይም
በሐሰት የከሰሰ እንደሆነ፤
" ለ. ወይም በማናቸውም ሌላ ዐይነት ዘዴ ይልቁ
ንም አንድ ወንጀል የተሰራ በማስመሰል ወይም
የወንጀሉ ስም ባልተገለፀ ክስ ወይም ትክክለኛ
ባልሆነ ውንጀል ንጹሕ በሆነ ሰው ላይ አነሳስቶ
ባልሰራው ወንጀል እንዲከሰስ ያደረገ እንደሆነ፤
" አጅግ ቢያንስ እስከ ሦስት ወር በሚደርስ እስራት
ይቀጣል፡፡ ወይም ያቀረበው ውንጀል ወይም ክስ
በተከሳሹ ላይ የዕድሜ ልክ ጽኑ እስራት ወይም
የሞት ቅጣት የሚያስፈርድበት ቢሆን እስከ አምስት
ዓመት ሊደርስ በሚችል ጽኑ እስራት ይቀጣል " ተብሎ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.441 የአማርኛ ቅጂ፤ በወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ የእንግሊዝኛ ቅጂ ደግሞ "False Denuniciation or Accusation" በሚል ርእስ፤

" Whosoever:
" a. denounces to the authorities as
the perpetrator of an offence a
person he knows to be innocent; or
" b. has in any other way, especially
by feigning an offence or making an
anonymous or inaccurate denunciat-
ion, intrigued with the object of

causing such proceedings to be taken against an innocent person, is punishable with simple imprisonment for not less than three months, or where the offence relates to crimes punishable with rigorous imprisonment or death, with rigorous imprisonment not exceeding five years"፣ ተብሎ ከተደነገገው አንቀጽ መገንዘብ ይቻላል፡፡ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ደምበኛችን ተከሳሽ ነበረባቸው በሚሉት ኃላፊነታቸው በክሱ የተጠቀሱትን ሰዎች በማስያዝ እንዲገደሉ፣ ከባድ የአካል ጉዳት እንዲደርስባቸው እና ከሕግ ውጭ እንዲያዙና እንዲታሰሩ አስተዋጽኦ አድርገዋል ባይ ከሆኑ፣ ከዚህ በላይ በጠቀስነው የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ድንጋጌ ቢከሱአቸው፣ ክሳቸውን በተገቢው ማስረጃ እንደሚያስደግፉት እስከመቻ ድረስ በኛ እምነት ክሱ ተገቢ ይሆናል እንላለን፡፡

2.2.3.4. ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በደምበኛችን ተከሳሽ ላይ ያቀረቡት ክስ ግን ከዚህ በላይ እንደተገለጸው ማስያዝን እና በሐሰት እንደመወንጀል በመውሰድ ሳይሆን፣ ማስያዝ ራሱ ተገደሉ፣ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ ተያዙና ታሰሩ ቢሉ በክሳቸው የገለጹአቸውን ሰዎች ለመግደል፣ የአካል ጉዳት ለማድረስ እና ከሕግ ውጭ ለመያዝና ለማሰር ተባባሪ በመሆን በግድያው፣ በአካል ጉዳት ማድረሱ እና ከሕግ ውጭ በመያዙና በማሰሩ ሆነ በሰው ዘር የማጥፋት ወንጀሉ ኃላፊነትንና ተጠያቂነትን ለማስከተል በቂ እንደሆነ በመቁጠር ነው፡፡

የተከበረው ፍርድ ቤት እንደሚገነዘበው ግን፣ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ተገደሉ፣ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ ተያዙና ታሰሩ የሚሉአቸው ግለሰቦች የተባለው ጉዳት እንዲደርስባቸው በወቅቱ የነበረው መንግሥት በሕጉና ሥርዓቱ መሰረት በአዋጅ ያወጣውን ሕግ በማውጣት ደረጃ ፈጽሞ ያልተሳተፉና ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በዚያን ጊዜ ነበራቸው የሚሉት የስራ ድርሻቸውም ሕግ ለማወጅ የሚያበቃቸው የስራ ድርሻ ነበር ለማለት ፈጽሞ አይቻልም፡፡ የጉዳዩ ትክክለኛ ገጽታ ይህ በመሆኑም ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በክስ ማመልከቻቸው ደምበኛችን ተከሳሽ ፈጽመውታል ቢሉ ያቀረቡትን ሐተታ በማስረጃ ቢያረጋግጡትም፣ ክሱ መስማት ሂደት የሚጠበቀውን ደምበኛችን ተከሳሽ በተከሰሱባቸው ወንጀሎች ጥፋተኛ ናቸው የሚለውን ውሳኔ የተከበረው ፍርድ ቤት ሊሰጥ አይችልም፡፡ ደምበኛችን ተከሳሽ በማስ

A. A. ... and Abera ... and Counsellors at Law

ያዟቸው ብቻ ተገደሉ፣ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ ተያዙና ታሰሩ በተባሉት ግለሰቦች ላይ የሞትን፣ የአካል ጉዳት ሆነ ከሕግ ውጭ የማያስያዝና የማሳሰር ውጤትን የሚያስከትል ድርጊት ፈጽመዋል ብሎ ለማለት ሆነ፤ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ነበራቸው በሚሉት የስራ ድርሻቸው ግለሰቦቹ በሚመለከተው መንግሥታዊ አካል እንዲያዙ ማድረጋቸው ተገደሉ፣ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ ተያዙና ታሰሩ የተባሉት ግለሰቦች እንዲገደሉ፣ የአካል ጉዳት እንዲደርስባቸው እና ከሕግ ውጭ እንዲያዙና እንዲታሰሩ አስበውና ሆነ ብለው በተንኮል፣ በጹም በቃል ወይም በሕግ ተቀባይነት ባለው በሌላ ምክንያት ተነሳስተው ነው ያስያዞቻቸው ለማለት አይቻልም፡፡ የክተታው በማስረጃ መረጋገጥ ወደ እነዚህ መደምደሚያዎች ለመድረስ ብቁ አለመሆን የሚያስገነዝበንም ደምበኞችን ተከሳሽ "ስለሚያስቀጡ ወንጀሎች" በሚል ርእስ በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 23፤

"1. ያስቀጪል ተብሎ በሕግ የተደነገገውን መሥራት ወይም እንዲሰራ የታዘዘውን አለመስራት የከባድነቱ ደረጃ ማናቸውም ዓይነት ቢሆን ወንጀል ነው፡፡

"2. በሕግ ተደንግገው የተገለፁትና የወንጀሉን ሥራ አፈጻጸም የሚያቋቁሙት የሞራል ወይም የግዙፍ ተገባር ጠባዮች ሁሉ በሙሉ አድራጊነት ካልተፈጸሙ በቀር የሕግ መጣስ ተግባር እንደተሰራ አይቆጠርም ..."፤ "ውጤቱ ከነገሩ ጋራ ግንኙነት ያለው ስለ መሆኑ" በሚል ርእስ በዚሁ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 24 /1/፤

" የሕግ መጣሱ አፈጻጸም አንድ የተወሰነ ውጤት እንደሚያመጣ የታወቀ በሆነበት ጊዜ ሁሉ ይህ ውጤት በተደረገው ወይም ባልተደረገው ተግባር ምክንያት ያድራጊው ጥፋት ነው የሚያሰኝ ካል ሆነ በቀር ወንጀሉ እንደተፈጸመ አይቆጠርም፡፡

"በምክንያቱና በውጤቱ መካከል ግንኙነት አለ የሚባለውም በኑሮ፣ ልማድ ዕውቀት በሕግ የታዘዘውን ማድረግ ወይም አለማድረግ በተለምደው ውጤቱን ለማስገኘት የሚችል ሆኖ ሲገኝ ነው"፤ "መሰረቱ፤ የወንጀል ጥፋትና ድንገተኛ አጋጣሚ ነገር"

በሚል ርእስ በዚሁ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 57።

" 1. በሕጉ አባብ አጥፊነቱ ተገልጾ ካልታወቀ በቀር ማንም ሰው ሊቀጣ አይችልም።

"በስራው አላፊ ሊሆን የሚገባው ሰው በፈቃዱ ወይም በቸልተኛነት አንዱ ወንጀል ካላደረገ በወንጀለኛነት ሊፈረድበት አይችልም።

" 2. ማንኛውም ሰው ምንም ጥፋት ባያደርግ፤ የተሰራው ጥፋት /ድርጊት እንጂ ጥፋት ተገቢው ቃል አይመስለንም/ በወንጀል ሕግ የሚያስቀጣ ቢሆንም ከዓቅሙ በላይ በሆነ ኃይል በድንገተኛነት ወይም በአጋጣሚ አደጋ የተሰራ ወይም የደረሰ ሆኖ ሲገኝ ሊቀጣ አይገባውም ..."። እና "ዐውቆ ስለማጥፋት" በሚል ርእስ በዚሁ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.58 /1/።

" ጥፋት መሆኑን ሕሊናው እየተረዳው በራሱ ፈቃድ የማይገባና የሚያስቀጣ ጥፋትን /ድርጊት እንጂ ጥፋት ተገቢው ቃል አይመስለንም/ ፈጽሞ የዚሁኑ ውጤት ለማግኘት የሰራ ሰው ዐውቆ የሕግ መጣስን ወንጀል እንደሰራ ይቆጠራል።

"የአጥፊነት ተግባር በራስ ፈቃድና አባብ እንደተፈጸመ የሚቆጠረው ጥፋተኛው ይህ ስራው በወንጀል ቅጣትን እንደሚያመጣበት እየተረዳ የሆነው ይሁን በማለት ይህንኑ የወንጀል ተግባሩ ዐውቆ በገዛ ፈቃዱ በፈጸመ ጊዜ ነው"።

በሕጉ የእንግሊዝኛ ቅጂ ደግሞ "Offences" በሚል ርእስ በቁ. 23።

" 1. A criminal offence is an act or omission which is prohibited by law.

" 2. The criminal offence is only completed when all its legal, material and moral ingredients are present ..."።

"Relationship of Cause and Effect" በሚል ርእስ በቁ. 24 /1/።

" in cases where the commission of an

offence requires the achievement of a given result the offence shall be deemed to have been completed only if the result achieved is the consequence of the act or omission with which the accused is charged.

"This relationship of cause and effect shall be presumed to exist when the act or omission within the provisions of the law would, in the normal course of things, produce the result charged"፣ "Principle; Criminal Fault and Accident" በሚል ርእስ በቁ. 57፣

" 1. No one can be punished for an offence unless he has been found guilty thereof under the law.

"A person is guilty if, being responsible for his acts, he commits an offence either intentionally or by negligence.

" 2. No one can be convicted under criminal law for an act penalized by the law if it was performed or occured without there being guilt on his part, and was caused by force majeure, or occured by accident ..."፣ እና "Criminal Intention" በሚል ርእስ በቁ. 58 /1 /፣

" A person intentionally commits an offence when he performs an unlawful and punishable act with full knowledge and intent.

"Criminal intention exists also when the offender, being aware that hia act may cause illegal and punishable consequences, commits the act regardless that such consequences

may follow"፤ ተብሎ በተደነገገው መሠረት ለተከሰሱባቸው ወንጀሎች ፈጽሙት የተባሉት የማስያዝ ተግባር ብቻውን በነገሮች ልማዳዊ ሒደት መሠረት የሰዎች የመሞት ውጤትን ሆነ የአካል ጉዳትን ስለማያስከትል፤ እና ደምበኞችን ተከባሽ ተገደሉ ሆነ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ ተያዙና ታሰሩ የተባሉት ገለሰቦች እንዲገደሉ፣ የአካል ጉዳት እንዲደርስባቸው እና ከሕግ ውጭ እንዲያዙና እንዲታሰሩ ሆነ ብለው አስቀድመው በማሰብ ነው ያስያዙአቸው ወይሚሉት መደምደሚያዎች መድረስ ስለማይቻል፤ እነዚህ መሰረታዊ የሆኑ ለወንጀል ኃላፊነት መሟላት የሚገባቸው መስፈርቶች ካልተሟሉ ደግሞ በደመበኞችን ተከባሽ ላይ የጥፋተኛነት ውሳኔ መስጠት እንደማይቻል በሕጉ በግልጽ የተደነገገ በመሆኑ፤ የክሱ ባለበት ሁኔታ መበማት ውጤቱ ደግሞ ብቻ ስለሚሆን የተከበረው ፍርድ ቤት ወርቃማ ጊዜ ከመባከኑ በፊት ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ክሳቸውን እንዲያሻሽሉ ማዘዝ አማራጭ የሌለው እርምጃ ነው፡፡

በነዚህ ሁሉ ምክንያቶችም፣ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.64 /ሀ/ እና 67 እና በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥ.ሥ.ቁ.119 /1/ እና 130 /1/ መሠረት ልዩ ዐቃቤ ሕጉ በደምበኞችን ተከባሽ ላይ ያቀረቡአቸው ክሶች "ዋና ስሕተት" እንዳለባቸው የተከበረው ፍርድ ቤት ተገንዝቦልን እንዲያሻሽሉ እንዲያዝልን በተከባሽ ደምበኞችን ስም በትሕትና እናመለክታለን፡፡

3. በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥ.ሥ.ቁ.112 እና በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.32 /1/ /ለ/ እና 40 መሠረት በተለዋጭ የቀረበ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ፡፡

ከዚህ በላይ ያቀረብናቸው የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎች እንደአቀራረባቸው ቅደም ተከተል በሕጉ መሠረት መወሰናቸው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ምናልባት የተከበረው ፍርድ ቤት ባይቀበላቸው የሚከተለውን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ በተለዋጭ እናቀርባለን፡፡

3.1. በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥ.ሥ.ቁ.112 የአማርኛ ቅጂ "የወንጀሉ ዝርዝር ሁኔታ" በሚል ርእስ፤

> " ተከሳሹ የተከሰሰበትን ወንጀል ለይቶ አውቆ
> መልስ ለመስጠት እንዲችል እያንዳንዱ ክስ
> ወንጀሉንና ሁኔታውን በዝርዝር መግለጽ አለበት፡፡
> ስለ ወንጀሉና ስለሁኔታው የሚሰጠው ዝርዝር መግ

... /43

ለዓ ወንጀለኛው የፈጸመው ተግባር ወንጀል ከሚያደርገው ሕግ አነጋገር ጋራ በጣም የተቀራረበ መሆን አለበት። በእንግሊዝኛ ቅጂ ደግሞ "Description of Circumstances" በሚል ርእስ፡

" Each charge shall describe the offence and its circumstances so as to enable the accused to know exactly what charge he has to answer. Such description shall follow as closely as may be the words of the law creating the offence " ተብሎ ተደንግጓል። ደምበኛችን ተከሳሽ የተከሰሱት በዋና ወንጀለኛነት እና በግብረአበርነት እንደሆነ በማመን ፌዴ ዐቃቤ ሕጉ በክስ ማመልከቻቸው ላይ የ1949 ዓ.ም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ጠቅላላ ክፍል 32/1/ለ/ን በተጨማሪ ጠቅሰዋል። የክሱ ዝርዝር ይዘት እንደሚያረጋግጠው ግን ደምበኞችን ተከሳሽ በግብረአበርነት ተጠያቂ የሚያደርጋቸው ወንጀሉን በሚመለከት የፈጸሟቸው ድርጊቶች መኖራቸውን የሚገልጽ አንዳችም ሐተታ የለውም።

3.2. ሆኖም የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.32/1/ለ/ የሚመለከተው ዋና ወንጀል አድራጊውን እና ግብረአበሩን ነው። በዋና ወንጀል አድራጊነት ተጠያቂ የሚሆነው ግለሰብ ወንጀሉን በሚመለከተው አንቀጽ ወንጀሉን እንደሚያቋቁሙ በዝርዝር የተገለጹት ድርጊቶች ሆነ ግድፈቶች ራሱ እንዲፈጽማቸው የግድ ስለሆነ፣ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ. 112 መሠረት የክስ ማመልከቻውን በማዘጋጀት በዋና ወንጀል አድራጊነት የሚከሰሰው ተከሳሽ የተከሰሰበትን ወንጀል እንዲያውቅ ለማድረግ የተከሰሰበትን ወንጀል አነጋገር መከተሉ ብቻ በቂ ይሆናል።

3.3. ተከሳሽ ደምበኞችን በዚህ ጉዳይ የተከሰሱት ግን በዋና ወንጀል አድራጊነት ብቻ ሳይሆን በግብረአበርነትም እንደመሆኑ፣ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ. 112 የተደነገገውን የሚያሟላ የክስ ማመልከቻ በደምበኞችን ላይ ማዘጋጀት የሚቻለው፣ ፌዴ ዐቃቤ ሕጉ በክስ ማመልከቻቸው የጠቀሱት በ1949 ዓ.ም. በታወጀው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ጠቅላላ ክፍል ውስጥ፣

" ማንም ሰው ወንጀሉን እራሱ በቀጥታ ባይሰራውም

እንዲ፤ በመሳ አባቡና አድራጊነቱ በወንጀሉ ተካፋይ
በመሆን ተግባሩን የራሱ ያደረገ ሲሆን"፣ ተብሎ በቁ. 32
/1/ለ/ የተደነገገውን፤ እና

"ብዙ ሰዎች በዋናነት ወይም በሁለተኛ ደረጃ ተካ
ፋይነት አንድ የወንጀል ተግባር ሰርተው ሲገኙ
እያንዳንዱ በተካፋይነቱ ደረጃ በጥፋቱ መጠን
እየራሱ በሰራው ሥራ ብቻ ይቀጣል፡፡

"ከቅጣት ለማዳን፣ ቅጣትን ለማቃለል ወይም
ለማከበድ ምክንያት የሚሆኑት የነገሩ አከባቢ ሁኔ
ታዎች፣ የአጥፊው ልዩ ጠባዮች፣ ወይም የግል ግን
ኙነቶች ለራሱ ነው እንጂ ለሌላ ሰው የሚተላለፉ
አይደሉም፡፡ እንዲሁም ጉዳዩ በቀጥታ የሚመለከተ
ውን ሰው ካልሆነ በቀር ሌላውን ሊጎዳ ወይም ሊጠ
ቅም አይችልም"፣ ተብሎ በቁ.40 የተደነገገውን፤

ተከሳሽ ደምበኞችን በዋና ወንጀል አድራጊነትና በግብረአበርነት ከተከሰሱባቸው ከ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ልዩ ክፍል ድንጋጌዎች ጋር አቀናጅቶ በማየት የሌሎቹ ተከሳሾች ግብረአበር ናቸው ለማለት መሟላት ለሚገባቸው መስፈርቶች አስፈላጊ የሆነውን እና ትክክለኛነቱን የሚያስረዳ ማስረጃ የተጠበጠበትን በክስ ማመልከቻው በመዘርዘር ደምበኞችን ተከሳሽ የተከሰሱባቸውን ወንጀሎች የሚያሟሉ ድርጊቶች ሆነ ግድፈቶች ከክስ ማመልከቻው እንዲያውቁ በማድረግ ብቻ ነው፡፡

3.4. ልዩ ዐቃቤ ሕግ በተከሣሽ ደምበኞችን ላይ ያቀረቡአቸው ክሶች ከዚህ በላይ እንደተገለጸው ተስተካከለው በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥ.ሥ.ቁ.112 በተደነገገው መሠረት እንዲሻሻሉ ካልተደረገ ነገ፤ ደምበኞችን ተከሳሽ የተከሰሱበትን ምክንያት አውቀው ባላቸው ክሱን የመከላከል መብታቸው ለመጠቀም ሆነ፣ የተከበረው ፍርድ ቤት የተከሳሽ ደምበኞችን የዋና ወንጀለኛነት ሆነ የግብረአበርነት ድርጊት ምን እንደሆነ ክሱ በመገንዘብ ከላይ በጠቀስነው በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ.40 ያሰበትን እያንዳንዱ ተከሳሽ ለወንጀሉ መሳካት በግሉ ያደረገው አስተዋጽኦ መኖር አለመኖሩን በመገንዘብ በየግል አስተዋጽኦው ብቻ ተገቢውን የመወሰን ኃላፊነቱን መወጣቱ እንደማይቻለው አያጠያይቅም፡፡ ስለዚህም ክሶቹ ከዚህ በላይ በተገለጸው መሠረት

17-2-90

እንዲሻሻሉ የተከበረው ፍርድ ቤት በፍ.ብ.ሥ.ሥ.ሕ.ቁ.112 እና 130 /1/ መሠረት ተገቢውን ማዘዝ ይኖርበታል::

ማጠቃለያ::

ከዚህ በላይ ምክንያቶችን በሰፊው በመዘርዘር በተለዩ ባቀረብናቸው ሁለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎቻችን መሠረት የተከበረው ፍርድ ቤት፤

ደምበኞችን ተከሳሽ በቀና ወንጀለኛነት ሆነ በገብረአበርነት ፈጽመዋቸዋል ቢሉ ሊቀ ዐቃቤ ሕግ በክስ ማመልከቻቸው ያተቷቸውን ሐተታዎች ቢያስረዱም፣ የሐተታዎቻቸው በማስረጃ መረጋገጥ ደምበኞችን ተከሳሽ ተሳትፈዋቸዋል ተብለው የተከሰሱባቸው ወንጀሎች እንዲሟሉ የሚያዙአቸው ወንጀሎቹን የሚያቋቁሙ ድርጊቶች ተፈጽመዋል ብሎ የተከበረው ፍርድ ቤት በሕግ የሚጠበቅበትን የጥፋተኝነት ውሳኔ ለመስጠት ስለማያስችለው ጭምር የተከበረው ፍርድ ቤት ወርቃማ ጊዜ ማባከን ብቻ እንደሚሆን በመገንዘብ፤ ሊቀ ዐቃቤ ሕግ ክሶቸውን እንዲያሻሽሉ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ. 119 /1/ እና 130 መሠረት እንዲያዝልን፤

ወይም፤ ማለትም በተለዋጭ፤

ከዚህ በላይ በደምበኞችን ተከሳሽ ስም ያቀረብናቸው ሁለት ተለዋጭ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎቻችን በአቀራረባቸው ቅደም ተከተል በተከበረው ፍርድ ቤት ተመርምረው ተቀባይነት ባያገኙ፤

ደምበኞችን ተከሳሽ በመከላከል ሕጋዊ መብታቸው በአግባቡ መጠቀም ይችሉ ዘንድ ቀና ወንጀል አድራጊ እና ገብረአበር የሚያሰኙአቸው ፈጸሙአቸው የሚባሉት ድርጊቶች ምንነት ለመከሰስ ያበቁአቸውን ድርጊቶች የፈጸሙበት ቦታ፣ ቀን፣ ወር እና ዓመተምሕረት የሚገልጽ ሐተታ በክስ ማመልከቻው አለመታከሉ የክስ ማመልከቻው ከሚታይበት ጉድለቶች ቀንደኛው መሆኑን በመገንዘብ፤ ክሶቹ በዚሁ መሠረት እንዲስተካከሉ እንዲያዝልን ለተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እናመለክታለን::

የተከሳሽ ጠበቆች፡—

1. ቀቤና ገብረእግዚአብሔር ሊ.ቶ/
2. አበራ ጫበው ሊ.ቶ/

17-2-90

SPO

RESPONSE to

Objection

ቁጥር 957/84

ታህሳስ 6 ቀን 1990ዓ.ም

ዳኞች፦ ሸጉጥ ወልዱ
ዜናዊ ታደሠ
ወ/ሚካኤል መሸሻ

ከሳሽ፡ ፌዴ ዐቃቤ ሕግ ገበሬ ገበየሁ ቀረበ

ተከሳሾች፡ ዶ/ር ገረመው ደበሉ ከጠበቃው አቶ ሹፍ ገ/እግዚአብሔር ጋር ቀረበ

ለዛሬ ጉዳዩ ያደረው ተከሳሹ በጠበቃው አማካኝነት ያቀረበውን መቃወሚያ ለመስማት ነው በዚህ መሠረት ጥቅምት 17 ቀን 1990ዓ.ም የተጻፈ 45 ገጽ መቃወሚያ አቅርበው በንባብ ተሰምቷል ዋናውም ከመዝገቡ ተያይዟል::

ፌዴ ዐቃቤ ሕጉ የሚያቀርበው ሀሳብ ካለ ተጠይቆ በተከሳሹ ጠበቃ የቀረበውን መቃወሚያ ተመልክተን መልስ ለመስጠት እንድንችል በቂ የሆነ ጊዜ ይሰጠን ሲል አመለከተ::

ት ዕ ዛ ዝ፦

ፌዴ ዐቃቤ ሕግ በተከሳሹ ጠበቃ የቀረበውን መቃወሚያ ተመልክቶ መልሱን ይዞ እንዲቀርብ አዘናል ቀጠሮ ለየካቲት 2 ቀን 1990ዓ.ም ተቀጠረ::

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽ/ቤት
Federal Democratic Republic of Ethiopia
Office of the Special Public Prosecutor

ቀን Date 2፡ 06-90
ቁጥር Ref. No. ጎ-5/1494/90/...

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት
2ኛ ወንጀል ችሎት
<u>አዲስ አበባ</u>

የፌ.ከ.ፍ.ወ
የል.ዐ.ወ.

ከሳሽ :- ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ተከሳሽ :- ዶ/ር ገረመው ደበሌ

SPO Response on preliminary objection

<u>ተከሣሹ በጠበቃቸው አማካ</u>
<u>ተቃውሞዎች በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ</u>
<u>መልስ በማክበር እናቀርባለን ፡፡</u>

<u>መግቢያ</u> :-

የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሶች
የሚቀርቡትን መቃወሚያዎችና ::
የወ/መ/ሥ/ሥ/ ሕግ ቁጥር 13 ው ንዑስ
ቁጥር 1 ድንጋጌ :-

«1. ተከሳሹ ስለክሱ ማ የተገለፀውን
የሚቃወም በሆነ ጊዜ ቁጥሮች
የተመለከቱት ተፈፃሚዎች ይ

በዚህ ንዑስ አንቀፅ ስር ሊቀርቡ የሚችሉ መቃወሚያዎ ክሱ ፎርማሊቲዎችና አፃፃፎች በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 111 ፣ 112 ፣113 ፣ 114 እና የመሳሰሉትን በመግለጽ ነው :: በዚህ መሰረት የሚቀርብ ተቃውሞ በበቂ ምክንያት የቀረበ እንደሆነ ውጤቱ ክሱን ዋጋ የሚያሳጣው ሳይሆን ስህተቱ መሠረታዊ ሆኖ ተከሳሹን የሚያሳስተው

ዩሴፍ ኪሮስ
ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ከሆነ ክሱ እንዲስተካከል ወይም እንዲለወጥ የሚያስደርግ ነው ። የወ/መ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 118 ፣ 119 እና ተከታታዮቹን ይመለከቷል ።

በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 130(2) ሥር የተመደቡት ፡-

ሀ. በዚሁ ነገር ክስ በሌላ ፍ/ቤት ተጀምሮ በቀጠሮ ያለ መሆኑን ወይም

ለ. በዚሁ ክስ ከዚህ ቀደም ተከሶ ነፃ የወጣ ወይም የጥፋተኝነት ውሳኔ የተሰጠበት መሆኑን ወይም

ሐ. ክስ የቀረበበት ወንጀል በይርጋ ሕግ የታገደ ወይም ምህረት ወይም የአዋጅ ምህረት (ይቅርታ) የተደረገለት መሆኑን ወይም

መ. ከሌሎች ወንጀለኞች ጋር በተከሰሰ ጊዜ እና ለብቻው ከሌሎቹ ተነጥሎ ክሱ ባይታይለት የሚጎዳው መሆኑን ወይም

ሠ. ክሱን ለማቅረብ በሕጉ መሠረት ፈቃድ ያልተሰጠ መሆኑን ወይም

ረ. በሌላ ችሎት የቀረበው ክስ ሳይፈፀም በዚህ የወንጀል ክስ ውሳኔ ሊሰጥ የማይገባ መሆኑን ወይም

ሰ. ለፈፀማቸው ተግባሮች ኃላፊ ያለመሆኑን በመግለፅ

በዚህ ንዑስ ክፍል የሚቀርቡት መቃወሚያዎች በማስረጃና በሕግ ተደግፈው ከቀረቡ በርግጥም መሠረታዊ የሆነ ውሳኔ ሊያሰጡ ይችላሉ ።

ነገር ግን የተከሳሽ ተቃውሞ ከዚህ ድንጋጌ ጋር ያልተገናዘበ በምክንያት ፣ በፍሬ ጉዳይና በማስረጃ ያልተደገፈ ፣ አብዛኛዎቹ በመቃወሚያነት ሊቀርቡ የሚገባቸው ሳይሆኑ በመከላከያ ወይም በመፋረጃ ሀሳብነት ሊቀርቡ የሚገባቸው ከሆኑ ከሕጉ ውጭ በመሆናቸው ተቀባይነት አይኖራቸውም ።

<u>የተከሣሽ ጠበቃ ባቀረቡት ተቃውሞ</u> ፡-

1. በተከሳሹ ላይ የቀረበው ክስ ዘርን ማጥፋት ወንጀል አይደለም ፣

2. የተከሳሹ አድራጐት በሕግ የተፈቀደ ነበር ፤ በ1949 ዓ.ም የወጣው

የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተሽሯል ተከሳሹ ድርጊቱን የፈፀሙት ተገደው ነው ፣

3. የክሱ ማመልከቻ ተከሳሹን በግብረአበርነት ተጠያቂ የሚያደርጋቸው ወንጀሉን በሚመለከት የፈፀሟቸው ድርጊቶች መኖራቸውን የሚገልጹ ሐተታ የለም ፣

4. ድርጊቱን የፈፀሙበት ቦታ ቀን ወርና ዓ.ም በክሱ ማመልከቻ ላይ አልተገለፀም ፤ ስለዚህ የልዩ ዐቃቤ ሕግ ክስ እንዲሰረዝ ወይም እንዲሻሻል የሚል ነው ፡፡

የልዩ ዐቃቤ ሕግ መልስ

1. በክስ ማመልከቻው የተጠቀሰው አንቀጽና ክሱ ያልተገናዘበ ነው ስለመባሉ :-

1.1. የሕጉ ምንጭነት :-

የልዩ ዐቃቤ ሕግ በዋናነት ያቀረባቸው ክሶች በ1949 ዓ.ም. (እ.ኤ.አ 1957) በወጣው የኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በሶስተኛው መጽሀፍ በአንቀፅ 2 ምዕራፍ 1 ስር በተደነገገው መሰረታዊ በሆነው በሰው ልጆች መብቶች ላይ በተፈፀመ ዘርን በማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ በተፈፀመ ወንጀል ነው ::

የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሶስተኛ መጽሀፍ አንቀፅ 2 በሰው ልጆች መብቶች ላይ ስለሚሰሩ ወንጀሎች (Offonces against the law of nations) በሁለት ምዕራፍ በመከፋፈል በቁጥር 281 -294 የሚደነግግ ነው :: እነዚህ ክፍሎች በአንደኛው መሰረታዊ ወንጀሎች "Fundamental Offences" የተባሉት ከቁጥር 281-292 የተደነገጉት ሲሆኑ ሁለተኛው ደግሞ በበጎ አድራጐት ማህበሮች ላይ ስለሚሰሩ ወንጀሎች (Offonces against protecting Institutions) ተብለው በቁጥር 293 እና 294 የተደነገጉት ናቸው ::

እነዚህ በሁለት ምድብ የተመደቡት በሰው ልጆች መብቶች ላይ የሚሰሩ ወንጀሎች አለምዓቀፋዊነት ባህሪ ያላቸውና ምንጮቻቸውም የአለም አቀፍ ህጎች ናቸው ::

የወ/መ/ሕ/ቁጥር 282 « በአለም መንግስታት ስምምነት ፀንቶ የኖረውን የሰብአዊ መብትን አጠባበቅ ህግጋት ተቃዋሚ በመሆን (inviolations of International humanitarian convention") በማለት ፣ ቁጥር 287 ደግሞ « የሰው ልጆችን መብትና ስለሰብአዊ መብት

አጠባበቅ ተጠብቆ የቆየውን ደንብ ተቃዋሚ በመሆን " Contrary to public international law and humanitarian conventions " በማለት ፣ ቁጥር 288 እንዲሁ « በታወቁት በኢንተርሲዮናል ስምምነቶች በግልፅ በተከለከሉ » "forbidden by international conventions to which Ethiopia is a party") በማለት ፣ ቁጥር 290 በተመሳሳይ ሁኔታ « የሰው ልጆችን መብት በሚቃወም ሁኔታ » "and contrary to public interntional law" በማለት ፣ ቁጥር 291 « የሰው ልጆችን መብት ስርዓት በመጣስ » (inviolations of the rules of public international law) በማለት በመጨረሻም በቁጥር 292 (« የሰው ልጆችን መብት አጠባበቅ ስርዓት በመጣስ ») "And inviolations of the rules of public international law ") የተለያዩ ድርጊቶችን የሚፈፅም ማንም ሰው (who so ever) የመንግስት ባለስልጣን ፣ የሀገር መሪ ፣ ንጉስ ፣ ተራ ሰው ሳይል ቅጣት እንደሚፈፀምበት ይደነግጋሉ ::

እነዚህ ከየድንጋጌዎቹ የጠቀስናቸው ፅንሰ ሃሳቦችና ዋናው የአንቀጹና የምዕራፉ አርዕስቶች የሚያመለክቱት ምንጮቻቸው በአለምአቀፍ የሰብአዊ መብቶች ኢንተርናሲዮናል ስምምነቶች በማንኛውም ጊዜና ቦታ አለማቀፋዊ አስገዳጅነት ደረጃ የደረሱ ልማዳዊ አለማቀፋዊ ህጎች (customary public international law) በአለምአቀፍ የህግ ምሁራኖች ያዳበሯቸው አለምአቀፍ የወንጀል ሕግ ምርምሮች (International criminal law jurisprudence) እንዲሁም በተለያዩ ጊዜ የተላለፉ ውሳኔዎችና መግለጫዎች መሆናቸውን ነው ::

ኢትዮጵያ ያፀደቀቻቸው የአለም አቀፍ ስምምነቶችና ልማዳዊ አስገዳጅ ህጎች የኢትዮጵያ የህግ አካል እንደሆነው የህገ መንግስት ደረጃ የተሰጣቸው መሆናቸውን በየዘመኑ የነበሩና ያሉ የሀገሪትዋ ሕገ መንግስቶች ያረጋግጣሉ :: የሕጎቹም ባህሪ አንድ መንግስት እንደፈለገው ሊሽራቸውና ሊለውጣቸው የማይችሉ መሰረታዊ ህጎች ናቸው :: አንኳር አላማቸው የሰው ልጆችን መሰረታዊ መብቶች መጠበቅና ማስጠበቅ በእነዚህ መሰረታዊ መብቶች ላይ ወንጀል ተፈፅሞ ሲገኝ አጥፊዎች እንዲቀጡ የማድረግ ነው ::

ስለሆነም ክሳችን በይዘቱና በአፃፃፍ ከወንጀሎቹ ባህሪና መሰረታዊ ነገር ጋር የተዛመደ መሆን አለመሆኑ ከነዚሁ አለማቀፍ ሕጎች ጋር እያገናዘብን ማየት የግድ ያስፈልገናል ::

የተከበረው ፍ/ቤት ግምት ውስጥ እንዲያስገባልን አጥብቀን የምንጠይቀው የልዩ ዐቃቤ ሕግ ባቀረባቸው ክሶች የተጠቀሰው ወንጀል እንዲሁ የአለምአቀፍ ባህሪ ለማጎናፀፍ ሲባል ስለፈለግን የተደረገ ሳይሆን በርግጥም ጽ/ቤታችን ያቀረባቸው ክሶችና ለወደፊት የሚያቀርባቸው ማስረጃዎች ከተራ ወንጀሎች (ordinary crimes) የተለዩ የአለምአቀፍ

ወንጀል (International crime) ባህሪዎች በጉልህ ስለሚያሳዩ ነው ::

ጽ/ቤታችን ባቀረባቸው ክሶች የተንፀባረቁት የአለምአቀፍ ወንጀሎች ባህሪ ናቸው የሚያስኙት :-

1. ወንጀሉ የተፈፀመው በመንግስት ድጋፍና በስልት (State sponsored) በመንግስት ድርጊትና ፖሊሲ (State action or policy) በመሆኑ መሆኑ

2. በአጠቃላይ በወንጀሉ ድርጊት ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ሰዎች ተጎጂ መሆናቸው

3. በወንጀሎቹ ድርጊቶች ምክንያት የሰዎች መሞትና መጎዳት ብቻ ሳይሆን ከተለያየ ባህል ዘር ሀይማኖት አስተሳሰብ ወዘተ መካከል አንዱ ወይም ሌላኛው እንዲጠፋ በማድረግ በአጠቃላይ የሰው ልጅ ላይ የሚደርሰው ጉዳት ከፍተኛ መሆንና በእነዚህ ምክንያቶች ሰላም ታውኮ ጦርነቶች በማስነሳት የአለምን ሰላም የሚበጠብጥ መሆኑ ነው :-

እነዚህንና የመሳሰሉት የአለም አቀፍ ወንጀሎችን በተናጠል ግለሰብ ከግለሰብ ወይም ቡድን በቡድን ከሚፈፀሙ (0rdinary crimes) የሚለያቸው መሰረታዊ ባህሪዎች ናቸው ::

የመንግስት ድርጊት ወይም ፖሊሲን ተከትሎ የተፈፀመ (State action or policy) የተባለው ፍሬ ሀሳብ በሁሉም አይነት በሰብአዊነት ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች የሚንፀባረቅ ነው :: በመሆኑም ወንጀሎች የተፈፀሙት የመንግስት የዕዝ ሰንሰለትን ተከትሎ ፤ የመንግስት በጀትና ቁሳቁስ ተጠቅሞ ፤ በመንግስትና በመንግስት በተቋቋመ የመንግስትና የህዝባዊ ድርጅቶች ባለስልጣኖች የሚካሔድ በሀገር አቀፍ ደረጃ በየስብሰባዎች በየአደባባይ በመንግስት ሬድዮና ጋዜጣ በሚሰራጩ ቅስቀሳዎችና ፕሮፓጋንዳዎች ተደግፎ በመንግስት « ህጎች » መመሪያዎች ቋሚ ትዕዛዞች አማካኝነት ከመደበኛ የፍትህ አስተዳደር መዋቀር በወጣ ከጠረፍ ወረዳዎች እስከ የመጨረሻው የመንግስት ተጠሪነትና ተጠያቂነት ከላይ ወደ ታች ከታች ወደ ላይ በስፋት በተዘረጋ የማስፈፀሚያ መዋቀር የተፈፀመ ወንጀል መሆኑ ነው ::

የዚህን የአለምአቀፍ ወንጀል ባህሪ አስመልክተው እወቁ የአለምአቀፍ ምሁር ፕሮፌሰር ሸሪፍ ባሶኒ በሰብአዊነት ላይ ስለሚፈፀም አለምአቀፍ ወንጀል በሚለው መፅሃፋቸው ገፅ 240-241 :-

> **"The notion of the " state action or policy " is essentially that all or some of a states public personnel , using public power and resources , acting through public inistitutions or with the**

colour of public authority , develop policy for others to follow , or engage in conduct designed to carry out policies , or perform acts in furtherance there of which , if committed individualy would be criminal"

« የመንግስት ድርጊት ወይም ፖሊሲ» ዕንሰ ሀሳብ መሰረት የሆነው የመንግስትን ስልጣንና ሀብት የሚጠቀሙ ፣ በመንግስት ተቋማት ውስጥ የሚሰሩ ወይም የመንግስት ስልጣንን ካባ የለበሱ ሁሉም ወይም የተወሰኑት የመንግስት ሹሞች ሌሎች የሚከተሉትን ፖሊሲ በማውጣትና በማዳበር ወይም ፖሊሲዎችን ተግባራዊ ለማድረግ በተነደፉ ተግባራትና አፈፃፀሞች በመሳተፍ ወይም ራሳቸው እነዚህኑ ፖሊሲዎችን ለማስፈፀም በቀጥታ ድርጊቶችን በመፈፀም በግለሰብ ደረጃ ቢፈፀሙ ኖሮ ወንጀል ሊሆኑ የሚችሉ የወንጀል ተግባሮችን (በመንግስት) ጥላ ስር መፈፀምን የሚያመለክት ነው ። »

በማለት የመንግስትን ስልጣን ሽፋን በማድረግ ህጋዊ ለማስመሰል የሚያስችል የህጋዊነት ቀለም ተቀብተው በግለሰቦች ቢሰሩ ወንጀል ሊሆኑ የሚችሉ ድርጊቶችን በመፈፀም የሚሰራ ወንጀል መሆኑን አረጋግጠዋል ። በመሆኑም በጀት ቁሳቁስ መመሪያ ፖሊሲ ከማውጣትና ከመስጠት ጀምሮ ወንጀሎች ሲፈፀሙ ባለመከላከል እንዲያውም በማበረታታትና ድጋፍ በመስጠት በመሾምና በመሸለም ጭምር የሚፈፀሙ ወንጀሎች ናቸው ። በመቀጠል በዚሁ መፅሃፍ ገፅ 241-ሽሪፍ ባሲኒ ፡-

"Such policy or action can be carried out by a few individuals , small groups or a collective that administers a totalitarian government , which is the most drastic form of political operssion . The form can be the practice of a guard units in a prison which engages in torture Knowing that those in the higher echelons of their hierarchy will neither seek to discover nor prevent their activity . The latter is government by combination of ideology and terror . Between these two extremes there is a wide range of collective behavior ranging from those that at the highest levels of decision making involving most segments of the government structure , resources and personel , to those at the lowest leveles of government hierarchy" .

« የዚህ ዓይነት (የመንግስት) ፖሊሲ ወይም ድርጊት በተወሰኑ ግለሰቦች ፣ በአነስተኛ ቡድኖች ወይም እጅግ ከፍተኛ የሆነ የፖለቲካ ጭቆና የሚካሔድበት አምባገነናዊ መንግስትን በጋራ በሚያስተዳድሩ ሰዎች ሊከናወን ይችላል ። የድርጊቱ አፈፃፀም

ሁኔታ ቶርቸር በሚካሔድበት እስር ቤት የሚገኙ የእስር ቤት ጠባቂዎች በከፍተኛ የመንግስት መዋቅር የሚገኙት አለቆቻቸው የሚፈፅሙትን የወንጀል ድርጊት እንደማይከለክሏቸውና ጭራሹንም ለማወቅ እንደማይፈልጉ በማወቅ አዘውትረው የሚፈፀሙትን ድርጊት ሊሆን ይችላል ። ይህ ዓይነት ድርጊት የሚፈፀምበትን አምባገነናዊ መንግስት በበላይነትና በጋራ የሚያስተዳድሩት የበላይ ኃላፊዎች ደግሞ ርዕዮተዓለምና ሽብርን አጣምረው በመጠቀም ለዚሁ ግብ የሚሰሩት ናቸው ። በእነዚህ በታችኛው እና በከፍተኛው የመንግስት እርከኖች ባለው ሰፊ ክፍተት መካከልም በርካታ የመንግስት መዋቅሮችን ሀብቶችንና ሹሞችን የሚያሳትፍ በከፍተኛ ደረጃ ከሚገኙት ውሳኔ ሰጭዎች እስከታችኛዎቹ መዋቅሮች የመንግስትን የዕዝ ሰንሰለት ተከትለው በ3 ብረትና በተቀነባበረ መንገድ የመስራት ገፅታዎች ይንፀባረቁበታል ።

በማለት በመንግስት ሙሉ ፈቃድ ወንጀሉን ከሚፈፅሙት ግለሰቦች እስከ ዋናዎቹ የመንግስት ወሳኝ ባለስልጣኖች ድረስ ድርና ማግ በስራ ስልት የሰብአዊ መብት ረገጣ ወንጀል እንደሚፈፀም ያስረዳሉ ።

እኚሁ ዕውቅ የአለም አቀፍ ሕግ ምሁር :-

> "It is interesting to note that through out the tewentieth century most state action or policy resulting in mass killings and other mass human rights violations have been committed in reliance on three interactive factors :- ideology , terror and positive law . The latter being the instrument of the other two. ... "

« በ20ኛው ክፍለ ዘመን አብዛኞቹ የጅምላ ግድያዎችና ግዙፍ የሆኑ የሰብአዊ መብት ረገጣዎች የተፈፀሙበት የመንግስት ድርጊት ወይም ፖሊሲ ርስበርሳቸው በሚደጋገፉበት ርዕዮተዓለም ፣ ሽብርና "ደረቁ ሕግ" ላይ ተመርኩዞ መሆኑን ማስታወስ ጠቃሚ ነው ። ይኸውም ርዕዮተ ዓለምንና ሽብርን ለማስፈፀም " ደረቁ ሕግ " በመሳሪያነት አገልግሏል ። . . . »

በማለት በ20ኛው ክፍለ ዘመን ግዙፍ የሆኑ የሰብአዊ መብት ረገጣ ወንጀሎችና በርካታ ሰዎች የሚገደሉት ርስበርሳቸው በሚደጋገፉት አይዲዎሎጂ ፣ ሽብርና « ሕግ » ናቸው በሚባሉ ህገ ወጥ ሕጎች አማካኝነት መሆኑን በሚገባ መገንዘብ እንዳለብን አስገንዝበውናል ። በደርግ ኢሰፓ የግፍ ባለአደራዎች አድሀሪ በዝባዥ የአብዮት ቀልባሽ ከበርቴ ሽብርተኛ ትሮትስካይ ወዘተ እየተባለ ቀይሽብር በሚባል መንግስት በሰየማቸው ሽብሮች ርምጃ

ውስድ ደምስስ የአንድን ተራማጅ ደም በሺ አናርኪስቶች ለውጥ ወዘተ በሚሉ ንግግሮች ቋሚ ትዕዛዞች ሴርኩላሮች ፊልሞችና የአብዮትና ዘመቻ አስተባባሪ ኮሚቴዎች ፣ ነፃ እርምጃ ፣ ዘመቻ መንጥር ፣ መብረቅ ኮሚቴ ፣ ደምስስ ኮሚቴ በሚባሉ ደም አፍሳሽ አካሎች በሚታገዝ በርካታ ዜጎች ያለፍርድ በግፍ መጨፍጨፋቸውንና አስከሬናቸው በየማለዳው በየጎዳና ተጥሎ በማንአለብኝነት በቤተሰቦቻቸው መውጫና መግቢያ ሆን ተብሎ ተጥሎ እንዳያለቅሱ ደግሞ ዘብ አስቁሞ ከሞት የበለጠ ሞቶችን ማሳየታቸውና የህብረብሔርን ማህበራዊ ክፍሎች የሆኑ የተለያዩ የፖለቲካ ትስስር ያላቸው አባላት ያሉበትን ድርጅት በሙሉው ወይም በከፊል ለማጥፋት በረቀቀ ስልትና የእዝ ሰንሰለት በሙሉ ሀገሪትዋ የተካሔደው የሰብአዊ መብት ረገጣ ወንጀል ከተራ ወንጀል (Ordinary crime) የተለየ የአለም አቀፍ ወንጀል (International crime) መሆናቸውን በሚገባ ያሳያል ::

የዘር ማጥፋት ወንጀል ዘርን ፣ ባህልን ፣ ሞራልን ፣ ስብዕናን በአጠቃላይ ሕልው መሆንን የሚገድል በስፋትና በስልት የሚፈፀም በሙሉው የሰው ልጆች ላይ የሚቃጣ ወንጀል ነው :: የተባበሩት መንግስታት በመጀመሪያው ጠቅላላ ስብሰባው እ.ኤ.አ በ 11 ዲሴምበር 1946 በውሳኔ ቁጥር 96 (1)

> "Genocide is a denial of the right of existence of entire human groups , as homicide is the denial of the right to live of individual human beings , such denial of the right of existence shocks the conscience of mankind , in the form of cultures and other contributions represented by those human groups , and is contrary to moral law and to the spirit and aims of the united nations "

> " ዘር ማጥፋት የሚነፍገው የመኖር መብት አጠቃላይ የሰው ልጅ ቡድኖች ሲሆን ነው መግደል ግን ግለሰብ ሰዎችን ነው :: በመሆኑም ዘር ማጥፋት እነዚህ የሰው ልጅ ቡድኖች የሚወክሉትን ባህልና ሌሎች ለአጠቃላይ የሰው ልጅ ማህበረሰብ የሚያበረክቱትን አስተዋፆዎች በማጥፋት የሰውን ልጅ ህሊና የሚሰቀጥጥ ከሞራል ሕግና ከተባበሩት መንግስታት ዓላማና መንፈስ ጋር የሚጋጭ ነው "

በማለት ዘር በማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ የሚፈፀም ወንጀል የሰውን ልጅ ስሜት የሚጎዳ የጠፉት የህብረተሰብ ክፍሎች እና እንዲጠፉ የተፈለገው የተቃውሞ ሀሳቦች ለሀገርና ለህዝብ የሚሰጡትን አስተዋፅኦ የሚያጠፋ ሞራልንና የተባበሩት መንግስታትን አላማና ዕሑ መሰረት የሚቃረን መሆኑን አረጋግጧል ::

የደርግ የግፍ አገዛዝና ጭፍጨፋ ሁሉንም የህብረተሰብ ክፍል አስኰርፎ የህዝብ እምነትን በማሳጣት አቅሙ የፈቀደ መሳሪያ ይዞ ጫካ እንዲገባ ስጋቱ የጠነከረበት

ድንበሮችን አቋርጦ እንዲሸሽ ነገ ከነገ ወዲያ ይለወጥ ይሆናል ያለው በሀገር ውስጥ ሆኖ በልቡ እንዲሸፍት በማድረግ የሀገራችን ሕዝብ ሰላም በመንሳት የተባበሩት መንግስታት የቆመለትን የሰላም ዓላማ መሸርሸሩ የሀገራችን እውቅ የሆኑ ምሁራን የሚገኙበትን የአንድ ትውልድ ሕዝብ ማጥፋት የጥፋት ዘመኑን አስቀያሚነት የሚያጐላ ነው ::

በእንደነዚህ ዓይነት ወንጀሎች ምላጭ የሳበው ብቻ እንደዋና ወንጀለኛ የሚታይ አይደለም :: የወንጀሉን ሀሳብ ያነሳሳው ዕቅዱን የነደፈው የዕቅዱ አፈፃፀም የሚካሔድበትን ድርጅት በጀት ቁሳቁስ ስልት የአደራጀው ከላይ ሆኖ የእቅዱን አፈፃፀም ይከታተልና ይፈቅድ የነበረው ምላጩን ከሳበው የበለጠ የሚታይበት እንጂ ባነሰ ሁኔታ የሚቀርብበት አይደለም :: ስለሆነም የወንጀሉን ገጽታና ውጤቱን ስንመለከት ከላይ እስከ ታች ያለው መዋቅርና በርካታ ተከሳሾች በአንድ ላይ የሚሳተፉበት የወንጀል ዓይነት ነው ::

ስለሆነም የክሳችን አቀራረብ በርካታ ውጥንቅጥ ያለበትን የመንግስት መዋቅር ተከትሎ በሚፈፀሙ ግዙፍ የሰብአዊ መብቶች ረገጣ ወንጀሎች በአንድ የወንጀል ድርጊት ከምላጭ ሳቢው ጀምሮ በየደረጃ ለዚህ የወንጀል ድርጊት መፈፀም ምክንያት የሆኑትን እስከመጨረሻው የመንግስት ጫፍ ያላቸውን ተሳትፎ በማሳየት ፍትሐዊ በሆነ ሁኔታ ዳኝነት ሊገኝ የሚችልበትን መንገድ ለማግኘት በሚረዳ አኳኋን መሆኑ ሊጤን ይገባል ::

ከአጠቃላይ የወንጀሎቹ ባህሪ አንፃር ተከትሎ ከቀረበው የክሳችን ባህሪ በመንደርደር ቀጥለን ክሱና የወንጀሉ ድርጊት አይጣጣሙም ስለተባሉት ተቃውሞዎች መልስ እንሰጣለን ::

1.2 የዘር ማጥፋት ወንጀል (Genocide) በወ/መ/ሕ/ቁ 281 የፖለቲካ ቡድንን ጥበቃ ማድረጉ የአለም አቀፍ የጄኖሳይድ ኮንቬንሽን የሚቃረን ይሆናል ስለመባሉ ፣

በኢትዮጵያ የህግ ስርዓት (hierarchy of laws) መሰረት የአለምአቀፉ ጄኖሳይድ ኮንቬንሽን ከኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በላይ መሆኑ አከራካሪ አይደለም :: ስለሆነም ከወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ የጄኖሳይድ ኮንቬንሽን ቅድሚያ እንደሚሰጠውም ይታመናል :: ነገር ግን አንድ ሕግ ተጋጨ የሚባለው የአንዱን መሰረተ ሐሳብ ሌላው የሚቃረን ከሆነ ወይም አንደኛው በሌላኛው ምክንያት እንደታሰበለት የማይፈፀም ከሆነ ነው :: የበታቹ ሕግ የበላዩን ሕግ መሰረተ ሐሳብ ከመሰረቱ ሳይጋጭ እንዲያውም የበላዩ ሕግ ያለመውን አላማ የሚያራምድ ከሆነ ግጭት ወይም ቅራኔ አለ ማለት አይቻልም :: ይሕ መሰረታዊ የሕግ አተረጓጐም መርህ ሊዘነጋ አይገባም ::

1.2.1 « ጄኖሳይድ » በአማርኛው « ዘር ማጥፋት » ቃሎች ፣

በመጀመሪያ « ጄኖሳይድ » ለሚለው ቃል የተሰጠው የአማርኛው ትርጓሜ የተቃውሞው ሁሉ መነሻ ይመስለናል ::

በተባበሩት መንግስታት እ.ኤ.አ 1991 ታትሞ በወጣ ኦፊሻል ፓንፍሌት ስለጄኖሳይድና ስለኮንቬንሽኑ በተፃፈ በራሪ ወረቀት :-

> " Genocide is a modern word for an old crime ... Genocide is a word derived from the latin words genus , meaning " a group " and caedere , meaning " to kill ."

> " ጄኖሳይድ ለጥንታዊ ወንጀል ዘመናዊ ቃል ነው :: ጄኖሳይድ የላቲን ቃሎች ከሆኑት " ጀነስ " ማለትም " አንድ ቡድን " እና " ሴድሬ " ማለት " መግደል " የተገኘ ነው :: "

በማለት የጄኖሳይድ ቃሉ ከላቲን ቃሎች የተወሰደና « ጀነስ » ማለት « አንድ ቡድን » ማለት ሲሆን « ሴድሬ » ማለት ደግሞ መግደል ማለት መሆኑን ሲገለፅ የሁለቱ ጥምር ትርጉም ጄኖሳይድ ማለት አንድ ቡድንን መግደል (ማጥፋት) ማለት እንደሆነ አረጋግጧል :: ስለሆነም የጄኖሳይድ ትርጉም በወ/መ/ሕ/ቁ 281 « ዘርን ማጥፋት » ብሎ መተርጎሙ የቃሉን ዕንሰ ሀሳብ አጥብቦን ለመረዳት በር ከፍቷል :: ይሁን እንጂ « ዘርን » ማጥፋት ዘርን (race) ብቻ ለማመልከት ተደርጎ መቆጠር አይገባውም :: በዚህ አመለካከት ብቻ ተነስቶ የወንጀሉን መሰረተ ሀሳብ እጅግ አጥብቦ መመልከት ተገቢ አይሆንም ::

1.2.2 የጄኖሳይድ ኮንቬንሽን « የፖለቲካ ቡድን » ያልሸፈነበት ምክንያት ፣

የፖለቲካ ቡድን (Political group) ወይም በፖለቲካ ተሳስሮ የተቋቋመ የሕብረብሔር ማህበራዊ የሆነ ክፍል ሕዝብ በአለም አቀፍ የጄኖሳይድ ኮንቬንሽን አልተሸፈነም ቢባልም ከሕጉ ረቂቅ ጀምሮ የኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ይህንን ክፍል ሕዝብ ከዘር ማጥፋት ወንጀል ለመጠበቅ እስከተቀረፀበት ድረስ የኢትዮጵያ አቋም በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁጥር 281 የተመለከተው ነው ::

የፖለቲካ ቡድን በጄኖሳይድ ኰንቬንሽን ሳይጠቀስ ለምን በኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተቀረፀ ? ይህ ልዩነት ለምን ተፈጠረ? ከ10 ዓመት በኋላ የወጣው

የኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አርቃቂዎችም ሆኑ ሕግ አውጭዎች ይህንን ልዩነት ሳይረዱት ቀርተው ነውን ? የፖለቲካ ቡድን በኮንቬንሽኑ ለምን አልተጨመረም ? በኢትዮጵያ ሕግ ለምን ተጨመረ ? ይህ መሆኑስ የወ/መ/ሕጋችን ከአለም አቀፍ ሕግ ጋር የሚጋጭ የሚቃረን ያደርገዋልን ? የሚሉትን ጥያቄዎች ማንሳት ተገቢ ይመስለናል ::

በቅድሚያ በኰንቬንሽኑ ለፖለቲካ ቡድኖች ሽፋን ለምን እንዳልተሰጣቸው እናያለን ::

የተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባኤ በመጀመሪያው ጠቅላላ ስብሰባው በውሳኔ ቁጥር 95/1/ በኑረምበርግ አለም አቀፍ ፍ/ቤት የተረጋገጡትን የአለም አቀፍ መረሆችን በመቀበል በተከታታይ ውሳኔ ቁጥር 96/1/ እ.ኤ.አ. ዲሴምበር 11 ቀን 1946 የተባበሩት መንግስታት የኢኮኖሚና ሶሻል ካውንስል የጄኖሳይድ ኮንቬንሽን ረቂቁ እንዲያዘጋጅ በጠየቀበት ውሳኔ ላይ :-

> "The General Assembly, therefore, Affirms that genocide is a crime under international law which the civilized world condemns and for the commission of which principals and accomplies whether private individuals public officals or statesmen and whether the crime is committed on religious racial, political or any other grounds are punishable."

> « ስለዚህ የጠቅላላ ጉባኤው ጄኖሳይድ በአለምአቀፍ ህግ ወንጀል የሆነና የሰለጠነው አለም ያወገዘው በመሆኑ ወንጀሉን የፈፀሙ ወይም ተባባሪ የሆኑት ግለሰቦች ሆኑ ባለስልጣኖች ወይም የመንግስት ኃላፊዎችም ቢሆኑ ወይም እንዲሁ ወንጀሉ የተፈፀመው በሐይማኖት ፣ በዘር ፣ በፖለቲካ ወይም በሌላ ማንኛውም ምክንያቶች ቢሆንም የሚያስቀጣ መሆኑን ያረጋግጣል :: »

በማለት በማናቸውም ደረጃ ያሉ ሰዎች በማናቸውም ሁኔታ የዘርን ማጥፋት ወንጀል በሀይማኖት በዘር ወይም በፖለቲካ ምክንያት በተሳሰሩ ቡድኖች ላይ የፈፀሙ ይቀጣል ስለሚል የፖለቲካ ቡድኖች በውሳኔው ጥበቃ እንዲደረግላቸው አጠቃላይ የስምምነት ሀሳብ ላይ ደርሰው እንደነበር መረዳት ይቻላል ::

ይህ እንግዲህ የሁለተኛው አለም ጦርነት በተገባደደበት ማግስት ቀዝቃዛው ጦርነት ገና ባልተቀጣጠለበትና የሶሻሊስቱ ጎራና የምዕራቡ ጎራ በጀርመን ናዚ ጦርነት ላይ ድል በጋራ አግኝተው በነበረበት ዋዜማ መሆኑን ማስታወስ እንወዳለን ::

ከላይ በቀረበው ውሳኔ መሠረት የኢኮኖሚና ሶሻል ካውንስሉ ለተባበሩት መንግስት ፀሐፊ ኃላፊነቱን አስተላልፎ የተዘጋጀው የመጀመሪያ ረቂቅ ለአባል ሀገሮች ተላለፈ ።

> "At that stage, the secretary general war assisted by a group of international law experts, among them the late Dr. Raphael Lem Kin, who in 1944 had coined the term genocide."

> " በዚያ ደረጃ የተባበሩት መንግስታት ዋና ፀሐፊ በአለም አቀፍ የሕግ ጠበብቶች ድጋፍ አግኝተዋል ። ከነዚህ የሕግ ጠበብቶች መካከል በ1944 ጄኖሳይድ የሚለውን ቃል የቀረፀው ዶ/ር ራፋል ሌምኪን ይገኙበታል ። "

በማለት የመጀመሪያውን ረቂቅ ያዘጋጁት ዕውቅ የሆኑ የአለም አቀፍ ሕግ ምሁራኖች እንደነበሩበት በ1991 ከተባበሩት መንግስታት ስለጄኖሳይድ ወንጀል የተዘጋጀ በራሪ ፅሁፍ ያስረዳል ። በዚሁ ፅሁፍ ላይ ጄኖሳይድ የሚለውን ቃል በ1944 ያመነጨው ዕውቁ ምሁር ዶ/ር ራፋል ሌምኪን በኮንቬንሽኑ ማርቀቅ እንደነበሩበት ይገለፃል ። ከላይ ከዚሁ ፅሁፍ ላይ ለጄኖሳይድ የተሰጠውን ትርጉም ያመነጩት ምሁር የመጀመሪያውን ረቂቅ በማዘጋጀት የተሳተፉ ሲሆን ረቂቁም የፖለቲካ ቡድንን በጄኖሳይድ ወንጀል ሽፋን አድርጎ ነበር ።

ሆኖም በኮንቬንሽኑ ማፅደቅ ወቅት የፖለቲካ ቡድኑ አባላት ጥበቃ እንዳይደረግላቸው ተደረገ ። የተባበሩት መንግስታት ሪፖርተር የሆኑት ሚስተር ቢ.ዋይት ቴከር ሲናገሩ የፖለቲካ ቡድን አባላት በጄኖሳይድ ወንጀል እንዳይካተቱ ወይም ጥበቃ እንዳይደረግላቸው ተቃውሞ ያቀረበው በሶቪዬት ሕብረት የሚመራ የመልክተኞች ቡድን እንደነበረ ያስረዳሉ ።

በዚህ ወቅት የፖለቲካ ቡድኑ መካተት የለባቸውም በማለት የቀረቡት ምክንያቶች፡-

1. የፖለቲካ ቡድን የሚቋቋመው በአባሎች ፈቃድ እንጂ ከፈቃዳቸው ውጭ ራሱን ችሎ በቆመ ምክንያቶች ባለመሆኑ ቋሚ የማይለዋወጥና ከዚህ በመለስ ነው ተብሎ በቁርጥ የሚታወቅ ባሕሪ የሌለውና አንድ ወጥና ይህ ነው ተብሎ የሚባል ቡድን መለየት አይቻልም ።

2. የፖለቲካ ቡድን የሚካተት ከሆነ የተባበሩት መንግስታት በየሀገሮች የውስጥ ጉዳይ ጣልቃ እንዲገባ ያደርጋል በማለት ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው መንግስታት እንዲቃወሙት በማድረግ አለማቀፍ የወንጀልነት ደረጃ እንዳያገኝ ያደርጋል ።

3. በሕግ የተቋቋሙ መንግስታት በሀገራቸው ውስጥ የሚነሳባቸውን ተቃዋሚ ሀይሎችን ለመግታት ርምጃ እንዳይወስዱ ችግሮች ይፈጥሩባቸዋል ::

4. የፖለቲካ ቡድን መካተት የኢኮኖሚና የሙያ ቡድንንም ጥበቃ እንዲደረግላቸው ሌላ ጥያቄ ያስነሳል ::

5. የፖለቲካና የሌሎች ቡድኖች ጥበቃ ከኮንቬንሽኑ ውጭ በየሀገሮቹ ሕግና በተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብት ውሳኔዎች መሸፈን አለበት የሚሉ ነበሩ ::

በተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብት መግለጫዎችና በኑርምበርግ ቻርተርና ውሳኔዎች እንደተረጋገጠው ማናቸውም አይነት ምክንያቶች ሁሉ የሰው ልጅ ሲወለድ ያገኘውን መሠረታዊ በሕይወት የመኖር የሕሊናና የአካሉ ደህንነት የመጠበቅ መብቶች ያለፍርድ አካል ውሳኔ ሊነፈገው እንደማይችል የተረጋገጠ ነው :: ይሁን እንጂ በነበረበት ልዩነት ምክንያት ሀገሮች በየሀገራቸው ሕጎች ቢያካትቱት ይሻላል በማለት የተባበሩት መንግስታት በሀገሮች ጉዳይ ጣልቃ ላለመግባት የፖለቲካ ቡድንን በኰንቬንሽኑ አላካተተም እንጂ ሙሉ በሙሉ መብቱ ሊጠበቅላቸው አይገባም የሚል ምክንያት እንዳልነበረ ግልፅ ነው ::

በሌላ በኩል የተባበሩት መንግስታት ሪፖርተር የነበሩት ሚስተር ቢ.ዋይት እንደገለፁት የፖለቲካ ቡድኑ ከጥበቃ እንዳይወጣ ይከላከሉ የነበሩት መልክተኞች ያቀረቧቸውን ምክንያቶች የሚከተሉት መሆናቸውን አረጋግጠዋል ::

1. የሀይማኖት ቡድኑን የሚያስተሳስራቸው የጋራ እምነታቸው እንደሆነው ሁሉ የፖለቲካ ቡድኑንም የሚያስተሳስራቸው የጋራ እምነት ስለሆነ የሀይማኖት ቡድኑ ጥበቃ እንደተደረገላቸው ሁሉ የፖለቲካ ቡድኑም ጥበቃ ሊደረግላቸው ይገባል ::

2. በዚህ የርዕዮተ አለም ግጭት ዘመን የፖለቲካ ቡድኖች በፖለቲካ ምክንያት ነው እየተባለ ጭፍጨፋ በሰው ልጆች ላይ እንዲካሔድ በር የሚከፍት ስለሆነ የፖለቲካ ቡድኑ አባላት ጥበቃ ሊደረግላቸው ይገባል ::

3. በናዚ ፣ በብሩንዲ ፣ በአፓርታይድና በሌሎች የጄኖሳይድ ወንጀል የተፈፀመባቸው ቦታዎች ሁሉ የፖለቲካ ምክንያት ከዘር ፣ ከሀይማኖት ምክንያቶች ጋር ተጣምረው ጥቅም ላይ የዋሉ የግድያ ምክንያቶች ስለነበሩ የፖለቲካ ቡድኖችን ከጥበቃ ውጭ ማድረግ ሌሎችን ቡድኖችን ለመጠበቅ አስቸጋሪ ያደርጋልና የመሳሰሉት ምክንያቶች ቀርበዋል ::

ይህንን አስመልክተው ይኼው ሪፖርተር :-

" In support of the inclusion of political groups it was and is argued that it is logical and right for them to be treated like religious groups a distinguishing mark of both types of groups being the common beliefs which unite their members. Specific example culled from the recent history of Nazism prove that political groups are perfectly identifiable and , given the persecution to which they were subjected in an age of ideological conflict ,their protection is essential. During the debate the French representative presciely argued that " whereas in the past crimes of genocide had been committed on racial or religious grounds, it was clear that in the future they would be committed mainly on political grounds ", and this view received strong support from other representatives . In an era of ideology, people are killed for ideological reasons. Many observers find difficulty in understanding why the principles underlying the convention should not be equally applicable in the case of mass killings intended to exterminate, for instance, communists or kulaks. In addition, in some cases of horrendous massacre it is not easy to determine which of overlapping political, economic, national, racial, ethnical or religious factors was the determinant one. Is to take but two examples, the crime of apartheid primarily racial, political or economic ? Or was the selective genocide in Burundi intrinsically political or ethnic in its intent ? Most genocide has at least some political tinge, and a considerable number of the Nazis' Mas killings were political. It has been argued that leaving political and other groups beyond the purported protection of the convention offers a wide and dangerous loophole which permits any designated group to be exterminated, ostensibly under the excuse that this is for political reasons.

« የፖለቲካ ቡድኖችን መካተት በመደገፍ በዚያን ጊዜም ሆነ አሁን ድረስ የሚቀርበው ክርክር የፖለቲካ ቡድኖች ልክ እንደ ሐይማኖት ቡድኖች የጋራ መለያቸው አባሎቻቸውን ያስተሳሰራቸው የጋራ እምነታቸው ስለሆነ የፖለቲካ ቡድኖችም እንደ ሀይማኖት ቡድኖች መታየትና መጠበቃቸው ምክንያታዊና ተገቢ ነው የሚለው ነው ። ከቅርብ ጊዜው የናዚ ታሪክ የተወሰዱት ተጨባጭ ምሳሌዎች የፖለቲካ ቡድኖች በትክክል ተለይተው የሚታወቁ መሆናቸውን የሚያረጋግጡ ስለሆኑና በዚህ የርዕዮተዓለም ግጭት ዘመን በፖለቲካ ቡድኖች ላይ የሚደርስባቸውን መዋከብ ስንመለከት የእነርሱ ጥበቃ በጣም አስፈላጊና ወሳኝ ነው ።

በዚሁ ክርክር ጊዜ የፈረንሳይ መልዕክተኛ በግልፅ “ባለፈው ጊዜ የዘር ማጥፋት ወንጀል የሚፈፀመውና ይፈፀም የነበረው በዘርና በሀይማኖት ምክንያቶች ነበር ለወደፊት ግን በዋናነት የሚፈፀሙት በፖለቲካ ምክንያቶች እንደሆነ ግልፅ ነበር ” በማለት ያቀረቡት ክርክርና ሀሳብ ከሌሎች ልዑካኖች ከፍተኛ ድጋፍ አግኝቶ ነበር ፡፡ በርዕዮተዓለም ዘመን ሰዎች በርዕዮተ ዓለም ምክንያቶች ተገድለዋል ፡፡ አብዛኞቹ (የክርክሩን ሒደት ይታዘቡ የነበሩ) ተመልካቾች ኮንቬንሽኑ የቆመለት መሰረተ ሀሳብ ለምሳሌ ኮሚኒስቶችን ወይም ኩላኮችን ለማጥፋት የሚደረገውን የህዝብ እልቂት በተመሳሳይ የማይሸፍንበትን ምክንያት ለመረዳት አስቸጋሪ ሆኖባቸዋል ፡፡ በተጨማሪ በአንዳንድ አይነት አስፈሪ ጭፍጨፋዎች ርስበርሳቸው ተደበላልቀው ከሚገኙት የፖለቲካ የኢኮኖሚ የብሔር ፣ የዘር ፣ የጎሳ ወይም የሀይማኖት ምክንያቶች መካከል የትኛው ለግድያዎች ሁሉ ዋነኛው ምክንያት እንደሆነ ለመወሰን አስቸጋሪ ነው ፡፡ ሁለት ምክንያቶች እንኳን ብንወስድ የአፓርታይድ ወንጀል መሰረቱ የዘር ፣ የፖለቲካ ወይስ የምጣኔ ሀብት ነው ? ወይም በብሩንዲ የተፈፀመው የዘር ማጥፋት ወንጀል ሙሉ በሙሉ የፖለቲካ ወይስ የጐሳ ብቻ ነው በማለት ከወንጀሉ ሀሳብ በግልፅ መረዳት ይቻላል ? አብዛኛው የጄኖሳይድ ወንጀል ቢያንስ የተወሰኑ የፖለቲካ ገፅታ (አዝማሚያ) አለው ፡፡ እንዲሁም ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው የናዚ ጭፍጨፋ (ግድያዎች) ፖለቲካዊ ምክንያት ነበራቸው ፡፡ የፖለቲካ እና ሌሎች ቡድኖችን ከዘር ማጥፋት ወንጀል ጥበቃ ማራቅ በፖለቲካ ምክንያቶች ነው በሚል ሽፋን ማንኛውም አይነት ቡድን እንዲጠፋ ሰፊና አደገኛ የጥፋት በር የሚከፍት ሁኔታን ይፈጥራል የሚል ክርክር ሲራመድ ቆይቷል ፡፡ » በማለት ዕፈዋል ፡፡

በመሆኑም ፣ የፖለቲካ ቡድን በጄኖሳይድ ኮንቬንሽን ሳይካተት የቀረው ከላይ በተገለፁት ክርክሮች ምክንያትና በወቅቱ በነበረው የሶሻሊስት ሀይሎች ግፊት እንጂ በመሰረቱ በጄኖሳይድ ፅንሰ ሀሳብና በአለማቀፍ የሰብአዊ መብቶች ሕጎጋትና መረሆዎች ሳይደገፍ ቀርቶ አልነበረም ፡፡ ለዚያውም ተቃዋሚዎቹ ራሳቸው በየሀገሮቹ ሕጎች በጄኖሳይድ ወንጀል የፖለቲካ ቡድን አባላት ጥበቃ ሊደረግላቸው እንደሚገባ በአስተያየታቸው አረጋግጠው ያለፉት ጉዳይ ነው ፡፡

የተባበሩት መንግስታት የጄኖሳይድ ኮንቬንሽን የአለም አቀፍ ሰብአዊ መብት ሕግ አካል ነው የአለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ሕግ በየጊዜው እያደገና እየዳበረ የሚሔድ በመሆኑ ለተሚላ የሰብአዊ መብት ጥበቃ መነሻ የሆኑትን ሕግ ብቻ በማስቀመጥ የሰዎች ልጆች መብት ጥበቃ እያሰፋ መሔዱን የሚያደፋፍር እንጂ የሚከለከል አይደለም ፡፡ የመብት ጥበቃው መስፋት የአለም አቀፍ ሰብአዊ መብት ሕጎችን ሀሳብና ዓላማ የተከተለ እንጂ ፈፅሞ የሚጋጭ አይሆንም ፡፡

1.2.3 የጄኖሳይድም ሆነ ሌሎች አለማቀፋዊ የሰብአዊ መብት ሕጎች ጥበቃዎችን እያሰፉ የሚሔዱ መሆናቸው ፣

በዚህ አይነት ጎዳና ያሉ ሀገር አቀፍ ሕጎች የኢትዮጵያ ብቻ ሳይሆን የቦሊቪያና የፈረንሳይ ሕግ የሚጠቀሱ ናቸው ። የፈረንሳይ ሕግ እንዲያውም የፖለቲካ ቡድንን ብቻ ሳይሆን በወንጀል አድራጊው በዘፈቀደ የሚመረጥ ቡድንንም በጥበቃው ስር እንዲካተት አድርገዋል ። የሰብአዊ መብት ጥበቃን የማስፋት ፍላጎት ፣ አዝማሚያ ፣ ግፊቶች መኖራቸውን George J. Andreopoolos ሲጽፉ :-

> " a consensus has emerged among students of genocide and among the leaders of international human rights groups-a consensus urging protection of social and political groups by the UN Convention and supporting further research on attempts to destroy such groups. The roots of the current consensus tap several sources : -
>
> * The 1946 report of the UN's ad hoc committee on Genocide which included political groups among the human groups to be protected in the convention.
>
> * The arguments advanced in 1959 by the Dutch jurist pieter N. Drost. assailing the exclusion of political and other groups from the UN definition of genocide.
>
> * The recommendations of the International Commission of Jurists in 1973 that the definition of genocide be expanded to include political groups,
>
> * The recommendations advanced in 1985 by Benjamin Whitaker the UN rapporteur on genocide , in his Revised and Undated Report on the Question of the prevention and punishment of the crime of Genocide ,
>
> * And, in the same year. the publication of Leo kuper's arguments on political mass murder in his book, " The prevention of Genocide."

ጆርጅ ጄ አንድሪዎፖሎስ ሲፅፉ

« በጄኖሳይድ ተማሪዎችና የአለምአቀፍ ሰብአዊ መብቶች ቡድኖች መሪዎች መካከል የጋራ ግንዛቤ ተደርሷል ። የጋራ ግንዛቤው የተባበሩት መንግስታት ኮንቬንሽን የማህበራዊና የፖለቲካ ቡድኖች እንዲሸፈን ከፍተኛ ጫና የሚያሳድርና እነዚህኑ ቡድኖች ለማጥፋት የሚደረገውን ሙከራ ለማጋለጥ የሚደረገውን ምርምር ይበልጥ ለመርዳት የሚያስችል ነው ። የዚህ የወቅቱ ግንዛቤ መሰረት የሚሆኑት በርካታ ምንጮች :-

* የፖለቲካ ቡድኖች ጥበቃ ከሚደረግላቸው የሰዎች ቡድኖች መካከል እንዲሆኑ በማድረግ ያካተተው የ1946 የተባበሩት መንግስታት የጄኖሳይድ አርቃቂ ጊዜያዊ ኮሚቴ ሪፖርት :-

* የፖለቲካና ሌሎች ቡድኖች ከተባበሩት መንግስታት የዘር ማጥፋት ትርጉም ውጭ መሆናቸውን አጥብቆ በመቃወም የፈረንሳይ የህግ ምሁር ፒተር ኤን ድሮስት በ1959 ያቀረባቸው የክርክር ሀሳቦች :-

* የዘር ማጥፋት ትርጉም የፖለቲካ ቡድኖችን ለመሸፈን እንዲችል ተደርጎ ሰፍቶ እንዲተረጎም በ1973 የአለምአቀፍ የሕግ አዋቂዎች ኮሚሽን ያቀረቧቸው የውሳኔ ሀሳቦች :-

* የተባበሩት መንግስታት በዘር ማጥፋት ወንጀሎች ራፖርተር የሆኑት ቤንጃሚን ዊታካር በጄኖሳይድ ወንጀል መከላከልና መቅጣት ጥያቄ ላይ አሻሽለው ያቀረቡት የ1985 የውሳኔ ሀሳቦች :-

* በዚሁ በ1985 ሊዎ ኩፐር የተባሉት « የጄኖሳይድ ወንጀልን መከላከል » በሚለው መፅሃፋቸው በፖለቲካ ምክንያት በርካታ ሰዎች ስለመገደላቸው ያቀረቡት የክርክር ነጥቦች »

በማለት ማስረጃዎችን ጠቅሰው ተከራክረዋል ።

እ.ኤ.አ በዲሴምበር 1984 የተባበሩት መንግስታት ጠቅላላ ጉባኤ በውሳኔ ቁጥር 39/46 « የቶርቸር የጭካኔና ኢሰብአዊ ድርጊቶችን ለመከላከል » በወጣው ኮንቬንሽን አንቀጽ 1 ንዑስ ቁጥር 2 ላይ :-

« ይህ አንቀፅ ከማንኛውም ሰፋ ያለ የመብት ጥበቃ አፈፃፀም ካለው የአለም አቀፍ ወይም ብሔራዊ ሕግ ጋር አይቃረንም » የሚለው ሀሳብ ይህንን ክርክር ይደግፋል ።

በአጠቃላይ የኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሲረቀቅ ጀምሮ ከላይ የተመለከትናቸው ምክንያቶች አገናዝቦ ከአለምአቀፍ ሕግ ጋር በተጣጣመ መልኩ የሰብአዊ መብት ጥበቃ ወሰኑን በማስፋት በፖለቲካ ሚዛን ምክንያት የፖለቲካ ቡድኑ ከጄኖሳይድ ወንጀል ጥበቃ እንዲወጣ የተደረገውን በሀገሪቱ ሉአላዊ መብት በመጠቀም የሰው ልጆችን ሀሳብን በነፃ የመግለፅ፣ በፈለጉት መንገድ የመደራጀት በሀገር ፖለቲካ የመሳተፍ ጥፋት በሆነ ድርጊት ተከሶ አግባብ ባለው ፍ/ቤት ተከራክሮ ሳይፈረድበት በፖለቲካ ውሳኔ ያለመገደል ወዘተ መሰረታዊ መብቶችን መጠበቁ ምን ያህል ሕጋችን በሥልጣኔ እንደቀደመ የሚያመለክትና የሚያበረታታ እንጂ የሚወቀስ የሚሰረዝና የሚደለዝ ከቶ ሊሆን አይችልም ።

ስለሆነም ተከሳሾች ሕጉን ወደ ጎን ትተው በሀገሩ ፖለቲካ ሀሳቡን በነፃ እንዳይገልፅ በመከልከል « ደርግ በገባኸው ቃል መሠረት ሥልጣኑን በሕዝብ ለተመረጠ መንግስት አስረክበህ ወደ ጦር ካምፕህ ሂድ » ባሉ ለግላጋ ወጣቶችንና በእስር ቤት ስቃይና ድብደባ ተዳክመው ለመንግስት አደጋ የማይፈጥሩ ሰዎችን በመጨፍጨፍ ተቃውሞና ተቃዋሚን በመላው ወይም በከፊል ለማጥፋት የተደረገው መጠን ሰፊ ዘመቻ በወ/መ/ሕ/ቁጥር 281 የማይሸፈንበት ምክንያት ስለሌለ መቃወሚያው ውድቅ እንዲደረግልን እናመለክታለን ።

1.3 የፖለቲካ ቡድን የሚባል የለም በሕጋዊ መንገድም ስላልተደራጁና ሕገወጥ ድርጊቶች ይፈፅሙ ስለነበር በሕግ ጥበቃ ሊደረግላቸው አይገባም ስለመባሉ፣

« በፖለቲካ ምክንያት ተሳስሮ የተቋቋመውን የሕብረብሔር ማህበራዊ የሆነ ክፍል ሕዝብ » ማለት « የፖለቲካ ቡድን» የሚለውን የሚተካ አይደለም በማለት የቀረቡት መቃወሚያዎች በየትኛውም መመዘኛ ተቀባይነት የላቸውም እንደሚታወቀው የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ በመጀመሪያ የተረቀቀው በፈረንሳይኛ ነው ። የፈረንሳይኛው ረቂቅ አንቀፅ 275 ም ሆነ የእንግሊዘኛው ረቂቅ አንቀፅ 293 Political Group በማለት የፖለቲካ ቡድኑን ግልፅ ሽፋን ሰጥቷል ። ሕግ ሆኖ ከወጣ በኋላም የእንግሊዝኛው ቅጅ በተመሳሳይ ሁኔታ የፖለቲካ ቡድኑን በግልፅ አካቷል ። የአማርኛው ቅጅ ሌሎቹን በዘር፣ በሀይማኖት፣ በጎሳ፣ በቋንቋ ተሳስረው የሚቋቋሙትን የሕብረተሰብ ክፍሎች ሁሉ ለየብቻ ገልጿል ። እነዚህን ለመግለፅ ፖለቲካ የሚለው ቃል አስፈላጊ እንዳልሆነ አያከራክርም ። ታዲያ በየትኛውም ቃል ተጠቅሞ የፖለቲካ ቡድን በመባል በእንግሊዘኛና በፈረንሳይኛ የተገለፀውን ፍሬ ሀሳብ ተጠቅሞ ሕጉን ሊሰራ በሚያስችል ሁኔታ ከመተርጎም ውጭ እንዲሁ እያወቁ አድበስብሶ ከሀላፊነት ለመራቅ የሚደረገው ሙከራ ተገቢ አይደለም ። የሆነ ሆኖ የአማርኛው ቅጅ በፖለቲካ ተሳስሮ የተቋቋመውን የህብረብሔር ማህበራዊ ክፍል ህዝብ በማለትም ይሁን በፖለቲካ ተሳስሮ የተቋቋመውን ክፍል ህዝብ በማለት የፖለቲካ ቡድኑን በግልፅ ማካተቱ አከራካሪ አይደለም ።

ከዚህ ጋር ገና ክሱ ተከፍቶ ማስረጃ ሳይሰማ በትንቢያ ብቻ የፖለቲካ ቡድን የሚባል በኢትዮጵያ የለም፣ በዝርዝር የተጠቀሱት የፖለቲካ ቡድኖች በሙሉ ወይም በከፊል ለማጥፋት አንዳችም እቅድ የለም፣ ኢትዮጵያ ውስጥ በዚህ አይነት ሁኔታ አንዳችም የተፈፀመ የጄኖሳይድ ወንጀል የለም፣ ሟቾች የተገደሉት ወይም የታሰሩት ወይም አካላቸው የቆሰለው በፈፀሙት ሕገወጥ ድርጊት ነው፣ ኢሕአፓ፣ ኢዲዩ ወዘተ የተጎጂዎች የግል አቋምና ተግባር እንጂ የፖለቲካ ቡድን አይደለም የተለያዩ የፖለቲካ ቡድኖች እርስ በርሳቸው የተገዳደሉበት እንደ ጄኖሳይድ ወንጀል አይቆጠርም ወዘተ የሚሉት ነገሮች ከምን እንደምንቆጥራቸው ግራ ገብቶናል ። መደናገር ነው ወይስ ማደናገር? ክሱ ተከፍቶ ገና አንድም ማስረጃ ሳይሰማ ይህ እንዲህ አልሆነም ይህ እንዲህ ሆኗል የሚሉት በማስረጃ የሚረጋገጡ ፍሬ ጉዳይ ክርክሮች በመቃወሚያ ሆነ ከመከላከያ ለመፈረጅ የሚያስቸግሩ ትንበያ አዘል ሀተታዎች ናቸው ።

በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ድርጅቶች አልነበሩም ብለዋል ተከሳሾች እከሌ የኢሕአፓ አባል፣ እከሌ የኢዲዩ አባል፣ እከሌ የኦ.ኤል.ኤፍ አባል እያሉ በክሱ ላይ የተጠቀሱትን ድርጊቶች መፈፀማቸውን ወደፊት በማያወላውል ማስረጃ ከማቅረብ በስተቀር የፖለቲካ ድርጅት እንዴት ነው የሚቋቋመው፣ የት ቦታ ተቋቋመ በእነማን ተቋቋመ፣ ከእነማን ጋር ሠራህ እያልን የደርግን የምርመራ ስልት ተከትለን እንድናጣራ አስፈላጊ አይደለም ። ለዚህ ጉዳይ ስለፖለቲካ ድርጅትና ስለፓርቲ አመሰራረት ፍልስፍና መግባት አስፈላጊ አይሆንም ። ተከሳሾች ራሳቸው በምርመራቸውም ይሁን በሌላ በሚያውቁት መንገድ በወቅቱ በአደባባይ በስም በሚታወቁ የፖለቲካ ድርጅቶችና ተቃዋሚዎች ጎራ እየመደቡ ወደፊት የምናስረዳውን ድርጊት ፈፅመዋል ብለን ስለምናምን ተከሳሾቹ ያልካዱትን ማስረጃ እንድናቀርብ መጠየቁ ያለቦታው የሆነና መነሻና መድረሻውን ያልጨበጠ መቃወሚያ ስለሆነ እንዲሰረዝልን እናመለክታለን ።

ሟቾች የተገደሉት፣ የታሰሩት ወይም በድብደባ አካላቸው የቆሰለው በፈፀሙት ሕገወጥ ድርጊት እንጂ በፖለቲካ ድርጅት አባልነታቸው አይደለም ተብሏል ። ይህ የሚታየው በመከላከያ ማስረጃ ወቅት ነው ። በአንድ ሰው ላይ ጥፋት ቢፈፅም ያለክስ፣ ክርክርና ሥልጣን ባለው ፍ/ቤት መብቱ ተጠብቆ ሳይፈረድበት እነዚህን አይነት ቅጣቶች እንዲወሰን የሚፈቀድለትና ስልጣን የሚሰጠው ሕግና ፍትህ ሳይሆን ጉልበት ብቻ ይመስለናል ። አንድ ሰው የወንጀል ድርጊት ፈፅሟል ቢባል በወንጀሉ ተከሶ በፍርድ አካል እንጂ በሌላ መንገዳ ቅጣት ሊበየንበት አይችልም ።

ኢትዮጵያ ተቀብላ ያፀደቀችው የጄኔቫ ኮንቬንሽን አንቀጽ 3

Art 3 (Common to the four conventions) " ... the following acts are and shall remain prohibited at any time and in any place what soever (...) d) the passing of sentences and the carrying out of excutions without

previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all the judicial guarantees which are recognized as indispensable by civilized people"

« አንቀፅ 3 (ለአራቱም የጄኔቫ ኮንቬንሽኖች በጋራ የሚያገለግል)

« በማንኛውም ጊዜና በየትኛውም ቦታና ሁኔታ ቢሆን የሚከተሉት ድርጊቶች የተከለከሉና ወደፊትም ክልክላቸው ፀንቶ የሚቆይ ይሆናል (. . .) መ/ በሰለጠነው አለም (ማህበረሰብ) አስፈላጊነታቸው ታውቆ የተከበሩት ፍትህ የማግኘት ዋስትናዎች በሙሉ በተከበሩበትና በመደበኛው ስነ ስርዓት በሚሰራ መደበኛ ፍ/ቤት አስቀድሞ በተላለፈ ውሳኔ ካልሆነ በስተቀር የሞት ውሳኔ መስጠትና ግድያውን መፈፀም »

በማለት እንዲሁም የተባበሩት መንግሥታት የሰብአዊ መብት ድንጋጌዎች፡-

Art 10 "Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charges against him"

" ማንም ሰው መብቶቹ ፣ ግዴታዎቹ እንዲሁም የተከሰሰበት ወንጀል በሚወሰንበት ጊዜ በሙሉ እኩልነት ነፃ በሆነና አድሎ በሌለበት ገለልተኛ ፍ/ቤት በግልፅና ሚዛናዊ ችሎት ዳኝነት የማግኘት መብት አለው "

በማለት ማንም ሰው ፣ ነፃና ገለልተኛ በሆነ ፍ/ቤት ቀርቦ ፈፀመ ለሚባለው ወንጀል የመዳኘት የማይገሰስ መብት አለው ። በማያውቀው ክስ በማያውቀው ማስረጃ ፣ ራሱ በራሱ ላይ የፖለቲካ ድርጅት ነኝ ብለህ መስክር ተብሎ በሰጠው የግዴታ ቃል ከላይኛው የመንግስት አካል እስከታች ድርስ በመንግስት በጀት ፣ የሰው ሀይል ድርጅት ፣ መሣሪያና ጥይት በግፍ በተቀነባበረ ስልት በቀላጢ ትዕዛዝ ተገደሉ የምንላቸውን ተጎጂዎች ገና ክሳችንን ከፍተን ማስረጃ ሳናሰማ የተገደሉትና የታሰሩት በፈፀሙት ወንጀል ነው መባሉ በእውነቱ በማንኛውም የሕግና የሞራል መመዘኛ ተቀባይነት ያለው አይደለም ፡፡

ኢዲዩ ፣ ኢሕአፓ ... ወዘተ ለመሆኑ ግለሰብ ነው ? የግለሰብ መለያስ ነው ? ግለሰብ የሚለየው በስሙ እንጂ በእንደዚህ አይነት ስሞች አይደለም ። እነዚህ የፖለቲካ ድርጅቶች እንጂ የግለሰብ አቋም ወይም ተግባር አይደሉም ። ግለሰቦቹ ሲገደሉ ፣ ሲታሰሩ ቶርች ሲደረጉ ፀረ-አብዮተኛ ፣ የኢሕአፓ አባል ነህ ፣ በድርጅቱ ውስጥ ምን ፈፅመሀል የድርጅቱን መዋቅር አጋልጥ ተብሎ ውጤቱ ለፍትሕ አካል ሳይሆን ይህንኑ

ሥራ ለመስራት ከፍ/ቤት ተነጥለው ለተደራጁ ፈሳጭ ቀራጮች ነበር ፡፡

ጥቃት የደረሰባቸው የፖለቲካ ቡድን በፖለቲካ ድርጅትነት ያልተቋቋሙ፣ በመሆናቸው በሕግ ያልተቋቋሙ ሕገ ወጥ በመሆናቸው በወ/መ/ሕ/ቁ 281 ሊሸፈን አይችልም ተብሏል ፡፡ «የተቋቋመ» የሚለው የ281 ቃል ለዘር፣ ለሀይማኖትና ለፓለቲካ የሚያገለግል መሆኑን ከእንስተኛው የአማርኛ ሰዋሰው ሕግ ተነስተን መረዳት ይቻላል ፡፡ በትነን ብንመለከተው በዘር ተሳስሮ የተቋቋመውን ወይም በሀይማኖት ተሳስሮ የተቋቋመውን ወይም በፓለቲካ ተሳስሮ የተቋቋመውን ለማለት እንጂ ለሌላ ለማለት ተፈልጐ አይደለም ፡፡ የእንግሊዘኛውን የዘር፣ የሀይማኖት ወይም የፖለቲካ ግሩፕ የሚለውን ፍሬሃሳብ ለማስረዳት የተጠቀመበት እንጂ ሌላ ለማለት አይሆንም፡፡

በመሰረቱ በፖለቲካ መደራጀት የሰው ልጆች መሠረታዊ መብት ነው ፡፡ የፖለቲካ ድርጅትም የሚቋቋመውም በሰዎች ፍላጐት ነው ፡፡ በርግጥ በፖለቲካ ተደራጅተው ሲቋቋሙ የመንግስትን ደንብና ሥርዓት አክብረው መመዝገብ አለባቸው ፡፡ ለሁሉም መብት ገደብ ይኖረዋል ፡፡ በፖለቲካ ድርጅት ስም ህገ-ወጥ ሥራዎች ቢሰሩ አጥፊዎቹ በሕግ የማይጠየቁበት ምክንያት የለም ፡፡ የሚጠየቁት ግን ከላይ እንደገለፅነው ነፃና ገለልተኛ በሆነ ፍ/ቤት በሕግ መሰረት ነው እንጂ ከፖለቲካ ጋር የተያያዘ ወንጀል የሰራ ሁሉ በተለየ መልኩ መሠረታዊ መብቱ ሳይጠበቅ ይጨፍጨፍ፣ ይገደል፣ ይሰቃይ የሚል ሃገራዊም ሆነ አለማቀፋዊ ሕግ አልነበረም የለም ፡፡

ማንኛውም አይነት ወንጀል ሰራ የሚባል ሰው ፣ ምርመራ የሚደረግበትም ሆነ ለፍርድ የሚቀርበው ሰብአዊነት በተላበሰ መንገድ መሆን እንዳለበት በርካታ የአለምአቀፍ የሰብአዊ መብት ማስከበሪያ ስምምነቶች፣ ቻርተሮች፣ መግለጫዎች ያረጋግጣሉ ፡፡ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕጋችንም ይህንን መብት ለማረጋገጥ የወጣ ነገር ግን የመከነ ሕግ ነበር ፡፡

በመቃወሚያዎች ላይ ኢ.ህ.አ.ፓ፣ ኢ.ዲ.ዩ፣ ወ.ዘ.ተ የተባሉት ድርጅቶች ፀረ-ሰላም፣ ፀረ-ስርዓትና ፀረ-መረጋጋት ናቸው ብሎ በጅምላው መፈረጅ የፖለቲካዊ ንግግር እንጂ የሕግ ቋንቋ አይደለም ፡፡ አንድ ሰው ወንጀል ሰርቷል ለመባል አስቀድሞ አታድርግ ወይም አድርግ የሚል ሕግ ኖሮ ይህንን ሕግ አውቆ ወይም በግዴለሽነት መተላለፍ እንዳለበት መሠረታዊ የሕግ መርሆዎች ያስረዱናል ፡፡ የሚቀጣውም አስቀድሞ በሕጉ በተደነገገው ቅጣት በሕግ በተቋቋመ ፍርድ ቤት በሕግ አግባብ በዳኛ ብቻ ነው ፡፡

የወ/መ/ሕ/ቁጥር 2 የሕግነቱ መሠረቱ

« (1) የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቅጣት የሚያስከትሉትን ልዩ ልዩ ጥፋቶች እንደሁም በአድራጊዎች ላይ ሚፈጽሙትን ቅጣቶችና ጥንቃቄዎች

አስተካክሎ ይወስናል ። አስቀድሞ በሕግ ያልተመለከተውን ጥፋት ፍርድ ቤት እንደ ሕግ መጣስ ሊቆጥረውና በሕግም ላይ ለይቶ ባልተመለከተ አድራጐት ወይም ጉድለት ቅጣትን ሊወስን አይችልም ። በሕጉም ከተወሰኑት ቅጣቶችና ጥንቃቄዎች በቀር ሌላ ቅጣት መፈፀም አይችልም ። በሕግ አስቀድሞ ባልተመለከቱት አድራጐቶች ላይ ከዚህ ሕግ ጋር ይመሳሰላል በማለት መፍረድ ክልክል ነው ። … »

ከዚህ የህጋዊነት መርህ የምንረዳቸው ቁምነገሮች :-

1ኛ/ አንድን ወንጀል ወንጀል የሚያደርግና ወንጀሉ የሚያስቀጣውን ቅጣት የሚያመለክት የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ መኖር አለበት ።

2ኛ/ እነዚህ የወንጀል ድርጊቶች ሲፈፀሙ የሚቀርቡት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነሥርዓት ሕጉ መሠረት ለሚሠራ ፍ/ቤት ነው ።

3ኛ/ የወንጀለኛ መ/ሥ/ሥ/ሕጐች የሰው ልጆች መብትን የሚጠብቁ መሆን አለባቸው ።

4ኛ/ ፍ/ቤቶችም ከላይ በተራ ቁጥር 1 መሟላቱን ሳያረጋግጥ ክስ ሰምቶ ቅጣት ሊወስን አይችልም ።

5ኛ/ ወንጀልን በግልፅ በሌለ ሕግ በይምሰል ብቻ መፍረድ አይችልም ።

6ኛ/ በሕግ ከተደነገገው የቅጣት አይነትና መጠን በላይ መቅጣት አይቻልም ።

ይህንን የሕጐች ሁሉ መሠረት የሆነውን ሕግ በመዘንጋት የቃላቶች ግርግር ሰውን ወንጀለኛ ያደርገው ይመስል ህገ-ወጥ ሰዎች ነበሩ መባሉ ተገቢ አይመስለንም ።

ያልተመዘገበ የፖለቲካ ቡድን አባላት በዚሁ ባለመመዝገባቸው ብቻ ይገደሉ የሚል ሕግ አላየንም አልሰማንም ። በአፄ ኃይለስላሴም ፣ በደርግም ሆነ በአሁኑ ጊዜ በህገ-ወጥ መንገድ የሚደራጁ ድርጅቶች ይወገዛሉ ፣ ይከሰሳሉ ሌላም የከፋ እርምጃ ይወሰድባቸዋል ተብሏል ። ህገ-ወጥ የተባሉት የትኛው ሕግ የከለከላቸውን ምን አይነት ነገር ስላልፈፀሙ ወይም ስለፈፀሙ ነው ? የተወሰደባቸውስ እርምጃ ሕጉ በሚለው በወ/መ/ሕ/ቁጥር 2 መሠረት የተፈፀመ ወይስ ሌላ ? የሚለውን የሕግ ቋንቋ አንስተን መነጋገር አለብን ማውገዝ የፖለቲካ ቃል ስለሆነ ሕጉን ሳይጋፉ የፖለቲካ ሀሳቡን ማንም በማንም ላይ ቢገልጽ የሚከለከል እና በሕግ የሚቀጣ አይደለም ። የሕግን ፈርና መርህ ያልተከተለ ፖለቲካዊ ንግግር ለማድረግ ደግሞ የፍ/ቤቱ ሥነ ሥርዓት የሚፈቅድ አይደለም መድረኩም በሕግና ሥርዓት በሚሰራ ፍ/ቤት ሊሆን አይገባም ።

አሁን በልዩ ዐቃቤ ሕግ ተገድለዋል ጉዳት ደርሶባቸዋል ታስረዋል፣ ንብረታቸው ተቀምቷል ተብሎ ሕግ ተጠቅሶ ለቀረበው ክስ የተፈፀመው በሕግ መሠረት ነው የሚል ከሆነ፣ የፍ/ቤት ውሳኔ ካለ፣ የመሳሰሉት ዓይነት ክርክር ካላቸው ደግሞ በመከላከያና በማፋረጃ ሐሳብ የሚቀርብ እንጂ በመቃወሚያነት የሚያገለግል አይደለም ::

ለዚያውም ጽ/ቤታችን የሚያውቀው ወንጀል ያልሰሩ ንፁሃን ዜጎች በግፍና ሕግን ባልተከተለ መንገድ ተቃዋሚዎችን ሁሉ በሕገወጥ መንገድ አጠፋለሁ በሚል እቅድ የተፈፀመ ወንጀል ላይ ክስ ማቀረባችንን እንጂ ተካሳሾች እንደሚሉት በጥፋቱ በሕጋዊ መንገድ ለተቀጣ ሰው ያቀረብነው አንዳችም ክስ የለም ::

በሕግ ቋንቋ ደረቅ ወጀልና የፖለቲካ ወንጀል የሚባል አይታወቅም ሕግን የተላለፈ ሁሉ ወንጀል የፈፀመ ነው በሕግ መሠረት መጠየቅ አለበት :: «የፖለቲካ ወንጀል» ተብሎ ከፍርድ ሥርዓት ውጭ የተፈፀመው በመንግስት ጃንጥላ ሥር (state sponsored crime) የተፈፀመ ወንጀል ናቸው ብለን ለከሰስናቸው ክሶች እንደማስረጃ የሚቀጠር እንጂ ሌላ ትርጉም የለውም ::

2. <u>የተከሳሹ ድርጊት በሕግ የተፈቀደ ነው የወ/መ/ሕጉ ተሽሯል ተከሳሹ ድርጊቱን የፈፀሙት ተገደው ነው በማለት ስለመባሉ</u>፣

በዚህ ስር ያነሱት ተቃውሞ በ1949 ዓ.ም የወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተሽሯል ፤ የተከሳሹ አድራጐት በሕግ የተፈቀደ ነበር እና ተከሳሹ ድርጊቱን ፈፀሙ ቢባል በሕግ ተገደው የፈፀሙት ነው በማለት አዋጅ ቁጥር 110/69፣ 115/69 እና 129/69 በመጥቀስ የተቃውሞ ክርክራቸውን አቅርበዋል ::

በመሠረቱ ከላይ የተጠቀሱት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕጉ ከተገለፁት የክስ ማመልከቻ መቃወሚያ ምክንያቶች የማይመደቡ በዚህ ደረጃ እንዲቀርቡ ያልተፈቀደ ለመከላከያ ማስረጃነት ከዚያም አልፎ በመፋረጃ ሐሳብነት የሚቀርቡ ናቸው :: በዚህ ደረጃ እነዚህን ክርክሮች በመቃወሚያነት ማቅረብ የፍርድ ቤቱን የሥራ ጊዜ ከማባከን አልፎ የሚሰጠው ውጤት አይኖርም ::

ሆኖም በመቃወሚያነት ከቀረበ እንደሚከተለው በአጭሩ መልስ እናቀርባለን ::

2.1 <u>የተከሳሹ ድርጊት በሕግ የተፈቀደ ነበር ስለመባሉ</u>፣

በዚህ ሥር የቀረበው ከላይ በተገለፁት አዋጆች የተከሳሽ ድርጊት በሕግ የተፈቀደ ነበር በማለት ላቀረቡት ተቃውሞ ድርጊቱን ፈቅደዋል የተባሉትን አዋጆች በመመርመር መልሱን እንሰጣለን ::

በአዋጅ ቁጥር 115/69 አንቀጽ 6/5/ ፣ 8/5/ እና 10/5/ እንዲሁም አዋጅ ቁጥር 129/69 አንቀጽ 14/9 ፣ 16/7/ እና 18/9 ሥር ፀረ-አብዮተኛ ፣ ፀረ-አንድነት ፣ ፀረ-ዘመቻ የሚፈጽምን ሰው ከ3 ወር እስከ 6 ወር በማረፊያ ቤት እንዲቆይ በማድረግ በዚሁ ወንጀሎች የሚያስከስስ ማስረጃ ሲገኝ ስልጣን ወዳለው ፍርድ ቤት እንዲቀርብ ማድረግ በማለት ተደንግጓል ::

ከዚህ አዋጅ የምንረዳው የተከሣሽ ድርጊት በሕግ የተፈቀደ ሊሆን የሚችለው በክሱ የተገለጹትን ተበዳዮች በሕግ ሥልጣን ለተሰጠው አካል ቢያቀርቡ ነበር :: በተቃራኒው ተከሳሹ የፈፀሙት በክሱ ማመልከቻው እንደተገለጸው ተበዳዮች ከሕግ ውጭ ተይዘው ከሕግ ውጭ በምርመራ ወደሚሰቃዩበትና ግድያ ወደሚፈፀምባቸው አካል ነው :: ከዚህ የምንረዳው ተከሳሹ በሕግ ወደተቋቋመ ፍርድ ቤት ከመሔድ ይልቅ የመረጡት ከሕግ ውጭ የሰውን ልጅ እንደፈለገ ለሚያሰቃይ የጅምላ ግድያ ወደሚፈጽም አካል መሔድና የፈለጉትን ውጤት ማስገኘትን ነው :: ስለዚህ የተከሳሹ ድርጊት ፈቅዷል በተባለው ሕግ እንኳን የተከለከለ ሲሆን በሰብዓዊ መብት ላይ ወንጀል እንዲፈፀም ፈቃድ የሚሰጥ ሕግ ቢኖርም ከአለምአቀፍ ሕግና ሥርዓት የሚጋጭ ስለሚሆን ተፈጻሚነት የሚኖረውም አይደለም ::

ስለዚህ ተከሳሹ ፈጸሙ የተባሉ ወንጀል በሕግ የተከለከለ በሚቀርበውም ማስረጃ መሰረት የሚያስቀጣ ስለሆነ ተቃውሞው ውድቅ እንዲደረግልን እናመለክታለን ::

2.2. በ1949 ዓ.ም የወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተሽሯል ስለመባሉ ፣

በመሰረቱ አንድ ሕግ እንዴት እንደሚሻር በተለያዩ የሕግ ሥርዓቶች የታወቀ ነው ሕግ የሚሻረው በሌላ ሕግ ወይም በዝምታ ሕጉ ሥራ ላይ ሳይውል ሲቀር ነው ::

በተቃውሞው ላይ የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉን ሽረዋል ተብለው የተገለፁት አዋጆች የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉን የሚሽር አንድም አንቀጽ አልያዙም ሥልጣን የያዘ መንግሥት ሁሉ የሚያወጣቸው ሕጐች ክሱ ቀድሞ የነበረ መንግሥት ያወጣቸውን ሕጐች ለመሻር አይደለም ለመሻር የሚፈልገውንም በሕጉ ላይ በግልጽ ለመሻሩ ይደነግጋል ከላይ እንደገለጽነው እነዚህ አዋጆች አንዳቸውም የወንጀለኛ መቅጫ ሕጉን የሚሽር አንቀጽ የላቸውም ::

በተቃውሞውም ላይ አዋጁን ከመጥቀስ ወጪ በዚህ አንቀጽ መሰረት ተሽሯል የሚል ክርክር አልቀረበም ::

የቀረበው ክርክር የራስ አመለካከትን የሚያንጸባርቅና በአብዛኛው ለትምህርታዊነት /Acadamic/ የሚያገለግል ሆኖ አግኝተነዋል :: በፍርድ ቤት የሚቀርብ ክርክር በሕግ እና

በፍሬ ነገር ላይ ተመስርቶ የሚቀርብ መሆን ይገባዋል ። ከዚህ ውጪ የሚቀርብ ክርክር በተያዘው ጉዳይ ላይ ውሳኔ ለመስጠት የሚችል አይደለም ።

በ1949 ዓ.ም የወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተከሳሹ ወንጀሉን ፈጽመዋል በተባለበት ጊዜ በስራ ላይ የነበሩ ለመሆኑ ከማናችንም የተሰወረ አይደለም ። ሕጉ በስራ ላይ የነበረ ከሆነ ደግሞ በዝምታ ተሽሯል ለማለት አይቻልም ። ስለዚህ በ1949 ዓ.ም የወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተሽሮ ነበር በማለት ያቀረቡት ተቃውሞ ሕጋዊ መሰረት የሌለው ስለሆነ ውድቅ እንዲደረግልን እናመለክታለን ።

2.3 ተከሣሹ ተገደው የፈፀሙት ወንጀል ስለሆነ ሊጠየቁ አይገባም ስለመባሉ ፣

በዚህ ነጥብ ላይ የቀረበው ተቃውሞ መሰረት ያደረገው በአዋጅ ቁጥር 129/69 የተደነገገውን አዋጁን ሥራ ላይ እንዳይውል የሚያሰናክል ይቀጣል ተብሎ የተደነገገው ሲሆን ይህ ድንጋጌ አስገዳጅ ስለሆነ በወ/መ/ሕ/ቁጥር 67 መሠረት ሊጠየቁ አይገባም የሚል ነው ።

የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 67 ሊያግደው የማይችለው ፍጹም የሆነ የሰውነት መገደድ አንድ ወንጀል የፈፀመ ሰው በግዴታው ባደረገው ጥፋት አይቀጣም … ግዴታው የሕሊና ወይም የሞራል ከሆነ ፍ/ቤቱ እንደመሰለው ቅጣቱን ያቃልልለታል ። ወይም ከቅጣት በፍጹም ነጻ ሊያወጣ ይችላል በማለት ተደንግጓል ።

ከዚህ ድንጋጌ የምንረዳው ወንጀሉን የፈፀመው በግዴታ ነበር ብሎ ከመጠየቅ ወይም ከመቀጣት የሚድነው ግዴታው በአካሉ ወይም በሕሊናው የደረሰ ሆኖ ግዴታውን ሊቋቋመው የማይችል ፍጹማዊ መሆን አለበት ።

ተከሣሽ አስገድዶኛል የሚሉት አዋጅ አንዳችም አካላዊ ሆነ ሕሊናዊ ግዳጅን የሚጥል አይደለም ። ከአዋጁ የምንረዳው ፀረ-አብዮተኛ ካገኘሕ ወደፍርድ ቤት አቅርብ ለዚህ ተባበር ነው ። መተባበሩና ግዴታው ወደ ፍርድ ቤት የማቅረብን እንጂ እንደተከሳሹ አፈጻጸም የጅምላ ግድያ በምርመራ ተገርፎ ጉዳት ወደሚያደርስ ሕገ-ወጥ ተግባራትን ወደሚፈጽም አካል አይደለም ። ተከሳሹ በሕጉ ከተገለፀው አካል ውጪ ተበዳዮችን ማቅረብ መገደዱን የሚያሳይ ሳይሆን የፈለገውን ውጤት ወደሚያስገኝለት አካል ማቅረብ ወንጀሉን በፈቃደኝነት የፈፀመው መሆኑን የሚያመለክት ስለሆነ ተገድጀ የፈፀምኩት ነው በማለት የቀረበው ተቃውሞ ውድቅ እንዲደረግልን እናመለክታለን ።

3. <u>የክሱ ዝርዝር ይዘት ተከሳሹ በግብረአበርነት ተጠያቂ የሚያደርጋቸው ወንጀሉን በሚመለከት የፈፀሟቸውን ድርጊቶች ስለመኖራቸው የሚገልጽ ሐተታ የለም ስለመባሉ፣</u>

በተከሣሹ ላይ የቀረበው ክስ ተከሣሹ የቂራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆነው ሲሰሩ የድርጅቱ ሰራተኛ የሆኑ ሰዎች እንዲገደሉ አካላቸው እንዲቆስል አድርገዋል በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጪ ሰዎችን እንዲታሰሩ አድርገዋል የሚል ነው ። ከዚህ ክስ የምንረዳው ተከሳሹ በቀጥታ እራሳቸው ወንጀሉን ባይፈጽሙም በሙሉ ሐሳባቸው እና ፍላጐታቸው የወንጀሉ ውጤት ተካፋይ መሆናቸውን የሚያመለክት ነው ።

የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 32/1/ለ/ በመላ ሐሳብና አድራጐቱ ራሱን የወንጀሉ ባለቤት ያደረገ ወንጀሉን በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ ያልሰራ ሰው በሕግ የሚጠየቅ መሆኑን ያመለክታል ።

ተከሳሹ አድራጐቱን በቀጥታ ባይፈጽምም ለመላ አድራጐታቸው እና ሐሳባቸው በወንጀሉ ሥራና በሚሰጠውም ውጤት ተካፋይ በመሆን በክሱ ላይ የተገለጹትን ተበዳዮች እንዲገደሉ አካላቸው እንዲቆስል አድርገዋል ተብለው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 32/1/ለ/ ከተላለፏቸው የሕግ አንቀጾች ጋር ተጠቅሶ ክስ ቀርቦባቸዋል ።

ተከሣሹ በግድያው እና በአካል ማቁሰሉ ዙሪያ ያላቸው ተሳትፎ የሚገለፀው በክስ ማመልከቻ ሳይሆን ለጉዳዩ በሚቀርብበት ማስረጃዎች ነው ። በማስረጃ የሚረጋገጡ ፍሬ ነገሮችን ሁሉ በክስ ማመልከቻ ላይ መዘርዘር በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕጉ ጋር ከተያያዘ ስንጠረዥ ጋር የማይዛመድና አላስፈላጊ ነው ።

ስለዚህ በተከሣሽ ላይ የቀረበው ክስ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 112 መሠረት የፈፀሙት ተግባር ወንጀል ከሚያደርገው ሕግ ጋር የተቀራረበ ከዚህም በበለጠ ሕጉ ከሚጠበቀው በላይ ተሟልቶ የቀረበ ስለሆነ በዚህ ነጥብ ላይ ያቀረቡት ተቃውሞ ውድቅ እንዲደረግልን እናመለክታለን ።

4. <u>ድርጊቱ የተፈፀመበት ቦታ፣ ቀን፣ ወርና ዓ.ም አልተገለጸም ስለመባሉ</u>

በቀረበው ክስ ላይ ተከሳሹ የአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ በነበሩበት ጊዜ ወንጀሉን ለመፈፀማቸው ተገልጿል ። ከዚህ የምንረዳው ተከሳሹ ወንጀሉን የፈፀሙት አዲስ አበባ መሆኑን ነው ። ጊዜን በተመለከተ ተከሳሹ በ1969 ዓ.ም ወንጀሉን የፈፀሙ መሆኑ በክስ ማመልከቻዎ ላይ ተገልጿል ። በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 111/ሐ/ መሠረት የግድ ወርና ቀን መጠቀስ አለበት የሚል ትርጉም ሊሰጠው አይችልም ጊዜ በወርና በዓ.ም ብቻ ሳይሆን በሌላም ሁኔታ ሊገለጽ ይችላልና ስለዚህ በክሱ ላይ

በተቻለ መጠን ጊዜው በታው ተገልጿል ። ወደፊትም በማስረጃ አቀራረባችን ስለወንጀሉ መፈፀም በማያጠራጥር ሁኔታ ይገለጻል ።

ከወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 111 እና 112 የምንረዳው የክስ ማመልከቻ ዓይነትና የሚፃፍበት ሁኔታ ፤ እንዲሁም የወንጀሉ ዝርዝር ሁኔታ መቶ በመቶ ይህንን መስሎ መቅረብ አለበት አለበለዚያ ውድቅ ነው የሚል ሕግ የለም ። ሕጉ የሚለው በተቻለ መጠን ፍፁም የተሟላ ሳይሆን በጣም የተሟላ ለማድረግ መቻል አለበት ነው።

ወንጀሉ ከተፈፀመ ከረጅም ጊዜ በኋላ ምርመራውን ከማጣራቱ ፤ በወንጀሉ አፈፃፀም በርካታ ሰዎች ከመሳተፋቸው ፤ በመንግሥት የዕዝ ሰንሰለትና ቢሮክራሲ ከመሰራቱና ከመሳሰሉት ምክንያቶች አንፃር ሲታይ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ክሱን ከሚጠበቀው በላይ አሟልቶ አቅርቧል ይባል እንደሆነ እንጂ ተከሳሽን የሚያሳስት መሠረታዊ የሆነ የክስ አፃፃፍ ስህተት አልተፈፀመም ።

ከዚህ በላይ ለወደፊቱም በማስረጃ ይበልጥ ግልፅ ስለሚሆን በተከሳሽ ላይ የሚያደርስበት አንዳችም ጉዳት የለም ። ስለሆነም ተቃውሞው ተቀባይነት የለውም ተብሎ ውድቅ እንዲደረግልን እናመለክታለን ።

RULING

on

Objection

ቁጥር 952/89

የካቲት 2 ቀን 1990 ዓ/ም

ዳኞች፣

ሀጉስ ወልዱ

ዛናዬ ታደሰ

ወ/ሚካኤል መሸሻ

ከሣሽ:-ልዩ ዐቃቤ ሕግ ገበሩ ገብየሁ ቀረበ

ተከሣሽ:-ደ/ር ገረመው ደበሌ ከጠበቃው አበራ ጥሰው ጋር ቀረቡ

ጉዳዩ ተቀጥሮ የነበረው የተከሣሽ ጠበቃ ባቀረቡት መቃወሚያ ላይ ልዩ ዐቃቤ ሕግ የሚያቀርበውን መልስ ለመጠባበቅ ነው በዚህ መሠረት ልዩ ዐቃቤ ሕጉ የካቲት 2 ቀን 1990 ዓ/ም በቁጥር [illegible] ጽፈው ያቀረቡት 27 ገጽ መልስ በንባብ ተሰምቶ ካበቃ በኋላ ዋናው ከመዝገቡ ተያይዟል::

ት ዐ ዛ ዝ፣

በተከሣሽ ጠበቃ የቀረበውን መቃወሚያና በልዩ ዐቃቤ ሕጉ የቀረበውን መልስ ከሕጉ ጋር አገናዝበን ብይን ለመስጠት ቀጠሮ ለመጋቢት 14 ቀን 1990 ዓ/ም ተቀጠረ::

የወ.መ.ቁ.952/89

ዳኞች _ ሐጎስ ወልዱ
ዜናዬ ታደሰ
ወ/ሚካኤል መሸሻ

ከሣሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ዮሴፍ ኪሮስ ቀረበ

ተከሣሽ :_ ዶ/ር ገረመው ደበሌ ቀረበ መካከል ያለውን ነው

ጠበቃ አበራ ጣሰው ቀርቤለሁ

_ ዶ/ር ገረመው ደበሌ ከጠበቃው ከአበራ ጣሰው ጋር ቀርቧል ይህ መዝገብ ተከሣሹ በጠበቃው ያቀረበውን ተቃውሞ እና የልዩ ዐቃቤ ሕጉን መልስ አገናዝቦ ብይን ለመስጠት ነበር፡፡ ሆኖም ስራ ያለ በመሆኑ ለዛሬው ሊደርስልን አልቻለም፡፡ በለዚህ ተለዋጭ ቀጠሮ ነው የምንሰጠው፡፡ =

ቀጠሮ ለመጋቢት 21 ቀን 1990 ዓ.ም. ተቀጠረ፡፡=_

የወ/መ/ቁ. 952/89

መጋቢት 21 ቀን 1990 ዓ.ም.

ዳኞች ሐጎስ ወልዱ

አህመድ መነዉር

ኑርሰይድ አበጋዝ

ከሣሽ ሌፍ ዐቃቤ ሕግ ጽጌ ኪሮስ ቀረበ

ተከሣሽ ዶ/ር ገረመው ደበሌ

ጠበቃ ጽጌ ገብረእግዚአብሄር ቀርቤአለሁ

— ዛሬ ብይኑ ያለቀ ቢሆንም አንድ ለውጥ ስላለ አንድ ሳምንት ልናቆያችሁ ነው በዚህ ምክንያት

ለብይን ለሚያዝያ 5 ቀን 1990 ዓ.ም. ተቀጠረ::===///

የሰ/መ.ቁ.952/89
ሚያዝያ 5 ቀን 1990 ዓ.ም.

ዳኞች: ሰዒድ ዩሱፍ
ጁበይዱ
ፅጌ ሀብቴ

ከሣሽ: ልዩ ዓቃቤ ሕግ ጽሕፈት ቤት
ተከሣሽ ዶ/ር ገረመው ደበሌ
ጠበቃ ጽጌ ገ/እግዚአብሔር

— ብይን ሰለን በዚህ ጉዳይ ብይን ነው የምንሰጣችሁ :
ይህ መዝገብ የተቀጠረው እንደዚሁ የተከሣሹ ክሱን በመቃወም ተከሣሹ ያቀረቡትን መቃወሚያ ከዐቃቤ ሕግ መልስ እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን ብይን ለመስጠት ነው::

ብ ይ ን:

የተከሣሹ ጠበቃ በ12/2/90 ዓ.ም. በተጻፈ ማመልከቻ ያቀረቡት ተቃውሞ ነጥ በ46 ገጾች የተጠቃለለውሆነ ፍሬ ነገሮች ግን:

1ኛ/ በፍትሐ ብሔር ክስ የቀረበለት ፍ/ቤት በፍትሐብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 231/1/ መሠረት የቀረበው አቤቱታ የማያከራክረው ሆኖ ሲያገኘው ክሱ ባይሰማ የመሠረዝ ስልጣን እንዳለው ሁሉ የወንጀል ክስም ከመሰማቱ በፊት ተመሳሳይ ነገ ሮች የሚወሰኑበት ሰላ ከነዚህም የወ.መ.ሕ.ቁ.2 መመልከት አስፈላጊ ነው: በመ ሆኑም ዓቃቤ ሕግ በክሱ ማመልከቻ ላይ ያቀረባቸው ፍሬ ነገሮች አስቀድሞ ከተደነ ገጉት ወንጀሎች አንዳንዱ እንኳ የማያቋቁም ከሆነ የተከበረው ፍ/ቤት ወር ቃማ ጊዜውን በከንቱ ከማባከኑ አሰፍ ክሱን መስማት አላማ ቢስ ነት በሰሆነ ሊሰረዝ ይገባል::

2ኛ/ የልዩ ዓቃቤ ሕግ የሰው ዘር ማጥፋት ወንጀል ነው በማለት በደንበኛቸው ተከሣሽ ላይ ያቀረቧቸው ክሶች ከዓለም አቀፍ የወንጀል ጉዳዮች ስምምነቶች ይዘት እና ከ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ይዘት አኳያ ሲታዩ የሰው ዘር ማጥፋት ወንጀል አይደሉም::

3ኛ/ የ1949 ዓ.ም. ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 281 የፖለቲካ ጋር ቲ አይመለከትም እንጂ ይመለከታል ቢባል እንኳን ልዩ ዓቃቤ ሕግ ለክሱ መሠረት ያደረገው ፖር ቲ በክሱ ላይ ወንጀሎች ተፈጸመዋል በተባለበት ወቅት ሕጋዊ እውቅና ያልተሰጠው በሕ ቡው ይታገል የነበረ በመሆኑ በማስረጃ ቢረጋገጥም ፍ/ቤቱ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ.281 መሠረት ጥፋተኛ ነው ብሎ ለመወሰን የወ.መ.ሕ.ቁ.2 ይከለክላል: በመሆኑም ክሱን ማየት ጊዜ ማባከን ነው ሊሠረዝ ይገባል::

4ኛ/ ልዩ ዓቃቤ ሕግ በደንበኛቸው በተከሣሹ ላይ በተለዩ ክስ በሚሰረዳበር ነት ከባድ የግፍ አገዳደል የወ.መ.ሕ.ቁ.522 ብር ከባድ የአካል ጉዳት በወ.መ.ሕ.ቁ.538/1ሀ በር ሕገ ወጥ እስራት እንደዚሁም በ416 በር በማለት ያቀረባቸው የተፈጸሙ ተፈጸመዋል ከሆነ የተፈጸመው በአዋጅ ቁጥር 115/69 አንቀጽ 3 መሠረት በመሆኑ በነዚህ በተጠቀሱት ክሶች መሠረት ታገቢ በገል የሚደረግ ባለመሆናቸው ተከሣሹን ጥፋተኛ አያደርገውም::

5ኛ/ ልዩ ዓቃቤ ሕግ ደንበኛቸው ግብር አበር እና ዋና ወንጀል አድራጊ ነው ብሎ
ባቀረበው አይነት ቢያስረዳም ወንጀሉት በተከሳሹ ተፈጽመዋል ወደ አሚል መደም
ደሙያ ፈጸም መድረስ አይቻልም የክሱን መሰማት ፍ/ቤቱ በነዚህ ምክንያቶች
ሊያዝ አይገባም:

6ኛ/ ማንም ሰው ቢሆን በወ.መ.ሕ. ቁ.32/1ሐ/67 መሠረት ተገደ ወንጀል የፈጸመ
እንደሆነ ጥፋተኛ እንደማይባል ሁሉ የደርግ ኢሠፓ መንግሥት ግለሰቦችን በማስ
ገደድ ወንጀል ያስፈጸም የነበረ መሆኑ ስለሚታወቅ ልዩ ዓቃቤ ሕግ በደንበኛቸን
ላይ ያቀረበው ክስ ውጤት አይኖረውም::

7ኛ/ በተከሳሹ ላይ ክስ የቀረበው የ1949 ዓ.ም. የወ.መ.ሕግ በአፄ ሀይለስላሴ
ዘመነ መንግሥት የቁጠው በቁጠው በደርግ መንግሥትም በነጋሪት ጋዜጣ ታውጆ የወ
ጡት አዋጅ ቁጥር 110/69 115/69 እና 129/69 አኩል ደረጃ አላቸው እን
ዲህ አኩል ደረጃ ያላቸው አዋጆች በተቃረኑ ጊዜ በኋላ የወጣው ሕግ የፊተኛውን ሽሮ
አለ ለማለት ስለሚቻል በተሻረ ሕግ ተከሳሹ ሊጠየቅ አይገባም::

8ኛ/ ተከሳሹ ጉዳተን አደርሶባቸዋል የተባሉት ግለሰቦች የኢሕአፓ አባላት እና ፀረ አብ
ዮተኞች ባይሆኑ ናቸው በሚል አስይዘአቸው ከሆነ መከሰስ ያለበት በሀሰት ሰውን መወ
ንጀልን በማመለከተው በወ.መ.ሕ. ቁ.441 ሥር በመሆኑ ልዩ ዓቃቤ ሕግ በወ.መ.ሥ.
ሥ.ሕ. ቁ.119/1 እና 130/1 መሠረት ክሱን አሻሽሎ ማቅረብ ይኖርበታል::

9ኛ/ የክሱ ዝርዝር እንደሚያረጋግጠው ተከሳሹ በዋናነት እና በግብረአበር ነት ተጠያቂ
የሚያደርገው ወንጀል በማመለከት የተፈጸመው ድርጊት መኖሩን የማያመለክት ነው፡ እንዲ
ህም ከሆነ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.112 መሠረት የቀረበ ባለመሆኑ ክሱ በዚህ ሥነ
ሥርዓት ሕግ ቁጥር 119 መሠረት ተሻሽሎ መቅረብ ይገባዋል::

10ኛ/ ተከሳሽ ድርጊቶችን ፈጽመዋል ተብሎ በልዩ ዓቃቤ ሕግ ክስ ላይ ተገለጸ አንዱ ድርጊ
ቶችን የፈጸመበት ቦታ ቀን ወርና ዓ.ም.በክሱ ላይ ያልተገለጸ ስለሆነ ተገልጸ እና
ተስተካክሎ እንደገና ሊቀርብ ይገባል በሚል እንደሆነ ተመልክተናል::
ልዩ ዓቃቤ ሕግ ደግሞ ለዚህ መቃወሚያ በ2/6/90 ዓ.ም.በተጻፈ ማመልከቻ እንዱ
የክስ መቃወሚያ መቅረብ ያለበት በሥነ ሥርዓት ሕጉ 130 ሥር በተዘረዘሩት መስፈ
ርቶች ነው፡ ከዚህ ውጭ አሚቀርብ ተቃውሞ ተቀባይነት የለውም የተከሳሽ ተቃውሞ
አብዛኞቹ በመቃወሚያነት ሊቀርቡ የሚገባቸው ሳይሆኑ በመከላከያ ወይም በማፋረጃ
ሀሳብነት ሊቀርቡ የሚገባቸው ናቸው ካለ በኋላ የሰጠው መልስ በአጭሩ ያሚከተለውን
ይመስላል::

1ኛ ተከሳሽ ለጋ ወጣቶች በሀገራቸው ፖለቲካ ሰባባቸውን በነፃ እንዳይገልጹ በመከልከል
በገባኸው ቃል መሠረት ሥልጣኑን ለተመረጠ መንግሥት አስረክበህ ወደ ጦር ካምፕ ሂድ
በማለታቸው በአስር እና በደብደባ እንዲሰቃዩ እንዲገደሉ ማድረጉ በመሳው ወይም በከፊ
የፖለቲካ ቡድኑን አባላትን ለማጥፋት በደርግ የተገደፈውን መጠነ ሰፊ ዘመቻ አካል
በመሆኑ በወ.መ.ሕ. ቁ.281 ሥር የሚወድቅ የዘር ማጥፋት ወንጀል በመሆኑ ተቃውሞው
ውድቅ ሊሆን ይገባል:

2ኛ በፈረንሳይኛው አረቋቀም ሆነ በእንግሊዝኛው የህጉን አንቀጽ በተመለከተ የፖለቲካ ቡድ
ተብሎ የተገለጸው በአማርኛው ፖለቲካ ተሰርዮ የተቋቋመውን የህብረ ብሔር ማኅበራዊ
ክፍል ህዝብ ተብሎ መገለጹ የፖለቲካ ቡድን ከሚለው በምንም የማይለይ ነው፡ በመሆኑም

በሕጉ ውስጥ የፖለቲካ ቡድን የሚል በግልጽ ተካቷል በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ቡድን አልነበረምሟቾች የተገደሉት ወይም የታሰሩት ወይም አካላቸው የቆሰለው በፈጸሙት በሕጉ ውስጥ የፖለቲካ ቡድን የሚል በግልጽ ተካቷል፡ በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ቡድን አልነበረም ሟቾች የተገደሉት ወይም የታሰሩት ወይም አካላቸው የቆሰለው በፈጸሙት ሕገወጥ ድርጊት ነው የሚለው ነጥብ ወደፊት ማስረጃ በሚፀናበት ወቅት የሚታይ ነው፡፡

3ኛ/ ያልተመዘገበ የፖለቲካ ቡድን አባላት በዚህ ባለመመዝገባቸው ብቻ ይገደሉ የሚል ሕግ የለም ማውገዝ የፖለቲካ ቃል ቢሆንም ሕጉን ሳይጋፋ የፖለቲካ ሀሳቡን ማንም በማንም ላይ ሊገልጽ የሚከለክል ሕግ የለም፡፡ በልዩ ዓቃቤ ሕግ ክስ ላይ ተገድለዋል ጉዳት ደርሰባቸዋል ታስረዋል ንብረታቸው ተቀምቷል በተባሉት ላይ የተፈጸመው በሕግ መሠረት ነው ከተባለ ደግሞ ወደፊት ተከሣሽ በማስረጃ የሚያረጋግጠው ነው በለዚህ ክሱ የሚቀርበው በወ.መ.ሕ. ቁ.2 መሠረት በመሆኑ ፍ/ቤቱ ክሱን የማይሰማበት ምክንያት የለም ስለሆነም ይህም በተከሣሽ ተቃውሞ ውድቅ ሊሆን ይገባል፡፡

4ኛ/በ1949 ዓ.ም. የወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተሽሮአል የተከሣሹ አድራጎት በአዋጅ ቁጥሮች 110/69 115/69 129/69 መሠረት በግዳጅ ላይ ሆኖ የተፈጸመ ነው ተብሎ የቀረበው በመቃወሚያነት ሊቀርብ ያለበት ነጥብ ሳይሆን በመከላከያ ማስረጃነት ወይም በማፈረሻ ሀሳብነት የሚቀርብ በመሆኑ ውድቅ ሊሆን ይገባል፡፡

5ኛ/ የተከሣሹ ድርጊት በሕግ የተፈቀደ ነው በማለት ተከሣሹ የጠቀሳቸው አዋጆች ስንመለከታቸው በአዋጅ ቁጥር 115/69 አንቀጽ 6/5 እና አንቀጽ 10/5 አዋጅ ቁጥር 129/69 አንቀጽ 14/9 16/7 18/9 ሥር ፀረ አብዮተኛ ፀረ አንድነት ፀረ ዘመቻ የሚፈጽም ሰው ከሰስት ወር እስከ ስድስት ወር በማረፊያ ቤት ቆይቶ የሚያስከስሰውም ከሆነ ሥልጣን ወዳለው ፍ/ቤት እንዲቀርብ ይደረጋል ተብሎ መደንገጉ እንጂ ዓይነት ወንጀሎች ሰሩ በሕግ መጠቀምን ከሚጠቅም በስተቀር ከሕግ ውጭ ሰዎች ተይዘው እንዲገደሉ የሚፈቅዱ አይደለም በመሆኑም ውድቅ ሊሆን ይገባል፡፡

6ኛ/አንድ ሕግ የሚሻረው በሌላ ሕግ ወይም በዝምታ ሕጉ ሥራ ላይ ሳይውል ሲቀር ነው ተከሣሹ የጠቀሳቸው አዋጅ ላይ በ1949 ዓ.ም. የወጣውን የወ.መ.ሕ. ቁ. የሚሽር አይደለም፡ አንዳቸውም የመሻሪያ አንቀጽ የለውም ወይም በዝምታ ተሽሮአል እንዳይባል ተከሣሹ ድርጊቱን በፈጸመበት ወቅት በሥራ ላይ የነበረ በመሆኑ የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ተሽሮአል፡ ለማለት አይቻልም፡፡

7ኛ/ በወ.መ.ሕ. ቁ.67 መሠረት አንድ ሰው የፈጸመው የወንጀል ድርጊት ግዴታው በአካሉ ወይም በሀሊናው የደረሰ ሁኖ ሊቋቋመው በማይችል ፍፁማዊ መሆን አለበት ተከሣሹ ግን የፈጸመው በመገደድ ሳይሆን የፈለገውን ውጤት ወደ ሚያስገኝለት አካል በማቅረብ ወንጀሉን በፈቃደኝነት የፈጸመው በመሆኑ ተቃውሞው ውድቅ ሊሆን ይገባል::

8ኛ/ ተከሣሹ ላይ የቀረበው ክስ የቁራጃች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሁኖ ተከሣሹ ሲሰራ የድርጅቱን ሠራተኛ የሆኑ በያቸ እንዲገደሉ አካላቸው እንዲቆስል እና ከሕግ ውጭ እንዲታሰሩ አድርጓል የሚል ሲሆን ይህም የሚያስረዳው ተከሣሹ ድርጊቱን በቀጥታ እራሱ ባይፈጽመውም በሙሉ ሀሳቡና ፍላጐቱ የወንጀል ተካፋይ መሆኑን በወ.መ.ሕ. ቁ.32/1ለ ሥር የሚወድቅ በመሆኑ ተቃውሞው ውድቅ ሊሆን ይገባል::

9ኛ/ ድርጊቱ የተፈጸመበት ቦታ ቀን ወርና ዓ.ም. በክሱ ላይ አልተገለጸም የተባለውን በተመለከተ ተከሣሹ ወንጀሉን የፈጸመበት አዲስ አበባ መሆኑን ዘመኑ 1969 ዓ.ም. ተብሎ ጊዜው ተገልጿል በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.111/ሐ መሠረት ጊዜ በቀን በወር ወይም በዓመተ ምህረት ወይም በማናቸውም አኳኋን ሊገለጽ ይችላል በአጠቃላይም ሁሉም ነገር ማስረጃ በማሰማበት ወቅት ግልጽ ስለሚሆንና ተከሣሹን የሚጎዳ ሁኔታ ስለሌለ ፍ/ቤቱ ተቃውሞውን ውድቅ ሊያደርግ ይገባል የሚል ነው::

በእንዲህ የቀረበውን የግራ ቀኙን ክርክር ከሕጉ ጋር በማገናዘብ መርምረናል:: ከሁሉም በፊት ግን መዝገቡ መገንዘብ የምንችለው የአንድ ክስ መቃወሚያ መቅረብ ያለበት በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.130/1 መሠረት በክሱ ማመልከቻ ፎርም ወይም ማመልከቻው ላይ የተገለጸው ግድፈት ያለበት ሁኖ ሲገኝ ወይም በዚሁ አንቀጽ ንዑስ ቁጥር 2 ሥር ከተዘረዘሩት መካከል ቢያንስ አንዱን በመመለከት በቀረበው የክስ ማመልከቻ ላይ ተጠቅሶ ሲገኝ መሆኑ ነው፡ ስለሆነም ተከሣሹ በጠበቆቹ አማካኝነት ያቀረባቸው የተቃውሞ ነጥቦች ናቸው የተባሉትንና የልዩ ዓቃቤ ሕግ ያቀረባቸውን መልሶች ቀጥለን የምንመለከተው በዚሁ የሕግ ድንጋጌ ላይ በመመርኰዝ መሆኑን ነው::

1ኛ/ ተከሣሹ በፍትሐብሔር ጉዳይ በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር ሥር 23/1ሀ መሠረት የቀረበው አቤቱታ አንዱን ተከሣሽ የማያስከስሰው ሆኖ ሲያገኘው ክሱ ከመሰማቱ በፊት ፍ/ቤቱ ሊሰርዘው እንደሚችል ሁሉ በወንጀል ጉዳይም በወ.መ.ሕ. ቁ.2 መሠረት አቃቤ ሕግ በክሱ ማመልከቻ ላይ ያቀረባቸው ፍሬ ነገሮች አስቀድሞ ከተደነገጉት ወንጀሎች አንዱንም እንኳን የማያቋቁሙ ከሆነ በዚህም ፍ/ቤት ተመሳሳይ እርምጃ ሊወሰድ ይገባል በማለት የቀረበውን ተቃውሞ በተመለከተ ልዩ ዓቃቤ ሕግ የሰጠው መልስ ያልተመዘገበ የፖለቲካ

ቡድን አባሳት ይገለሉ የሚል ሕግ የለም በክሱ ላይ እንዲገደሉ ተደርገዋል ጉዳትም ደርሶ ባቸዋል እና ቃስረዋል የተባሉ የደረሰባቸው ሁሉ ሕግ ውጭ በመሆኑ እና ድርጊቱም በወ.መ.ሕ.ቁ.2 ስር የሚወድቅ ነው የሚል ነው በመሠረቱ የፍትሐብሔር ሕግም ሆነ የወንጀል ሕግ የራሳቸው አራሳቸውን የቻሉ ሕጎች ናቸው አንዱ በአንዱ ላይ የበላይነት የላቸውም ስለ ምስክ ሮች አካሄዱ እና ስለ ክርክሮች አካሄድ አመራርም በተመለከተ የራሳቸው የሆኑ የሥነ ሥርዓት ሕጎች አላቸው በመሆኑ የፍትሐብሔር ጉዳይ በተመለከተ በ1957 ዓ.ም. የወጣው የፍትሐብሔር የሥነ ሥርዓት ሕግ ስለ ወንጀልን በተመለከተ እንደዚሁ የወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ.1954 ዓ.ም. የወጣ እንዳለ የታወቀ ነው፡ ተከሣሹ በጠበቆች አማካኝነት ጠቀሰ ያቀረበው የሥነ ሥርዓት ድንጋጌ የፍትሐ ብሔር ክስ በቀረበ ጊዜ ሊቀርብ የሚችል መሆኑ በሕግ አዋቂዎች ዘንዱ ግልጽ ሊሆን ይገባል ይሸ የቀረበው ክስ የፍትሐ ብሔር ክስ ቢሆን ኖሮ በዚህ የሥነ ሥርዓት ድንጋጌ መሠረት አራሱ በተከሣሹ በተቃውሞ መልክ ከማቀረቡ በፊት የቀረበለት ፍ/ቤት አራሱ የሚያየው ነው፡ እንደተመለከተውም ፍ/ቤቱ ክሱን መርምሮ ተከሣሹን የማያስከስሰው ሆኖ ሲያገኘው ክሱን ወዲያውኑ ተከሣሹን ከመቀረቡ በፊት ሊሠርዘው እንደሚችል ነው፡ ይህ የቀረበው ክስ ግን የወን ጀል ድርጊትን የሚመለከት ነው በመሆኑም ተጠቃሹን ድንጋጌ ከላይ ለመጠቀም እንደሞከር ነው ለወ ንጀል ድርጊት ወይም ክስ እንደማያገለግል ሊታወቅ ይገባል አለ ተቀበል ነውም፡፡

በሌላ በኩል ተከሣሹ በጠበቃዎች አማካኝነት ከዚህ አነጋገር ጋር ተመሳሳይ ነው በሚል ጠቀሰ ያቀረበው የወ.መ.ሕ.ቁ.2 ነው፡፡ በዚህም መሠረት ተከሣሹ የሚለው ልዩ ዓቃቤ ሕግ ያቀረባቸው ፍሬ ነገሮች አስቀደሞ ከተደነገጉት ወንጀሎች አንዱን አንኳን የማያቋቁም ከሆነ እንደ ፍትሐብሔሩ ክስ ከመሰማት በፊት ክሱን ሊሰርዘው ይገባል የሚል ነው በመሠረቱ በወንጀል ጉዳይ በይመስላል ብቻ ትእዛዝ በይን ውሣኔ ወይም ፍርዱ እንደማይሰጥ አራሱ ተከሣሹ በ[redacted]ቀኛ አማካኝነት ያቀረበው ድንጋጌ እንደሚከለከል ግልጽ ነው፡፡ ምናልባትም ይህ የተጠቀሰው የወ.መ. ሕግ ድንጋጌ ልክ እንደተጠቃሽ የፍትሐ ብሄር ሰነ ሥርዓት ድንጋጌ ላይ እንደተመለከተው አይ ነቱ ተደንገጉ ካልሆነ በስተቀር በይመስላል ድንጋጌውን መተርጎም እንደማይቻል ግልጽ ሊሆን ይገባል በአንዲህም ዓይነት የቀረበ ጥያቄ ወይም ተቃውሞ ተቀባይነት የለውም ይህ እንዲህ ሲሆን ይህ ለክርክሩ የቀረበው የወ.መ.ሕ.ቁ.2በ ዋናው በወንጀሸና መቀጫ ሕጉ የተመለከተ የወንጀል ሕግነት መሠረት የሚገልጽ እንጂ በወ.መ.ሥ.ሥ.ሕጉ ላይ የተመለከተ እና የወንጀ ሉን ሕግ በተመለከተ አካሄዱንና አመራሩን ማለት ክርክሩን የሚመራ አይደለም ይህን ነጥብ በሌላ አንጻር እንመልከተው ብንልም በፍትሐብሔሩ ድንጋጌ መሠረት ፍ/ቤቱ ክሱን ሊሰርዝ የሚ ችለው ክሱ እንደቀረበለት ተከሳሹ ከመጠራቱ በፊት ነው ምክንያቱም የፍትሐ ብሔሩ ክስ ማስረጃ በአብዛኛው የሚጠቃለለው በጽሑፍ ማስረጃ ብቻ ስለሚሆንና የፍርድ ቤት በማመረምርበት ወቅትም

በክሱ ላይ የተጋደለውንና ያልተጋደለውን ወዲያውኑ መለየት ስለሚቻል ነው፡ የተጠቃሹን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ድንጋጌ ላይ አስቀድሞ በሕግ ያልተመለከተውን ጥፋት ፍርድ ቤት እንደ ሕግ መጣስ ሊቆጥረውና ቅጣት ሊወስን አይችልም በሚል ተመልክቷል፡፡

እዚህ ላይ መነሣት ያለበት ጥያቄ ፍ/ቤቱ በእንዲህ ለይቶ ብይንን ውሣኔው መች ነው ሊሰጥ የሚችለው የሚለው ነው ለዚህ ጥያቄ መልሱን ለማግኘት ደግሞ የወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.109 እና 123 መመልከት ተገቢ ይሆናል፡ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.109/1 መሠረት ዓቃቤ ሕግ ከፖሊስ ወይም ከቀዳሚ ምርመራ ፍ/ቤት ከዚህ ጉዳይ በልዩ ዓቃቤ ሕግ መሆኑ ነው ሲቀርብለት በመሰለው ሁኔታ ክሱን አዘጋጅቶ ሥልጣን ላለው ፍ/ቤት እንደሚያቀርብ ነው የሚገልጸው ከዚህ በኋላ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.123 መሠረት ጉዳዩ የቀረበለት ፍ/ቤት ግራ ቀኙ እንዲቀርቡ መጥሪያ ይላክላቸዋል፡ ከዚህም በኋላ ክርክሩ እንደሚጀመር ነው እንግዲህ በነዚህ ድንጋጌዎች መሠረት ፍ/ቤቱ ግራ ቀኙ በአንድ ላይ ከመቅረባቸው በፊት መዝገቡን መርምሮ እንደተጠቃሽ የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ወይም አይነት ክሱን በወ.መ.ሕ. ቁ.2 ላይ እንደተመለከተው የተሠራው ወንጀል አስቀድሞ በሕጉ ላይ ተመልክቷል ወይንስ አልተመለከተም የሚለውን ነጥብ ፍ/ቤቱ ክሱ ቀርቦ ግራ ቀኙ ተጠርተው ከመቅረባቸው በፊት የሚያይበት ወይም የሚመረምርበት ሕግ ወይም ሁኔታ የለም፡ ግራ ቀኙም ከቀረቡ በኋላ ተከሣሹ የክሱ ማመልከቻ ደርሶት ተነበለት እንዲረዳው ከተደረገ በኋላ ከማስረጃ መሠማት በፊት በክሱ ላይ ያለውን ጉድለት ወይም ተቃውሞ ለፍ/ቤቱ ማመልከት የሚችለው በወ.መ.ሕ. ቁ.2 መሠረት ሳይሆን በሥነ ሥርዓት ሕግ 130 መሠረት ብቻ ነው፡ ተከሳሹም ይህን ነጥብ ጠቅሶ ክርክሩን ያቀረበው ተቃውሞ ነው በሚል ነው ይህ ተከሣሽ ልዩ ዓቃቤ ሕግ ያቀረበው ክስ ወይም ቅሬ ጉዳዮች አስቀድሞ ወንጀልን እንዲያቋቁሙ ከተደነገጉት መካከል አይደለምና ክሱ ከመሰማቱ በፊት ሊሰረዝ ይገባል በሚል ያቀረበው ነው ነጥብ ወይም ተቃውሞ ግን ተቃውሞን በሚመለከት በሥነ ሥርዓት ሕጉ ላይ ከተዘረዘሩት መዘፈሮች ውስጥ ከአንዳቸውም ጋር የሚሄድ ሆኖ አላገኘነውም ካልሆነ ደግሞ ምናልባት ነጥቡ መነሳት የሚችለው ማስረጃ በሚሰማበት ወይም ከተሰማ በኋላ ነው ማለት ነው፡ ስለሆነም በነዚህ ምክንያቶች ነጥቡ በተቃዋሚነት ሊቀርብ የሚችል አይደለም ነው ለማለት ስላልቻልን አልተቀበልነውም፡፡

25/ የቀረበው ክስ ከዓለም አቀፍ የወንጀል ጉዳይ ስምምነቶች ይዘትና 1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ይዘት አኳያ ሲታይ የዘር ማጥፋት ወንጀል አይደለም የሚለውን ተቃውሞ በተመለከተ የልዩ ዓቃቤ ሕግ የፖለቲካ ቡድኑ አባል የሆኑትን ሁሉ በሙሉ ወይም በከፊል ለማጥፋት ደርግ የነደፈው መጠነ ሰፊ ዘመቻ አቅድ ተከሣሹ በመቀበሉ ለጋ ወጣቶች እንዲያዙ እንዲገደሉ ተገርፈው እንዲሰቃዩ እና እንዲታሠሩ ያደረገ በመሆኑ ድርጊቱ በወ.መ.ሕ. ቁ. 282 መሠረት የተፈጸመ በመሆኑ ተቃውሞው ውድቅ ነው በሚል መልስ ሰጥቷል፡ ይህ ተቃውሞ በአን

ክሮ ሲጠን በተከሣሹ ላይ የቀረበው ክስ ወይም የክሱ ፍሬ ነገር የዘር ማጥፋት ወንጀል ነው ወይስ አይደለም የሚል ጥያቄ ያስነሳል ከላይ በመግቢያው ላይ እንዳመለከትነው አንድ የወንጀል ክስ ተቃውሞ መቅረብ ያለበት አግባብ የሆነው የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ድንጋጌ ጠቅሶ ነው በተጠቃሹ ሥነ ሥርዓት ሥር መውደቁ መረጋገጥ አለበት እንዲህ ሳይሆን እንዲሁ በደፈናው ተቃውሞ በሚል በሚቀርብ ነጥብ ተቃውሞ ገለጽ ሊሆን ይገባል ከዚህ አኳያም ይህ ተከሣሽ በጠበቆቹ አማካኝነት በክሱ ላይ ያቀረበው ፍሬ ጉዳይ ከዓለም አቀፍም ሆነ በተጠቀሰው በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ መሠረት ሲታይም የዘር ማጥፋት አይደለም የሚለው ነጥብ በተጠቃሽ ሥርዓት ሕግ ሥር የሚካተት ወይም በዚህ ድንጋጌ ላይ የተመለከተ አይደለም፡በመሆኑም ተቀባይነት የሚኖረው በሌላ በኩልም ነጥቡ በተቃውሞነት ይታያል ቢባል እንኳን ልዩ ዓቃቤ ሕግ በክሱ ላይ ይኸን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 281 ስጠቅስ ተከሳሹ በደርግ ዘመነ መንግሥት የአዲስ አበባ ቄራያች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ በሚሠራበት ወቅት በፖለቲካ ተሳቦሮ የተቋቋመው የኅብረ ብሄር ማኅበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ህዝብ በሙሉ ወይም በከፊል ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ በመቀበል በግብረአበርነት በማቀድ የፖለቲካ ትስስሩ ያላቸውን እንዲገደሉ ተገርፈው ተሰቃይተው እና ጤንነታቸው ላይ ጉዳት እንዲደርስባቸው አድርጓል በሚል ነው በእዚህ የክሱ ዝርዝር ላይ ተከሣሹ በተጠቀሰው መሥሪያ ቤት በኃላፊነት በሚሠራበት ወቅት በተረ መንግሥቱን ይዞ በነበረው በደርግ መንግሥት በፖለቲካ ትስስር የተቋቋመውን የአንድ ክፍል ህዝብ ወይም የፖለቲካ ቡድን ለማጥፋት አጠቃላይ እቅድ መነደፉን ተከሣሹም ይህን አጠቃላይ ንድፍ እቅዱን መቀበሉን በዚህም የፖለቲካ ቡድኑን አባላት ናቸው በተባሉት ላይ የተገለጹትን ጉዳዮች በግብርአበርነት ግብረ አበር በመሆን እንዲደርስባቸው ማድረጉ በማያሻማ መልኩ ተመልክቷል፡እንግዲህ ተከሣሽ ጉዳትን ያደረሰባቸው ኢ.ሕ.አ.ፓ በተባለው የፖለቲካ ቡድን አባላት ላይ መሆኑም በክሱ ንዑሳን ክፍሎች ላይ ተገልጿል፡ይህ እንዲህ ከሆነ ሊሆን በወ.መ.ሕ. ቁ. 280 ላይ የዘር ማጥፋት ወንጀል ተብሎ ከሚፈረጁት መካከል አንዱ በፖለቲካ ተሳቦሮ የተቋቋመ ህብረ ብሄር ማኅበራዊ በሆነ አንድ ክፍል ህዝብ ወይም የፖለቲካ ቡድን ላይ የሚፈጸም ወይም በፖለቲካ ቡድኑን ለማጥፋት ሲባል በፖለቲካ ቡድኑ አባላት ላይ የሚፈጸም ወንጀል ነው በክሱ ላይ እንደተመለከተው ወደፊት በማስረጃ መጣራቱ እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ ዓይነት ተጠቃሹ ፈጸመዋል ተብሎ ተገልጿል፡በመሆኑም እንደ ክሱ አቀራረብ ከሆነ ክሱ ወይንም ፍሬ ነገሮች በ1949 ዓ.ም. በወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 281 መሠረት የዘር ማጥፋት ወንጀል ነው ለማለት የሚያስችል ሆኖ አግኝተነዋል፡ የወ/መ/ሕ/ ቁ.281 ድንጋጌ የመነጨው ከዓለም አቀፍ ጄኖሳይድ ኮንቬንሽን ለማንም የተሰወረ አይደለም ምናልባትም በኮንቬንሽኑ ላይ የዘር ማጥፋት ወንጀል ነው ተብሎ ከተዘረዘሩት በተጨማሪ በዚሁ በ1949 ዓ.ም. ድንጋጌ ላይ በፖለቲካ ተሳቦሮ

የተቋቋመ ሕብረ ብሄር ማኅበራዊ አሃድ የሆነ አንድ ክፍል ህዝብ የሚል አንድ አሃድ ጥበቃ የተደረገለት አንድ የሕዝብ ክፍል ተመለከታል የዚህ የፖለቲካ ቡድን ክፍል በኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ላይ መጠመሩ ምናልባትም ሕጉ አዶግ ዘመናዊ ይበልጡን የሰው ልጅ ሰብአዊ መብተን የመናገር መብተን ሰፋ አድርጎ የሕግ ጥበቃ ተደርጓለታል ብሎ ሊመስገን የሚገባው እንጂ የሚነቀፍ አይደለም የሚነቀፍ ከዓለም አቀፍ ጀኖሳይድ ከንቬክሸንም ጋር የሚጋጭ አይደለም በመሆኑም ይህ ተቃውሞ በዚህ ዓይነት ቢታይም ተቀባይነት አለው ለማለት የሚያስችል ሆኖ አላገኘነውም::

35/ የወ/መ.ሕ.ቁ.281 የፖለቲካ ፓርቲን አይመለከትም እንጂ ይመለከታል ቢባል እንኳን በልዩ ዓቃቤ ሕግ ክስ ላይ የተመለከቱት ወንጀሎች ተፈጸሞባቸዋል የተባለው ፓርቲ በወቅተ ሕጋዊ እውቅና ያልተሰጠው በሕቡእ ድርጅት ይታገል የነበረ እና የግለሰቦች ስብስብ በመሆኑ በወ.መ.ሕ.ቁ.2 መሠረት ክስ ለመሰረትበት የሚገባ አይደለም በማለት ለቀረበው ተቃውሞ የልዩ ዓቃቤ ሕግ የሰጠው መልስ ማንም ሰው ሕግን ሳይጋፋ የፖለቲካ ሃሳቡ ለመግለጽ አይከለከልም ያልተመዘገበ የፖለቲካ ቡድን አባላት ባለመመዝገባቸው ብቻ ይገለሉ የሚል ሕግም የለም በግል ተበዳዮች ላይ የደረሰው ጉዳት ወደፊት በማስረጃ የሚረጋገጥና በመሆኑ ተቃውሞ ተቀባይነት የለውም ነው ተከሳሹ በጠበቆች አማካይነት ለቀረበው ለዚህ ተቃውሞ ከላይ ወንጀሎች ተፈጸሞበታል የተባለው ፓርቲ በወቅተ በሕጋዊ እውቅና ያልተሰጠው በሕቡእ ይታገል የነበረ የግለሰቦች ስብስብ ነው የሚለው አነጋገር በልዩ ዓቃቤ ሕግ ክስ ላይ የተገለጸውን ኢ.ሕ.ፓ የሚመለከት መሆኑን ገለጸ ነው የተከሳሹን ጠበቆች በእንዲህ አቁረባቸው ይኸው ኢ.ሕ.ፓ የተባለው ፓርቲ ባለፈው በደርግ መንግሥት ወቅት የነበረ መሆኑን ግን የሕግ እውቅና ስላልተሰጠው በፖርቲነት ሳይሆን በሕቡእ የሚመራ የሚሠራ የግለሰቦች ስብስብ ነው: በሚል እርስ በርሱ በሚጋጭ መልኩ ነው ያቀረቡት በመሠረቱ የፖርቲ ምሥረታ በግለሰቦች በብስብ ላይ የተመሠረተ መሆኑን ማንም ሊያውቀው የሚችል ይመስለናል: ይህ የግለሰቦች ስብስብ የሆነው ፖርቲ የሚመሠረተው በመንግሥት ትእዛዝ ወይም ግዳጅ ሳይሆን በእያንዳንዱ ግለሰብ ነፃ ፈቃድ መሆኑንም አጠያያቂ አይደለም: አሁን ለያዝነው ጉዳይ ተገቢ የሚሆነው የክርክር ነጥብ ግን ፓርቲ ወይም የፖለቲካ ቡድኑ በወቅተ በሕግ መሠረት የተቋቋመ ነው: ወይንስ አይደለም የሚለው አይደለም አግባብነት የሚነገረው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 281 የፖለቲካ ቡድኖችን ይሸፍናል ወይንስ አይሸፍንም የሚለውን ነጥብ ነው የሚሆነው አግባብነት ያለው ነጥብ ይህ ከሆነ ደግሞ የዚህ ዓይነት ክርክር በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ. 130 በተደነገገው መሠረት አይነት በመቃወሚያነት የሚቀርብ መሆን ስላለመሆኑ በጥንቃቄ ማየት አስፈላጊ ነው የሚሆነው አሁንም ደግመን ለናስረግጥ የምንወደው በወንጀል ክርክር

ሊቀርብ የሚገባው መቃወሚያ ከሥነ ሥርዓት ሕጉ ድንጋጌ ውጭ ለሆነ የማይገባ መሆኑ ሲሆን የተከሣሽ ጠበቆች ያቀረቡት መቃወሚያም ከተገቢው ሥነ ሥርዓት ሕግ ድንጋጌ ጋር አገናዝበን መመልከት እንዳለብን ነው የምንመለከተው ስለሆነም ከላይ የጠቀስነው መቃወሚያ ሊባል የሚችል ወይም ለመዘገብ የሚችል ወይም (ለመዘገብ የሚችል) ሆኖ አላገኘነውም ስለዚህ ውድቅ ነው።

4ኛ/ ተከሣሽ በወ.መ.ሕ.ቁ.522/ሀ ወይም 538/1ሀ ስር እና በ416 ስር የተመለከተው ድንጋጌዎች ተሳልፎ በግል ተከሳሾች ላይ ፈጽምአቸዋል የተባሉት ወንጀሎች በአዋጅ ቁጥር 115/69 አንቀጽ 3 መሠረት እንደ ታበበ በተከሣሹ የተፈጸሙ ስላልሆኑ ጥፋተኛ አያደርገውም የሚል የቀረቡትን በተመለከተ ልዩ ዓቃቤ ሕግ በሰጠው መልስ በአዋጅ ቁጥር ወይንም አንቀጽ 6 ንዑስ ቁጥር 1/5 10/5 በአዋጅ ቁጥር 129/69 አንቀጽ 14/9 16/7 እና 18/9 ስር ፀረ አብዮተኛ ፀረ አንድነት ፀረ ዘመቻ የሚፈጽምን ሰው ለምርመራ ከሶስት ወር እስከ ስድስት ወር በማረፊያ ቤት አቆይቶ ሥልጣን ወደአለው ፍ/ቤት መቅረብ እንደሚቻል መደንገጉ ሁሉም ነገሮች በሕግ ይፈጸሙ ዘንድ የሚያመለክት በመሆኑ ተቃውሞ ውድቅ ሊሆን ይገባል ብሏል እንግዲህ እዚህ ላይ ሊነሳ የሚችለው የክርክር ጭብጥም ተከሣሹ ፈጸማቸው የተባሉ ድርጊቶች ሕጋዊ ናቸው ወይንስ አይደሉም የሚል እንደሆነ ነው የምንገነዘበው ይህ ደግሞ ተከሣሹ ጥፋተኛ ነው ወይንስ አይደለም ወደሚለው መደምደሚያ የሚመራን ነው በመሠረተ ተከሣሹ ጥፋተኛ መሆን አለመሆኑን ሊታወቅ የሚችለው ማለትም እንደቀረበው ተቃውሞ አባባል የሰራው በሕጉ መሠረት ነው ወይንስ አይደለም የሚለው ነጥብ መመርመር የሚቻለው ማስረጃ ከተሰማ በኋላ ነው በመሆኑም መቃወሚያው አለጊዜው እና አለቦታው የተነሳ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.130 ስር የማይሸፈን ነው ስለዚህ አልተቀበልነውም።

5ኛ/ ልዩ ዓቃቤ ሕግ ተከሣሹን ግብረአበር ዋና ወንጀል አድራጊ ነው በማለት በአቀረበው ክስ ዓይነት ቢያስረዳም ወንጀሎች በተከሣሹ ተፈጸመዋል ወደሚል መደምደሚያ ሊያደርስ አይችልም በሚል የቀረበውን ተቃውሞ በተመለከተ ልዩ ዓቃቤ ሕግ የሰጠው መልስ በአጭሩ ሲታይ ሰዎች ወንጀል ፈጽመው ሲገኙ በሕግ መጠቀም እንጂ እንደ ተከሣሹ ዓይነት ሰዎች ከሕግ ውጭ ተይዘው እንዲገደሉ የሚፈቅድ ሕግ የለም የሚል ነው በዚህ መልክ ተቃውሞ ነው ብሎ በተከሣሹ የቀረበው ነጥብ በአግባቡ ሲጤን ተከሣሹ በልዩ ዓቃቤ ሕግ የተነገረበትን ወንጀል መፈጸሙን የሚያረጋግጥና ቢመሰልም ወንጀሉ የተፈጸመው ሕግ በፈቀደው ዓይነት ነው ወደሚለው መደምደሚያ እንደሚያደርስም የሚታበል አይደለም እንግዲህ እንዲህ ከሆነ ደግሞ ዝርዝር ጥፋተኛ አይደለሁም የሚል ክርክር ነው የሚያመለክተው ስለዚህ ከፊል በተራ ቁጥር 4 በሰጠነው ምክንያት ዓይነት ይህ ተቃውሞ ውድቅ አድርገነዋል።

6ኛ/ የደርግ ኢ.ሠ.ፓ.መንግሥት ግለሰቦች በማስገደድ ወንጀል እንዲፈጽሙ ማድረጉ በወ.መ.ሕ.ቁ.32/1ሐ እና 68 መሠረት ጥፋተኛ በለማያስኝ የተከሣሹንም ድርጊት በዚሁ ዓይነት መታየት አለበት ማለት የቀረበውን ተቃውሞ በተመለከተ ልዩ ዓቃቤ ሕግ መልስ ሲሰጥ በወ.መ.ሕ.ቁ.67 መሠረት አንድ የወንጀል ድርጊት የፈጸመ ሰው ከሰራው ወንጀል ነፃ ሊሆን የሚችለው በፍጹም እራሱን ለመከላከል በማይችል ደረጃ ላይ በተገኘ ጊዜ ነው ተከሣሹ ግን ወንጀሉን የፈጸመው በዚህ ዓይነት ሳይሆን በራሱ ፈቃድ ነው ብሏል:: በወ.መ.ሕ.ቁ.67 የተመለከተው ሊያግደው በማይችለው ፍጹም የሆነ የሰውነት መገደድ ደርሶበት አንድ ወንጀል የሰራ ሰው በግዴታ ባደረገው ጥፋት ሊቀጣ አይችልም ሊቀጣ የሚችለው አስገዳጁ ነው ተከሣሹ ይህ ሕግ ዋቢ በማድረግ ተቃውሞ ያቀረበውም ወንጀሉን ፈጽሟል ቢባልም በደርግ ኢ.ሠ.ፓ መንግሥት ተገድጄ ነውና አድርጉ ድርጊቱ ጥፋተኛ አያደርገኝም በማለት ነው: በመሆኑም ይህ አይነተ ተቃውሞ በወ.መ.ሥ.ሥ.ሕግ ቁ.130 ስር የሚወድቅ ሳይሆን ምናልባትም የልዩ ዓቃቤ ሕግ ማስረጃ ተሰምቶ ካበቃ በኋላ ፍ/ቤቱ መዝገቡን መርምሮ ተከሣሹ ይከላከል ዘንድ ብይን ቢሰጥ በመከላከያ ማስረጃው ረገድ የቀረበው ተቃውሞም በማስረጃ ሊያስረዳው የሚችል ነው የሚችል የሚያነው ስለዚህም በዚህ ረገድ የቀረበው ተቃውሞም ውድቅ አድርገነዋል::

7ኛ/ ተከሣሹ ግለሰቦች ኢ.ሕ.አ.ፓ.አባላትና ፀረ አብዮተኛ ሳይሆኑ ናቸው በማለት አስይዘአቸቸዋል: ከተባለ መከሰስ ያለበት በሐሰት ሰውን መወንጀል በሚመለከት በወ.መ.ሕ.ቁ.441 መሠረት በመሆኑ ልዩ ዓቃቤ ሕግ ክሱን አሻሽሎ ሊያቀርብ ይገባል በሚል የቀረበውን ተቃውሞ እንደተመለከትነው በሥነ ሥርዓት ሕጉ መሠረት በተቃውሞ ስም ለመዘገብ የሚገባ ሁኖ አላገኘነውም ባጭሩ በመሠረቱ ክስ የሚመሠረተው በተከሣሹ ፍላጐት ሳይሆን ይህን መሰሉ ወንጀል ተፈጽሟል በሚለው ከሣሽ መሆኑ ሊታወቅ ይገባል ለመቃወሚያው በዋቢነት የተጠቀሰው የሥነ ሥርዓት ሕግም ተከሣሽ መከሰስ የሚገባኝ በዚህ ሕግ ነው ብሎ ተቃውሞ ወይም ክርክር እንዲያቀርብ መብት የሚሰጠው አይደለም ክስ እንዲሻሻል ወይም እንዲለወጥ የሚደረገውም በተቃውሞው ላይ በቀረበው ምክንያት እንዳልሆነ የሥነ ሥርዓት ሕጉ በግልጽ ያመለክታል ተከሣሹ የቀረበውን ክስ የማይቀበለው ከሆነ ደግሞ ማድረግ ያለበት በክሱ ላይ የተዘረዘረውን ወንጀል አለመፈጸሙ ገልጾ የክህደት ክርክር ማቅረብ ብቻ ነው:: ይህ ዓይነተ ክርክር ደግሞ በመቃወሚያነት የሚቀርብ ሳይሆን ቀደም እንዳል ነው በመጨረሻ የሚቀርብ ነው: በመሆኑም ውድቅ ነው ይህ ተቃውሞ:

8ኛ/ በተከሳሹ ላይ ክሱ የቀረበው የ1949 ዓ.ም. የወ.መ.ሕ.በአጼ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት በነጋሪት ጋዜጣ ታውጆ የወጣው እና የአጼ ኃይለሥላሴን መንግሥት በተካው በደርግ መንግሥትም በነጋሪት ጋዜጣ ታውጀው የወጡት አዋጅ ቁጥር 110/69 115/69 129/69 አኩል ደረጃ አላቸው እንዲህ አኩል ደረጃ ያላቸው አዋጆች በተቃረኑ ጊዜ በኋላ የወጣው ሕግ የፊተኛውን

ሽርአል ለማለት በሚቻል በተሻረ ሕግ ሊከሰስ አይገባም በሚል በቀረበው ተቃውሞ ላይ ልዩ ዓቃቤ ሕግ በሰጠው መልስ የወ.መ.ሕግ በደርግ ዘመነ መንግሥትም በስራ ላይ የነበረ ነው፡ ሕጉ ተሽርአል፡ ለማለት የሚያስችል ምክንያት የለም ወይም ሕግ አልወጣም ያለ ሲሆን እኛም ተቃውሞውን እና መልሱን ከሕጉ ጋር አገናዝበን አይተናል፡፡

በተከሣሹ ጠበቆች የቀረበው ተቃውሞ የሚያስነሳው የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ወንጀለና መቅጫ ሕግ በደርግ ዘመነ መንግሥት በወጡት አዋጆች በዝምታ ወይም በግልጽ ተሽርአል ወይ የሚል ነው የሚል ጥያቄ ነው እንደ ጠበቆች አባባል በኋላ የወጣው ሕግ በቀድሞ የወጣውን ሕግ መሰሉን የሆነ ሕግ እንደሚሽር የሚያከራክር አይመስለንም ይሁንና ያቀረቡት ተቃውሞ የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ወንጀለና መቅጫ ሕግ እና በኋላ የወጡ ናቸው ብለው የጠቀሱ ቸው አዋጆች ልዩ ዓቃቤ ሕግ ያቀረበውን ክስ በተመለከተ ምንን በተመለከተ እንደተቃረኑ አያስረዳም ፡ በሌላም በኩል ነጥቡ በመነሳቱ ይህን ያህል አለንዱ ከላይ በተደጋጋሚ እንዳ መለከትነው ነጥቡ በመቃወሚያነት የሚመዘገብ ባለመሆኑ ብዙ የምንለው ነገር የለም አልፈነዋል፡፡

9ኛ/ ተከሣሹ ድርጊቱ በዋናነትም ሆነ በግብረአበርነት መፈጸሙን የክሱ ዝርዝር ስለሚያመለ ክት ይህም በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ.112 የተመለከተ ድንጋጌ አያሟላም በመሆኑ ክሱ ተሻሽሎ መቅረብ አለበት በሚል የቀረበውን ክርክር በተመለከተ የቀረበውን ተቃውሞ ልዩ ዓቃቤ ሕግ ከሰጠው መልስ ጋር አገናዝበን አይተናል፡ የክሱን ይዘት ስንመለከት ተከሣሹ የቋራፃች ድር ጅትሠአስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ የድርጅቱ ሠራተኞች የነበሩትን ተጠቃሾች ፀረ አብዮተኛ እና የኢ ሕ.ፓ አባላት በሚል አስይዞ እንዲገደሉ እንዲታሰሩ እና ተገርፈው እንዲሰቃዩ በማድረጉ በወ. መ.ሕ. ቁ.32/1ለ መሠረት በሙሉ ሐሳብና ፍላጎቱ የወንጀሉ ተካፋይ ነው በማለቱ የልዩ ዓቃቤ ሕግ ክስ መመስረቱ ተገንዝበናል፡፡ ተከሣሽ የጠቀሰው የወንጀለና መቅጫ ሕግ ሥነ ሥር ዓት ቁጥር 112 የሚያመለክተው ተከሣሹ የተከሰሰበትን ወንጀል ለይቶ ለማወቅ ለይቶ አውቆ መልስ ሊሰጥ ዘንድ ክሱን ወንጀሉንና ሁኔታውን በዝርዝር ሊገለጽ የሚገባ መሆኑን እና የክሱ ይዘት ድርጊቱ ወንጀል ከሚያደርገው ሕግ አነጋገር ጋራ በጣም የተቀራረበ መሆን እንዳለበት ነው፡፡

ከፍ ሲል እንደገለጽነው ልዩ ዓቃቤ ሕግ የመሠረተው ክስ ተከሣሹ በወ.መ.ሕ. ቁ.32/1ለ እና 281 የተመለከተትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ በዋናው ክስም ሆነ በአማራጭነት ወንጀል መፈጸሙን የሚያመለክት ነው በወ.መ.ሕ. ቁ.281/ሀ ስር የቀረበው ክስም በፖለቲካ ተካስር የተቋቋመውን ማለትም የኢ.ሕ.አ.ፓ አባል የሆኑትን ለማጥፋት የተነደፈውን ሃሳብ በመቀበል በደረጃው በግ ብረአበርነት በማቀድ የፖለቲካ ትስስር ያላቸው ሰዎች እንዲገደሉ በምርመራ ተገርፈው ተሰቃይ ተው እና በአካላዊ እና ሥጦጣዊ ጤንነታቸው ላይ ጉዳት እንዲደርስባቸው በማድረጉ ተከሣሽ

መከሰሱን ያመለክታል ይህ የክስ አቀራረብ ልዩ ዓቃቤ ሕግ ከተጠቀሰው ሕግ አነጋገር ጋር የተቀራረበ ነው፡ የክሱ አቀራረብ ከዚህ በበለጠ ግልጽ ሊሆን ይገባል የሚባልበት ምክንያትም ስላገኘንም በመሆኑም ተቃውሞው በዚህ ረገድ አልተቀበልነውም::

105/ በመጨረሻም ተከሳሹ ድርጊቶችን የፈጸመበት ቦታ ቀን ወርና ዓ.ም.አልተገለጸም ተብሎ የቀረበውን መቃወሚያ ልዩ ዓቃቤ ሕግ ከሰጡት መልስ ጋር አገናዝበን ተመልክተናል ልዩ ዓቃቤ ሕግ በዚህ ነጥብ ላይ የሰጡት መልስ ተከሳሹ የወንጀሉን የፈጸሙ በአዲስ አበባ ከተማ መሆኑን ይህም በ1969 ዓ.ም. መሆኑን በክሶችን ላይ ተገልጿል በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.111/ሐ መሠረት ጊዜ በቀን በወር ወይም በዓመተ ምህረት ወይም ደግሞ በማናቸውም አይነት ሊገለጽ ስለሚችል ተቃውሞው ተቀባይነት አይኖረውም የሚል ነው::

በልዩ ዓቃቤ ሕግ ክስ ላይ ተከሳሹ ፈጽሞአቸዋል የተባሉት ድርጊቶች ሁሉ በአዲስ አበባ ከተማ መሆኑን ተመልክቷል፡ ምናልባትም የተከሳሽ ጠበቆች አዚህ ላይ እንዲገለጽ የፈለጉት ድርጊቱ የተፈጸመበትን በአዲስ አበባ ከተማ ልዩ ቦታ ከሆነ አስፈላጊነቱ አልታየንም ጊዜን በተመለከተ ደግሞ ወንጀሉ የተፈጸመው በ1969 ዓ.ም.እንደሆነ በክሱ ማመልከቻው ላይ ተመልክቷል፡ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.111/ሐ ላይ ወንጀሉ የተፈጸመበት ጊዜ መገለጽ ያለበት መሆኑን ከመመልከቱ በስተቀር ይህ ጊዜ በወር በቀን በሰዓት ወ.ዘ.ተ መገለጽ አለበት በማለት ለይቶ አላመለከተም ጊዜ በዓመተ ምህረት መገለጹ ብቻ ወይንም በሌላ አኳኋን ለምሳሌ ተከሳሹ በተመለከተ በሥልጣን ላይ በነበረበት፣ ወቅት ተብሎ ሊገለጽ ቢችል በቂ ይሆናል በመሆኑም የክሱ አቀራረብ የተጠቀሰውን የሥነ ሥርዓት ሕግ ድንጋጌ አላሟላም የሚባልበት ምክንያት የለም ስናጠቃልለው ተከሳሹ በጠበቆች አማካኝነት ያቀረባቸው የተለያዩ ነጥቦች ውስጥ በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.130 ስር መሠረት በመቃወሚያነት ለመዘገቡ ወይም ሊታዩ የሚችሉት የመጨረሻዎቹ ሁለቱ ማለትም በ95 እና በ105 ተራ ቁጥር ላይ የተመለከቱት ሲሆኑ የተቀሩት ሁሉ መቃወሚያ ናቸው የሚባሉ አይደሉም ምናልባትም ማስረጃ በማሰማበት ወቅት ሊታዩ የሚችሉ ወይም በክርክር ማቀዲያነት ሊቀርቡ የሚችሉ ናቸው በወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ. ቁ.130 መሠረት በመቃወሚያነት ለመዘገቡ የሚችሉ ሁለት ነጥቦች በተመለከተ ከላይ በሰፊው በገለጽነው ምክንያት ውድቅ ሆኗል፡ስለዚህም በአጠቃላይ ከላይ በዘረዘርነው ምክንያት የተከሳሹ ተቃውሞ ያልተቀበልነው ስለሆነ እምነት ክህደት ቃሉን ይስጥ ዘንድ በይነናል:: ቀደም እንደተናገርነው አርበኞም ለመናገር ላለመናገር መብቱ ነው፡ መልስ መስጠት ከፈለገ በዓቃቤ ሕግ ክስ የተጠቀሰው ነገር በዝርዝር ተገልጿል:

በዚህ መሠረት ድርጊቶችን ፈጽመዋል ስለፈጸሙት ሁለተኛ ጥፋተኛ ነዎት አይደሉም?
ጥፋተኛ አይደለሁም

ሰ ዩ ዐቃቤ ሕግ: ተከሣሹ ጥፋተኛ አይደለሁም ያሉ ባለሆነ ክሳችን የሚያስረዱ ማስረ ጃዎች ቀርበው እንዲሰሙ ትዕዛዝ እንዲሰጥልን እናመለክታለን::

ት ዕ ዛ ዝ

ሰ ዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረጃችሁን ማሰማት የምትችሉበት ቀን የቀጠር ነው ቀጠሮ ሰኔ 8/ ቀን 1990 ዓ.ም ተቀጠረ::

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ.ፍ.ብ.ቁ. 952/89
ሚያዝያ 5 ቀን/1990 ዓ.ም
ዳኞች፡ ሐጎስ ወልዱ
ታፈሰ ለይሻ
ፀጋዬ አስማረ

ከሳሽ ---- ልዩ ዐቃቤ ሕግ - ዐቃቤ ሕግ ... ቀርበዋል።
ተከሳሽ ---- ዶ/ር ገረመው ደበሌ ... ጠበቆቻቸው ... ቀርበዋል

መዝገቡ የተቀጠረው የተከሳሽ ጠበቆች ያቀረቡትን ተቃውሞና ልዩ ዐቃቤ ሕግ የሰጠውን መልስ መርምሮ ተገቢውን ብይን ለመስጠት ሲሆን ፤ መርምረን የሚከተለውን ብይን ሰጥተናል ።

"ብ ይ ን"

የተከሳሽ ጠበቆች በ12/2/90 በተጻፈ ማመልከቻ ያቀረቡት ተቃውሞዎች በ46 ገጾች የተዘረዘሩ ሲሆን፤ ዋና ዋናዎቹ ግን፦

1ኛ/ የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽሕፈት ቤት ... ዐ/ሕግ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ ቁ. 23(1)(ሠ) መሠረት የሚያቀርበው ክስ ተከሳሹ የሚያውቀው በሆነው ቋንቋ ሲሆን ... ግን እንደሆነው ... የወንጀል ክስም ... የሚጠቀሱት ... ከዚህም የወ/መ/ሥ/ሥ/ቁ. '2'ን መመልከት ያስፈልጋል ነው።። በመሆኑም ዐቃቤ ሕግ በክሱ ሊያመለክተው ... ያቀረባቸው ዋና ነገሮች ... ... ከተደነገጉት ወንጀሎች ... ... የሚያመለክት ... ያቀረበው ዋ/ዐቃ መርምሮ ... ... ክሱ ... ... እንዲሰጥልን ...።

2ኛ/ የልዩ ዐቃቤ ሕግ የክሱ ዘር ማንኛቸው ወንጀል ነው በሚል በዝርዝር ተከሳሽ ሁሉ ያቀረባቸው ክሶች ... የወንጀል ጉዳዩ ... ዝርዝር እና በ1949 ዓ.ም የወጣ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ... ... የክሱ ዘር ማንኛቸው ወንጀል ... ።

3ኛ/ የ1949 ዓ.ም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 281 የ... ... ... እንደ ... ... እንደ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ፡ወ፡መ፡ ቁ. 952/89

ልዩ ዐቃቤ ሕግ ከነገሩ መሠረት ያደረገው ፓርቲ
በነገሩ ጊዜ መንግሥቶቹ ተሐድሶ በተግባሩ መሠረት
ሕጋዊ ሰውነትና ያልተነጠለው በህብረት ይተገበር የነበረ
በመሆኑ በማኅበሩ በሊጋገናኙም፣ ፍ/ቤቱ በወ/መ/ሕ/
ቁ. 281 መሠረት ዋና ተሳታፊ ነው ብሎ ከመመስከሩ
የወ/መ/ሕ/ቁ. '2' ተከላካዩ ፡፡ በመሆኑም ንዑስ ማያዥ
ጊዜ ማግኘን ነው ፡፡

4ኛ/ ልዩ ዐቃቤ ሕግ በደንበኞቻቸው በተከሰሱ ጊዜ ቢተ
ከፍተኛ ክስ (ማስረጃ ካቀረበ) ከገጹ የሰጡ አንቀጹ በወ/መ/ሕ/
ቁ. 522 መሠረት፣ ከዚህ የአንቀጽ ጉዳይ በወ/መ/
ሕ/ቁ. 538/1/ሀ/ መሠረት እና ሕገወጥ ለመሆን
በወ/መ/ሕ/ቁ. 416 መሠረት በማስከተል ያቀረብናቸው
ተሳታፊዎችም ከሆነ ያቀረበውን በሕዋዊ ቁጥር
115/69 አንቀጽ '3' መሠረት በመሆኑ ከነዚሁ
በተመለከተ ክሶች መሠረት ተከሰው በዋል
የተደረጉ ግለሰቦቻቸው ተከሳሾችን ዓላማና እንደ
ርገውም ፡

5ኛ/ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ደንበኞቻችን ማስረከበና ቀና
የወንጀል ከድርጊ ነው ብሎ ባቀረበው ዓይነት
ሊያስረዳም፣ ወንጀሎቹ በተከሰሱ ደንበኞቻችን ተሳ
ትፈዋል መፈጸሚያ መሳሪያዎች ሲደጉም መሆኑን አልተረጋገጠም ፡፡
የክሱን መሰማት ፍ/ቤቱ ከነዚሁ ምስክሮቻችን እንደ
አዘጋጅም ፡፡

6ኛ/ [illegible] ከሰው በሆኑ በወ/መ/ሕ/ቁ. 32/1/ሐ/፣ እና
67 መሠረት ተጋጭ ወንጀል የፈጸመ እንደሆነ ዓላማና እንደ
ማቅረብ ዘዴ፣ የደርግ-ኢሠፓ መንግሥት ማስከበር
በማስገደድ ወንጀል ያስፈጸም ነበረ መሆኑ
ስለማይታወቅ፣ ልዩ ዐቃቤ ሕግ በደንበኞቻቸው ጊዜ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ.............. ቁ. 952/89

ያቀረበው ክስ መሠረት አይኖረውም::

፯ኛ/ በተከሳሹ ላይ ክሱ የቀረበበት የ1949 ዓ.ም የወ/መ/ሕ/ በቀዳማዊ ኃ/ሥላሴ ዘመን በነጋሪት ጋዜጣ ታውጆ የወጣ፡ እና፣ የአፄው ኃ/ሥላሴን መንግሥት በተካው በደርግ መንግሥትም በነጋሪት ጋዜጣ ታውጆው የወጡት አ.ቁ. 110/69፣ 115/69 እና 129/69 አዋጅ ሁኔታ አጽንተውት፤ እንዲሁም አዋጅ ሁኔታ ያስቀመጠ አዋጆች በተጨማሪ ጊዜ በኋላ የወጣው ሕግ የሰጣቸውን ሥልጣን ከማስፈጸም አልፈው፣ በተጨማሪ ሕግ ተከሳሹ ከመያዝ አይገባም፤

፰ኛ/ ተከሳሹ ጉዳዩን አስፈጻሚዎቹ የተቀበሉት መመሪያዎች የፈጸሙ አባላትና ፀረ-አብዮተኞች ለማጥፋት ናቸው በሚል አስወግደው ከሆነ መብቱን ያስከበረ በሕግ ስልጣን መወጣጫ በሚመከተው በወ/መ/ሕ/ቁ. 441 ሥር በወንጀል ሊያስጠይቅ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ሕ. 119/1/ እና 130/1/ መሠረት ክሱን አያስከስስ ማቅረብ ይገባል፤

፱ኛ/ የክሱ ዝርዝር እንደሚያረጋግጠው ተከሳሹ ይገኙበታል በቀጥታ እና በማበረታታት በሚደረግ የሚገናኘው ወንጀል በሚመለከት የሚፈጸመው ድርጊት መሆኑን ያለ ያመለክታል ነው:: እንዲሁም ከሆነ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ሕ. 112 መሠረት የቀረበ ማስረጃ ክሱ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ሕ. 119 መሠረት ተሻሽሎ መቅረብ ይገባዋል፤ እና

፲ኛ/ ተከሳሹ ድርጊቶቹን ሊፈጽም ተከሶ በሌላ ወንጀል ሕግ እንደ ክሱ ተገልጿል እንጂ፣ ድርጊቶቹን የፈጸመበት ቦታ፣ ቀን፣ ወርና ዓመተ ምሕረት በክሱ ላይ ያልተገለጹ ስለሆነ፤ ተገቢ ሆኖ ተስተካክሎ እንደገና ክሱ ይቅረብ በማለት ተቃውሞ አቅርቧል::

ዐቃቤ ሕግም ከዚህ መቃወሚያ በ2/6/90 በተጻፈ አንድ ገጽ መቃወሚያ መልስ ያቀረበ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ሕ. 130 ሥር በተዘረዘሩት መስፈርቶች ነው:: ከዚህ ሁሉም የሚቀርብ ተቃውሞ ተቀባይነት የለውም:: የተከሳሹ ተቃውሞ አከራካሪ በመቃወሚያነት ሊቀርብ የሚገባቸው ስላልሆነ፤ በመከላከያ መልሱ በሚቀርብ ክርክር ነው::

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ.ወ.መ.ቁ. 952/89

ከዚህ በኋላ የሰጠው መልስ በአጭሩ የሚከተለው ነው።

1ኛ/ [illegible]

2ኛ/ - [illegible]

- [illegible]

3ኛ/ [illegible]

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ.................... ቁ. 952/89

ሀ/ሰ/ቁ. '2' መሠረት በመዝገቡ ፍ/ቤቱ እንደገና የሚያሰማው
ዘዴ ምክንያት የለም ፡፡ ስለሆነም ክርክሩ የተጠየቀው ተገቢ
ውሳኔ ውድቅ ሊሆን ይገባል፡

4ኛ/ በ1949 ዓ.ም የወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ
ተሽሯል ፡፡ የተከሳሹ እንቅስቃሴ በአዋጅ ቁጥሮች 110/
69 ፤ 115/69 እና 129/69 መሠረት በግልጽ ክሱ
ሆኖም የተፈፀመ ነው ተብሎ የቀረበው በመንግሥታዊነት
መቅረብ ያለበት ፅንስ ሀሳብ ነው ፤ በመከላከያ ማስረጃነት
ወይም በወንጀል ክስነት የሚቀርብ በመዝገቡ ውሳኔ
ሊሆን ይገባል ፡፡

5ኛ/ የተከሳሹ ድርጊት በሕግ የተፈቀደ ነው በማለት ተከ
ሳሹ የጠቀሳቸው አዋጆችን ሲመለከት ፤ በአዋጅ
ቁ. 115/69 አንቀጽ 6/5/ ፤ እና 10/5/ ፤ አዋጅ ቁ.
129/69 አንቀጽ 14/9/ ፤ 16/7/ እና 18/9/ ሥር
ዘረ አብዮትና ፤ ዘረ እንቅስቃሴ ፤ ፀረ ዘመቻ የሚፈጽም
ሰው ከ3 ወር እስከ 6 ወር በሚደርስ እስራት ወይም
የሚያስከስስበትም ከሆነ ስለጉዳዩ ወደነበረው ፍ/ቤት
እንዲቀርብ ይደረጋል ተብሎ መደንገጉ እንደሆነ ግልጽ
መንግሥት ሲሆኑ በሕግ መጠቀምን ከመጠቀም በስተቀር
ከሕግ ውጭ ሰዎች ተይዘው እንዲገደሉ የሚፈቅዱ
አይደሉም ፡፡ በመሆኑም ውድቅ ነው ፡፡

6ኛ/ አንድ ሕግ የሚሻረው በሌላ ሕግ ወይም በግልፅ
ሕጉ ሥራ ላይ ሳይውል ሲቀር ነው ፡፡ ተከሳሹ የጠቀ
ሳቸው አዋጆች ግን በ1949 ዓ.ም የወጣውን
የወ/መ/ሕግ የሚሽር አንቀጽም የሌለበት እንዲሁም የአዋጁ
ውሳኔም ከሕግ ፡ ተሽሯል እንዲባል ተከሳሹ ያቀረበ
ጊዜን ከሚፈጸመት ወደፊት በሥራ ላይ የነበረ በመሆኑ
የ1949 ዓ.ም የወ/መ/ሕግ ተሽሯል ለማለት አይቻልም፤

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ.................. ቁ.952/89

7ኛ/ በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 67 መሠረት እንደ ነገሩ የሚቀርበው
የወንጀል ድርጊት ማለትም በአካሉ ወይም በሕሊናው
የሠራው ሥራም ሊቆጠረው በማድረጉ ፍጹም ማድረግ መሆን
አለበት:: ተከሳሹ ግን የሚቀርበው በመገዘዙ
ሥልጣን፣ የሚሰጠውን መብት ወይም ሊያስገኝለት እንደ
በማስተላለፍ ወንጀሉን በሚያከናውኑት የሚቀርበው በመሆኑ
ተጠያቂነቱ ወይም ከሆን ያገባል፤
8ኛ/ ተከሳሹ ካሉ የቀረበው ክስ፤ የዘር ማጥፋት ድርጊት
ሥር እንደተደረገ ሥራም ተከሳሹ ሲሰራ የድርጊቱ
ፈጸመ የሆኑ ሰዎችን እንዲገደሉ፤ እንዲቀጡ እንደ
ያደረገ፤ እና ከሌላ ወገን እንዲታሠሩ እንደ
ገደል የሚያደርጉ ፤ ይህም የሚያሳየው
ተከሳሹ ድርጊቱን በቀጥታ በአሉ ባሳለፈው መሠረት
በሥራ አካሉና ፍላጎቱ የወንጀሉ ተካፋይ
መሆኑን በመሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 32/1/ለ/
ሥር የሚወድቅ በመሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ.
112 መሠረት የቀረበ ክሱ ፤ እና
9ኛ/ ድርጊቱ የተፈጸመበት ቦታ፤ ቀን፤ ወርና ዓ.ም
በግልጽ ካለ እንደተገለጸም የተጠቀሰውን በተዘረዘሩ፤
ተከሳሹ ወንጀሉን የፈጸመበት ቦታ እንደ መሆኑ፤
1969 ዓ.ም ተከሶ ጊዜው ተገልጿል፤ በፍ/ብ/ሕ/
ሥ/ሥ/ቁ.111/ሐ/ መሠረት 2ኛ ቀን፤ ወር፤
ወይም በዓ.ም ወይም በማናቸውም እንደ
ሊገለጽ ይችላል:: በአጠቃላይም ስለዚህም ነገር
ማስረጃ በማቅረብ ወቅት ማለፍ ስለሚያስችል ተከሳሾቹ የሚያቀርቡት ክርክር
ለሕግ ፍላጎት ተቀባይነት ወይም ያለው ነገር አልተቀበልነውም::
በእንደዚሁ የቀረበውን የመቃወሚያ ክርክር ከክሱ ጋር በማገናዘብ
መርምረናል::

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የወ.መ.መ.ቁ 952/89

ከዚሁም በላይ ማን መገንዘብ የሚቻለው፤ የእንዱ የዕዳ
መቃወሚያ መቅረብ ያለበት እንደሆነ ከቀጠሮው በዘለቀው መሠረት፡
በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ሕ. 130/1/ መሠረት በጽሑ ማመልከቻ ፍርድም
ወዲያውም ማመልከቻው ላይ የተገለጸው ሁኔታ ያለበት ሆኖ ሲገኝ፤
ወዲያውም በቀጥታ እንደቀረቡ ንዑስ እንደቁጥር '2' ሥር በተዘረዘሩ መንገድ
በደንብ እንዲሁ በሚመለከት በቀረበው የጽሑ ማመልከቻ ላይ ተጠቅሶ ሲገኝ መሆኑ
ነው ። ስለሆነም ተከሳሾች በመጀመሪያ ከማንኛውም ያቀረቧቸውን የተቃ
ውም ነጥቦች ናቸው የተባሉትንና የዐቃቤ ሕግ ያቀረባቸውን
መልሶች ቀጥሎ እንደምንመለከተው ከዚሁ የሕግ ድጋፍ ላይ በመመ
ርኮዝ ነው ።

1. ተከሳሾች በቅድሚያ-መቃወሚያ ጉዳዩ በወ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 231/
1/ሀ/ መሠረት የቀረበው ክስ አንዱን ተከሳሽ የማያስከስስ
ሆኖ ሲያገኘው ክሱ በመነሻነት በላይ ፍ/ቤት ሊሰርዘው እንደሚገባቸው
ዘሎ፤ በወንጀል ጉዳይም በወ/መ/ሕ/ቁ. '2' መሠረት ዐቃቤ ሕግ በጽሑ
ማመልከቻው ላይ ያቀረበው ፍሬነገሮች እንቅስቃሴም የተፈጸሙት ወንጀ
ሎች እንደሆኑ እንጂ የሚያስቀጣም ከሆነ በዚህም ፍ/ቤት ተመሳሳይ ርዕስ
ከመሰረቱ ዘንግቶ በሚገባት [illegible] ያቀረበውን ተቃውሞ
በተመለከተ፤ የዐቃቤ ሕግ የሰጠው መልስ ያልተመዘገበ የግለሰብ
ቡድን አካላት ሊገለጽ የሚችል ሕግ የለም ። በዚህ ላይ እንደሚገልጹ
ተፈጻሚዎች፤ ጉዳዩንም ይሻሻላቸዋል፤ እና ታውቋል የተባሉት የሁለቱ
ቻው ሁሉ ከሕግ ውጪ በመሆኑና ድርጊቱም በወ/መ/ሕ/ቁ. 2 ሥር
የሚወድቅ ነው የሚል ነው ።

በመሠረቱ የቅድሚያ-መቃወሚያ ሕግም ሆነ የወንጀል ሕግ
ሁኔታውን የታሳቢ ሕግጋት ናቸው ። እንዲሁ በእንዲሁ ላይ የሰነዘረት
የለቸውም ። ስለ አጠቃላይ አገላለጽና አመሠረት በተመለከተ የየ
ሁኔታው የሕግ የሥነ-ሥርዓት ሕግ አሉት ። በመሆኑም የቅ
ድሚያ መቃወሚያን ጉዳይ በተመለከተ በ1957 ዓ.ም የወጣው የወ/መ/
ሕግ፤ አከ፤ የወንጀለኞች በተመለከተ የወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ሕግ በ1954

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የፍ.ይ.መ.ቁ. 952/89

ጉዳዩ የመጣው ቀጥሯል ::

ተጠሪው በመከራከሪያቸው አመልካች ጠቅሶ ያቀረበው የሥራ ሠራተኛ ድንጋጌ የፍትሐብሔር ሕግ በቀረበ ጊዜ ሊቀ ርብ የወጣውን መሠረት በሕግ አቀራረቡ ለዚህ ማስረጃ ነው :: ይህ የቀረበው ክስ የፍትሐብሔር ክስ ሲሆን ፍርድ በተሰጠበት ሥራ ሠራተኛ ድንጋጌ መሠረት ሁሉ ተጠሪው በተለይም መብት ከሣ ሽ በኋላ የቀረበለት ፋይል ሁሉ የሚያስረዳው ነው :: እንዲ ተከራካሪዎችም ፋይሉ እንዲሁ መረጃ ተጠሪን የማያስከትለው ሆኖ ለማስገኘት እንደሚያሳይ ተጠሪ ከመቅረቡ በፊት ከብርዙ እንደሚያሳይ ነው :: ይህ የቀረበው ክስ ግን የመንገድ ድንጋጌን የሚመለከት ነው :: በመሠረቱም ተጠቃሚ ድንጋጌ ከላይ ከመጠቀሙም እንደሚከበር ከመንገድ ድርጊት ወይም ክስ እንደሚ ያገኘዋል ነው ::

በዚህ ክርክር ተጠሪ በመከራከሪያቸው አመልካች ከዚህ አካባቢ ጋር ተመሳሳይ ነው በሚል ጠቅሶ ያቀረበው የፍ/ብ/ሕ/ ቁ. 2/3 ነው :: በዚህም መሠረት ተጠሪ የሚከተው ወይ ወይም ሕግ ያቀረቡት ፋይል ነገሮች አለመቀበሉም አተረጓጐም መንገዶች አን ቀን እንዲ የሚያስቀምጥ ክልን እንደሚፈትሽ ክስ ከሠራ ማለት በኋላ ክሱን ሊሰርዘው ይገባል ነው ::

በመሠረቱ ከመንገድ ጉዳይ በተመለከተ ጠቅ ጽሕፈት ቤት ፣ መንገድ ወይም ፍርድ እንደሚያስረዳ ሁሉ ተጠሪ በመበ ቃት አመልካች ያቀረበው ተከሰ ድንጋጌ እንደሚከበር ማለት ነው :: ማንኛውንም ይህ የተጠቀሰው የፍ/ብ/ሕግ ድንጋጌ ለሕ እንደተጠቀሰ የፍትሐብሔር ሥነ ሥርዓት ድንጋጌ ሲሆን እንደተከራከሩ ጉዳዮች ተደንግጎ ከሆነ በአተገባበር ፣ በማመልከቻ ድንጋጌውን መተርጐም እንደሚያስችል ነው :: በእንደዚህም ጉዳዮች የቀረበ ጉዳይ ወይም ተቃውሞ ተከራካሪ የለውም ::

ይህ እንዲህ ሲሆን ፣ ይህ ከላይ ያቀረበው የፍ/ብ/ሕ/ቁ.

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ.ወ.መ.ቁ. 952/89

'2' በቀረበው በወንጀሉ መቅጫ ሕግ የተመለከተ የወንጀል ሕግጋት
መሠረት የሚገባቸ እንዲ በወንጀሉ መቅጫ ሥነ-ሥርዓቱ ሕግ
ካሁ የተመለከተና የወንጀሉን ሕግን በተመለከተ አንቀጾችን አላውቅን
የሚገባቸ አላውቅም ።

ይህንን ነገር በሰላ አንጻሩ እንደምንተው ነገርግን ፣ በዋሽ
ትእዛዝ ድንጋጌ መሠረት ፍ/ቤቱ ስለሆነ ከሰጠው የሚያቀርበው ስለ
እንደሚፈልጉት ተከሳሽ ከመጠየቁ በፊት ነው ። ምክንያቱም በዋሽ
ዋስትና ሰጪ መብቱ በአንቀጽ የሚጠቀሙበት በዚሁ መብቱ
ላይ ከማይሠሩ ፍ/ቤቱ በሚገባ ሊያገኘው ይችላል በዚህ ላይ የቀረበ
ጉዳዮችን ያስተላለፉትን ሠራተኛ መብቶች ሊያስከብር ነው ።

የተጠቀሱት የወንጀሉ መቅጫ ሕግ ድንጋጌ ካሁ አስቀድሞ
በሕግ ያልተመለከተውን ጉዳይ ፍ/ቤት እንዲሕግ መምራት ሊቀርበው...
ምክንያት ከሥልጣን አይቀበልም በሚል ተወስኖዋል ። እንዲሁም ካሁ መሠረት
ያለበት ጉዳዩ ፍ/ቤቱ [illegible] በእንዲሁ ከሁኔ
በሁኔታ መሠረት መብቱን መሆን ነው ከሆነ የሚቀርበው፡የሚችለው
ነው ። ከዚህ ጉዳዩ መሠረት ከሚገኙት የወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.
'109' እና '123'ን መመልከት ተገቢ ይሆናል ።

በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 109(1)መሠረት ዐቃቤ ሕግ
ክሱን ለማቅረብ ከቀጠሮ በፊት ፍ/ቤቱ በዚህ ጉዳይ በዐቃቤ ሕግ
ሕግ መሠረት ነው ተከሳሹ በመከሰሱ ሁሉም አሰራሩን አስተጓጎሎ
ሥልጣን ካለው ፍ/ቤት እንዲያቀርብ ነው ። ከዚህ በኋላ
በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 123 መሠረት ጉዳዩ የቀረበለት ፍ/ቤት
ወይ ክሱ እንዲቀርብ መዝገብ ተዘግቶበታል ። ከዚህ በኋላ
ክርክሩ እንዲቀጥል ነው ። እንግዲህ ከዚህ ድንጋጌዎች መሠ
ረት ፍ/ቤቱ ወይ ክሱ ከቀረበ ካሁ ከመቅረቡ በፊት
መዝገቡን መሠረት እንዲ ተጠቃሽ የሆኑትን ሥነ-ሥርዓቶች
ጉዳዩን እንዲሁ በወ/መ/ሥ/ሕ/ቁ. '2' ካሁ እንዲተመለከተው
የተሠራው መንገድ አስቀድሞ በሕግ ላይ ተወስኖአል መሆኑ

ሊያስመለክተው የሚችለውን ነገር ፍ/ቤቱ ከሱ ቀርቦ ጥሩ ቀኝ ተጠርጥሮ ከመቃወሚያቸው በኋላ የሚያቀርቡት ወይም የሚመለከቱበት ሁኔታ አይኖርም::

ጥሩ ቀኝም ያቀረበው በኋላ ተከሣሹ የገለጸው ማስረጃ ደርሶት፣ ሆኖ በኋላ እንዲረዳው ከተደረገ በኋላ ከማስረጃ መነሻት በኋላ በገለጸ ካሉ ያለውን ጉዳት ወይም ተቃውሞ ለፍ/ቤቱ ማመልከት የሚችለው በወ/መ/ሥ/ቁ. 2 መሠረት ሲሆን፣ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 130 መሠረት ነው ነው:: ተከሣሹም ቀደም ነገር ጠቅሶ አቤቱታውን ያቀረበው ተቃውሞ ነው በሚል ነው:: ቀደ ተከሣሹ ወደ ውጭ ሀገር ያቀረበው ጉዳይ ወይም ፍ/ቤቱ ጉዳዩን አስቀድሞ ወንጀል እንደሚቀጥለው አስፈላጊነት መዝገብ እስካሁንና ሆኖ ከመጀመሩ በኋላ ሊቀርብ የሚገባ በሚል ያቀረበው ነገር ወይም ተቃውም ሆነ ተቃውሞውን በሚመለከት በሥነ-ሥርዓት ሕጉ ላይ ከተደነገጉት መስፈርቶች ውስጥ ከአንዳቸውም ጋር የሚሄድ ሆኖ አላገኘነውም:: ከዚህ ሌላ ደግሞ ምክንያት ነገሩ መሠረት የሚችለው ማስረጃ በሚያስማሙ ወይም ከተከሰሰ በኋላ ነው:: ስለዚህም ለነዚሁ ምክንያቶች ነገሩ በተቃውሞነት ለቀረበ የሚችል ነው ለማለት ስላልቻልን አልተቀበልነውም::

2. የቀረበው ክስ ከዓለም አቀፍ የወንጀል ጉዳይ ስምምነቶች ሁለቱና በ1949 ዓ.ም የኢትዮጵያ ወ/መ/ሕግ ሥር እንደ ሆነ፣ የዘር ማጥፋት ወንጀል እንደዚሁም የሚከለውን ተቃውሞ በተመለከተ፣ የዐቃቤ ሕግ የገለጸው በዚህ አካል የሠራተኞን ሁሉ በመግደል ወይም በከባድ ከማጥፋት ዓላማ የያዘውን መጠን በላይ ዘላቂ ዕቅድ ተከሣሹ በመቀበል፣ ለጋ ወጣቶች እንዲያዙ፣ እንዲገደሉ፣ እንዲሰቃዩና እንዲታሠሩ ያደረገ በመሆኑ ድርጊቱ በወ/መ/ሕ/ቁ. 281 መሠረት የተፈጸመ በመሆኑ ተቃውሞው ውድቅ ነው በሚል መብት ሰንዝሯል::

ይህ ተቃውሞ ከአንድ ሰው፣ በተከሣሹ ላይ የቀረበው ክስ ወይም የክስ ፍሬ ነገር የዘር ማጥፋት ወንጀል ነው? ወይስ አይደለም? የሚል ጥያቄ ያስነሣል:: ከዚህ በመነሳት ላይ እንደመከተለው፣ አንድ የወንጀል ክስ ተቃውሞ ሲቀርብ ያለበት አግባብ የሆነው የወ/መ/ሕ/ሥነ-ሥርዓት ቁጥሩን ከሚስማማ በመጠቀም ነው ሲሆን፣ በተቀመጡ ሥነ-

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ.መ.መ. ቁ. 952/89

ሥርዓት ሠር መመሪያ መሠረት አለበት ፡፡ እንዲሁ ተጠቃሚዎች ሠራተኞችን እንዲሁ-
በድርጅቱ ተሳታፊዎች ነው በሚል የሚቀርብ ነገር እንደሚጠቀሙበት ማለት
ነው ፡፡ ከዚህ አንጻር ይህ ተከሳሽ በመሰረቱ አስተዳደሩ በቀጥታ ላይ
ያቀረበው ጥሩ ጉዳይ ከአገሪቱ አሰራርም ሆነ በተመለከተው በ1949 ዓ.ም የወ
ንጀለኛ መቅጫ ሕግ መሠረት ሲታይም የዚህ ማንኛውም አሰራር የሚያወጣ
ነገር በተመለከተ የመንግሥት ሥርዓት ሕግ ሠር የሚያስተዳድር ሰውም በዚህ
ጉዳይ ላይ የተመለከተ አይደለም ፡፡ በመሆኑም ተከሳሽ የለውም ማለት ነው ፡፡

በዚህ በቀረበው ነገር በተመለከተው ጉዳይ ረገድ እንጂ፣ ወን-
ጀል ሕግ በቁጥር ላይ የወ/መ/ሕ/ቁ. 281 ሲመለከት፣ ተከሳሽ በድርጅቱ ሠራተኞች
የአንድ አካል ሠራተኞች ይዞታ ሥር አስተዳደር ሆኖ በሚሠራበት ወቅት
በንግድ ተቋም የተቋቋመውን የአስተዳደር ማኅበራዊ የሥራ አንድ ክፍል
ሕዝብ በመሆኑ ወቅም በዚህ ለማንኛውም የተሰጠውን አመልካቾች ይዞታ በወ
ቀበሌ በማኅበራዊነት በሚቀርብ የንግድ ተግባር ያላቸውን እንደሚገልጹ፣ ተገር
ሆኖ፣ ከሌሎችም ጋር ሁኔታዎች እንዲያደርጉ በተጨማሪ
በሚል ነው ፡፡

እንግዲህ በዚህ የክሱ ዝርዝር ላይ፣ ተከሳሽ በተመለከተው መ/ቤት
በዓላማዎች በሚሠሩበት ወቅት በገዛ መንግሥቱን ሀብት ማዛባት በዓይነት
መንግሥት በንግድ ተግባር የተቋቋመውን የአንድ ክፍል ሕዝብ ወቅም
የንግድ ተቋም ከማንኛውም አመልካች ይዞታ መብቶችን፣ ተከሳሾችም ሁሉን
አመልካች ንብረት ይዞታውን መቀበሉን፣ በዚህም የንግድ ተቋም አገልግሎት
ማግኘት በዓላማ ላይ [illegible] የተገለጹትን ጉዳዮች በማስረጃ በመሆን
እንደሚያደርጉት ማሳደግ በማስረጃ መረጃ ተመልክቷል ፡፡ እንዲሁ
ተከሳሽ ጉዳዩን ያደረጉት እንደዚህ በተባለው የንግድ ተቋም አገልግሎት
ላይ በመሆኑም በሕጉ ንብረት አመልካች ላይ ተገልጿል ፡፡

ይህ እንዲሁ ሲሆን፣ በወ/መ/ሕ/ቁ. 281 ላይ የዚህ ማንኛውም ወንጀል
ተከሳሽ ከሚያስከትለው መስፈርት አንዱ፣ በንግድ ተግባር በተቋቋመ ሕብረተሰብ
ማኅበራዊ በሆነ የአንድ ክፍል ሕዝብ ወቅም የንግድ ተቋም ላይ የሚሆ
ነውም፣ ወቅም የንግድ ተቋምን ከማንኛውም ይገባል በንግድ ተቋም አገልግሎት

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

ገጽ 19

የ.ወ.መ. ቁ.952/89

ካሣ የሚጠየቅበት ወንጀል ነው። ከዚህ ካሣ እንዲተላለፍ ወይ ሌላ በማስረጃ ለመጠየቅ እንዲተላለፍ ሆኖ፣ በዚህ ዓይነት ተከሣሹ ሊጠየቅበት ተከሶ ተባብሯል። በመሆኑም እንደዚህ ከተከሰሰ ከሆነ እሱ ወይም ፍ/ብሔሩ በ1954 ዓ.ም በወጣው በወ/መ/ሕ/ቁ. 281 መሠረት የዚህ ማኅ ፋት ወንጀል ነው ለማለት የሚያስችል ሆኖ አግኝተነዋል።

የወ/መ/ሕ/ቁ. 281 ድንጋጌ የሚመለከተው ከዚህ በፊት የነበሩ ሁኔታ ከንብረትን መውረስ ለማንም የተቀመጠ አይደለም። ምናልባትም በዚህ ከንብረት ካሣ የዚህ ማኅበር ወንጀል ነው ተከሰሰ ከተጠቀሰው በተመለከተ በዚህ በ1954 ዓ.ም ድንጋጌ ካሣ በአዋጅ ተብሎ የተቀመጠው ... በሙሉ ለማንኛውም የዚህ የአንድ ክፍል የሚገባ እንደ ... ተወስኗል በመሆኑ ካሣ ከመጠየቁ ... ሕግ ... በወንጀሉና ... ሕግ ካሣ የመጠየቅ ... ሁኔታ ... ከተፈጸመ ... እንደ የሚያስከትል ... በዚህ ... አልነበረም ... በመሆኑም ... የቀረበው ተቃውሞ ... ተቀባይነት አለው ለማለት የሚያስችል ሆኖ አላገኘነውም።

3. የወንጀሉና መቀጮ ሕግ ቁ. 281 የጊዜ ገደብ ... እንደ ... ላይ ... ሕግ ... ከዚህ በፊት ወንጀሎች ... የተከሰሱበት ... በመሆኑ ... በወ/መ/ሕ/ቁ. 2 መሠረት በወ/መ/ሕ/ቁ. 281 ... ተከሣሹ ... የቀረበው ተቃውሞ ... ሕግ ... የጊዜ ገደብ ... ሕግ ... በዚህ ... ሕግ ... የሚያስከትል ... ካሣ የሚጠየቅበት ... በማስረጃ የሚረጋገጥ በመሆኑ ተቃውሞው ተቀባይነት ያለው አይደለም።

ተከሣሾቹ በመዝገቡ ከቀረበው በዚህ ተቃውሞ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ መ/ቁ/ ቁ.952/89

ላዩ መንጃኞቹ ተፈጸመብኝ የሚሉት ጀርቲ በሠዓቱ ለመጋዝን እንዳልደረሰ ያለት ስመሆኑ በህጉ ይታገድ የነበረ የተከሰሰ ሰነድ ነው የሚሉት እንደገና በሽፍ ዐቃቤ ሕግ እንኳ ላዩ የተከሰሱት አ.አ.አ.ጀን የሚመለከት ከሆነ መሆኑ ግልፅ ነው። የተከሳሽ ጠበቆች በአንድ ወገን አቀረቡ ቸው ያሉት አ.አ.አ.ጀ. የተባለው ጀርቲ ባለቤቱ በጽሑፍ መንግሥት ጠቅላይ የነበረ መሆኑን ነ፣ ይህም እንዳለ ለማስተባበል በጀርቲው ስለሆነ በህጉ የተባለው የተከሰሰ ሰነድ ነው በዚህ እንዳለው በሚገባም መሰጠት ነው ከማስረጃው ያሳያል።

በመሠረቱ የጀርቲ ውስጥ በተከሰሰ ሰነድ ላይ የተመሠረተ መሆኑ እና ማንም አይጠረጥርም የሚያሳይ ነው፤ ይህ የተከሰሰ ሰነድ የሚሉት ጀርቲ የሚመሠረተው በመንግሥት ንብረት ላይም ሲሆን በሰነዱ በአንድነቱ ግልፅ ነው ሪፖርቱ መሆኑንም አላሳየም እንደሆነም። እንዲህ ከሆነው ጉዳይ ተገቢ የሚሆነው የጀርመኑ ኩባንያ ግን ጀርቲው ላይም የተከሰተ በዚህ በመሠረት በሰነድ መሠረት የተባ ሉ ነው ብሎ እንደሆነም የሚባለው እንደሆነም። እንደዚሁም የወ/መ/ሕግ አንቀጽ 281 የተከሰተ በዚህ ምክንያት የጥፋት ሰነዱ እንደሆነም የሚባለውን ነገር ነው። እንደዚሁም የሚሉ ነገር ይህ ክስ ደግሞ የሌለ እንደሆነ እንደገና በወ/መ/ሕግ ሥ-ሥ/ አንቀጽ 130 በተደነገገው እንደሆነ በመጠቀም የሚ ቀበ መሆኑ ስለሚከራከሩ በአንድነቱ ማሳየት አልቻሉም ነው የሚሉ ናቸው። ____________ ዘር ____________

እንዲሁም ደግሞ አቤቱታቸው የሚገባቸው በአንድነት አድርጎ ከቀረበ የሚገባው መመዘኛ በወ/መ/ሕግ ሥነ-ሥርዓት ~~ሕግ~~ በአንቀጽ መሠረት ከሆነ የሚቀርብ መሆኑን ሲሆን፤ የተከሳሽ ጠበቆች ያቀረቡት መመዘኛም የሚገባው የሥነ-ሥር ዓት ሕግ ጋር እንደሚሆን ለማስከበር በአንድም እንደሆነ መስ ፈጸሚ መመዘኛ ከዚህ የሚቀርብ ሆኖ እንዳልደረሰም። ስለዚህም መቃወሚያ አይደርስባቸውም። ____________ ዘር

4. ተከሳሽ በወ/መ/ሕግ አንቀጽ 522(1)(ሀ)፣ 538(1)(ሀ)

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ቁ.952/89

[illegible]

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ቁ. 952/89

ነገሩን በአግባቡ ሊመረምሩ ተከሳሾች ለ8ኛ ዐቃቤ ሕግ የተናገሩበትን መንገድ መጠቀማቸውን የሚያሳዩ ምክንያቶች ሊቀርቡ ይገባል፡ መንገዱ የተፈጸመው ሕግ በተፈቀደው አግባብ ነው ሲል ከሳሽ መደገፍ እንደሚያስረዳ የሚያስፈልግ ነገር ይኸውም:: እንዲሁም ዘወትር ይህም ዘር ዘር ማስረጃ አቀርቦአለሁ የሚለው ክርክር ነው የሚያስፈልገው:: ስለዚህ ክሱ ሲቀርብ በተራ ቁጥር 4 ስለተገለጸው ጭብጥ የሀገም ተከሳሾች ሊመለሱ እንዲቀርቡ ተደርጓል::

6. የ2ኛ ተ.ሠ.J. መንግስት ማስረጃን በማስገደድ ወይም እንዲሁ ህገወጥ መንገድ ከወ/መ/ሕግ ቁጥር 32(1)(ሐ) እና 67 መሠረት ግልፅ እና ተከሳሾችንም በማሰቃየት አግባብ መሆኑን በማለት የቀረበውን ተከራክሯል ከዐቃቤ ሕግ ግን ሲቀርብ በወ/መ/ሕ/ቁ 67 መሠረት እንደ የመንገድ ድርጊት የፈጸመ ሰው ከወንጀል ተጠያቂ ነው ለሕግ የሚቀርበው ማስረጃ ከአስተያየት የሚቀርብ ይሆናል ብለዋል:: ተከሳሹ ግን መንግስት የፈጸመው በዚህ አግባብ ስለሆነ ክሱ ሊቀጥል ይገባል::

በወ/መ/ሕ/ቁ 67 እንደተመለከተው ከሚደርሰው በማስገደድ ወይም የሚገደድ ድርጊት ያለ ሰው ከወንጀል ተጠያቂ አይሆንም:: ከሕግ የሚወጣ ነው እንደሆነ ነው:: ተከሳሾች የሚያቀርቡት ግን በተወሰነ ሁኔታ ለማስረዳት ከሆነ በሚፈጸመው ሁኔታ ከማስረጃ ጋር ተያይዞ የሚቀርብ ነው:: በመሆኑም የዐቃቤ ሕግ ጥያቄ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 130 መሠረት የሚመለከተው ስለሆነ፡ ይህ ሕግ ጉዳይ በአግባቡ ሊታይ ይገባል ከሳሽ ሀሳቡን ተከራክሯል ክሱ በሚገባ በማስረጃ ለማስረዳት የሚቻለው ነው ብሎአል:: ስለዚህም ይህ ክርክር ሊታይ ይገባል::

7. ተከሳሾች ማስረጃ የሌለ ነ.ሠ.J. ሳይሆን ፀረ-ሕገ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ ቁ.952/89

ተቋቋሞች ሰነዶች ናቸው በማለት [illegible] ከተገለጸ መዝገብ [illegible] ከሃ ሰነ[illegible] ለሠሩን መመንጃ በሚመለከት በወ/መ/ ሕግ ቁጥር 441 መሠረት በመሠረት [illegible] በወ/መ/ ሕግ ሥ-ሥ/ቁጥር 119(1) እና 130(1) መሠረት በዚህ አንቀጽ ላይ እንደተጠቀሰው [illegible] ቀርቦ [illegible] በ[illegible] ይግባኝ ባዩን ተከሳሽ [illegible] እንደተመለከተው በሥነ-ሥርዓት ሕግ መሠረት በማስረጃ ለማ ከመዘገብ የሚያስችል ሆኖ አላገኘነውም።

በመሠረቱ ግን የሚመለከተው ይግባኝ ባዩ [illegible] የሥር መሰረት [illegible] ተደርጎበት [illegible] ይግባኝ ባዩ መሥራ [illegible] [illegible] በሥነ-ሥርዓት ሕግ [illegible] ይግባኝ ባዩ መሆኑ የሚገ[illegible] በዚህ ሕግ [illegible] [illegible] እንደሚያመለክት መሆኑ የሚያስ[illegible] [illegible] እንደተገለፀው [illegible] እንደ[illegible] የሚቀር [illegible] በይግባኝ [illegible] ክስ [illegible] እንደተገለፀው [illegible] የሥነ-ሥርዓት ሕግ በመሰረቱ ያስከትላል። ይግባኝ ባዩ [illegible] [illegible] [illegible] ክስ [illegible] ያቀረበ [illegible] [illegible] እንደመሆኑ [illegible] ነው። [illegible] [illegible] [illegible] በመመልከት [illegible] መሰረት የሚያቀርብ አልቻለም። በመሆኑም [illegible] ነው።

8. ይግባኝ ባዩ ክሱ [illegible] የቀረበው የ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ በአንቀጽ [illegible] ዘመን መንግሥት በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ የወጣው እና የደርግ [illegible] መንግሥት በተገለፀው [illegible] መንግሥትም በነጋሪት ጋዜጣ ታትመው የወጡትን አዋጆች ቁጥር 110/69፣ 115/69 እና 129/69 አንቀጽ ድረስ አሻሽለዋል። እንደዚህ አንቀጽ ድረስ [illegible] [illegible] [illegible] በ[illegible] የወጣው ሕግ [illegible] [illegible] ከተሻሻለ [illegible] [illegible] ሕግ [illegible] ይግባኝ ባዩ [illegible] [illegible] ሕግ [illegible] [illegible] የወንጀል [illegible] [illegible] ሕግ በደርግ ዘመን መንግሥትም [illegible] የሆነ [illegible]። ሕግ [illegible] [illegible] ከተሻሻለ [illegible] መሆኑን [illegible]።

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ ቁ 952/89

ይዞ ስለሆነ፣ ክሱ ተከሣሾቹ ውሳኔ መሰረት ከሟቹ ጋር አንድነት አብረው በር
ቆሟል ብለዋል:: —//—

በተከሣሾች መከራከሪያ የቀረበው ተከሣሾቹ ይዞታ ስላላቸው
የ1949 ዓ.ም. የኢትዮጵያ የፍትሐብሔር ሕግ ከመውጣቱ በፊት ዘመኑ ሲገባ
ባለቤት በመሆናቸው እንደሚገባቸው በይዞታቸው ሥር በማድረግ ያረጋገጡ ናቸው?
የሚል ነው ብለዋል:: እንደ መከራከሪያ ከተባለ በኋላ የመጣው ሕግ
ሲወጣም የመጣውን መብት ሊያስቀር እንደማይችል የሚገልጽ
ክርክር አቅርበዋል:: የሆነ ሆኖ የሟቹ ስለ ተከሣሾች የ1949
ዓ.ም. የኢትዮጵያ የፍትሐብሔር ሕግ ከወጣ በኋላ የመጣ
[illegible] ... በፊት ... ሕግ ሟቹ
... በተከሣሾች ... እንደ ተገለፀ ...
... በክርክሩ ... ነው ... ነው
... በተረጋገጠ እንደማይከራከሩ ... በመረጃ
የሚመዘገብ ... እየተናገሩ ነበር:: —//—

1. ተከሣሾች ... ባቀረቡት ሁሉ በመሠረት ... መሬ
... ... ሲቀርብ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ ቁጥር
112 የተመለከተውን አያሟላም:: በመሆኑም ... ...
... በሚል የሟቹ ... ... በተመለከተ የሟቹ ... ተከሣሾች
... ... ጋር እንደማይገናኝ ... ብለዋል::

... ... ተከሣሾች ... ... ሁሉ
... ... ተከሣሾች
... የኢ.ፌ.ዲ.ሪ. ... በሚል ... እንደ ... እንደ
... ... በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ
ቁጥር 32(1)(ሀ) መሠረት ... ... የፍትሐብሔር
ተከሣሾች ... በማለት ... ... መመልከት ተገቢ
ነው:: —//—

ተከሣሾች ያቀረቡት የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ ቁጥር 112 የሚለው
... ተከሣሾች ... ... መብት
... ... በመሠረቱ ...
የሚገባው ... ... በሚያሳይ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ቁ 952/89

ሕግ አነጋገር ጋር በጣም የተቀራረበ መሆኑን እንዲያስገነዝብ ነው።

ከዚህ በላይ እንደገለጽነው ልዩ ዐቃቤ ሕግ የመሠረተው ክስ ተከሳሾች በወ/መ/ሕግ ቁጥር 32(1)(ሀ) እና 281 የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ በቀረበው ክስ ቢሆንም በእነዚሁ ድንጋጌዎች መንግሥት መሪዎችን የሚያስጠይቅ ነገር ነው። በወ/መ/ሕግ ቁጥር 281(ሀ) ሥር የተቀመጠው እንደሚያሳየው በፖለቲካ ቡድን የተደራጁ ማለትም የኢ.ሕ.አ.ፓ. አባል የሆኑትን ከማጥፋት የተነሣ ሕዝብ በመግደል በማሰቃየት በማሰር እና በርካታ በማሰወር የፖለቲካ ቡድኑ የሆኑትን ለማጥፋት እንደተገለጸው በተለያየ ተግባራት ተካፍለዋል። በእነዚህ ድርጊቶች የተፈጸመው ወንጀል ከዘር ማጥፋት ጋር እንደሚቆጠር ተከሳሾች መከራከራቸውን ገልጸዋል። ይህ የክስ አቀራረብ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ከጠቀሰው ሕግ አነጋገር ጋር የተቀራረበ ነው። የክሱ አቀራረብ ከዚህ አኳኋን መለየቱ ወይም የተፈጸሙትን ድርጊቶች የሚያሳይ ነው። በመሆኑም ይህ መቃወሚያ ተቀባይነት የሌለው ሆኖ አግኝተናል። ——— ///

10. በመጨረሻም ተከሳሾች ድርጊቶቹን የፈጸሙት ከ1966 ዓ.ም. ጀምሮ በመሆኑ እና ከተከሰሱበት ጊዜ ጀምሮ ተከሳሾች ያልተመረመረ በመሆኑ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ክሱን የመመሥረት መብቱ በይርጋ ቀሪ ሆኗል ብለዋል። ልዩ ዐቃቤ ሕግ በበኩሉ ተከሳሾች የክሱን ምክንያት ተከሳሾች ወንጀሉን የፈጸሙት በዘር ማጥፋት ወንጀል መሆኑን ገልጾ ይህም በ1969 ዓ.ም. መሆኑን በተጨማሪ ገልጿል። በወ/መ/ሕግ አንቀጽ 111 (ሐ) መሠረት ግን በይርጋ ቀሪ አይሆንም ከሆነ ባለፈው ጊዜ የሚያስቀጣው አይደለም። በዚህም ምክንያት ተከሳሾች ያቀረቡት መቃወሚያ ተቀባይነት የለውም ብሏል። ———

ልዩ ዐቃቤ ሕግ ክሱን ያቀረበው ተከሳሾች ፈጽመዋል በተባሉት የዘር ማጥፋት ወንጀል መሆኑን ገልጿል። ይህ በሆነበትም ተከሳሾች መቃወሚያ እንዲቀበል እንደማይገባ ገልጿል። የዘር ማጥፋት ወንጀል በወ/መ/ሕግ ከሆነ ይርጋ ባለው የሚቀጡ ከሆነ እንደማይቀጡ አይሆንም። ይህን በማስመልከት የዘር ማጥፋት ወንጀል

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የወ/መ/ቁ 952/89

በ1969 ዓ.ም. እንደሆነ በጉዳዩ ማስረጃነት ከቀረቡት ሰነዶች ተረጋግጧል:: በወ/መ/ሕ/ሥ-ሥ/ ቁጥር 111(ሐ) ላይ ወንጀሉ የተፈጸመበት ጊዜ መገለጽ ያለበት መሆኑ ከመመስረቱ በስተቀር ደግሞ ጊዜ በቀን፣ በወር፣ በዓመት፣ ወዘተ... መገለጹ አለበት በማለት ለይቶ አላስቀመጠም:: ጊዜ በግልጽ ባለመገለጹ ብቻ ወንጀሉ በአብዛኛው ተከሳሾችን ለመከላከል በሚያስችል ሁኔታ አልተገለጸም ብሎ [illegible] ስለሆነ [illegible]:: በመሆኑም የጉዳዩ [illegible] ከመቃወሚያ ጋር [illegible] [illegible] [illegible] አላገኘነውም:: ——— ——

በተከሳሾች የቀረበው ሌላው መቃወሚያ በወ/መ/ሕ/ሥ-ሥ/ ቁጥር 130 መሠረት በመጀመሪያ ደረጃ ክርክር [illegible] [illegible] መሆን ያለበት ማስረጃ በቀረበ ጊዜ [illegible] የሚመለከት ብቻ ሲሆን፣ [illegible] ሌላው መቃወሚያ የሚያስፈልገው አይደለም:: ምክንያቱም ማስረጃ በመስማት ወቅት ከቀረበ የሚታይ ወይም በክርክር [illegible] ከተከሳሾች ጋር [illegible]:: በወ/መ/ሕ/ሥ-ሥ/ቁጥር 130 መሠረት በመጀመሪያ ደረጃ [illegible] ሁሉንም ክርክር በቂ በመሆኑ [illegible] ምክንያት መቃወሚያ [illegible]:: ———

ስለዚህም በአጠቃላይ ክሱ በግልጽ እንደቀረበና በዚህ ረገድ ተከሳሾች ያቀረቡት መቃወሚያ በወ/መ/ሕ/ሥ-ሥ/ቁጥር 132 መሠረት ውድቅ በማድረግ በመሆኑ ተከሳሾች እንዲከላከሉ ትእዛዝ ሰጥተናል:: ———

ለቀ.ን. ከሰኔ ... በኋላ ተከሳሾች የእምነት ክህደት ቃላቸውን ለመስጠት ... ክሱ ተነቦ [illegible] የዐቃቤ ሕግ ምስክሮች [illegible] እንዲቀርቡ ትእዛዝ ተሰጥቷል:: ———

መዝገቡ ... እንዲቀርብ ይዘዝ ... በማለት ወሰነ::

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የመ/ዐ/ቁ.952/89

[illegible] ::

ትዕዛዝ::

[illegible] ::

ቀጠሮ ለሰኔ 8 ቀን 90 ዓ.ም.

[illegible]

SPO

EVIDENCE

የወ/መ/ቁ. 952/89

ሰኔ ፰ ቀን 1990 ዓ.ም

ዳኞች፡ ጠገሰ ወልዱ

ኑሩ ሰይድ

ፀጋ ሃዋዝ

_ ከሣሽ፡- ል ዩ ዐቃቤ ሕግ ጽሬፍ ቢሮ

_ ተከሣሽ፡- ደ/ር ገረመው ደበሌ መካከል ያለውን ጉዳይ ነው

_ ደ/ር ገረመው ደበሌ

ጠበቃ ጽሬፍ ገብረእግዚአብሔር ቀርቢአለሁ

_ ይህ መዝገብ ዛሬ የተቀጠረው የል ዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረጃዎች እንዲቀርቡ ታዞ ነው ል ዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረጃዎቻቸው ቀርበዋል፡፡

_ የተከበረው ፍ/ቤት የጠራናቸው አራት ምስክሮች ነበሩ በነሱ ከጠራናቸው ውስጥ - ሁለቱ በችሎት ቀርበዋል ሁለቱ አልመጡም [illegible]

_ ስለ ሰባቸው እና ማስረጃችሁ መግለጫ እና [illegible] ቢሉችሁ አስይዙ

_ የመጀመሪያው ምስክር አቶ በቀለ ደምሴ ናቸው አቶ በቀለ ደምሴ ከዚሁ በደ/ር ገረመው ደበሌ ላይ በቀረበው ክስ በ2ኛው ድርጊት ላይ ተገርፈዋል ተብለው ክስ የቀረበባቸው ናቸው አቶ በቀለ ደምሴ የሚሰጡት ምስክርነት በ1969 ዓ.ም ተከሣሹ ደ/ር ገረመው ደበሌ በሥራ አስኪያጅነት ከሚሰሩበት ከአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ውስጥ በተከሣሹ በደ/ር ገረመው ደበሌ ትዕዛዝ ተይዘው በደርግ ምርመራ ከዚያም በኋላ በፖሊስ ጣቢያዎች የታሰሩና በደርግ ምርመራ ውስጥ ግርፋት የደረሰባቸው ናቸው የሚያስረዱትም በተከሣሹ ትዕዛዝ መያዛቸውን ተይዘውም ታስረው የ ተገረፉና ጉዳት የደረሰባቸው መሆኑን እንዲሁም በዚሁ ክስ በተራ ቁጥር 1 የተገለፀው ሟች መኩንን ወልደየስ በ1969 ዓመተ ምህረት ተከሣሹ ደ/ር ገረመው ደበሌ ከሚሰሩበት ቄራዎች ድርጅት ተይዘው ታስሮ የተገደለ መሆኑን የሚያስረዱ መሆናቸውን ነው ከዚህም ጋር ስለሁሉም አያያዝ አስተካሰርና ጠቅላላ የሚያውቁትን እንዲያስረዱ ነው የተጠሩት፡፡

..../

1\. _ አቶ በቀለ ደምሴ እርስዎ ነዎት የአያትዎ ስም ማነው?

አርጋው

_ ዕድሜዎ?

53

_ አድራሻዎ?

ከፍተኛ 20 ቀበሌ 42 የቤት ቁጥር 692

_ ሥራዎ?

ቁራጮች ድርጅት የፈረቃ ኃላፊ የምርት ውጤቶች

_ 1ኛ ምስክር በቻሉት ፊት ቀርበው ቃለመሐላ ፈፅመው

_ አቶ በቀለ ዛሬ እዚህ ለምን እንደመጡ አውቀዋል?

አዎ

_ ለምንድነው?

ለምስክርነት

_ በምን ጉዳይ ላይ ነው የሚመሰክሩት?

በዶ/ር ገረመው ደበሌና በኛ መካከል [illegible] ጉዳይ ለማስረዳት በአ ተጠራሁ በዚህ

ምክንያት መጣሁ

_ ምንድነው ያደረጉት ዶ/ር ገረመው ደበሌ?

እኛን አሳሰሩን በ69 ዓመተ ምህረት መጨረሻ አካባቢ መኮንን ወልደ የሱስ እሚባለው

የሥራ ባልደረባችን ነበረ ደግሞ የሙያ ማህበር ሰራተኛ ፀሀፊ ነበር እሱ በሥራ ላይ

እንዳለ ባልታወቀ ሦስት ሰዎች ከሹፌሩ ጋር በግልፅ ጅፕ መየ ተው ከዚያም በኋላ መጡ

ዶክተር በር ገቡና

_ ምን ተደረገ ባጭሩ ይንገሩን?

ከዛ በኋላ እሱን ይዘው ሄዱ

ዶክተር ገረመው ደበሌን ያውቋቸዋል?

አውቃቸዋለሁ

_ አሁን በፍል ውስጥ አሉ?

ገዘው አረዘም በለአለ መልካቸው ጠቆ

..../

<u>የሲ.ዳ ዐቃቤ ሕግ ጥያቄ የ1ኛው ምስክር ቃል</u>

_ አቶ በቀለ አንዱ ደበቱ ገረመው ደበሌ ያሏቸው ሰው ምን ነበሩ በዚያን ጊዜ

የት የሚሰሩ ሰው ነበሩ?

በራ አስኪያጅ ነበሩ

_ የት መሥሪያ ቤት?

ቁራ ድርጅት

_ የት አሚገኘው ቁራ ድርጅት?

በአዲስ አበባ ቁራ ድርጅት ውስጥ

_ ምን ነበሩ አሉኝ?

ሥራ አስኪያጅ ነበሩ

_ ቀደም መኩንን ወልደየስ የሚል ስም ተርጅሙ ቢቱ በጠየቃት ጊዜ ገልጸው ነበር

ምን ነበር ይህ ማኩንን ወልደየስ የሚባል ሰው?

በዚያን ጊዜ እኛ በሥራ ላይ መርጠነው ሠራተኛ ማህበር ፀሐፊ ነበር

_ የት መሥሪያ ቤት ቀርቢቻሁ?

ቁራ ድርጅት በድርጅቱ ውስጥ

_ በቁራ ፌራዎች ድርጅት ውስጥ የሰራተኛ ማህበር ፀሐፊ ነበር ያሉን?

አዎ ፀሐፊ ነበር

_ እርስዎስ ምን ነበሩ ቁራዎች ድርጅት ውስጥ?

እኔ አባል ነበርኩ

_ የምን?

የማህበሩ አባል ነበርኩ

_ በስንት ዓመተ ምህረት ነው ይሄን አሚሉኝ?

በ69 ዓመተ ምህረት

_ በዚያው በ69 ዓመተ ምህረት በዚሁ እርስዎም በአባልነትዎ መኩንንም በፀሐፊነቱ

ቁራዎች ድርጅት ውስጥ ቀያችሁ አዛው?

አዎ አዛው ነበርን

_ ቀደም ስለመታሰር እንገስ ተወሰኝ ነበር መቼ ነው ተያዘን አሚሉት?

ግንቦት ወር ነው

_ ማነው መጀመሪያ ከእርስዎና ከመኩንን ወልደየስ የተያዘው?

.../

መኩንን ነው

_ እንዴት ነው ሰለአያያዙ የሚያውቁትን ነገር ይንገሩን እስቲ?

መኩንን በሥራ ላይ እንዳለ መጥቶ ተይዞ ሄደ ከዛ መጥቶ ዶክተር ገረመው ደበሌ ቢሮ ተጠራ

_ እነማን ናቸው የመጡት በመጀመሪያ?

ያልታወቀ ሰዎች በግልፅ ጂፕ ነበር

_ በምን አይነት ጂፕ አሉፕ?

ገልፅ ጂፕ ነው መሣሪያ የጫነ የወታደር

_ ሰዎቹ ምንድናቸው?

ጦርሰራዊቶች ናቸው የጦርሰራዊት መለዮ አድርገዋል

_ እነዚህ ሰዎች እንደመጡ በመጀመሪያ ወደ የት ነው የሄዱት?

በቀጥታ እንደመጡ ዶክተር ቢሮ ገቡ

_ ዶክተር ማን ቢሮ?

ዶክተር ገረመው ደበሌ

_ ከዛ በኋለስ?

ከዛም በኋላ ልጁ ከሥራ ላይ ተጠራ

_ የት ተፈለጋለህ ተብሎ ተጠራ?

ዶክተር ቢሮ ተፈለጋለህ ተብሎ ተጠራ ዶክተር ገረመው ደበሌ ቢሮ ተጠራና ከዛም በኋላ ከዛ ሲወጡ ሰዎች ይዘውት ሄዱ ወደ ስራም አል ተመለሰም

_ ልጁ ሥራ ላይ ነበር ከሥራ ላይ እንደ ተጠራ ወዴት ነው የሄደው?

ወደ ዶክተር ገረመው ቢሮ ሄደ

_ ከዛ በኋላ ወዴት ተወሰደ?

ሰዎቹ ከዛ ወጡ በመኪና ይዘውት ሄዱ

_ ወዴት እንደ ሄደ አውቃችሁ ነበር?

አላወኩም ወደ ውጭ ነው ከበር ውጭ ይዘው ሲወጡ ብቻ ነው

_ ከዚያ በኋላ መኩንን ተያዘ እናንተ ስለመኩንን ያቀረባችሁት ነገር ነበር?

አዎ

_ ምን ብላችሁ አ ቀረባችሁ?

ዶክተር ገረመው ሰብሰባ አደረጉ በሰብሰባ ጊዜ ለምንድነው መኩንን የተያዘበት ምክንያት ምንድነው የኛ ማህበር መሪ ነበረ ለምን ተያዘ አልን

...

_ ለማን ነው ይህን ጥያቄ ያቀረባችሁ?

ለዶክተር ገረመው ዩበሌ ስና ቀርበ በሰብሰባ ላይ እናንተ አርፋችሁ ስራችሁን አትሰሩም ወይ ገን ዶክተር ያለን አርፋችሁ ስራችሁን አትሰሩም ወይ ስራ አንስ ራም ካላችሁ አያንዳንዳችሁ ቤት እንገኩት ይመጣል እሱ የተያዘበት አካል አታው ቁም የተያዘበትን ምክንያት አታውቁም አርፋችሁ ብትሰሩ ይሻላችኋል አሉን በዚያ ፍራቻ ዝም አልን ከዛም ተንሾ እንደቀየን ሿምበል ዳዊት አሚገሉ ነበረ በዚያን ጊዜ ማዘጋኝ ቤት ፀኛ ሰብሳቢ ነበረ አያንዳንዳችሁ መመሪያ ጥባችሁ እምትናገሩት ሁሉ እምታደርጉት ሁሉ ቅስቀሳ ደርሰንባችኋል ይህንን ቅስቀሳ ስለ መኩንን ምን አገ ባችሁ አርፋችሁ አትሰሩም በሚልኤኛን ሲናገረን የደርገን አላማ ባታውቁ ከዓላማ ውጭ የተናገረውን የሰራውን ደርግ ቢለው ዓሊማ ገሽባ አስደገፍ አሟሰራውን አርምኝ ይወስ ዳል በባለን ፈራን ተውን በዚያው [illegible] ባመላ ገንቦት 5 ቀን ቢሮአችው ተጠርቶ አራባቸው አሰጠር ተውኝ ቢሮ ገባሁ ያልታወቀ ሰዎች መጡ በኋን መሣሪያ ጭነው ይዤ ነውአንዱ ፀረአብዮተኛ ቅስቀሳ የሚያደርገ ሰብሳቢውን የሚያደናቅፍ ይህ ነው ብለው ሰጡኝ በዚያው እኝን ይዘኋል አደረጉ እሰሩኝ ወሰዱኝ ደርግ ጽ/ቤት ተገረፍኩ ቃሌን ሰጠሁ::

_ እዚህ ሰብሰባ ላይ ዳዊት ያሉት ሰው የናንተ መስሪያ ቤት ሰው ነው?

አይደለም

_ ከየት ነው የመጣው?

ከማዘጋኝ ነው የሚመጡት በዚያን ጊዜ ከማዘጋኝ አየመጡ ይሰበስቡን ነበር ወይይትም ያካፍሉን ነበር

_ እዛው እናንተ ሰብሰባ ላይ ከዶክተር ገረመውምጋር ይዤ ያሉት ዳዊት አሚገለው ሰው ነበር ማለት ነው?

አዎ ነበረ

_ እኔ ተያዙ የሚሉትን እስኪ በደንብ ያብራሩና ይንገሩን የት ነበሩ?

በማን ተጠሩ እንዴት ነው የሆነው?

እኔ በቀጥታ ደርግ ጽ/ቤት ተወሰዱኩ

_ በመጀሪያ ሲያዙ የት ነበሩ?

ሥራ ላይ ነበርኩ

_ የት?

ቁራ ደርጅት ውስጥ

_ ከዚያ በኋላ ምን ተባሉ በሥራ ላይ አያሉ?

በሥራ ላይ እንዳለሁ ትፈለጋለህ ቢሮ አሉኝ

_ ማን ቢሮ ትፈለጋለህ ተባሉ?

ደብተር ገረመው ቢሮ ትፈለጋለህ ተባልኩ ሄጄኩ በሄድ የዘበ ኋላፊው ይዞኝ ሄደ ይዞኝ እንደሄደ ደብተር ገረመው ቁጭ ብለው ነበር በደንብ አሉና ይኸ ነው አንዱ

_ ለምነው ይኸ ነው ብለው የሚያሳዩ?

ለሚመጡት እንግዶች ይዘውኝ ለጎብኚ ይህ ነው ይኸው ሰብሰባም የሚያካሄደው አንዳንዱ የሚያጠፋው ቀኝ መንገደኛ እንዲያውም ይህንን እኛ እንፋረደዋለን ቢሉ በል አጅህን ወደ ኋላ መልስ አሉኝ ታሰርኩ ወዲያውኑ ሦስት ቀን ሙሉ ባቱና ከእኝ ሳይወጣ ተገረፍኩኝ ተጠየኩኝ ምንም የት ውስጥ ነህ አንተ ኢ.ሕ.ፓ. ነህ ወይንስ መ.ኢ.ሶ.ን ነህ አይምህን አስተባበል አሉኝ እኔ ምንም ውስጥ የለሁም መኩንን ለምን ጠየቁ ቢሉኝ እኔ መኩንን የጠየኩትሮእኛ ጥሩ መሪያችን ነበር ጥሩ ቁስራ ነበር ጥሩ ሰው ነበር የት ጠፋ ለምን ታሰረ ብዬ ጠይቃአለሁ አርገት ዝምድና አለህ ወይ ከእሱ ጋር ተ ባሉኝ እኔ ዝምድናም የለኝም ምንም የለኝም አርገት ጥሩ ዉራተኛ ስለ ሥራ ጉዳይ ያስተምረን ነበረ ሥራ በሩር መሆኑን በጣም ይናገር ነበረ ሥራ አስቀድሙ አያለ ስለሚናገር ለዚህ ጉበዝ ሰው ነው ብዬ በተለይ ደግሞ ወደ ቡልጋሪያም ትኪክ ነበር ደርጅቱ ለከተቶምሮ ስለመጣ ስለሥራ ጉዳይ በጣም በጣም ያስተምረን ነበር ባለሙያ የጋራዥ ሰራተኛም ነበር በዚህ ምክንያት ስለጠየኩ ነው የታሰርኩት::

_ ከዛ እነዚያ የያዙት ሰዎች እኝን አሰሩን ነው ያሉት በመጀመሪያ ከደብተር ገረመው ቢሮ ሲይዝዎት አጅዎን አሰሮ በቀጥታ የት አሰር ቤት ወሰዱዎት?

ደርግ ፅህፈት ቤት ነው

_ ደርግ ፅህፈት ቤት ነው ይህ ድብደባ ደረሰብኝ የሚሉት?

አዎ

_ እንዴት ነበር ድብደባው?

ደርግ ፅህፈት ቤት አገቡኝ ምርመራ ክፍል አገቡኝ እንደታሰርኩ አንተ ቀኝ መን ገደኛ ሰብሰባውን ሁሉ የምታደናቅፍ ይኸ አንዱ አይደለም እንዴ በል ምርመራ አ ገባው ቶርቸ አገባው አሉኝ አሰሩኝ በቶርቸ ገረፉኝ::

_ ምንያትን ነው የሚገርፍዎት?

ውስጥ አገሬን ጀሮ ገንዴን አሁን በዚህ በገራ በኩል በጣም ይመገል ነበር ስለዚህ

ያን መርማሪውንም አላውቀውም ጥዋት ወበደኝ ደገመ ከበዓት በኋላ መለበኝ እንደገና በሰ አወጣ ቅንሉ ላይ መለበለት በዚያን ጊዜ ያወጣል አላማውን የት ቦታ እንዳለ በሉ ቢል እዚህ ምንም እኔ ያሉለሀበትን አላውቅም ብቾገሉ ገደሉኝ አሰሩ በዚያም ከሦስት ቀን በኋላ ተፈታሁ እኔ ተፈታ ካቴናው እዛው ቆጥ አሰሩ ምንም ጥያቄ ሳይደረግ ምንም ቃሌን ሳይቀበል ስድስት ወር እዛ አስቀመጡኝ ከስድስት ወር በኋላ ወደ እንደኛ ፖሊስ ጣቢያ ምንም ያለመዝገብ ብቻ እንደአፈና እንደኛ ፖሊስ ጣቢያ ኳሊሚዳ ወሰዱኝ ምንም ያለ ጥያቄ አመት ከአራት ወር ተጠየኩ ከየት ነው የተያዝከው ማነው የያዘህ አካል ታውቀዋለህ ጠላትህን ታውቃለህ አላውቅም ሥራ አስኪያጁ ብቻ ያዙት ይኼንን ብለው ሲሰጡኝ ብቻ ነው ይህን የማውቀው እንጂ ሌላ እኔ ምንም የማውቀው ነገር የለም ብዬ በዚህ ምክንያት ከዚያም በኋላ ተለቀቅኩ በአመት ከአራት ወር በቀጥታ ደብዳቤ ተፅፎልኝ ወደ ምድብ ሥራው እንዲገባ የሚል ደብዳቤ ተፅፈልኝ እኔ ስገባ እሳቸው ወደ ገበርና ተለወጡ ሌላ ሥራ አስኪያጅ ነበረ ከዚያም በኋላ እኔ ወደ ሥራዬ ገባሁ፡፡

- እሳቸው የሚሉት ማን ነው?

ዶክተር ገረመው ደበሌን ወደ ገበርና ተለውጠው ሄዱ

- በመጀመሪያ የተያዙ ቀን ዶክተር ገረመው የቀኝ መንገደኛ ይኼ ነው ሰበሰባ የሚረብሸው ባሉ ጊዜ የፍርድ ቤት ትዕዛዝ አለ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ብለው ያሳዩዎትና እንዲያዙ ፍርድ ቤት የፈቀደበትን ወረቀት ዶክተር ገረመው ሆኑ ዶክተር ገረመው የሰጡአቸው ሰዎች ያሳዩዎት ነገር ነበር የፍርድ ቤት ትዕዛዝ አለ ብለው?

ምንም ያሳዩኝ ነገር የለም

- አንዱ ዓመት ከአራት ወር በታሰሩበት ረዥ እርስዎ በተያዙበት በተከሰሱበት ጉዳይ ፍርድ ቤት ቀርበው ፍርድ ቤቱ የወሰነበዎት ቅጣት ነበር?

ምንም የተባልኩት ነገር የለም በቀጥታ ከዚያ የተፃፈልኝ ደብዳቤ ብቻ በፀረ አብዮተኛ ጥርጣሬ ተይዘው እስር ቤት ይሆን ያሁሉ ቆይቶ መውጣቱ ደርጁቱ አውቆ ወደ ምድብ ሥራ ይመለሱ እሚል በቀጥታ ለመሥሪያ ቤቱ ደርሶአል እሱን ይዤ ወጣሁ፡፡

- ይህ መኩንን ወልደየሱስ ያሉት ሰው ቀደም ከዚያ ከተወሰደ ቀን በኋላ በሂወት አዩት?

አላየሁትም

- እዛ እስር ቤትስ? አገኙት ነበር?

ምንም ያየሁት ነገር የለም አላገኘሁትም

- ቀደም መርማሪዎች የሚሏቸው ሰዎች ስለመኩንን እርስዎን ከመኩንን ጋር የሚያያይዙትን

.../

ነገር የገለፁልዎት ነገር ነበር?

አንተ የመጡንን ጥያቄ ሁሌ ጊዜ ስብሰባ ላይ የምታነሣው ከሱ ዝምድና አለሀ ወይ የሚለውን ብቻ ነው እንጂ ሌላ ነገር ምንም ያደረጉኝ ነገር የለም

_ ከዚያ በኋላስ መኩንን በሂወት አዩት?

አላየሁትም

_ በዚህ በገርፋቹ ደረሰብኝ የሚሉት አሁን የአካል ጉዳት የሚሰማዎት ነገር አለ?

የሚሰማኝ ገራ ጆሮዬ ብቻ

_ በወቅቱ የደረሰብዎት ጉዳይ ምን ያህል ነበር?

ጉዳቱ አስር ቤት በጣም 700 እስረኛ ሁነን በአንዱ ላይ ተደራርበን እንተኛ ነበር ሌት ቀን በአንዱ ጉን ነው የምንተኛው የነበረው ይህ ብቻ ነው ሌላ የደረሰብኝ የለም::

_ ይህ መኩንን የሚባለው የሠራተኛ ማህበር ፀሀፊ ያሉኝ ከመያዙ በፊት እዚ ቆራዎች ደርጅት ከነበሩ የሥራ አመራር ወይም ኃላፊዎች ጋር የነበረው ግንኙነት እንዴት ነበር?

እሱ በዚያን ጊዜ በጣም ይናገር ነበር

_ ምንድነው የሚናገረው?

አንዳንዱ ሥራ አስኪያጆች ጋር አንዳንዱ ውይይት ላይ ለማሳመን ይሞክራል ስለ አብዮት ሂደቶች ምን ምንድን ና ቸው ይሽን ብሎ በሚናገር ጊዜ በተለይ ሽመልስ አበራ እሚባል ነበረ ኮሱ ጋራ ሦስት አራት ቢሮዎች ነበሩ ከነሱ ጋራ በለአብዮት ጉዳይ ሲከራከሩ እንደዚህ እኮ አይደለም ሰው በአፈና አይያዝም አንዳንዱ ሰው ታፍኖ አይሞትም ህግ አለው እኮ ማንኛውም አካል አለው ሲያዝም ሲገረፍም ሲታሰርም እያለ በጣም አይገባቡም ይናገር ነበር::

_ የሌዩ ዐቃቤ ሕግ ዋና ጥያቄ እዚህ አበቃቷል

_ <u>የተከሣሽ ጠበቃ መስቀለኛ ጥያቄ የ1ኛው ምስክር መልስ</u>

_ ቢሮዎች ነበሩ ቆራ አብረዋችሁ? እነማን እነማን ነበሩ ስማቸውን ያስታውሷቸዋል? የሎም ግማሹ ለቀ ሂዷል እንዱ ሽመልስ አበራ ነው ሌላ እን መስፍን ወልዴ ነበሩ የዚያን ጊዜ አራማጅ የነበሩት ተተዋል

_ አስኪ በደንብ ስማቸውን ይጥቀሱ?

ሽመልስ አበራ አንዱ ቢትዬ ነበሩ ሞቱ ስማቸውን ስለቀዬ አረሣሁት

_ እነዚህ ሦስቱ ብቻ ነበሩ?

ሦስት ነበሩ

.../

— የነዚህ ካድሬዎች ሥራ ምን ነበረ?

ግማሾቹ ጋራዥ ክፍል ነው ግማሹ በቃ እየዞሩ በየክፍሉ እሚሰሩ ናቸው

— ማለት እናንተን እሚከታተሉ ነበር ወይንስ አይከታተሉም ነበር

እነሱ ውይይት እየመሩ በውይይት ያስተምሩናል በውይይት ተደራጁ በለአገር ሁኔታ እያሉ አንዳንዱ ነገሮች ያስተምሩናል::

— ጥፋተኛ ናችሁ ብለው የሚያስቧቸው ሰዎች ለበላያቸው አይነግሩም ለአብዮቱ እንቅፋት ይሆናሉ ብለው እሚያስቧቸው ሰዎች በዚያን ጊዜ በነበረው አሠራር ማለት ነውለአብዮቱ እንቅፋት ይሆናሉ ወይም ቀኝ መንገደች እርስዎ እንደተባሉት ቀኝ መንገደኞች ናቸው የሚሏቸውን ለበላይ ይጠቁማሉ ብለው ያስባሉ ወይንስ አይጠቁሙም?

እንጃ ይጠቁሙ አይጠቁሙ አላውቅም

— ለመሆኑ እርስዎን ማነው የጠቆምዎት?

እኔ.በቀጥታ የጠቆመኝን አላውቅም በቀጥታ ብቻ ዶክተር ገረመው ደበሌ ቢሮ ገብቼ እሳቸው አስጠርተውኝ በቀጥታ አስረከቡኝ እንጂ አላውቀውም::

— ለምንድነው ዶክተር ገረመው ደበሌ ቢሮ የተመሩት ምክንያቱ ይዘዎት የሄዱት ሰዎች ለሳቸው ቢሮ በለነበሩ አይደለም?

አዎ

— በሌላ ምክንያት አይደለም ዶክተር ገረመው ቢሮ የተጠሩ?

እንግዲህ ምን ለሳቸው እንደተነገረና በምን ጥቆማ በየት በኩል እንደደረሰ አላውቅም::

— ዶክተር ገረመው እርስዎን ያስጠሩዎት ወታደሮቹ እቢሮአቸው ከገቡ በኋላ ነው?

አዎ

— እና እርስዎ ዶክተር ገረመው ቢሮ ተጠርተው ሄዱ ወታደሮቹ ይዘዎት ሄዱ አይደለም እንዴ?

ይዘውኝ ሄዱ

— ወታደሮቹ?

አዎ

— ከዚያ በኋላ ዶክተር ገረመው ተከታትለው እርስዎ ወደ ታሰሩበት ቦታ መጥተው ነበር?

ምንም አልመጡም እስከፊታ መጨረሻ ድረስ ምንም የደረሰብኝ ያደረሱብኝ ነገር የለም

— አይተዋቸውም አያውቁም?

ፍጹም አይቻቸው አላውቅም

..../

– ለመሆኑ ከቋራ ያች ድርጅት ወደ ማዘጋጃ ቤት ተዛውረው ነበር በሥራ ምክንያት?

አልተዛወርኩም

– ከዚያን ጊዜ ጀምሮ እስካሁን ድረስ?

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ እስካሁን ድረስ እዚሁ ቋራ ውስጥ ነው እምሰራው አዲስ አበባ ቋራ ውስጥ

– ከእስር የተፈቱበትን ደብዳቤ ይዘውታል?

የለኝም

– አል ተሰጠዎትም ግን ደብዳቤ?

የተሰጠኝን ደብዳቤ ለድርጅቱ አስረክቤአለሁ ወደ ሥራ እንድመለስ

– እና ድርጅቱ ዘንድ ነው እሚገኘው?

ምናልባት የግል ማህደሬ ላይ ሊገኝ ይችላል

– የተከሣሹ ጠበቃ መስቀለኛ ጥያቄ አበቃቷል

<u>የልዩ ዐቃቤ ሕግ ድጋሚ ጥያቄ የ1ኛው ምስክር መልስ</u>

– እነዚህ ደብተር ገረመው ቢሮ ያገኙአቸው ሰዎች እርስዎን ያውቁዎት ነበር እንዴ ቀድሞ?

አላውቃቸውም

– እዚህ ቢሮ ሲገቡ የሚያውቁትን ሰው ማንን ነው ያገኙት?

ምንም አላውቃቸውም ማንንም

– እነዚያ የያዙዎትን ሰዎች አያውቋቸውም?

አላውቃቸውም

– ሲገቡ በመጀመሪያ ያነጋገሩትስ ሰው ማነው? እነዚያ ሰዎች ናቸው ወይንስ ደብተር ገረመው ናቸው? እርስዎ ወደ ቢሮ እንደገቡ ያነጋገሩዎት ማን ናቸው?

<u>እነሱ ተሰልፈው</u> እንደቆሙ ደብተር ገረመው ቁጭ ካሉበት ተነስተው ይኸው ይህ ነው እንዴ ቀኝ መንገደኛ ይህ ነው ሰብሳቢው አያደና ቀረ እንደዚህ የሚያደርገው ይህ ነው ብለው ሲሉ ብቻ እጄን ወደኋላ መልስ አሉኝ አሰሩኝ

– የልዩ ዐቃቤ ሕግ ድጋሚ ጥያቄ አበቃቷል

– የፍርድ ቤቱ ማጣሪያ ጥያቄ በሌለ ምስክሩ በዚሁ ተመልሷል።

2. – 2ኛውን ምስክር አቶ ማተያስ ተከሉ ናቸው በዚሁ ደብተር ገረመው ደበሉ በተከሰሱበት ክስ በሦስተኛው ክስ በተራ ቁጥር 2 የተገለፁት ናቸው አቶ ማተያት ከሱ በ1969 ዓ.ም ምህረት ደብተር ገረመው ደበሉ በሥራ አስኪያጅነት ከሚመሩት ከአዲስ አበባ ቋራዎች ድርጅት ውስጥ በሠራተኛነት የሚሠሩ ሲሆን በዚሁ ጊዜ በደብተር ገረመው ደበሉ

.../

ትዕዛዝ ከሚሰሩበት ከቄራዎች ድርጅት ውስጥ ተይዘው በደርግ ምርመራና በተለያዩ ፖሊስ ጣቢያዎች አንድ ዓመት ከሦስት ወር ያህል ታስረው የተፈቱ መሆናቸውን ለማስረዳት ነው የተጠሩት ስለአያያዛቸው እና በዚሁ ክስ ላይ በአንደኛው ድርጊት የተጠቀሰው ሟች መኰንን ወልደየስ ከዚሁ ከቄራዎች ድርጅት የተያዘና አሁን በሕወት የሌለ ለመሆኑ እንዲያስረዱ ነው የተጠሩት::

2ኛ የዐቃቤ ሕግ ምስክር ናቸው

_ ስምዎን ማን ልበል?

አቶ ማቴዎስ ዙበሌ ቦያማ

_ ዕድሜዎ?

48

_ አድራሻዎ?

ወረዳ 20 ቀበሌ 43 የቤት ቁጥር 198

_ ሥራዎ?

የጡና ረዳት

_ 2ኛው ምስክር በችሎቱ ፊት ቀርበው ያለ መሐላ ፈፀሙ

_ አቶ ማቴዎስ ዛሬ ለምን እንደመጡ አውቀዋል?

አዎ

_ ለምንድነው?

የምስክርነት ቃል ለመስጠት ነው

_ በምን ጉዳይ ላይ ነው?

በአቶ መኰንን ወልደየስ እና በደክተር ገረመው ደበሌ መካከል ባለው ክርክር ጉዳይ

_ ምንድነው በመካከላቸው የነበረው?

አቶ መኰንን የአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት የመሠረታዊ ሠራተኛ መህበር ፀሐፊ ነበሩ እና በዚህን ጊዜ አሠሪና ሠራተኛን በሚያገናኙ ጉዳዮች ከደክተሩ ጋር እንደማይግባቡ እናውቃለን አዛው አያለን ይህ በእንዲህ እንዳለ የሠራተኛ ማህበሩን ሊቀመንበሩ ከደክተሩ ጋር የሚግባቡ ነበሩ አሁን በመጠከሉ ለሥልጠና አንድ ሰው 12ኛ ክፍል የጨረሰ ወደ ቡልጋሪያ ይሄድ-የሚል መልዕክት ከላይ በለመጣ ለሠራተኛ ብቦት የሚታገል ልጅ በመሆኑ ወደ ቡልጋሪያ እንዲሄድ መረጥነው ቲሉክ ሲመጣ ስልጠናውን ጨርሶ ሲመጣ ሊቀመንበር አደርገን መረጥነው::

_ ምን ተደረገ መኰንን የሚባለው?

?.../

ተያዘ

– ማ ነው የያዘው?

ሁለት መለዮ ለባሾች መጥተው ነው የያዙት

– ሲሲዘ ሲሲው ጉዳይ ምንድነው?

ሲሲው ጉዳይ ሰለራሴ ጉዳይ ነው

– ምንድነው እሱ?

እኔም እንደዚሁ ከስራዬ ላይ ተጠርቼ ወደ ዶክተር ገረመው ደበሌ ቢሮ ሁለት ካድ-
ሬዎች ተቀምጠው ነበር እነሱ ይዘውኝ በሰንበለት አስረውኝ ወደ ደርግ ጽ/ቤት
ወስደውኝ ታሰርኩኝ

– በዚህ ጉዳይ ነው ለመመስከር የመጡት?

አዎ

– ዶክተር ገረመው ደበሌን ያውቋቸዋል?

አዎ

– እዚህ አዳራሽ ውስጥ አሉ?

ለለያቸው አለቻኩም

– ዶክተር ገረመው ዘመድዎ ናቸው?

አይደሉም

– ፀብ ጾለዎት?

የለንም

– ልዩ ዐቃቤ ሕግ ዋና ጥያቄ ይቀጥሉ

<u>የልዩ ዐቃቤ ሕግ ዋና ጥያቄ የ2ኛው ምስክር መልስ</u>

– እኚህ አሁን ለለያቸው አልቻልም ያሏቸው ዶክተር ገረመው ደበሌ ምን ነበሩ በሥራቸው
በዚያን ጊዜ?

ዋና ሥራ አስኪያጅ

– የት?

አዲስ አበባ ቁራዎች ዱርዱት

– በዚያን ጊዜ ያውቋቸው ነበር ማለት ነው?

አዎ የቀጠሩኝ እሳቸው ናቸው

– በዚያን ጊዜ በደንብ ያውቋቸው ነበር ማለት ነው?

አዎ

.../

— ይህ መኮንን ወልደየስ የሚባል ሰው እንዴት ነው የተያዘው ከየት ነው እስኪ
የሚያስታውሱትን ነገር በመጀመሪያ ከሱ እንጀምር?

የጋራዥ ሠራተኛ ነበር

— የት ነበር የጋራዥ ሠራተኛነቱ?

አዲስ አበባ ቄራ ያች ድርጅት ውስጥ ጋራዡ እና የደብተር ገረመው ደበሌ በር
አጠገብ ሳጠገብ ነበረ እኔ ከክሊኒክ ወደ ውጭ ወጣ ብዬ እያለሁ አንድ እሱን
የያዙ ሁለት መለዮ ለባሽ የያዘ ጀፕ ወደዚህ ስትመጣ አየሁ

— ከየት ወደየት ነው የምትመጣው?

ከደብተር ገረመው ደበሌ በር ቀጥታ ወደ በሩ ጀፑ ሲመጣ ነው የተመለከትኩት

— እያወጣ ነው ማለት ነው ጀፑ?

አዎ

— ማንን ማንን ይዟል ጀፑ ምንድን ነበረበት እዚያ ላይ?

መኮንን ወልደስ ነበር ኮፈረም መለዮ ለባሽ ነው አጠገቡም ያለው መለዮ ለባሽ
ነው ጦር ሰራዊ

— እነዚህ መለዮ ለባሾች የሚሏቸው ሰዎች ያውቋቸዋል?

አላውቃቸውም

— እዚያ ቄራ ድርጅት ሰራተኞች ናቸው?

አይደሉም

— ከየት እንደመጡ ያውቃሉ?

አላወኩኝም

— እነዚህ ወታደሮች ከደብተር ገረመው ደበሌ በር መኮንን ይዘውት ሲመጡ ነው ያዩት?

አዎ

—ከዚያ በኋላ መኮንን ተመለሰ?

አል ተመለሰም

— ምን ሆነ ተባለ ከዚያ በኋላ?

እራተኛ ክፍል ጦር እንደታሰረ ነው የሰማነው.

— ከዚያ በኋላስ?

ከዚያ በኋላ ደግሞ ወደ አዲስ አበባ ወህኒ ቤት እንደታሰረ ሰምተናል::

— አሁን በህይወት አለ መኮንን?

.../

አሁን ከእስር ቤት እንደጠፉ ነው የሚነገረው

— ምን ተደረገ ይባላል?

በቀይሽብር ወጣ የሚል ወሬ የምንሰማው

— ምንድነው ቀይሽብር ወጣ ማለት?

ተገደለ ማለት ነው

— በነፃ እርምጃ ወቅት?

መገደሉን ነው የሰማነው

— ከዚያ በኋላ እኔ ተይዤ ነበር ነው ያሉኝ?

አዎ

— እንዴት ነው የተያዙት እስኪ ከመጀመሪያ ጀምረው ይንገሩኝ

እኔ እንግዲህ ከሥራ ገበታዬ ላይ

— የት ነበር የሚሰሩት?

አዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ከዚያ የዶክተር ገረመው ደበሌ ተላላኪ መጥቶ
ዶክተር እንደሚፈልጉኝ ነገረኝ

— ዶክተር የሚሏቸው ማንን ነው?

ዶክተር ገረመው ደበሌ

— ምንድን ነበሩ እዚያው ማለት ነው እሳቸው?

ሥራ አስኪያጅ ከዚያ እንደተጠራሁ ሄድኩኝና ቢሮአቸው ገባሁ

— ዶክተር ገረመው ቢሮ ሲገቡ ማንን አገኙ?

ሁለት ካድሬዎች

— የማን ካድሬዎች?

የደርግ ጽፀፈት ቤት

— አውቀዋቸዋል ስማቸውን?

አዎ

— ዶክተሩ ነበሩ በዚያን ጊዜ?

አዎ ከዚያ ዶክተር እና አቶ ካሣሁን የሚባልና እንተነህ ቢቶ የሚባሉ ሁለቱ
ካድሬዎች ፊት ለፊት ተቀምጠዋል ዶክተሩ ወንበራቸው ላይ ተቀምጠዋል እኔም መጥቼ
ቁጭ እንዳልኩኝ አቶ ማተያዝ የምትባል እንተነህ ወይ አሉኝ

— ማነው ይህን የሚጠይቆት?

ካሣሁን ሲጠይቀኝ እኔ አሉ ደርግ ጽሀፈት ቤት

.../

ለምርመራ ትፈለጋለህ አሉኝ አንዱ ሸጉጥ ይዞ መጣ አንተነህ ባዩ አንዱ ሰንሰለት ይዞ መጣ አሰረውኝ በመኪና ገባሁ ወደ ደርግ ጽህፈት ቤት ተወሰድኩኝ

_ የዚያን ጊዜ ዶክተር ገረመው የተናገረት ነገር ነበረ?

ምንም አል ተናገረም

_ እነዚህ ሁለቱ የሚሏቸው ሰዎች አርስዎን ያውቁዎት ነበር ቀደም?

ቀደም ሲል አላውቃቸውም ነበር

_ ማነው እዚያ ቢሮ ያስጠራዎት በመጀመሪያ?

ዶክተር ገረመው ደበሌ

_ ከዚያ በኋላ ወዴት ነው የተወሰዱት?

ከዚያ አንዱ ወር ከቆየሁ በኋላ ወደ ሁለተኛ ፖሊስ ጣቢያ ነው የተወሰድኩት

_ በመጀመሪያ እንደያዙዎት የት የወሰዱዎት?

ወደ ምርመራ ክፍል

_ የት?

እዚው ደርግ ጽህፈት ቤት ምርመራ ክፍል አለ

_ ምርመራ ተደረገልዎት?

አዎ

_ ምን ተባሉ?

ጠገባችሁ በመንግሥት ላይ ሰራተኛ ታሳድማላችሁ አይደለም ወይ አለኝ ካሳሁን እኔ ስለዚህ ጉዳይ ምንም ሠራተኛ ያንቀሳቀስኩት ነገር የለም ብዬ ተናገርኩኝ ከዚያ በኋላ በጥፊ መታኝ በኋላ በቃል ምልልስ መጠከለ ዶክተር ገረመው ደበሌም እከ ጸፍብሀል ፀረ አብዮተኛ ለመሆንህ እዚያ ሠራተኛ ለማሳደምህ ዶክተር ገረመው ደበሌ እራሱ ጸፍብሀል

_ ለማን ነው የሚጽፈው ዶክተር ገረመው ደበሌ ጽፍብኋል ፀረ አብዮተኛ ለመሆንህ የሚልህ ማነው?

ካሣሁን

_ ምን የነበረ ሰው ነው?

መርማሪ የነበረ ነው

_ ምንድነህ ነው አሚለህ?

ፀረአብዮተኛ ነህ ሠራተኛም ታሳድማለህ በመንግስት ላይ

.../

_ እርስዎ ምን መልስ ሰጡትና ነው?

እኔ ምንም አላውቅም ስለዚሁ ጉዳይ ሰራ ተኞችን አላንቀሳቀስኩም

_ በዚህ ጊዜ ምን አለያት ማን ጸፍበዎታል አለያት?

ዶክ ተር ገረመው ደበሌ ጸፍበኋል

_ ምን መሆንህን?

ፀረ አብዮተኛ ለመሆንህ ሰራ ተኛንእንደምታሳድም

_ ለማን ነው ጸፍበኋል የሚልህ?

ለማዕከላዊ ምርመራ መምሪያ ጸፍበኋል

_ ከዚያ በኋላስ ፀረ አብዮተኛ ነኝ አሉት?

እኔ በፀረ አብዮተ ውስጥ አለ ተሳ ተፍኩም ነው ያልኩት የሀሰት ውንጀላ ነው ያልኳቸው

_ ምን ያህል ጊዜ እዚያ ታስሩ ደርግ ምርመራ?

ደርግ ጽህፈት ቤት አንድ ወር ሁለ ተኛ ፖሊስ ጣቢያ 6 ወር ከዚያ ወደ አዲስ

አበባ ወህኒ ቤት ነበርኩኝ

_ ምን ያህል ጊዜ ቆዩ ማለት ነው?

አንድ ዓመት ከአራት ወር ገደማ ማለት ይሆናል

_ በመጀመሪያ በሚያዙበት ጊዜ እነዚ ዶክ ተር ገረመውና ከዶክ ተር ገረመው ደበሌ ቢሮ

ያገኙአ ቸው ሰዎች የፍ ርድ ቤት ትዕዛዝ አሳይ ተዎት ነበረ እንደያዙ ፍርድ ቤት

ፈቀዷል ብለው የፍርድ ቤት ትዕዛዝ ያሳ ዩዎት ሰው ነበር?

አላሳዩኝም

_ አንድ ዓመት ከአራት ወር በቆዩበት ጊዜ ፍርድ ቤት ቀርበው የተወሰነበዎት ነገር ነበር

_ አንድ ሁለት ጊዜ ለምርመራ ቀርቤአለሁ አንድ ጊዜ ተመለስኩኝ በሁለ ተኛ ጊዜ ያው

ተሎ ተሎ አይጠሩንም ተለ ቀቅኩኝ

_ የት ነው ለምርመራ የሚጠሩት ሁለት ጊዜ ቀርቤአነበር እሚሉኝ ፍርድ ቤት ነው እንዴ?

ደርግ ጽህፈት ቤት መርማሪዎቻችን ጋ

_ እዛ ዳኛ ነበር?

ካድሬዎቹ ና ቸው ዳኛ የለም

_ በኋላ ሲፈቱ የተሰጠዎት ነገር ነበረ?

የሰጡኝ ወረቀት ከዚህ ቀን እስከ እዚህ ቀን ታስረው በፀረ አብዮት ጥርጣሬ ታስረው

የታሰሩበት በቂ ሆኖ ተለ ቀዋል የሚል ነው

_ ያ ወረቀት አለዎት አሁን?

.../

ወረቀት ጠፋብን

_ የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጥያቄ በዚሁ ላይ አብቅቷል

_ የተከሳሽ መስቀለኛ ጥያቄ የለም

_ የፍርድ ቤቱ ማጣሪያ ጥያቄ የ2ኛው ምስክር መልስ

_ አቶ ማቴዎ፣ አርስዎ ከታሰሩ በኋላ ተመልሰው ሥራዎ ገብተዋል ከዚያ በኋላ ዶክተርን አይተዋቸው ያውቃሉ ዶክተር ገረመውን?

አግኝቻቸው አላውቅም

_ አልተያያችሁም?

አልተያየንም

_ መቼ ነበር ጊዜው?

በግን መግቢያ ላይ ነው የተፈታሁት በዚያን ጊዜ እሳቸው ወደ ገበሬና ሚኒስቴር ሆነው ሄደዋል ሌላ ሥራ አስኪያጅ ነበር የተተኩት አልተያየንም

_ አርስዎ ወደ ዶክተር ገረመው ቢሮ እንደሚጠሩ ተሳሳቢ ነገረዎት እና ገቡ ከመጠ ራትዎ በፊት ግን ከዶክተር ገረመው ጋር ከመጣላችሁ ላይ ነበር ተነጋግራችሁ ታውቃላችሁ?

በኛ መካከል ፊት ለፊት የተነጋገርንበት ጉዳይ የለም ነገር ግን ከፍተኛ የሠራተኛ እንቅስቃሴ ነበር መብትና ጥቅምን በተመለከተ በዚያ ምክንያት ወደ ስምንት የሥራ ሀላፊዎች ለዶክተር ቀረቡታ ያላቸው፣ ከሥራ ለማባረር ቆለናል በሻለቃ ዳዊት አማካኝነት እና በዚያ በኛ አካባቢ በዚያን ጊዜ ለሠራተኛ መብት ጥቅም የሚታገል ሠራተኛ እንደ ፀረ አብዮተኛ እየተቆጠረ

_ ከእርሳቸው ጋር የሚያገናኝ ከእርስዎ ጋር ከቀየታ ምን ነበር?

ይሄው የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ ነው እንጂ ሌላ በግል ምንም የለም

_ አርስዎ ምን ነበሩ የዚያን ጊዜዋ

እኔ ሠራተኛ ነኝ ማህበርም ውስጥ የለሁም

_ ሠራተኞችን ምን አረገን ነው ያሉኝ?

የሠራተኛ መብቶችና ጥቅሞች በሚረገጡበት ጊዜ ከማህበር መሪዎች ጋር ሀሳብ ለሀሳብ ተገናኝቼ እወያያለሁ ወደ እነዛ ገሬን ነው እምቆጠረው

_ እነዛ የተባረሩት ምንድናቸው ነው ያሉት?

የሥራ ኃላፊዎች ናቸው

_ ከዶክተር ጋር ያላቸው ግንኙነት ምንድነው?

…/

የቅርብ ሰዎች ናቸው

_ ቀደም ዶክተር ገረመው ጸኖበታል ፀረ አብዮተኛ ነዉ ብሉ ያለዎት ካሣሁን አሚጎለው ነው ብለ ዋለ ካሣሁን ምንድነው?

ካዴሬ ነው

_ የአባቱን ስም ያውቃሉ?

የአባቱን ስም አላውቅም

_ አሁን አለ?

አላውቅም

(D) _ የዶክተር ገረመው ደበሉ ተላላኪ ቢሮዩ አምበራበት በታ መጥቶ ዶክተር ገረመው ይፈልገኃል ብሉ አስጠርቶ ወሰደኝ ብለዋል ዶክተር ገረመው ቢሮ ሲደርሱ ለምን ፈለጉዎት አሉ?

* _ አባቸው ምንም አልተናገሩም ግን በነሱ በሰዎቹ መካከል አንዱ ለምርመራ ደርግ ጽ/ቤት ተፈልገኃል ብቻ ነው የተባልኩት

_ [illegible] አልነጋገራችሁም?

አልነጋገርንም

_ የፍርዱ ቤቱ ማጣሪያ ጥያቄ እዚህ ላይ አብቅቷል

_ የዐቃቤ ሕግ ስለሌሎቹ ማስረጃዎች የምታመለከት ካለ?

_ የተከበረው ፍ/ቤት ቀሪ ምስክሮች ስላሉን እንዲቀርቡ መጥሪያ እንዲፃፍልን ትዕዛዝ እንዲሰጥልን

<u>ት ዕ ዛ ዝ</u>

_ የዐቃቤ ሕግ ምስክሮች በተከታዩ ቀጠሮ እንዲቀርቡ ታዟል::

ቀጠሮ ለሐምሌ 27 ቀን 1990 ዓ.ም

የወ.መ.ቁ.952/89

ሐምሌ 27 ቀን 1990 ዓ.ም

ዳኞች ፣ ሐጐስ ወልዱ

ኑሩ ሰዒድ

ፀጋ ሃፍዝ

_ ከሳሽ፡ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽሑፍ ክርክ ቀርቤአለሁ፡፡

_ ተከሳሽ ደ/ር ገረመው ደበሉ መካከል ያለውን ጉዳይ ይሆናል

_ ደ/ር ገረመው ደበሌ ቀርበዋል

_ ጠበቃ ጽሑፍ ገብረእግዚአብሔር ቀርቤአለሁ፡፡

_ ዛሬ ይህ መዝገብ የተቀጠረው ልዩ ዐቃቤ ሕግ ያሉትን ቀሪ ምስክሮች አቅርቦ እንዲያሰማ ታዞ ነው ምስክሮቻችሁ ቀርበዋል ልዩ ዐቃቤ ሕግ?

_ አዎ ቀርበዋል ምስክሮች

_ ምስክሮች ቀርበዋል ምስክሮችን አንሰማለን በመጀመሪያ እነዚህ ምስክሮች ማን ማን እንደቀረቡ እና እንደታዘዙት ጭብጥ እና መግለጫ ቢሰ

_ ባለፈው ሁለት ምስክሮች አሰምተናል ዛሬ ሦስተኛው ምስክር ናቸው የሚቀርቡት እነሆ ሦስተኛው ምስክር አቶ ገርማ አሸቴ ናቸው

አቶ ገርማ አሸቴ በዚሁ በዶክተር ገረመው ደበሌ ላይ በቀረበው ሦስተኛው ክስ በተራ ቁጥር 1 የተጠቀሱት ሰው ናቸው በ1969 ዓ.ም በቁራ ያች ድርጅት በሚሰራበት ጊዜ ከሚሰራበት ከቁራ ያች ድርጅት ተይዘው በደርግ ምርመራ ከዚያም በአዲስ አበባ ወህኒ ቤትና በፖሊስ ጣቢያዎች የታሰሩ መሆኑን በዚህም በተከሳሹ ትዕዛዝ የታሰሩ ለመሆኑ እንዲያስረዱና በአንደኛው ክስ ወይንም ድርጊት የተጠቀሰው ሟች አቶ መኩንን ወልደየስ ከዚሁ ከቁራ ያች ድርጅት በ1969 ዓ.ም ተይዞ ከታሰረ በኋላ የተገደለ መሆኑን እንዲያስረዱ ነው የጠሩት ምስክሩ

3\. _ ስምዎ ማነው?

_ ገርማ አሸቴ ብዙነህ

_ ዕድሜዎ ስንት ነው?

_ 45

_ የት ነው የሚኖሩት አድራሻዎ?

_ ወረዳ 23 ቀበሌ 13 የቤት ቁጥር 2212

.../

― ሥራዎ ምንድነው?

― ቁራ ድርጅት የፀሀፊት ሥራ

― 3ኛው ምስክር በችሎቱ ፊት ቀርበው ቃለ መሀላ ፈፀሙ

― አቶ ገርማ እሸቱ ዛሬ ለምን እንደመጡ ያውቃሉ?

― ለምስክር ነት ነው የመጣሁት

― በምን ጉዳይ ላይ ነው የሚመሰክሩት?

― ዶክተር ገረመው ደበሉ በቁራ በሚያስተዳድሩበት ወቅት የፈፀሙብኝ አግባብ ያልሆነ ዉትጠዊ ያልሆነ ዉጊኔ በሳቸው ስለተፈፀመብኝ አሁን መንግስት እሳቸውን ቁጥጥር ስር አድርጎ እኔን ለምስክር ነት ስለአቀረበኝ

― በእርስዎ ላይ ስለተፈፀመው በደል ለመመስከር ነው የመጡት? ሌላ ይሸው ብቻ ነው?

― ሌላም እስ አብረን ታስረን የነበርን ሰዎች መሀከል አንደኛችን ከመጠበላችን አንዱ እንደሞተ ነው የማውቀው

― ዶክተር ገረመው ደበሉን ያውቃቸዋል?

― አውቃቸዋለው

― እሱ ዛሬ እዚሁ የተገኘው ናቸው?

― እሱ እነዚያው ቁጢበረቫት የለበሱ ነጭ ሺሚዝ የለበሱ

― ምስክሩ ተከሳሹን አሳይተዋል

― ዝምድና አላችሁ?

― ዝምድና የለንም

― ፀብስ አላችሁ?

― ፀብ የለንም

― <u>የልዩ ዐቃቤ ሕግ ና ጥያቄ የ3ኛው ምስክር መልስ</u>

― አቶ ገርማ ዶክተር ገረመው ደበሉ የሷቸውን የት ነው የሚያውቋቸው?

― ቁራ አበተዳደሪ ሁነው በሚያስተዳድሩበት ጊዜ ነው የማውቃቸው

― መቼ ነው?

― ወቅቱ በ1969 ዓም አስከ 70 ድረስ እኔ እስከታሰርኩበት ጊዜ ድረስ ያስተዳድሩ ነበር ከዚያ በኋላ ወደ ግብርና ሚኒስቴር ነት ተዛውሮ እንደሄዱ ነው የሰማሁት

― እርስዎ ምን ይሰሩ ነበር ቁራ ያች ድርጅት?

― እኔ በዚያን ጊዜ የወዛደር ስራ ነው የምሰራ እርዱ ክፍል ውስጥ አንዱ የወዛደር ስራ ላይ ተመድቤ ስሰራ ነበር

…/

- ቅድም የተከበረው ፍ/ቤት ሲጠይቅዎት በኔ ላይ በሌሎችም ላይ ስለ ተሰራው ለመመስከር ነው ብለው ነበር አሁንም እኔ እስከ ታሰርኩበት ጊዜ ድረስ ቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ነበሩ ብለውኛል መቼ ነው እርስዎ የታሰሩት?
- እኔ የታሰርኩት ግንቦት 14 ቀን ፸0 ዓ.ም ነው
- ከዚያ በፊት የነበረው ከዚያ በፊት ከ ቄራዎች ድርጅት ውስጥ የታሰር ሰው ነበር እርስዎ ከመታሰርዎ በፊት?
- እኔ ከመታሰሬ በፊት መኩንን ወልደየስ የሚባል ወጣት ልጅና ማቱያስ ተክሌ የሚባል ከኔ በፊት ታሰሩ ማቱያስ በ2 ቀን ልዩነት ነው ከኔ በፊት እንደታሰረ እኔ ቀጥዬ ከሱ በኋላ ታሰርኩ ከኔም በኋላ ደግሞ እንደዚሁ በቀለ የሚባል ሰራተኛ ታሯል::
- በመጀመሪያ ይኼ መኩንን ወልደየስ እዛ ቄራዎች ድርጅት ውስጥ ምን የሚሰራ ሰው ነው ምንድን ነበረ?
- እሱ የሚሰራ ጋራዥ ክፍል ውስጥ ነው
- ሌላስ ስራ አልነበረውም ከዚህ ከመደበኛው ስራ ውጭ?
- ከማደበኛ ስራ ውጭ የሰራተኛ ሲቋቋም የሰራተኛ ማህበር ሲቋቋም መርጠነው ነበር እና ለ3 ወር ያህል እንደዚሁ ለትምህርት ሄደው ነበር ከዚያ ሲመለስ እዛ ተምሮ የመጣውን ለሰራተኛ በስብሰባ ላይ የሚያስተምርበት ጊዜ በንግግሩ ላይ ትንሽ ዶክተር ገረመው አመለካከትና የልጁ የማስተማር አልተጣጣመም
- ምንድነው ልጁ የሚያስተምረው ዶክተር ገረመውስ ያልተጣጣመ ብለው የሚሉት ምንድነው?
- ልጁ ቆሎው የነበረ የዚያን ጊዜ በልጋሪያ ነው የሚመስለኝ የሄደበት እዛ ያለው አስተዳደር ደግን ይመስላል የሚል ነው ለሰራተኛ ሲያስተምር የነበረው አሁን ወዲያውኑ እሳቸው ምንድነው ያሉት ባለነቃ ወዛደር ውስጥ እንደዚሁ ዓይነት ትምህርት መስጠት ማለት በመንግስትና በአስተዳደር መቃቃ ነው ብለው ነው ወዲያውኑ እንትን ያደረገው እና ከዚያ በኋላ የተወሰነ ቀን ብቻ ነው የቆዩ እና ሌሎች ነው የምንሰራው ልጁ ቀን ይሰራል ተወስደ ታሰረ ብሉ ሲነገሩን ነው ወደ ስራ ስንመጣ ማታ ማታ ነው የምንሰራ እና ልጁ ቀን ይሰራል በዚያ ምክንያት እንደታሰረ ነው የምገነዘበው እኔ
- ይኼንን ከዶክተር ገረመው ጋር የነበረውን አለመግባባት ወይም ደግሞ አሁን ያሉትን ነገር በስብሰባ ላይ ነበረ የተናገረው ልጁ በዚያው ስብሰባ ላይስ ዶክተር ገረመው ተገኝተው ~~ተገኝተው~~ ነው እንደዚህ ዓይነት ነገር አትናገር ያሉት ብለው የሚሉኝ?
- ለጠቅላይ ስብሰባው በሚሆንበት ጊዜ ይገኙ ነበረ እሳቸው እንደዚሁ ይገኙ ነበር አጠቃላይ የሰራተኛ ስብሰባ ሲሆን መንግስት በዚያን ጊዜ የሰራተኛ ፖለቲካ ለማስጠበቅ ብሉ በየመስሪያ ቤት ውስጥ በከፍተኛ ውይይት ክበብ መሰረት ሠራተኛ ይሰበሰባል

.../

እንደዚሁ አጠቃላይ ስብሰባ ይኖራል እና በዚያን ጊዜ ጥያቄ ሲነሳ ነው እንግዲህ እሳቸውም ይገኙ ነበር

- በዚያው በስብሰባ ላይ ነው ልጅ ይሄን ሲናገር ይህን አትናገር ያሉት?
- ይሄ አስፈላጊ አይደለም በዚህ ባልነቃ ውዝደር ውስጥ መናገር የለበትም ነው ያሉት በዚያን ጊዜ ልጅን
- ከዚያ ምን ያህል ጊዜ ቆይቶ ነው ልጅ የተያዘ ሲባል የሰሙት?
- ምንም ያህል አልቆየም 15 ቀን ይሆን እንደዚሁ ነው የቆየው ከዛ የተወሰነ ጊዜ ነው የቆዩ ልጅም ከዚያ ከልጅ ጋር በኋላ ስንገናኝ ከመታሰሩ በፊት አስር ጊዜ በሮ ያስጠርናል የለውጥ ጠዋሪያ የሚባሉ ታጣቂያች ናቸው በሮውን የሚጠብቁ የነበሩ ሠስት ታጣቂ ፖሊሶች በሮውን ይጠብቁ ነበር የማነን ቤሮ
- የማንን በሮ?
- የዶክተር ገረመውን እሳቸው ሲገቡ አብረው ይገባሉ ግቢ ውስጥ ወደቤታቸው ሲሄዱ ተከትለው ነው የሚሄዱት አሚፈልጉትን ሰው ሲፈልጉ በነሱ በኩል ነው አስጠር ተው በሮ፣ ደረብ አስጠርተው የሚጠንቀቂያ የሚበረራሪያ እንደዚሁ የሚጠጡቸው
- ይኼ አሁን መኩንን ወልደየስ የሚሉት ልጅ እንደዚሁ ላይ ነት ነገር ደርሶብኛል ብሉ ነግሮዎት ነበር ከመያዙ በፊት?
- ከመያዙ በፊት የቀን ሠስት ጊዜ አራት ጊዜ እየተጠራሁ ነው ገረመው በሮ እምቁርበው በታጣቂያች እና እኔን እያስቃኙ ነው እናንተም ተጠንቀቁ ሌሊ ውስጥ እንዳትገቡ እያለ ይመክረን ነበር፡፡
- ከዚህ ልጁ ተያዘ ከተባለ በኋላ ስለመኩንን ወልደየስ ጉዳይ በስብሰባ ላይ የጠየቃችሁት ነገር ነበረ?
- እሱማ እኛ ልጅ ከተያዘ በኋላ ምን አጥፍቶ ነው ወንጀል ሰርቶ ከሆነ በሌላ በኩል በወንጀሉ ይወጣበት ሰራተኛ ይሄን ስለእሰረዳ ብቻ ይኼ ነገር ከሆነ ብለን ስንጠይቀው እናንተ ምንም አያገባችሁም
- ማንን ነው የጠየቃችሁት?
- ዶክተር ገረመውን
- ምን መልስ ሰጣችሁ እሳቸው?
- እናንተን አያገባችሁም እሱን የፈለገው መንግስት ነው እናንተ ፀጥ ብላችሁ ስራችሁን ስሩ አለ እንዲያውም እንደሱ እምታው ከሆነ እናንተ ብትበተኑ ነገ ጥፋት የምትሰሩት ነገር የለም እኔ እንደሆነ ይህ ድርጅት ቢቀም ወደ ሌላ ቢወስደኝ በትምህርቴ አጠቃማለሁ

..../

እናንተ ድንጋይ እንኳን መሸከም አትችሉም የሚል ቃል ነው የተናገረት

– ከዚያ በኋላ በዚሁ ዕለት የተደረገ ነገር ወይንም ደግሞ የተፈፀመ ነገር ነበረ ይህን ከተነጋገራችሁ በኋላ ሌላ የመጣበ ወገን ነበረ ምንድነው የሆነው?

– ከዚያ በኋላማ የመያዝ ተራችን ሲደርስ ተያዝን ይህን ማስፈራሪያ ቃላት በየጊዜ እየ ተሰጠን

– በዚያ በስብሰባው ላይ ሌላ ሰው አለመጣም ወይንስ ደክተር ገረመው እናንተ አረፊ ባሉት ብቻ ነው ወይንስ ምን ሆነ በዚያ ሌላ የምታስታውሱት ነገር የለም ስለ መኩንን ጉዳይ ብለው ያነሱላችሁ ነገር አል ነበረም?

– ነገሩ በአጠቃላይ ስብሰባ ላይ እንደዚሁ አንድ ቀን ደግሞ ያው አጠቃላይ በየቡድኑ መሰብሰቡ ቀርቶ አጠቃላይ ስብሰባ ተደርጎ በሚጠየቅበት ጊዜ ይህ ጥያቄ አንደገና በዙኋኑ ሰራተኞች በድምፅ በጩቤ ሲጠይቁ እንዲያውም ቆዩ እስቲ በእኔ የበለጠ ሊያ በረዳችሁ የሚችል ስለ የመንግስት አካል ይመጣል እና ለትንሽ ጊዜ ቆዩ እና ተለይቶ በሮ ገባ ወዲያውኑ በስልክ ይጥራቸው በምን እንደመጡ አይታወቅም ሻለቃ ዳዊት የሚባሉ በአራተኛ በቅሰጠር ሁለት ጅን በላዩ ላይ መተረየስ የተመደ ይዞ ወጥቶ አንደኛው በሩ ላይ ቢቆም አንደኛው ግቢ ወስጥ ገብቶ ሰራተኛ በተሰበሰበበት ፊት ለፊት ላይ ፊትን አዞሮ ነው ከዚያ በኋላ እና የድንጋጤ መልክ ታዩ ሰራተኛ በሙሉ መናገር አል ቻለም ፍራቻ በሰውነታችን ተሰራጨ በኋላ በቃ ብታርፉ ይሻላል የመጡትም ሻለቃ ዳዊት የተናገረት ብታርፉ ይሻላል ሁላችሁም እያንዳንዳችሁን ቤት ቁር ቁሮ የሚመጣ አብዩት ነው ይኼ እና እንደዚህ አይነቱም ነገር አይደለም አሉ ይህን ማስፈራሪያ ተናገረው ሄዱ ከዚያ በኋላ እና ከሠስት ይሁን ከአራት ቀን በኋላ ተያዝን ሠስታችን የሆነው ነገር የዚያን ጊዜ ይህ ነበር

– እርስዎ ከተያዙ በኋላ ወዴት ነው የተወሰዱት ከየትስ ተያዙ?

– እኔ የተያዝኩ ቀጥታ ከመስሪያ ቤት የዙያን ጊዜ አብዮት ጥበቃ ስልጠና ይባላል ጥዋት ተነስተን ነው የምንገሮጠው እሮጠን ስንመለስ ያው መኪና ተዘጋጀልኝ በዚያ በተዘጋጀልን መኪና ተወስጄ ደርግ ፅህፈት ቤት ወስጥ ነው የገባሁት እና ለሠስት ወር ታስርኩና አንድ ጨለማ ቤት አለች እዚ ዉስጥ ሠስት ወር ከታሰርኩ በኋላ ወደ አራተኛ ክፍለ ጦር የኛ እስር ቤት በመጥበቡ እኔን ወደዚ ወስዱ ሌሎች ደግሞ ወደ ሌላ ቦታ ነው የተወሰዱት

– በዚህ በታሰሩበት ጊዜ ምርመራ ተደርጎልዎት ነበር ማዕማሪያችስ የሚጠይቁዎት ነገር ነበር?

.../

— እያ በእስር መርማሪዎች የሚጠይቁኝ ነገር ቢኖር ገረመውን በፀረ አብዮት ለማስመታት ቸቶ ግራፋን አባዝተህ በጄህ ይዘህ ፀረ አብዮት መጠለያ እየሰጠህ ሰዓትህን መውጫ መግቢያና ሰዓትን እየተከታተለክ ለማስመታት መከራ ማድረጉ ተደርሶብህ ነው የተያዘከው ይሄን ታምነለህ አታምንም ነው ያሉኝ::

— ማንን አሉኝ ማንን ነው ለእስገደል የሚሉኝ?

— ዶክተር ገረመውን ለማስገደል ቸቶ ግራፋን አባዝተህ ለፀረ አብዮት እያቀበለክ መግቢያ መውጫውን ሰዓት እየተከታተለክ ጥቆማ እያደረክ ማድረግህ ተደርሶብኃልና ይሄን ታምናለህ አታምንም ነው ያሉኝ ይሄ እንግዲህ የኔ ስራ አለመሆኑን ነገር ቢቸው ለነሱ ሌላ ጊዜ ቃልህን እንድትሰጥ ይደረጋልና ሂድ አሉኝ ሄድኩ ከዚያ በኋላ ወደ ማዕከላዊ ደግሞ የተወሰነ ቀን ተወሰድኩኝ ሁለት ቀን ገሏፈኝ እኔ ምንም ውስጥ ስላላገባሁኝ እና ለጠይቀው የምችለው የዚያ ፓና እና የነበርንበትን የወቅቱን ሁኔታ በስተቀር ሌላ ነገር ውስጥ አለመግባቴን ከተረዱ በኋላ ነው ወደ ሌላ እስር ቤት እንድሄድ ያደረጉኝ::

— በዚያን ጊዜ በአገራችን ቀተለያዩ ድርጊቶች ነበሩና እርስዎ የምን አባል ነዎ ነው የሚሉት የሚጠይቅዎት ነገር ነበረ በመጀመሪያው ቢያዙ ጀምረው

— ሊነገሩ በእስር አንድ ማጋለጥ ቃሏ ሄዴለሁ የሚል ከደርግ ጽ/ቤት የመጣ መንገበቱ የሚገል ካድሬ ነበር እና አብዮት ጥበቃ ሁናችሁ እንደዚሁ ፀረአብዮት ውስጥ የነበራችሁ ሁሉ ማለፍ አትችሉም እና እንደየፊርማችሁ ላይ መራገፍ አለባችሁ እና አሁን ማጋለጥ ይደረጋል የግል ሎስ ማጋለጥ አድርጉ ከዚያ በኋላ እምትጋለጡበት ደረጃ ይደርሳል አለ የተወሰነ ሰዓት ሰጡን እራሳችን ለማጋለጥ በዚያ ጊዜ ውስጥ እኔ ምንም ስላልነበርኩ እራሴንም ያጋለጠ አለ እኔ እንደዚህ ነበርኩ ወረቀት አነበብኩ እንደዚህ አድርግ የነበረ ዓላማቸው ትክክል አለመሆኑን ተረድቼ ተቼዋለሁ እና አልተከታተልኩም አሁን ወደ አብዮት ተመልሼአለሁ ብሉ የተናገረም አለ እኔ ምንም ውስጥ ስላላገባሁኝ ዝም ብዬ ነው ደቂቃውን የጨረሱት ከጨረሱት በኋላ አግልጡ ሲባል አንድ ወዘደር ያው ከጓደኞቻችን ቁጭ ያለው እኔን ሲያጋልጥ እሱ ከዚህ በፊት የኢ.ሕ.ፖ. ቀንደኛ አባል የነበረ አሁን የኢ.ሕ.ፖ. ሄደት በአብዮት ክበረት ሲደርስበት መልጭ ብሉ ወደ መኢሶን የገባ ቀንደኛ አሁን የመኢሶን አራማጅ ነው የሚል የውሸት ማጋለጥ በእኔ ላይ አካሄደዋል በዚያ ምክንያት ነው እንግዲህ እኔ ምንም በማላውቀው ነገር ቃሮ ተሰቃይቼ ተገርፌ አለሁ::

— ምን ያህል ጊዜ ነው የታሰሩ እርስዎ ከተያዙበት እስከ ተፈቱበት ጊዜ ድረስ?

_ አንድ አመት ከአራት ወር ታስሬአለሁ::

_ ፍ/ቤት ቀርበው ነበር በዚህ ጊዜ?

_ ምንም ፍ/ቤት የሚገባ ነገር የለም ፍ/ቤት እንኳን ቀርቶ የፀሀይ ብርሃን እንኳን ለማግኘት ሰውነታችን ብጫ ሆነን ነው ከደርግ ጽ/ቤት የወጣነው የፀሀይ ብርሃን ያገኘነው አዲስ አበባ ወህኒ ቤት ስንወርድ ብቻ ነው::

_ ይሄ መኮንን ወልደየስ ያሉት ሰው አሁን በሂወት አለ?

_ በሂወትማ አለመኖሩን ከተፈታን በኋላ ነው የተረዳን

_ በምን ተረዳችሁ?

_ ሞቶአል ብሉ ለቡተሰቦቹ ተነገረ አሉ ቤተሰቦቻቸውን ሄደን ስንጠይቅ ያው እንደሞተ ነው የነገሩን ለቅሶ ተጠምጠው እንዳበቁ ነው የነገሩን ስንፈታ

_ ቀደም የጠቀሷቸው ሁለት ሰዎች አብረን ታስረን ያሏቸው ሰዎች ነበሩ እነሱስ አሉ አሁን?

_ እነሱ አሉ

_ የልዩ ዐቃቤ ሕግ ዋና ጥያቄ በዚህ አብቅቷል::

<u>የተከሣሹ ጠበቃ መስቀለኛ ጥያቄ የ3ኛው ምስክር መልስ</u>

_ ምስክሩ ቢመሰክሩ እንዲያውም የታሰሩት ፀረ አብዮተኛ ናቸው ተብለው በመጋለጣቸው መሆኑን ስለመሰከሩ አንጠይቃቸውም

_ በተከሣሽ ጠበቃ በኩል የተነሣ መስቀለኛ ጥያቄ የለም በልዩ ዐቃቤ ሕግ በኩልም የሚነሣ ድጋሜ ጥያቄ ይኖራል ብለን አንገምትም

_ <u>የፍርድ ቤቱ ማጣሪያ ጥያቄ የ3ኛው ምስክር መልስ</u>

_ እርስዎ በወቅቱ በዚህ ሜችም ሲታሰር እርስዎም ሲታሰሩ እዛው ይሰሩ እንደነበረ ነው ከተከሣሹ ጋር የነገሩን እና ጥያቄአችን ተከሣሹ በዚህ እናንተ ስትታሰሩ ምንድነው ያደረጉት የነበሩት ምንድነው ያደረጉት አስተዋፅኦ?

_ እኛማ ስንታሰር ስራ አስኪያጅ እንደነበሩ ነው የገለፅኩት

_ የመስሪያ ቤቱ ስራ አስኪያጅ ናቸው እናንተ ስትታሰሩ ምን ነበሩ?

_ እና ስንታሰርማ ቢሮአቸው አስጠሩ ፀረ ቀስቃሽ ነው የምታካሂዱት ቀስቃሽ እያካሄዳችሁ ነው ሰራተኛው ወደ አልሆነ ቦታ እየገፋፋችሁ ነው እያሉ የማስፈራሪያ ይሰጡን ነበር ቢሮአቸው በታጣቂዎች እያስጠሩን የማስፈራሪያ ቃል ነው እሚሰጡን የነበረው እና ስንታሰርም ያው ገፊቱ ከዚያ እንደሆነ ነው ጠቅላላ በጅምላ አብዮት ጥበቃ ሰልጥኖ መታጠቅ የለበትምና ድርጅቱን ወደአልሆነ ሁኔታ ይገፋል እያለ ሰብሰባ ላይ ይናገሩ ነበር እሳቸው

.../

_ ምን አያሉ?

_ የአብዮት ጥበቃው ጠቅላላ እንደሰለጠነ መሣሪያ ቢታጠቅ ወደ አልሆነ ቦታ ነው የሚገፋው

_ እንዲታጠቅ ተጠይቆ ነበር እናንተ?

_ እንጠይቅ ነበር ረጅም ጊዜ ስላሰለጠን አሁን የፖለቲካ እያስተማራችሁ ነው መሣሪያ ደግሞ አሁን የመሣሪያ አጠቃቀም አስተምረን እያለን ነበር ስንል የነበረው

_ እና እንዲታጠቅ ሲጠይቁ እሳቸው ንቃተ ገና ስለሆነ አይታጠቅም አሉ ነው እምትለን?

_ ማጋለጥ ሳይደረግ ንቃተ ገና ሳይሆን ማጋለጥ ይደረጋል ካልተጋለጣችሁ በስተቀር አትታጠቁም ጅምሊ የሚሉ ነበር እሳቸው ይኸን ይናገሩ ነበር

_ ታጣቂዎች ናቸው የሚጠሯችሁ ወደ ቢሮ ታጣቂዎች ከየት የመጡ ናቸው?

_ ከመንግስት ይሰጣቸው ነበር ታጣቂ እራሳቸውን አሚጠብቁ የሳቸው ቢሮ አሚጠብቁ ሦስት ታጣቂዎች ቢሮውን እንዲጠብቁ ተሰጥቷቸው ነበር

_ እና ይጠሯችኋል እነሱ?

_ እነሱ ይጠሩናል

_ ማን ጠራችሁ በለው ነው የሚጠሯችሁ?

_ ከዶክተር ቢሮ ነው የሚያቋርጡን እየጠሩ ዶክተር ገረመው ቢሮ ትፈለጋለህ

_ ሟች ሲጠራ ሲወስዱ ነበሩ እርስዎ እዛ?

≡ አል ነበርኩም

_ ሌሊ ደግሞ ሻለቃ ዳዊት አሚባል ሰው ጅን ይዞ መጥቶ እንዳንዶ ማስፈራሪያ ነገር ሃይ አሉ የዘያን ጊዜ ዶክተር ነበሩ እዛ?

_ ዳዊት ሲመጣ መጡ አብረው እሳቸው ከውጭ ሲገቡ አብረው መጡ እና አጠገባቸው ቁመው ነው

_ ምን ይናገሩ ነበር እሳቸው?

ብታርፉ ይሻላል ይሉሉ ሻለቃ ዳዊት ዶክተር እሳቸውን ካቀረቡ በኋላ ምንም የተናገሩት ነገር የለም አሁን ሻለቃ መጣ ሻለቃ ነው እያዘረ ሲያፈራራ የነበረ

_ ሻለቃ ዳዊትን ማን ጠርቶት መጣ?

ዶክተር ገረመው

_ ሟች ወተ ብለሀናል መጀመሪያ አቶ መኩንን ወልደየስ እንዴት እንደተገደለ አውቀዋል እርስዎ ማን እንደገደለው?

_ ማን እንደገደለው አላውቅም

_ ሙታል ሲባል እንዴት ነው?

ታሞ ይሙት ሰው ይገደለው አላወቅም ወተ ሲባል ነው የሰማሁ እስር ቤት እንዳለ

ሞተ ተብሎ ሲነገር የሰማሁ

_ እስር ቤት እንዳለ ነው ሞተ የተባለው?

ተፈቶ ሳይሆን እስር ላይ እንዳለ ነው ሞተ ሲባል የሰማሁ

_ አርስያና ሌሎች ሁለት ሰዎች እንደታሰሩ ገልፀዋል ቀድሞ እንዴት ነው አርስያ የታሰረት?

* _ ለጥበቃ ጥፋት ለሊት ወጥተን ከዚያ መልሰን ያው የፖለቲካ ንቃት ስለሚነጥ ተሰብስበን እንዳለን ከደርግ ጽ/ቤት መንግስቱ የሚባል ካድሬ ይመጣል እና ያካድሬ አሁን መሣሪያ እንታጠቅ ጥያቄ ስለአቀረባችሁ አሁን የሚገለጥ ዘመቻ አዘሂዱ ብሉ ይነገረናል እሸ ብለን ተሰብስበን መጀመሪያ ደረጃ አሁን እያንዳንዳችሁ በዚህ ፀረአብዮት ውስጥ ያነበባችሁ ሆነ ሄደተን ደገፋችሁ የምትራመዱ ካላችሁ ገለፃ አድርጉ በራሳችሁ ላይ

_ የት ነው የሆነው ይሄ?

_እዚያው ግቢ ውስጥ ነው

_ ማን ነበረ?

መንግስቱ የሚባል ካድሬ ነው ከደርግ ፅህፈት ቤት የመጣ አሁን አድርጉ ተባለ ማጋለጡ ተጠናቀቀ ከማጋለጡ በኋላ

_ አርሰያን እንደዚው አጋለጠያት ከዚያ በኋላ ነው የታሰረት?

ወደ ቤትም አልሄድም የተዘጋጀ መኪና ነበር እዛ ውስጥ ገባሁ በቀጥታ ወደ ደርግ ጽ/ቤት ሄድኩ

_ ደክተር ገረመው የት ነበሩ ያኔ?

ቢሮአቸው ነው የነበሩ

_ እናንተ ጋ አልተሰበሰቡም?

አልመጡም

የፍርድ ቤቱ ማጣሪያ ጥያቄ በዚህ አብቅቷል ምስክሩ በዚህ ተሰናብተዋል::

_ የ4ኛው ምስክር አቶ ማስረሻ ገብረመስቀል ናቸው አቶ ማስረሻ ገብረመስቀል በአንደኛው ክስ ወይም ድርጊት የተገለፀው የሟች መኩንን ወልደየስ ዘመድ ናቸው እሳቸው የሚመሰክሩት መኩንን ወልደየስ ከተያዘ በኋላ ዶክተር ገረመው ደበሉ ቢሮ ሄደው ስለመኩንን ወልደየስ የጠየቋቸው መሆኑን ከዚያ በሗ እሳቸው በሌላ ጉዳይ ማዕከላዊ ምርመራ ታስረው መኩንን ወልደየስን አገኘተውት ያነጋገራቸውን የነገሬቸውን ነገር እና ከዛ በኋላም ታስሮ አዲስ አበባ ወህኒ ቤት ከቆዩ በኋላ የተገደለ መሆኑን እንዲያስረዱ ነው የተጠሩት::

4. _ ስምዎ ማነው?

_ ማስረሻ ገብረመስቀል ወልደማሪያም

.../

_ ዕድሜዎ ስንት ነው?

_ 42

_ የት ነው የሚኖሩት አድራሻዎ?

_ ወረዳ 21 ቀበሌ 31 የቤት ቁጥር 229

_ ስራዎ ምንድነው?

_ ግብርና

_ 4ኛው ምስክር ከቸሎቱ ፊት ቁርበው ቃለ መሀላ ፈፀሙ

_ ዛሬ ለምንድነው የመጡት?

_ በጓቼ መኩንን ወልደየስ ለመመስከር

_ በምን ጉዳይ ላይ ነው ያሉ?

_ በአቶ መኩንን ወልደየስ ሞት ምክንያት በቁጠበር ለመመስከር ነው

_ ማ ነው በዚህ ጉዳይ የተጠየቀው?

_ ተጠያቂው ዶክተር ገረመው ደበሌ

_ ያውቋቸዋል?

_ አንድ ሁለት ጊዜ ነው የማውቃቸው

_ ዛሬ እዚህ አዳራሽ ውስጥ አሉ?

_ የቆሙት ናቸው

_ እርስዎ ዶክተር ገረመው ደበሌ ፊያት?

_ ምስክሩ ተከሳሹን አሳይተዋል::

_ ፀብ አላችሁ?

_ የለንም

_ ዝምድናስ?

_ የለንም

_ ከዚህ ቀጥሎ ለቶ ዐቃቤ ሕግ ዋና ጥያቄ ይጠይቃሉ

_ <u>የሰቶ ዐቃቤ ሕግ ዋና ጥያቄ የ4ኛው ምስክር መልስ</u>

_ መኩንን ወልደየስ ያሉት ሰው ምንዎ ነው ለእርስዎ ዝምድና አላችሁ

_ ዝምድና አለን መኩንን ወልደየስ የሚባሉት የአጎቴ ሚስት ወንድም ናቸው

_ አቶ መኩንን ወልደየስ ያሏቸው ሰው የት ነበር የሚሰሩት?

_ የሚሰሩት በአዲስ አበባ ቄራዎች ድርጅት ነበር

_ በስንት ዓመተ ምህረት ነበር የሚሰሩት ከመቼ እስከ መቼ በመጨረሻ እዛ የሰሩበት ዘመን

መቼ ነበር?

_ ቀኑንና ወሩን ስለማላውቀው ዓመተ ምህረቱ ግን 1969 ነው ወሩም የካቲት አካባቢ ይመስለኛል ከጊዜ መርዘም አኳያ የካቲት ወር እንደሆነ እርግጠኛ ነኝ

_ በዚህ ወር ምንድነው የሚያስታውሱት የካቲት 69 ባለበት ጊዜ?

_ የማስታውሰው ነገር ቢኖር የዚያን ጊዜ እኔ ተማሪ ነኝ በ69 አቶ መኩንን ወልደየስ ይጠፋሉ ከቤት ቢጠበቁ አይመጡም በኋላ ታሰሩ የሚባል ኢንፎርሜሽን ከቤት ይደርሳል የት እንደታሰሩ አልታወቀም በእርግጥ ስለዚህ ቤተሰብ ስለተቸገረ እኔ ያኔ በተማሪነት አቅሜ ምን ማድረግ እንዳለብኝ ግራ ገባኝ ዞር ዞሮ እሚሰራበት መስሪያ ቤት ሄጄ መጠየቅ ስለነበረብኝ ቄራ ሄድኩ ቄራ በምሄድበት ጊዜ ዶክተር ገረመው ቢሮ ለመግባት ሞክርኩ ጥበቃ ነበረ እንደምንም ብዬ እንግዳ ነኝ ለማናገር ፈልጌአለሁ ብዬ ገባሁ ተፈቀደልኝና አባትው በዚያን ወቅት ተቃውሟል እና የመጣሁት እንደዚህ ነው አቶ መኩንን ወልደየስ የዚህ መስሪያ ቤት ባልደረባ ሆኖ ይሰራ ነበር ታስሯል የሚባል ወሬ ሰማን የት እንደታሰረ ግን ምንም ኢንፎርሜሽን አልነበረንም እና ቤተሰብ እየተቸገረ በሰሆነ ማናለቢት በስለዶነትያ ሲያሙቁ የሚቻለውን ነገር ወይማ ቶሎ ቢለ ብለን ነው አልኳቸው ይህን በማለት ጊዜ አባቴው እኔ ምንም አማውቀው ነገር የለም ይቺ መንግስት ነው ያደረገው ያሰረው መንግስት ነው እኔ አማውቀው ነገር የለም እኔ ለምን አጠየቃለሁ አሉ ተቆጡ በጣም ሲቆጡብኝ እኔም ምንም መልስ አልነበረኝም የዚያን ጊዜ ተማሪ ነበርኩ ይሄን መልስ ተቀብዬ ወጣሁና ሄጄ ያው እንግዲህ አልቻልኩም በሚል መልክ ለቤት አቀረብኩኝ

_ ከዚያ በኋላ የመኩንን ወለደስ የት ተገኘ?

_ እንዴት እንደተገኘ እኔ አሁን ኢንፎርሜሽኑ የለኝም ግን ዞር ዞሮ ማዕከላዊ እስር ቤት እንደተገኘ እዛም ተገኝቶ እንደተነገረ ለቤተሰብና ከዚያ በኋላ ስንቅ አመላላሽ እኔም አንዱ ነበርኩ እህቶቼም ሆነን ስናመላልስ እንደነበረ አስታውሳለሁ።

_ እርስዎ በአካል ያገኙት ቦታ ነበር መኩንን ወልደየስን ከዚያ በኋላ ማዕከላዊ ምርመራ ከተገኘ በኋላ?

_ ማዕከላዊ ምርመራ ከተገኘ በኋላ ስንቅ በማመላለስ ላይ እያለሁ ነው የዚያን ጊዜ የ12ኛ ክፍል ተማሪ ነበርኩኝ ንፋስ ስልክ ነው የምማረው እንደአጋጣሚ እኔ ደግሞ የመታሰር እድል ገጠመኝ እና የቤተመንግስት ሄጄኩ ከቤተመንግስት ወደ ከርቸሌ ሄጄኩን ከዚያ ወደ ማዕከላዊ ለምርመራ ሄጄኩ እዛ በምሄድበት ጊዜ እኔ ብቻ አይደለሁም የታሰርኩት በዙ ሰዎች ነበሩ ተማሪዎች ነበሩ ተከታትነን ታስርን እንደታሰርን እንደኛው

.../

የኔ ጓደኛ የታሰረው መኩንን ወልደየስ የታሰረበት ክፍል ውስጥ ነበር እዚያ ሲነጋገሩ እነማን እነማን ታሰራችሁ ይለኛል ይመ''ለናል ማበረሻም አለ እከሉ አለ ሲሉት እሱም ይደነግጥና በዚሁ ይቀመጣል አንድ ቀን ሦስት ሦስት ሁለት ሁለት እየሆንን ሽንት ሽንተን የተወሰነ ደቂቃ እንድንቆመጥ ማዕከላዊ ከሚቱ እስር ቤት እያለን ይፈቀድልን ነበር እዛ እኔ ወጥቼ ቆጮ ብዬ ሽንት ቤት እንዳለሁ መኩንንም ውጭ ነበር በአጋጣሚ እዛ ስለነበረ ወደ ሽንት ቤት ሲገባ እኔም ተከትዬው ገባሁ ሽንት ቤት ጉን ለጉን ተቆመጥን ብረት የተበሳ ነበር እና ያነጋግረን ነበር በሁለታችን መካከል ለምንድነው የታሰርከው አለኝ እኔ ጠየቀኝ ለምን እንደታሰርኩም አላውቅም አልኩት ማን እንዳሰረኝም አላውቅም መምጫቴን ነው አልኩት አንተስ አፀዴት ሆንክ የሚል ጥያቄ ጠየኩት የዚያን ጊዜ የመለሰልኝ መልስ ምንድነው እርግጥ ጊዜውም አጭር ነበር አቀማመጣችን ለሶሲ ሰው ሽንት ቤት መልቀቅ ነበረብን ለይ እኔ ቀላል እስር ይመ''ለናል የታሰርኩት ግን ደክተር ገረመው አጅ እንዳለበት እገምታለሁ ምክንያቱም ብዙ ጊዜ እንስማማ ስለነበረ አንዳንድ ጊዜ ቢሮ እየጠሩ ይገስፁኝ ስለነበረ በዚህ ጭቅጭቅ ስለነበረ አሁንም እንደገና ተጠርቹም እሳቸው ቢሮ ደክተር ገረመው መኩንን ማለት ይሄ ነው ብለው ለወታደሮቹ የሰጡኝና [illegible] ዞኝ እሳቸው በለሆኑ የሳቸው አጅ ይኖርበታል የሚል መልስ ሰጠኝ ከዚያ በኋላ ግን በቅርብ ቀን እንደሚፈታና ምርመራው ይሄን ያህልም እንዳልሆነ ነገረኝ ከዚያ በኋላ .

ወጣን::

_ እዛ እስር ቤት ውስጥ ምን ያህል ጊዜ ቆዩ እርስዎ ይህንን ከተነጋገራችሁ በኋላ?

_ ከዛ በኋላ ወደ 15 ቀን 20 ቀን ብቻ ነው በእርግጥ አላውቀውም ነጠሴ ውስጥ ነው የተፈታሁት ማትሪክ መውሰድ ነበረብኝ እንደ ነገ ማትሪክ ሆኖ ነው እንደዛሬ የተፈታሁት አንድ 20 ቀን አይበልጥም ከዚያ በኋላ

_ እርስዎ ከተፈቱ በኋላ መኩንን ወልደየስ እዛው እስር ቤት ቆዩ ወይፀስ ምን ሆነ?

_ የተወሰነ ጊዜ ቆይ ቶሎ ወራትን ምን ያህል እንደቆዩ አላስታውስም ግን ከቆዩ በኋላ ወደ ታች ወደ ከር ቼሌ እንደወረደ እና እዚያም እየተመላለስን ስንጠይቀው እንደነበረ እስታውሳለሁ::

_ ምን ያህል ጊዜ ጠየቃችሁት ከር ቼሌ ከወረደ በኋላ?

_ እንግዲህ እስከ 70 ዓመተ ምህረት ድረስ እንጠይቀዋለን ግን እኔ ተማሪ ስለሆንኩ አዲስ አበባ አልነበርኩም የእርሻ ተማሪ ነበርኩ ኮሌጅ ውስጥ ነበርኮ እዛ ስላለሁ ቤተሰብ ይጠይቀው ነበር::

_ በኋላ ቤተሰብ ምንድነው ያረጋገጠው ስለ መኩንን?

.../

- እንግዲህ እኔ የአርሿ ት/ቤት ውስጥ እንዳለሁኝ ምንድነው የተባለው እዛው እያለሁ መኮንን መምቶን በመጀመሪያ ጠፋ በ7ዐ ዓመቱ ምህረት ጠፋ ይመስለኛል ወደ ጥር አካባቢ ነው እንደጠፋ የምገምተው ከዚያ በኋላ ጠፋ ይሙት ይቁም አናውቅም ስንቅ ይዘን የተወሰነ ጊዜ ተመላለስናል ግን የለም ነው የተባለው ልብሱንም ምኑንም አለጠየቅንም እናም ተስፋ ቆርጠን ከዚያ በኋላ እኔ አሁንም እዛው ት/ቤት እንዳለሁ መቼ እንደሆነ አላስታወስም ሞቶ ተነግሯል ለቤተሰብና ሀዘን ላይ ናቸው ተባለ ትምህርት ቤት ተነገረኝ እኔም መጣሁና አርሟን አውጥቼ ወደ ትምህርቴ ተመለስኩ::
- ከዚያ ከእስር ቤት ከተፈቱ በኋላ ነው የሞተው ነው እዛው እስር ቤት ውስጥ እያለ ነው ማለት ነው?
- ከር ቸሉ ተወሰደ በ7ዐ ዓመተ ምህረት ተወሰደ ከተወሰደ በኋላ የት እንዳለ አይታወቅም በኋላ በአንድ ባልታወቀ ጊዜ በ፸1 ዓመተ ምህረት ሞቶአል ተብሎ እቤት ተነገረ ነው
- ምን ሆኖ ነው የሞተ የሚባለው ታሞ ነው ወይንስ ምን ሆኖ ነው?
- አብዮታዊ እርምጃ ተወስዶበታል ተብሎ ነው የተነገራቸው ከቤተሰብ እንደደረሰኝ ሌን ፍርሜሽን
- ከዚያ በኋላ በቤት አይ ቱታል መኮንን?
- በ7ዐ ዓመተ ምህረት ጀምሮ አላየነውም ቤራን
- የልዩ ዐቃቤ ሕግ ዋና ጥያቄ በዚህ አብቅቷል
- የተከሳሽ ጠበቃ መስቀለኛ ጥያቄ የላቸውም
  ድጋሚ ጥያቄም ሊነሣ ይቻላል ብለን አንገምትም
- በፍርድ ቤቱም በኩል ማጣሪያ ጥያቄ የለም

ል.ዐ.ሕግ የተከበረው ፍ/ቤት ቀሪ የሰው ማስረጃዎችና የፅሁፍ ማስረጃዎች ፀ ቀሩናል እና አንድ ቀጠሮ እንዲሰጠን ነው የምንፈልገው

- የተከበረው ፍ/ቤት ልዩ ዐቃቤ ሕግ ቀሪ ማስረጃቸውን የማቅረብ እንደመገባቸው መብታቸው እንደሆነ አውቃለሁ ነገር ግን ረዥም ያለ ጊዜ መጠየቃቸው በእውነቱ የተከበረው ፍ/ቤት ሊፈቅድላቸው አይገባም ምክንያቱም ምርመራውን ያጠሩ ልዩ ዐቃቤ ሕግ እራሳቸው አንድ ፖሊሶችም አይደሉም ማስረጃቸውን በሙሉ ያውቃሉ የት እንደሚገኙም ያረጋግጣሉ ስለዚህም ረጅም ጊዜ ሊሰጣቸው አይገባም እና የተከበረው ፍ/ቤት በተቻለ መጠን አጠር ያለ ቀጠሮ እንዲያደርግልን በትህትና አመለክታለሁ::

.../

ገጽ 59
የወ.መ.ቁ 952/89

<u>ት ዕ ዛ ዝ</u>

_ ለዩ ዐቃቤ ሕግ ቀሪ ምስክሮች አሉኝ የሚል ማስረጃ አቀርባለሁ ብሎ ቃል እንግ
ዲህ የሰጠው ምስክርን በተመለከተ በዚሁ በሚቀጥለው ቀጠሮ ያጠናቅቃሉ ብለን እንገ
ምታለን ይህ መጨረሻ ነው የሚሆነው ስለዚህ በተከታዩ ቀጠሮ ለዩ ዐቃቤ ሕግ ያሉ
ቿሁን ቀሪ ምስክሮች አሟልቶቻሁ እንድታቀርቡ ይህ ደግሞ እስካሁን እንዳየነው ምስ
ክሮች እየተንጠባጠቡ አንዳንዱ ጭራሹን የማይቀርቡበት ጊዜ አለ ይህ ደግሞ ካለው
የሥራ ብዛት አኳያ ጊዜ እያባከነ የሚገኝ መሆኑን እናንተም ባትረዱት የቀራችሁ
አይመስለንም ስለዚህ በተቻለ መጠን ተገቢውን ጥረት አድርጋችሁ እነዚህን ሠስት
ቀ ምስክሮች በተከታዩ ቀጠሮ ያለምንም ምክንያት እንድታቀርቧቸው አዘናል፡፡
በዚህ ጊዜም የፅሁፍ ማስረጃቻሁን እንድታቀርቡ ብለናል፡፡
ቀጠሮ ለመስከረም 11 ቀን 1991 ዓ.ም

መስከረም 11 ቀን 1991 ዓ.ም

ዳኞች. አህመድ መሐመድ
ንጉሤ [illegible].

—

ወንጀለኛ [illegible] ከሳሽ. ለዩ. ዐቃቤ. [illegible] ቀርቧል.

ተከሳሽ. ዶ/ር ገለታ ደምሴ. [illegible]
ጋር ቀርቧል.

መዝገቡ. የተቀጠረው. ለዩ ዐቃቤ. የቀሩትን ምስክሮች
አቅርቦ. እንዲያሰማ. እና. የጽሁፍ ማስረጃውንም እንዲያቀርብ.
ተዘዞ. ለዩ [illegible]. ለዩ. ዐቃቤ. ሕግ. ምስክሮች. [illegible]:
ምስክሮቹ. [illegible] [illegible] [illegible]: ለዩ ዐቃቤ ሕግ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
ማስረጃ: [illegible]. [illegible], [illegible]: [illegible].
[illegible] [illegible]::

<u>ትዕዛዝ</u>: [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ትዕዛዝ. [illegible] [illegible]::

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ መ/ቁ 952/89

ትእዛዝ። [illegible]
[illegible]
[illegible] ቀጠሮ [illegible]

[illegible]

2 · ፪ · 91

[illegible]

[illegible]

ቀጠሮ፡

[illegible]

ትእዛዝ፡

[illegible]

የወ.መ.ቁ.952/89
ጥቅምት 2 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ አህመድ መነወር
ሰይድ መሐመድ
ፀጋ ሀዋዝ

_ ከሣሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ጸሐፊ ከርስ ቀርቤአለሁ
_ ተከሣሽ :_ ደ/ር ገረመው ደበሌ ቀረበ

የደ/ር ገረመው ደበሉ ጠበቃ ጸሐፊ ገ/እግዚአብሔር ቀርቤአለሁ

_ ዛሬ መዝገቡ የተቀጠረው ቀሪ ምስክሮችንና የጽሁፍ ማስረጃ ለመቀበል ነበር ቀርበው ሊችሏል?

_ የተከበረው ፍ/ቤት እስከ ዛሬ አራት ያህል ምስክሮች አሰምተናል የቀሩት ምስክሮችም እስከአሁን እንደተሰሙት አይነት ስለሆኑ የሰዎችን ማስረጃዎች አንፈልጋቸውም የሰነድ ማስረጃን በተመለከተ በተከሣሹ ላይ የምናቀርበው የሰነድ ማስረጃ ሰፋ ያለና የምንመለከተውም የተከሣሹን በተበሰጠት ጉዳይ ሃላፊውን ተከታዮና እንዲሁም በሌሎች ተከሳሾች ጋር በዚህ በደረጊት የነበረውን የሚያስረዱ ስለሆኑ ትንሽ ጊዜ መውሰድ ስለፈለግን ነው ለማደራጀት ሠነዶችን አንድ ተለዋጭ ቀጠሮ ቢሰጠን የመጨረሻ ሠነዶቹ ማስረጃዎች ልናቀርብ እንችላለን ተለዋጭ ቀጠሮ ለንዲሰጠን ነው የምንጠይቀው እና ወደ ሰዎቹ ማስረጃዎች ነበረ የሄድነውና ሰዎችን ስናነጋግራቸው ብዙ ከአነዛኞቹ የተለየ ነገር ስለማያስረዱ መድገም አስፈላጊ ስላልሆነ ነው::=_

_ በናንተ በኩል የሚቀርብ ሃሳብ አለ?

_ የተከበረው ፍ/ቤት ከፊቀደልኝ ሀሳብ አለኝ በተከሣሹ በኩል ይሄውም ምንድነው ክሱን ያቀረበው ልዩ ዐቃቤ ሕግ ምርመራውንም ያከናወነው ልዩ ዐቃቤ ሕግ ክሱን በማመረም ርበት ከዚያም አልፍ ክሱን አዘጋጅቶ በሚያቀርቡት ጊዜ በተከሣሹ ላይ የሚያቀርበው ማስረጃ ምን እንደሆነ አስቀድሞ ያውቃል ማለት ነው እና እስከ ሁን ጊዜ ማስረጃ ለማቀረብ እየተባለ ቀጠሮ ተቀጥሯል ስለዚህ የተከበረው ፍ/ቤት የነገሩን አሳሳቢነት ግምት ውስጥ በማስገባት አጭር ቀጠሮ አድርጐ የመጨረሻ እድል እንዲሆን ለዐቃቤ ሕግ እና ማስረጃ ይቀረብበን አንለም ግን የመጨረሻ እድሉ እንደሚሆን ተገልጸለት በሚቀጥለው ቀነ ቀጠሮ ማስረጃውን አጠቃሎ ካሊቀረበ በዚሁ የተከበረው ፍ/ቤት አርምጃ እንደሚወስድ ወደሚቀጥለው ደረጃ እንደሚሄድ ይገለፅ::=_

<u>ት እ ዛ ዝ</u>

_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ በእሱ በኩል ያለንን ማስረጃ አጠቃለን አብቅተናል::

ቀሪ ምስክሮች ቢኖረንም እንደመሠከሩት ስለሚያስረዳ አንፈልጋቸውም ብሎ የጽሁፍ ማስረጃ ለማቅረብ ቀጠሮ ስለጠየቀ አጠር ያለ ቀጠሮ እንሰጣለን::=_

ቀጠሮ ጥቅምት 23 ቀን 1991 ዓ.ም.

የወ.መ.ቁ.952/89
ጥቅምት 23 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ አህመድ ሙነወር
ሰይድ መሐመድ
ፀጌ ሐዋዝ

_ ከሣሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽሑፍ ኮርስ ቋርቤአለሁ
_ ተከሣሽ :_ ዶክቶር ገረመው ደበሌ
_ የጽሁፍ ማስረጃው ተዘጋጅቷል?
_ የምናመለክተው ማመልከቻ ስለአቀረብን
_ የዶክቶር ገረመው ደበሌ ጠበቆች ጽሑፍ ገብረእግዚአብሔርና አበራ ባሰው
ቋርበናል::
_ ይህን መዝገብ ፍ/ቤቱ እንደተመለከተው የተቀጠረው ዛሬ የጽሑፍ ማስረጃ
ለመቀበል ነው::
_ የተከበረው ፍ/ቤት የተቀጠረው የጽሑፍ ማስረጃዎቻችን እንድናቀርብ ነበረ::
ነገር ግን በጽሁፍ ማስረጃችን ከማቅረባችን በፊት በክሱ ላይ በሁለተኛው
ደረጃ ላይ የሚጨመር ተከሳይ ስለአጋጠመን ይህን ተከሳይ ከፍተኛ -
ጉዳቱ የደረሰበት ሰውና የተከሳሹም ተሳትፎ የነበረበት ስለሆነ በወ.መ.
ሥ.ሥ.ቁ.119/ የተከሳሹም ስም እንድንጨምር እንዲፈቀድልን ነው የምና
መለክተውና ክሱን እንድናሻሽለው ነው በዚህ መልኩ
_ የተከበረው ፍ/ቤት እንደሚያውቀው ሁሉ ይህን ጉዳይ ከተጀመረ ቆይቷል
እና ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ክሴን ሊያሻሽል የሚል ጥያቄ ማቅረባቸው በውነት ግራ
የሚያጋባ ነው እና በመሠረቱ ደግሞ እንዲህ አይነቱ ጥያቄ መቅረብ ያለበት ሥነ_ሥርዓቱን ተከትሎ ነው እና አሁን እኛ ዐቃቤ ሕጉ ማስረጃ
አሰምቶ የጽሁፍ ማስረጃ ብቻ ነው የቀረኝ ካሉ በኋላ በዚህ ደረጃ ክሴን
ሊያሻሽል ማለታቸው ትክክለኛ ጥያቄ ስላልሆነ የተከበረው ፍ/ቤት ሊቀበልብን
አይገባም ማስረጃውን ማቅረብ ይኖርባቸዋል በታዘዘው መሠረት ::_

ት እ ዛ ዝ ፤

_ እንግዲህ ይህንን ለዛሬ ባምንት ለሁለታችሁ የቀረበውን ሀሳብና ተቃውሞ
ፍ/ቤቱ ተመልክቶ ብይን ይሰጣል::
ቀጠሮ ለጥቅምት 30 ቀን 1991 ዓ.ም.

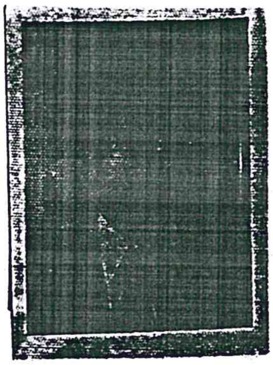

ልዩ መግለጫና ማስጠንቀቂያ

በዚህ ቅፅ ውስጥ ከሃምሣ በላይ የሆኑ አስፈላጊ ጥያቄዎች በእያንዳንዱ አብዮታውያን ይመለሱ ዘንድ ሰፍረዋል ፡፡ ጥያቄዎቹን በሚመለከት ረገድ አብዮታውያን መገንዘብ ያለባቸው ጥያቄዎቹ የአብዮታውያን መመዘኛ ወይም የሥፍራ መወሰኛ ሣይሆኑ የቅፁ ስም እንደሚያመለክተው ሁሉ ለታሪክ ግሕደር አገልጋይ የሚሆኑ መረጃዎች ሲሆኑ እነዚህም እያንዳንዱ ግለሰብ የነበረበትንና ያለበትን ግላዊ የታሪክ ይዘት የሚያስረዱ እንደመሆናቸው መጠን ተለዋዋጭና የሚቀጥሉም ስለሆኑ ዘገባውም የሚቀጥል ነው ፡፡

ስለሆነም ይህንን ትብብር የሚጠይቅ እያንዳንዱ አብዮተኛ ነኝ የሚል ግለሰብ ከአንድ አብዮተኛ ከሚጠበቅ በሐቀኛነት ላይ የተመሰረተ አብዮታዊ ምግባር ውጪ ያልሆነውን ሆኛለሁ ወይም የሆነውን አልሆንኩም ብሎ እራሱን ቢከልል ወይም ቢገበዝ እሱ እራሱን ከሚያውቀው በላይ ሌሎች አብዮታውያንና ሰፊው ሕዝብ ስለሚያውቀው ትርፉ ትዝብት ብቻ ነው ፡፡

በእውነቱ ከሆነ ትዝብት ብቻ ሣይሆን ይህ አጋጣሚ የሱን ማንነት የሚመዘንበት በመሆኑ በአወናባጅነቱም አብዮታዊ እርምጃ የሚያስወስድበት ነው ፡፡

ባለታሪኩ ይህንን ቅፅ ከመሙላቱ በፊት በቅፁ ውስጥ የሰፈሩትን መጠይቆችና መመሪያዎች በጥንቃቄ ማንበብና መረዳት እጅግ ጠቃሚ ነው ፡፡

ባለታሪኩ ቅፁን በጥንቃቄ አንብቦ ተገቢ መልሶችን ከአስቀመጠ በኋላ ከሰጣቸው መልሶች ጋር የሚሄዱትን ማስረጃዎች አሟልቶ ከቅፁ ጋር ማቅረብ አለበት ፡፡ ለምሣሌ የችሎታ ማስረጃዎች ለልዩ ልዩ ተግባሩ ወይም ተሳትፎው የሰውና የፅሁፍ ማስረጃዎች ወዘተ ...

ማሳሰቢያ

1. የባለታሪኩ ስድስት ጉርድ ፎቶግራፍ 5 × 5 ሴ. ሜ የሆነ ከቅፁ ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት ፡፡
2. ቅፁ የሚሞላው በቀለም ብዕር ብቻ ነው ፡፡

እናመሰግናለን

የአብዮታዊ ግለሰብ የሕይወት ታሪክ

1. የባለታሪኩ ስም ከነአባት ገረመው፡ ዱባለ
✲ 2. መለያ ቁጥር
✲ 3. ማዕረግ
4. የሚሰሩበት መሥሪያ ቤት አድራሻ ግብርና፡ ሚ/ር
5. የሥራ መደብና ኃላፊነት ሚኒስትር
6. የመኖሪያ አድራሻና የቤት ቁጥር ከፍተኛ 15 ቀበሌ፡ 28፡ የቤ.ቁ.
7. የመሥሪያ ቤት ስልክ ቁጥር 448040
8. የመኖሪያ ቤት ስልክ ቁጥር 444777
9. የፖስታ ሣጥን ቁጥር 1232
10. የተወለዱበት ቀንና ዓ ም ሚያዝያ፡ 12 ቀን፡ 1938
11. የሚወለዱበት ብሔረሰብ ግማሽ፡ ኦሮሞ፡ ግማሽ፡ አማራ
12. ያገቡና ያላገቡ ለመሆንዎ በሚከተሉት ማዕዘኖች ውስጥ× ምልክት ያድርጉ ፡፡

ያገቡ [X] ያላገቡ [ ]

16. አግብተው ፈተው እንደሆን፡— ማንን እንደፈቱ
ለምን እንደፈቱ

17. የእናት ስም ከነአባታቸው ዘነበች፡ ወልደጻድቅ
18. የሚስት ወይም የባል ስም ከነአባታቸው ራኬብ፡ ዳኛቸው
19. የወንድም ስም
የለኝም
20. የእህት ስም
የለኝም
21. የወንድ አያት ስም ከነአባታቸው ዱባለ፡ በርሄ
22. የሴት አያት ስም ከነአባታቸው ተዋበች፡ ታዬ

✲ 2 እና 3 ቁጥር የሚሞሉት በአብዮታዊ ሠራዊት አባሎች ብቻ ይሆናል ፡፡

23. የልጆች ስም

ሴቶች	ወንዶች
ሀ. አዲያም፡ ገረመው	ሀ.
ለ. ሊያ፡ ገረመው	ለ.
መ.	መ.
ሠ.	ሠ.
ረ.	ረ.

24. የተወለዱበት ፡=

ሀ. ሐገር ኢትዮጵያ

ለ. ክፍለ ሐገር ሸዋ

መ. አውራጃ መናገሻ

ሠ. ወረዳ ሰበታ

ረ. ቀበሌ ሽመብላ

25. ማርክሲዝም ሌኒንዝምን የተቀበሉበት ጊዜ ከአብዮቱ፡ ፍንዳታ፡ በኋላ፡ ወደ፡ 1960 ዓ፡ም

ማርክሲዝም ሌኒንዝምን ከመቀበልዎ በፊት የነበረዎት እምነት የጎሳ ሰባት፡ ... ሌሎችን፡ በመበዝበዝ፡ ነው፡ መመሥረቱን

ሀብታምነት፡ ሌሎችን፡ በመበዝበዝ፡ ...

26. ጠቅላላ ዕውቀት፡=

ሀ. መሠረተ ትምህርት ሙሉጌታ፡ ገላሌ፡ 7/ኛ

ለ. አንደኛ ደረጃ 〃 〃

መ. መለስተኛ 2ኛ ደረጃ ህዳር፡ ት/ቤት – ሐገረ ት/ቤት

ሠ. ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ 〃 〃 〃

ረ. ኮሌጅ (ዩኒቨርሲቲ) አዲስ፡ አበባ፡ ዩንቨርሲቲና፡ ምሥራቅ፡ ጀርመን

27. የችሎታ ማስረጃ ፡=

ሀ. የምስክር ወረቀት ሁለተኛ፡ ደረጃን፡ የመልቀቂያ

ለ. ዲፕሎማ በሩሲያ፡ የእንግሊዝ፡ ሐገሮች

መ. ዲግሪ በእንግሊዝ፡ ሐኪምና

28. የተሳተፉቸው ልዩ ልዩ ሞያዎች ፣ ኮርሶችና የፖለቲካ ትምህርቶች፡=

	ቦታው
ሀ.	〃
ለ.	〃
መ.	〃
ሠ.	〃
ረ.	〃
ሸ.	

29. የችሎታ ማስረጃ

ሀ. የምስክር ወረቀት

ለ. ዲፕሎማ

30. በሐገር ውስጥ ወይም በውጪ ሐገር የተሸለሚቸው ሽልማቶች

ሜዳይ	ኒሻን	የውጊያ ምልክት
ሀ.		
ለ.		
መ.		
ሠ.		

31. በልዩ ልዩ ሥራና ውድድር ያገኟቸው ሽልማቶች ወይም የምስክር ወረቀቶች፡=

ሀ.

ለ.

መ.

ሠ.

ረ.

ሸ.

ቀ.

32. ለመጀመሪያ ጊዜ በመንግሥት ወይም በግል ሥራ የጀመሩበት የሥራ ቦታና የተቀጠሩበት ጊዜ፡= ኃ.ሊ.ሰ፡ ሸበባ
በቀዳማዊ፡ ኃ/ሥ፡ ጦ/ር፡ በ1958 ዓ.ም፡

33. በሥራ የተዘዋወሩባቸው ቦታዎችና የሥራ አይነቶች ፡=

የሥራው ዓይነት	ቦታው
	የቀዳማዊ፡ ኃ/ሥ፡ ጦ/ር
ሀ. በረዳት፡ የእንስሳት፡ ሐኪምነት	ታጠቅ፡ ጦ/ሠፈር
ለ. በጦ/ሠፈር፡ የእንስሳት፡ ጤና፡ ክፍል፡ ሀላፊነት	ለፍት፡ የእንስሳት፡ ሕክምና፡ ጽ/ቤት
መ. በመምህርነት	ሐረር፡ ጦ/ሠፈር
ሠ. በጦ/ሠፈር፡ የ[illegible]፡ ሀላፊነት	ኢሊሰ፡ ሸበባ
ረ. በዳሬክተር፡ ዋና፡ [illegible]	" "
ሸ. በሚኒስትርነት	
ቀ.	

34. በሐገርም ውስጥ ይሁን በውጪ ሐገር የተሳተፉባቸው የታወቁ አብዮታዊ ዓለም አቀፋዊ ሸንጎዎች ፡=

የሸንጎው ዓይነት	ቦታው
ሀ.	
ለ.	
መ.	
ሠ.	

35 በሐገርም ውስጥ ይሁን በውጪ ሐገር የዋሉባቸው የጦር ሜዳዎችና የፀጥታ ማስ ር ተግባሮች፡=

በሐገር ውስጥ	በውጭ ሐገር
ሀ. ----------	----------
ለ. ----------	----------
መ. ----------	----------
ሠ. ----------	----------
ረ. ----------	----------
ሸ. ----------	----------
ቀ. ----------	----------

36. የሚያውቋቸው ቋንቋዎች ፡=

√ ይህ ምልክት ይደረግ

በንግግር

	በጣም ጥሩ	ጥሩ	በቂ
ሀ. አማርኛ	☑	☐	☐
ለ. እንግሊዝኛ	☑	☐	☐
መ. ኦሮምኛ	☑	☐	☐
ሠ. ----------	☐	☐	☐

በጽሁፍ

	በጣም ጥሩ	ጥሩ	በቂ
አማርኛ	☑	☐	☐
እንግሊዝኛ	☑	☐	☐
ኦሮምኛ	☑	☐	☐
----------	☐	☐	☐

37. ሌሎች ልዩ ልዩ የሞያ ልምዶችና ስጦታዎች ቢኖሩዎ ከዚህ በታች ይግለፁ፡=

ሀ. ----------
ለ. ----------
መ. ----------
ሠ. ----------
ረ. ----------

ከዚህ ግርጌ ለቀረበልዎ ጥያቄ ጥንቃቄ የተመላው ሐቀኛ መልስ እንዲመልሱ ያስፈልጋል ።

38. የሠራተኛነት መታወቂያ እንዳለዎ መቼና ከየት እንደተሰጠዎና የመታወቂያ ቁጥሩን ከዚህ በታች ባሉት መስመሮች ይግለፁ ፡= በ1972 ዓ፡ ም፡ ከሀገርና፡ ሕዝብ፡ ደህንነት፡ ሚ/ር ፡ የመታወቂያ ቁ. 1005 ገዘ

39. የቀበሌ ነዋሪነት መታወቂያ እንዳለዎ መቼ ፥ ከየት እንደተሰጠዎትና የመታወቂያውን ቁጥር ከዚህ በታች ባሉት መስመሮች ይግለጹ ፡ ከፍለ፡ ቀበሌ ፡ ወረዳ፡ ዳኅኅሉ፡ በማወጣት፡ ነፋ፡ ሃኝ

40. የተሽከርካሪ መንጃ ፈቃድ እንዳለዎት ስንተኛ ደረጃ ፥ መቼና ከየት እንዳገኙት የመንጃ ፈቃድዎን መለያ ቁጥር ከዚህ በታች ባሉት መስመሮች ይግለፁ 3ኛ፡ ደረጃ፤ በ21.6.70 ከፍለ፡ ሸገ - 1964 ነወጣሁት፡

41. በሐኪም ማስረጃ የተደገፈ ፣ የሚታወቅ ወይም ለእርስዎ የሚሰማዎት የጤንነት መታወክ ወይም የአካል ጉድለት እንዳለብዎት በምን ምክንያት ፣ ምን ዓይነትና እንዴት እንደሆነ ከዚህ ግርጌ ባሉት መስመሮች አብራርተው ይግለፁ

— የለም —

42. ከአብዮቱ ወዲህ የከዱ ፣ የታሰሩ ወይም የሞት ፍርድ የተሰጣቸው ቤተሰብና የቅርብ ሥጋ ዘመድ እንዳለዎ ማን እንደሆኑ ፣ ለምን እንደታሰሩ ወይም የሞት ፍርድ እንደተፈረደባቸው ፣ መቼ? የትና ለስንትስ ጊዜ እንደሆነ ከዚህ ግርጌ ባሉት መስመሮች አብራርተው ይግለጹ ፡፡

— የለም —

43. ከአብዮቱ ወገን ሆነው ባሳዩት ተሳትፎ ምክንያት ከፀረ አብዮት ኃይሎች በተሰነዘረ ጥቃት በሕዝባዊው ጦርነት የወደቁብዎት ቤተሰብና ዘመድ ቢኖር የት ፣ መቼ?

— የለም —

44. እርስዎና ባለቤትዎ ከአብዮታችን ፍንዳታ በፊትም ይሁን በአብዮታችን ውስጥ በወንጀልም ይሁን በፍታብ

ሔር እንዲሁም ሌላ ምክንያትና በመጠርጠር ታስራችሁ ፣ ተከሣችሁ ተቀጥታ ... ከሆነ ፣ መቼ የትና በምን ምክንያት ስንቴ ወይም ለስንት ጊዜ እንደሆነ ከዚህ ግርጌ ባሉት መስመሮች አብራርተው ይግለጹ፡፡

— የለም —

45. ከ1966 ዓ.ም. በፊት የተሳተፉቸው ሕዝባዊ እንቅስቃሴዎች ቢኖሩ የት ፣ መቼ እንዴትና ምን ተግባር እንደፈጸሙ ከነማስረጃው ይግለጹ፡

1- አዲስ፡ አበባ፡ ዩንቨርሲቲ፡ ውስጥ፡ ከ1959 - 1960 ዓ.ም፡ ቀረለ
በዩንቨርሲቲው፡ ተማሪዎች፡ በተደረገው፡ የቀድሞ፡ ሥርዓት፡ ተቃውሞ፡ እንቅስቃሴ
ሁሉ፡ ተካፋይ፡ ሆኜ አሳልፌአለሁ፡፡ ከዚሁም፡ ውስጥ፡ ለምሳሌ፡ ለአሁኗ፡ ዝምባብዌ፡
ነፃነት፡ ድምፅ፡ ለማሰማት፡ ተደርጎ፡ በነበረ፡ ሰልፍ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ለሚገኘው
የእንግሊዝ፡ ኤምባሲ፡ ፊት፡ ከፀጥታ፡ አስከባሪዎች፡ ጋር፡ በተፈጠረው
ግጭት፡ ግራ፡ ጉልበቴ፡ ላይ፡ ጉዳት፡ ደርሶብኛል፡፡

2. በ1962 ዓ.ም፡ አካባቢ፡ በፋሲል፡ [illegible]፡ ተማሪዎች፡
በተደረገው፡ እንቅስቃሴ፡ ተሳታፊ፡ ሆኜ አሳልፌአለሁ፡፡ ለማስረጃም
[illegible]፡ ለአገር፡ ውስጥ፡ ለኢንዱስትሪ፡ ሚ/ር፡ የሚሠሩ፡ አቶ፡ ሀይሉ
[illegible]፡ ለውጢ፡ ሀገር፡ ሊ/ር፡ እንዲ፡ ደተተኘ፡ [illegible]፡ ሚ/ር
የሚሠሩ፡ ፋንታሁ

የቴሌግራም ፡ አድራሻ ፡ አ ፡ አ ፡ ቄራዎች ፡
የፖስታ ፡ ሣጥን ፡ ቍጥር ፡ 1908

TELEGRAMS: A. A. "ABATTOIRS"
TELEPHONES: 44 56 33 - 44 15 32-44 15 33 - 15 77 51 - 15 63 05

በሕብረተሰብአዊት ፡ ኢትዮጵያ ፡ ጊዜያዊ ፡ ወታደራዊ ፡ መንግሥት ፡
በ አ ፡ አ ፡ ማዘጋጃ ፡ ቤት ፡ የቄራዎች ፡ ድርጅት ፡
SOCIALIST ETHIOPIA PROVISIONAL MILITARY GOVERNMENT
MUNICIPALITY OF A. A. ABATTOIRS ORGANIZATION

ምሥጢር

ቀቅምት 1 1969

አዲስ ፡ አበባ ፡ ቁ. 103/69
ADDIS ABABA
P. O. BOX 1908

የኅብረተ ሰብአዊት ኢትዮጵያ
ጊዜአዊ ወታደራዊ መንግሥት
አጠቃላይ የመረጃማመዛዘኛና ማከፋፈያ ኮሚቴ
አገር አስተዳደር ሚኒስቴር
<u>አዲስ አበባ</u>

መስከረም ... ቀን 1969 ዓ.ም. በቁጥር ጠማማ/2/020/69 ለአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት የጻፋችሁት ደብዳቤ ትክክል ግልባጭ መስከረም 27 ቀን 1969 በቁጥር አ6/1/11 ከአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት ስለጉዳዩ ሲጻፍ አባሪ ሆኖ ተልኮልናል ። ከአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት በተጻፈውም ደብዳቤ አስተያየቱን በቀጥታ ስንጽፍ በግልባጭ ማዘጋጃ ቤቱ እንዲያውቀው እንድናደርግም ተጠይቀናል ። ጥያቄውን ከዚህ እንደሚከተለው እንመልሳለን ።

ለሰፊው ሕዝብ የመጣውን አብዮት የምናስታውስበትን መስከረም 2 ቀንን ለማክበር የሠራተኛው ማህበርና ድርጅቱ በመስማማት እንዲከፈሉና ወጭውን ግን ድርጅቱ እንዲችል ተወስኖ የሠራተኛው ማህበር በመረጠው አዘጋጅ ኮሚቴ ምርጫ ተሰላፊዎቹ ተመልምለው እንዲሰለፉ ተደርጓል ።

በወቅቱም ትክክለኛውን ነገር ለመፈጸም እንዲቻልና ለዚሁ በዓል አከባበር ለሰልፉ ስማቸው የተመቀሩት 120 ሰዎች በማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ የተለጠፈውን አለየንም እንዳይሉ በየስማቸው አንፃር እንዲፈርሙ አድርገናል ። ይህንንም በአደረግንበት ወቅት ቤታችን እሩቅ ነው፣ በሰዓት እላፊ እንያዛለን እያሉ በቂ ያልሆነ ምክንያት ያቀረቡ አባሎችም ነበሩ ። እንዲያውም ግማሾቹ መኪና ይቀርብላቸኋል ከተባሉ በኋላ ቤተሰቦቻችንን እንጠይቃለን አንገኝም የሚወስንብንም ቅጣት ቢኖር በፀጋ እንቀበላለን በማለት ያሾፉም ነበሩ ።

ያነውኑ የሰፊውን ሕዝብ ደስታ አብሮ የማይካፈል አድሐሪ ብቻ ስለሆነ በሰፊው ሕዝብ ላብ በተገነባ ድርጅት ውስጥ ለመሥራትም መብት የሚኖረው በዘሐኑ የደገፋትን በመደገፍ ብቻ ነው ። ያለበለዚያ የድርጅቱ አባል ለመሆን አያሾችልም በለን ነገረናቸው ይሸንኑ ሰልፍ ተገደዉ ለማክበር በቅተዋል ። ይህ የተፈፀመው ሌሎቹም እንዲህ ዓይነት አለባሌ ምክንያት ፈጥረው ሌሎች የድርጅቱ አባላትን እንዳያከብሩ ለማደፋፈር በመስለም ሉላው ሠራተኛ ምንም ዓይነት ችግር ሳይፈጠር ነው ። እንደተገለጸው ሳለመፈረም ለጊዜው ምክንያት የፈጠሩ፣

/........

...ቴሌግራም ፡ አድራሻ ፡ አ ፡ አ ፡ ቄራዎች ፡
የፖስታ ፡ ሣጥን ፡ ቊጥር ፡ 1908

TELEGRAMS: A. A. "A B A T T O I R S"
TELEPHONES: 44 56 33 - 44 15 32-44 15 33 - 15 77 51 - 15 63 05

በሕብረተሰብአዊት ፡ ኢትዮጵያ ፡ ጊዜያዊ ፡ ወታደራዊ ፡ መንግሥት ፡
በ አ ፡ አ ፡ ማ ዘ ጋ ጃ ፡ ቤ ት ፡ የ ቄ ራ ዎ ች ፡ ድ ር ጅ ት ፡
SOCIALIST ETHIOPIA PROVISIONAL MILITARY GOVERNMENT
MUNICIPALITY OF A. A. ABATTOIRS ORGANIZATION

...ቀምት 1 1969

አዲስ ፡ አበባ ፡
ADDIS ABABA
P. O. BOX 1908

ቁ 103/69

1ኛ/ አቶ መርዕድ ወ/አማኑኤል ——— የሂሣብ ክፍል ሠራተኛ
የሥልክ ቁጥር 445633
ቄራ ዎች ድርጅት
አዲስ አበባ

2ኛ/ አቶ ሸሪፍ አወል ——— የሂሣብ ሠራተኛ
የሥልክ ቁጥር 445633
ቄራ ዎች ድርጅት
አዲስ አበባ

3ኛ/ አቶ አለምር አያሌው ——— የሂሣብ ሠራተኛ
የሥልክ ቁጥር 445633
ቄራ ዎች ድርጅት
አዲስ አበባ

4ኛ/ ወ/ት በላይነሽ ካህሣይ ——— የመዝገብ ቤት ሠራተኛ
የሥልክ ቁጥር 445633
ቄራ ዎች ድርጅት
አዲስ አበባ

5ኛ/ አቶ ሸርቆሉ ኝዲ ——— የሂሣብ ሠራተኛ
የሥልክ ቁጥር 445633
ቄራ ዎች ድርጅት
አዲስ አበባ

6ኛ/ አቶ ሙሉጌታ ኃ/ማርያም ——— የሂሣብ ሠራተኛ
የሥልክ ቁጥር 445633
ቄራ ዎች ድርጅት
አዲስ አበባ

የሚባሉት ናቸው ።

2/ ከአበዮት ቀን ወዲህ ከአንዳንድ ድርጅቶች ጋር በመጻጻፍ የ[illegible] ማቆም
<u>አድማ እንዲደረግ የሚገፋፉ</u>

በቀዳ ማደራጃ ክፍል ውስጥ የሚሠሩ አዲስ ሠራተኞች በቀን 100 ቀዳ በሙሉ ይወጣባ የነበረት ወደ 60 ዝቅ በማድረጋቸው ይህም የሥራ ማቀዝቀዝ [illegible] ቁጥር 64/68 መሠረት እንደሥራ ማቆም አድማ ስለሚቆጠርና የክፍሉም የበላይ ኃላፊ የአድማ ውን መሪዎች ጠቁሞ በማስረዳ ስለተረጋገጠባቸውና እንተባበርም ያሉትን ሠራተኞች -

ቀን ... 1969

አዲስ ፡ አበባ ፡
ADDIS ABABA
P. O. BOX 1908 ቁ. 103/69

በመደብደባቸው በአዋጅ ቁጥር 64/68 እና በሕብረት ስምምነት አንቀጽ 10 ንዑስ አንቀጽ 2 ተራ ቁ.3፣ እና 8 መሠረት ከሥራ እንዲወጡ ተደርገዋል ። በዚህም ወቅት ሠራተኛው ማህበር ከፍተኛ ትብብር አድርጎልናል ። እነዚህም ሠራተኞች፣

1ኛ/ አቶ አለባቸው መኮንን —— ከሥራ ከወጡ በኋላ ሠራተኞች በየቦታው ከድርጅቱ ቁጥር ግቢ ውጭ ያለፍቃድ ሰብስበው በማሳደማቸው ስና ገንዘብ ሲሰበስቡ ተይዘው በምርመራ ላይ ይገኛሉ ።

2ኛ/ አቶ ፍስሐ ብርሃኑ
3ኛ/ ,, ደግፌ ታዬ
4ኛ/ ,, ተስፋዬ አደም
5ኛ/ ,, ታደሰ ፈለቀ

} ከድርጅቱ ከተባረሩ በኋላ ላይ በጠቀስነው ሕጋዊ አንቀጽ፣ በሁለት የድርጅቱ ሠራተኞችና /በሥራ ቦታ ከእነርሱ ጋር ባለመተባበራቸው/ ደብደባና የዘርፊያ ወንጀል የፈፀሙ በሁለተኛ ፖሊስ ጣቢያ ክስ ተመስርቶባቸው በመፈለግ ላይ የሚገኙ

6ኛ/ አቶ ካሣ ነጋሽ
7ኛ/ ,, አበደላ ገዳ
8ኛ/ ,, ከንዴ ብርሃኑ
9ኛ/ ,, ለገሠ ቱቹ

እንዲሁም በሥራ ቦታ አድማ /በአዋጅ 64/68 መሠረት/ ከመካፈላቸውም ሌላ በሙከራ ቀጥር ጊዜአቸው በቂ ችሎታ ሳይኖራቸው በመቅረታቸው አደገኛነታቸውን በመገንዘብ ከድርጅቱ ጋር የሥራ ውሏቸውን እንዲያቋርጡ አድርገናል ። እነዚህም

1ኛ/ አቶ መውደድ አባተ
2ኛ/ ,, ታደሰ ተስፋዬ
3ኛ/ ,, ደመቀ ኃ/ሥላሴ
4ኛ/ ,, ታደሰ ፈለቀ
5ኛ/ ,, አራጋው አሊ

ናቸው ። የቀድሞው አድራሻቸው ድርጅቱ ሲሆን መኖሪያ ሠፈራቸው አይታወቅም ።

ቴሌግራም ፡ አድራሻ ፡ አ ፡ አ ፡ ቄራዎች ፡
የፖስታ ፡ ሣጥን ፡ ቍጥር ፡ 1908

TELEGRAMS: A. A. "ABATTOIRS"
TELEPHONES: 44 56 33 - 44 15 32-44 15 33 - 15 77 51 - 15 63 05

በሕብረተሰብአዊት ፡ ኢትዮጵያ ፡ ጊዜያዊ ፡ ወታደራዊ ፡ መንግሥት ፡
በ አ ፡ አ ፡ ማ ዘ ጋ ጃ ፡ ቤ ት ፡ የ ቄ ራ ዎ ች ፡ ድ ር ጅ ት ፡
SOCIALIST ETHIOPIA PROVISIONAL MILITARY GOVERNMENT
MUNICIPALITY OF A. A. ABATTOIRS ORGANIZATION

ጥቅምት 1 1969

አዲስ ፡ አበባ ፡ ቁ. 103/69
ADDIS ABABA
P. O. BOX 1908

በአጠቃላይ በድርጅታችን ውስጥ የሚሠሩ ሠራተኞች በዙዎቹ የመንግሥትን መመሪያ አክባሪ፣ በሥራ ላይ ቸልተኝነትን የማያሳዩ ሲሆን ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ከሠራተኛና ማኅበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ተልከው የተቀጠሩ አዲስ ሠራተኞች ግን በዙዎቹ የዚህ ተቃራኒ ናቸው ። ላይ የስም ዝርዝራቸው የተጠቀሰው ሠራተኞች ሙሉ በሙሉ በዚህ ዓይነት የተቀጠሩ ናቸው ።

የቆዳ ማደራጃው ሥራ እነዚህ ሰዎች ከድርጅቱ ከተወገዱ ወዲህ በአንድ ቡድን 60 ቆዳ ይወጠር የነበረው ወደ ቀድሞ ሥፍራው ወደ 100 ከፍ ብሏል ። የቆዳን ውጠራ ማንም ሠራተኛ ሊሠራው ቢችልም ይህ የሥራ ማቀዝቀዝ ተግባር ወደ አርድ ክፍል እንዳይተላለፍብን ብርቱ ጥረት አድርገናል ።

ይህንንም ያደረግንበት ዋና ምክንያት ለጠቅላላው ከተማ በእየእለቱ የሚቀርበው ሥጋ ቢቋረጥ ከፍተኛ የፖለቲካና የኢኮኖሚ ውድቀት እንደደረሰ ተቆጥሮ በጠላቶቻችን እንደሚወራ ስለተረዳን ሲሆን ሌላው ነገር ደግሞ የአርድን ክፍል ሠራተኛ ለማሰልጠን ረዝም ያለ ጊዜ ስለሚጠይቅ በአልሰለጠነ የሰው ኃይል ይህንኑ ሥራ ለማስፈጸም ስለሚያስቸግርም ነው ።

በተለይም የሠራተኛው ማህበር በውጭ ግፊት የድርጅታችንን ሥራ ለማወክ ተሰባጥረው ወደ ድርጅታችን የተላኩትን ቡድኖች ለመቋም ያደረገውን ብርቱ ትብብር ከፍተኛ መሆኑን በዚህ አጋጣሚ ልንገልጽ እንወዳለን ።

ኢትዮጵያ ትቅደም

ዶክተር ገረመው ደበሌ
Dr. Geremew Debele
በአ. አ. ማዘጋጃ ቤት የቄራዎች ድርጅት ዋና ሥራ አስኪያጅ
GENERAL MANAGER

ግልባጭ
ለክቡር ኢንጂነር መኩንን ሙላት
የአ.አ. ከተማ ከንቲባ
አ.አ.ማዘጋጃ ቤት
አዲስ አበባ
ለአቶ ሽፈራው በዙነህ
ተ/ምክትል አስተዳደሪ
አዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት
አዲስ አበባ

ለፌዴራል ከ/ፍ/ፍ/ቤት

2ኛ ወንጀል ችሎት

<u>አዲስ አበባ</u>

ከሳሽ ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ተከሳሽ ዶ/ር ገረመው ደበሌ

በተከሳሹ ላይ ላቀረብነው ክስ ያሉንን የፅሁፍ ማስረጃዎች ከዚህ መግለጫ ጋር እናቀርባለን::

1. ተከሳሹ ጥር 29 ቀን 1973 ዓ.ም. የኢ.ሠ.ፓ. አባል ለመሆን ባቀረቡት የሕይወት ታሪካቸው ገፅ 9 ላየ "ለአብዮቱ ያደረጉትን አስተዋፆኦ በሚል " መጠየቅ ላይ የቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆነው በሰሩበት ጊዜ የፓለቲካ ብድኑን ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ ዕቅድ ተቀብለው በድርጅቱ የነበሩ የፓለቲካ ትስስሩ አባላትን መመንጠራቸውን በመግለፅ ያሰፈሩት ሲሆን ተከሳሹ የፈፀሙትን ድርጊት አብዮቱን ለመጠበቅ የተደረገ በመሆኑ የኢ.ሠ.ፓ.አ.ኮ. አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጧቸው በወቅቱ የነበሩ ከፍተኛ የመንግስት ባለስልጣናት አረጋግጠውላቸዋል:: እነዚህ ሰነዶች በልዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረጃነት የቀረብት ምስክሮች የሰጡትን ቃለ የሚያጠናክሩ ሲሆኑ ከዚህ የምንረዳው የድርጅቱ ሠራተኛ የነበሩ የፓለቲካ ትስስሩ የነበራቸው ሰዎች የሚያዙት የሚገደሉት በተከሳሹ አባሪነት መሆኑን ነው::

2. ተከሳሹ በግብረ አበርነት እንዲገደል አድርገዋል የተባለው መኮንን ወ/የስ ተከሳሹ በሥራ አስኪያጅነት ከሚያስተዳድሩት ቁራዎች ድርጅት ተይዞ በደርግ ምረመራ እርምጃ እንዲወሰድበት /እንዲገደል /የቀረበ የምርመራ መግለጫ

3. እንዲሁም ተከሳሹ የድርጅቱን ሠራተኛ ሆነው በፀረ-አብዮተኛነት የተጠረጠሩትን ለአጠቃላይ መረጃ ማመዛዘኛ ማከፋፈያ ኮሚቴ የፃፉትን 3 ገጽ ደብዳቤ ሲሆኑ እነዚህን የፅሁፍ ማስረጃዎች ካቀረብት የሰው ማስረጃዎች ጋር በማገናዘብ የተከበረው ፍ/ቤት አስፈላጊውን ብይን እንዲሰጥልን በማክበር እናመለክታለን።

ከሠላምታ ጋር

2. ተከሳሹ በግብረ አበርነት እንዲገደል አድርገዋል የተባለው መኮንን ወ/የስ ተከሳሹ በሥራ አስኪያጅነት ከሚያስተዳድሩት ቄራዎች ድርጅት ተይዞ በደርግ ምረመራ እርምጃ እንዲወሰድበት /እንዲገደል /የቀረበ የምርመራ መግለጫ

3. እንዲሁም ተከሳሹ የድርጅቱን ሠራተኛ ሆነው በፀረ-አብዮተኛነት የተጠረጠሩትን ለአጠቃላይ መረጃ ማመዛዘኛ ማከፋፈያ ኮሚቴ የፃፉትን 3 ገጽ ደብዳቤ ሲሆኑ እነዚህን የፅሁፍ ማስረጃዎች ካቀረብነት የሰው ማስረጃዎች ጋር በማገናዘብ የተከበረው ፍ/ቤት አስፈላጊውን ብይን እንዲሰጥልን በማክበር እናመለክታለን::

ከሠላምታ ጋር

ተ	ዐደሚ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣኔ
			ተስፈንጠሪ አንጂ ተራማጅ ስላልሆነ ከፀረ አብዮተኛነት የሚለይ ሆኖ አላገኘሁትም፡፡		
ጠ/	26 ዓመት	ልዩ ከበኔ/ፖ/ ከድሬ/	ስለዚህ ግለሰብ ፀረ አብዮተኛነት ማስረጃ የሚያስፈልገ መስሉ አልታየኝም ፣ ምክንያቱም ቀደም ሲል የወታደራዊ ክፍሉች የፖለቲካ ካድሬያች ስብሰባ ላይ በግልጽ ወገቡን ገትሮ ስለ ኢህአፖ ተራማጅነት የገለጸ ላሳውን አድሃሪ ወዘተ. በማለት ያወገዘ ነው ፡፡ በሌላ በኩል ለሁለት ጊዜ 1/ የስውር ፖርቲዎች አንድነትና ልዩነት በሚል ፣ 2/ ድርጅት አንፈልጋለን የሚል አዘጋጅቶ አቀርቦ እንደነበር ራሱ አምኗል፣ ይህ ግለሰብ በድርጅት የኢ.ህ.አ.ፖ. አባል በሆንም አደርሸ ነትም የሚያወቃው ወሳኖዩ ፍጹም ጥቅም የሌለው አወናባጅ ለመሆኑ በቅርብ የሚያውቁት ሊያረጋግጡ ይችላሉ ፡፡ ስለዚህ እንደዚህ ያለውን አወናባጅ ማስቀመጥ በፍጹም አስፈላጊ ሆኖ አልታየኝም ፡፡		

[stamp] 2/ 22/276/88 +

...ቀ	ዕድሜ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣኔ
...ነበ	31 ዓመት	ድሬዳዋ ጥጥ ፋብ ሪካ የነበረ	ከተ/ቁ 8—11 የተመለከቱት መጀመሪያ በአቶ ገርማ አስፋው አሁን የተሰወረ የኢህአፖ መሀከላዊ ኮሚቴ አባል ተመልምለው የመደብ ጀርባቸውና የፖለቲካ መስመራቸው ሳይጣራ ወደ ሶሺየት ህብረት ለፖለቲካ ትምህርት ተልከው ይህንኑ ፀረ ሕዝብ አድራጎታቸው ያስተጋቡ በአስፋሪ ተግባር የሚገኙ ሽኮቦች ነበሩ ፤ ሀገር ውስጥ ከተመለሱ በኋላም ይህንኑ የሚፈጽሙ ለመሆኑ በግብር ታይቶዋል :: ይህ ብቻ ሳይሆን ተጠቃሾቹ የኢህአፖ አንጋኛው ህዋስና የአንዱ ቀናት ከበብ አባሎች ለመሆናቸው አምነዋል :: ሆኖም የነዚሁ አባሪ የሆነው አልተያዘም :: በተ/ቁ 8 የተመለከተው በ1968 ዓ/ም ሚይዲይ በከተማው ሁከት በማስፈጠር የርስ በርስ ግጭት ተፈጥሮ በዛ ያሉ ሰዎች ሞተዋል ፤ ተከሳሹም ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ተሰውሮ በዚሁ በአናርኪስት ድርጅቱ ዋሳ ሥር ተሰማርቶ ሲገልና ሲያስገድል ጠፍቶ የኖረ ነው :: በተ/ቁ 10 የተመለከተው ወጣቶችን ወደ ፀረ አብዮት ክፍን ሲገፋፋ ታስሮ በነ ሽመበል ዓለማየሁ የተፈታ ሲሆን ፤ በተ/ቁ 11 የተጠቀሰው ከ... አዲስ አበባ ገዋኔ ተቀፀሮ በዚያ ጠፍቶ ...		
በ...	25 ዓመት	አ/አ ወወከማ መምህር			
በሩው	23 ዓመት	ማስታወቂያና መ/ብዙሀ ሚኒስቴር			
ሰቨ	29 ዓመት	እርሻ ሚኒስቴር ገዋኔ			

ሐምሌ 27/6/88

ስነት	ዕድሜ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣኔ
			አበበ ለሁለት ወር ፀረ አብዮት ድርጊቱን ሲያካሂድ የተያዘ ነው ፡፡ በጠቃላይ የነዚህ ግለሰቦች አድራጎት የህብረ ተሰቡን ሰላምና ፀጥታ የሚያደፈርስ የአናርኪስት የኢ.ህ.አ.ፓ. ሃቀኛ አባላት ስለሆኑ መወገድ ይኖርባቸዋል ፡፡		

ኢትዮጵያ ትቅደም

ብርሃኑ ፡ ከበደ ፡
ሻምበል ፡
የደርጉ ፡ ምርመራ ፡ ክፍል ፡ ኃላፊ ።

952/89

ሐምሌ 24 90

ለ [illegible]

በ ሉ ቦ ት

በከሣሽ ለ ቶ ዐዎክ ሕገ እና በ ተከሣሽ ደበ ቱር ገረመው ደበሌ መካከል በላለው የዘር ማጥፋት ወንጀል ክስ ጉዳይ ከሣሽ ለ ቶ ዐዎክ ሕገ አርበኛን ለምስክርነት የጠርኋት በለሁ ለሐምሌ 27 ቀን 1990 ዓ.ም ለሁነው ቀጠር ከጠዋቱ በ3 ሰዓት አ/አ/ፌ/ከ/ፍ/ቤት 25 ዐ/ችሎት ቀርበ እንዲ ቀርቡ ፍ/ቤቱ አዘዘ::///

[illegible] 24.11.90

ሀመ/ፀዓ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽ/ቤት
Federal Democratic Republic of Ethiopia
Office of the Special Public Prosecutor

ቀን
Date 24-11-90

ቁጥር
Ref.No. ሙ-ሀ/ፅዩ ሀሀ/90/030

ፋክስ ቁጥር 55 05 74
Fax No.

☒ 6842
አዲስ አበባ-ኢትዮጵያ

☎ 55-34-00 Addis Ababa-Ethiopia

ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት

2ኛ ወንጀል ችሎት

<u>አዲስ አበባ</u>

በከሳሽ ልዩ ዐቃቤ ሕግና በተከሳሽ ዶ/ር ገረመው ደበሌ መካከል ባለው የወንጀል ክርክር ጉዳይ

1. አቶ ገርማ አሸቴ

2. አቶ ማስረሻ ገ/መስቀል

የተባሉት ሐምሌ 27 ቀን 1990 ዓ.ም. ለሆነው ቀጠሮ በማስረጃነት እንዲቀርቡ መጥሪያ እንዲሰጥልን እናመለክታለን::

ከሠላምታ ጋር

ዮሴፍ ኪሮስ
ልዩ ዐቃቤ ሕግ

C. P. E. 70827/90

ቁጥር 952/89
ቀን 5·10·1990

ለ 4 የዐቃቤ ሕግ ምስክሮች
ባሉበት

በከሳሽ ልዩ ዐቃቤ ህግ እና በተከሳሽ ደረሰ ገረመው ደበሌ መካከል ስላለው የዘር ማጥፋት ወንጀል ክስ ጉዳይ እርስዎን ከሳሽ ዐቃቤ ሕግ ለምስክርነት የጠረዎት ስለሆነ ለ 17·6·8 ቀን 1990 ዓ.ም ለሆነው ቀጠሮ ከጥዋቱ 3 ሰዓት አዲስ አበባ ፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት 2ኛ ወ/ችሎት ድረስ እንዲቀርቡ በዚህ ትእዛዝ መሰረት የማይቀርቡ ቢሆን ፍ/ቤቱ የመሰለውን እርምጃ የሚወሰድብዎት መሆኑን የፌ/ከ/ፍ/ቤት 2ኛ ወንጀል ችሎት አዟል።

5·10·90

ከማናቸዉ ...

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽ/ቤት
Federal Democratic Republic of Ethiopia
Office of the Special Public Prosecutor

ቀን ...
Date

ቁጥር ...
Ref. No.

ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት

2ኛ ወንጀል ችሎት

<u>አዲስ አበባ</u>

በከሳሽ ልዩ ዐቃቤ ሕግና በተከሳሽ ደ/ር ገረመው ደበሌ መኪለ ባለው የወንጀል ክርክር ጉዳይ፣

1. አቶ በቀለ ደምሴ

2. አቶ ማቲዎስ ተክሌ

3. አቶ ገርማ አሸቴ

4. ወ/ሮ ብዙነሽ ወንድምኩን የተባሉትን ሰኔ 8 ቀን 1990 ዓ.ም. ለሆነው ቀጠሮ በዐቃቤ ሕግ ማስረጃነት እንዲቀርቡ ትዕዛዝ እንዲሰጥልን ስናመለክት መጥሪያውን በኛ በኩል እንደምናደርስ በማረጋገጥ ነው፡፡

ከሠላምታ ጋር

ዩሴፍ ኪሮስ
ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ፋክስ ቁጥር 550574
Fax No.
✉ 6842
☎ 55-34-00
አዲስ አበባ - ኢትዮጵያ
Addis Ababa - Ethiopia

... በኢትዮጵያ ብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ ... መሳተፍ የጀመሩት
መቼ፣እንዴት፣የት እንደሆነና ያደረጉትን አስተዋጽኦ ከነማስረጃው ይግለጹ

የኢትዮጵያ፡ አብዮት፡ በ1966 ዓ.ም፡ ሲፈነዳ፡ የሐረርጌ፡ ክ/ሀገር
የጦሩ፡ ምርኮኞች፡ ሂደንተን፡ ሀገሬ፡ ሆኖ፡ እየሆነ፡ ነበር:: በወቅቱ፡ የመሪዎቹ፡ ጠባይ፡
ከቻንሰለር፡ የጦሩ፡ ደብረጎ፡ ጋር፡ ያገናኘ፡ ለሊንበር፡ ድርጅት፡ ከመወረሩ፡ በፊት
የገቡት፡ ዛሬ፡ የገበሬ፡ በኢሕአፓዎችን፡ በዝበዛ፡ ወዘተ፡ እንዲቃወሙና፡ ከኢብርሂ
ጋር፡ ቆመው፡ የወዘተን፡ ትግሉ፡ የኢጭቆናን፡ ማሳወር፡ መሪዎች፡ እንዲታዩ
አድርጓቸዋል — ማሳሰቢያ፡ ከአንዱ፡ በድርጅት፡ ውስጥ፡ የነበሩ፡ ወዘተርፍ
የንብረ፡ ደርግ፡ አገዳ፡ የገበሬ፡ ጓዶች፡ ገ/መስቀል፡ አዝማች፡ ናቸው

ሐረርጌ፡ ክ/ሀገር፡ ውስጥ፡ ብዙ፡ አላፊነት፡ በመሆኑ፡ ዜጎች
በቆላ፡ ቆላ፡ እየተገዙ፡ ያለገደብ፡ ወደ፡ ወጣ፡ ቆላርፍ፡ የገበሬዎችን፡
የኢትዮጵያ፡ የሶማሊ፡ እንደኛ፡ ስለሆኑ፡ ወሰኑልም፡ እንዲገቡ፡
ሰላማዊ፡ ትሬት፡ አድርጓቸዋል

የዓሪናትና፡ ማኅበረሰቡ፡ ድርጅት፡ በመንግሥት፡ ቁጥ-
ጥር፡ ስር፡ ሆነው፡ የሕዝብ፡ ሀብት፡ ሲሆን፡ የኢኮኖሚውን፡ የሥራ፡ ት
ምህርት፡ ዕድል፡ በመፍጠር፡ አብዮት፡ ጋን፡ ተሰልፈዋል፡ ለሠራዊ፡ ክዝብ
ለማገልገል፡ ነፃ፡ በመተባበር፡ የኢ፡ አብዮ፡ ቆራጥ፡ ድርጅት፡ ማህ፡ ሥራ፡
አስመዝገቡ፡ በመሆን፡ ከ1967—1971 ዓ.ም፡ ድረስ፡ በንብረቱ፡
ድርጅቶ፡ በማስተዳደርና፡ በመምራት፡

— የድርጅቱን፡ ወዘተ፡ ከአቅርቦት፡ ሠርተው
ያስገኙት፡ ፍሬና፡ ማበረታታት፡ ጠቃሚ አለ
— በማስተዳደር፡ ድርጅት፡ ውስጥ፡ የነበሩ፡
ሠንገዶችን፡ ...
የድርጅት፡ ወዘተ፡ ከአብዮት፡ ጋር፡ እንዲ
ሰለፉ፡ አድርጓቸዋል

አስረጂ፡ ጓድ፡ ደጀኔ፡ ...
— ጓድ፡ ...
— ...
— ጓድ፡ ገ/...

47. [illegible]
ቢኖርየት መቼና እንዴት እንደሆነ ከነማስረጃው ይግለጹ፡=

አብዮቱ፡ ከፈነዳ፡ በኋላ፡ በተለይም፡ በሶሻሊዝም፡ እንደሚሉም፡ ከወ
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

አድራሻ፡ [illegible]

〃 [illegible]

〃 [illegible]

50. አባትዎና እናትዎ በግልም ሆነ በጋራ ያላቸውና የነበራቸው ንብረት፡=

ከአብዮት በፊት

ሀ. የገጠር መሬት በሒክታር ___የለም___
ለ. የከተማ ቦታ በካሬሜትር ___"___
መ. ህንጸ በቁጥር ___"___
ሠ. የባንክ ተቀማጭ ጥሬ ገንዘብ ___"___
ረ. ሌሎች ቋሚ ንብረቶች ___እጅ፡ የገዛሁት፡ አንድ፡ ቤት፡ [illegible]___
ሸ. ሌሎች ተንቃናቂ ንብረቶች ___የለም___
ቀ. የሥራ መስክና የገቢ መጠን ___ተጧሪ___

ከአብዮት በኋላ

ሀ. የገጠር መሬት በሄክታር ___የለም___
ለ. የከተማ ቦታ በካሬሜትር ___"___
መ. በውርስ ምክንያት የሚያገኙት ገቢ ___የለም___
ሠ. ህንፃ በቁጥር ___የለም___
ረ. በፀረ አብዮተኝነት ምክንያት የተወረሰ ገንዘብ ቢኖር ______
ሸ. የባንክ ተቀማጭ ጥሬ ገንዘብ ___የለም___
ቀ. ሌሎች ተንቃናቂ ንብረቶች ___"___
በ. ሌሎች ቋሚ ንብረቶች ___ነፉ፡ ለአንድ፡ የተገዛ፡ አንድ፡ ቤት፡ የተገለለው___

51. የራስዎና የባለቤትዎ በግልም ሆነ በጋራ ያላችሁና የነበራችሁ ንብረት፡=

ከአብዮት በፊት

ሀ. የገጠር መሬት በሔክታር ___የለም___
ለ. የከተማ ቦታ በካሬሜትር ___1000 ካሬሜትር፡ የተገዛ___
መ. ሕንፃ በቁጥር ___የለም___
ሠ. የባንክ ተቀማጭ ገንዘብ ___የለም___
ረ. ሌሎች ቋሚ ንብረቶች ___የለም___
ሸ. ሌሎች ተንቃናቂ ንብረቶች ___የለም___

ከአብዮቱ ወዲህና አሁን ያለዎት

ሀ. የገጠር መሬት በሄክታር ___የለም___
ለ. የከተማ ቦታ በካሬሜትር ___ከመንግሥት፡ ያገኘሁት፡ ቤት፡ ወር ተከራይቶ፡ የነበረ =530 ካ.ሜ.___
መ. በውርስ ምክንያት የሚያገኙት ገቢ ቢኖር (ከቤት መወረስ በወር ከመንግሥት የሚያገኙት ማለት ነው)— የለም
ሠ. ሕንፃ በቁጥር ___የለም___
ረ. የባንክ ገንዘብ ተቀማጭ ___የለም___
ሸ. ሌሎች ቋሚ ንብረቶች ___"___
ቀ. ሌሎች ተንቃናቂ ንብረቶች ___"___

52. ለሥራዎ የሚከፈልዎ ጥቅል ደመወዝ በኢት ብር ___1500 %100___

53. በግል ሥራዎ ላይ የሚያገኙት ገቢ በኢት ብር ___የለም___

54. በዚህ ገጽ ባሉት መስመሮች ስለግል የሕይወት ታሪክዎም ሆነ ስለ ኢትዮጵያ አብዮት የመሰለዎትን አስተ ያየት ሊሰጡ ይችላሉ፡=

የተወለድሁት፡ ሚያዝያ፡ 12 ቀን፡ 1938፡ በአለታ፡ ወረዳ፡ አመካ፡
በሚገኘው፡ ሰፈሬ፡ ነው። አባቴም፡ ዮሐ፡ እንደ፡ የደጃዝማች፡ ቀገዝ፡ ደጃች፡ ጎለበት፡
የነገሩን፡ በሚገኘው፡ በመገረፊው፡ ወደ አለታ፡ ከተማ፡ የገሶን፡ እገር፡ ወንገዶ
ገኝም፡ በ፩ ቀል፡ የተመረጡ፡ ሰው፡ ነኝ። ወደሚገኘው፡ ሸገና፡ እንደ፡ በመሰንዶ
ታሪው፡ ደማር፡ የቻዳክረ፡ እንደ፡ የግቢ ገብረሐን፡ እንደ፡ ጉራ፡
ቀኝ፡ ነፃ፡ በመሸን፡ ነው። ወደ፡ ሁለተኛ፡ ደረጃ፡ ት/ቤትም፡ ከተዛወርሁ
በኋላ፡ ቦታው፡ ከለተለቦ፡ ተቀ፡ ሰአገል፡ በወር፡ ከመንዛዊት፡ የ15 ብር
አበል፡ እየተከፈለኝ፡ ጉዳይ፡ የተመረጡት። በዚህም፡ ወቅት፡ ቀለም፡ የገል
ወን፡ አበሎን፡ ለደብለ፡ ለምግብና፡ ለመጻሕፍ፡ ለማደሪያ፡ አዋጅ፡ ዓመት፡
ሰላ፡ ተምሬአለሁ። ከዚያም፡ የአዳማ፡ ሁለተኛ፡ ከፍተኛ፡ ወደ ቀቀድ፡ ሊተና
በለገን፡ ትምህርት፡ ገደል፡ ከለቆም፡ ለመጨረስ፡ ለደ፡ በተለቀቀን፡
ለመርዳት፡ ደብረዘይት፡ ሬዲዮ፡ የእንሰሳት፡ ሕክምና፡ ት/ቤት፡ በመግባት፡
ተምሬአለሁ። ወደዚህም፡ ት/ቤት፡ የገባሁት፡ በተለየ፡ ለመርዳት፡
ሁለት፡ ዓመት፡ በቃ፡ ለሰሜኑ፡ የጋለ፡ ገንዘብም፡ ከዩኒቨርሲቲ፡ የተሰጠ
ዎች፡ አለቃንዴሁ፡ ነበር። በመምሪያም፡ ስት/ቤት፡ በገበርንበት፡ ጊዜ፡
ሁሉ፡ ከጠባብ፡ ታች፡ ተሰላ፡ ለመሆን፡ ደብረዘይት፡ ሬዲዮ፡ የእንሰሳት፡
ሕክምና፡ ት/ቤትም፡ ወሰን፡ ጓሉ፡ ለደለት፡ ጊዜ፡ ሁለት፡ ወለዶ፡
አደለትንም፡ ጊዜ፡ እንደሁ፡ በመወጠር፡ አሁን፡ አገባ፡ ዩኒቨርሲቲ፡
እንደገባ፡ በተለቀን፡ ሬዲዮ፡ ከመርዳት፡ የመንግሥቱ፡ የገባ፡ ትምህርት፡
ቤ፡ ፩ደረጃ፡ በFAO አለኝነኝሁ፡ ወደ፡ ሥራ፡ አሁንም፡ ከዋሪቃ፡ በኋላ
ሁለት፡ ወር፡ ነፃ፡ ተወሰጥር፡ ከዚያም፡ አ፡ አገባ፡ ዩኒቨርሲቲ፡
ከመማሪት፡ ቆይሁ። ከአ፡ አገባ፡ ዩኒቨርሲቲም፡ እንደመረሰኝ፡ ወደ፡
ውጭ፡ ሀገር፡ በመሄድ፡ የእንሰሳት፡ ሕክምና፡ ትምህርቴ፡ ተከታትያለሁ።
የኢትዮጵያ፡ አብዮት፡ እንደ እኔ፡ ለተለየ፡ ዓይነት፡
ጠቀሜ፡ በመሆኑ፡ አልጠጠለበ፡ አ፲፱፻፷፮፡ ፲ጥር ሀ፡ ለደንብ፡ የመንግሥት
ቆር፡ ለአሁን፡ አብዮት፡ የምጣጣቀሪያ፡ ሌላንዱም፡ መፍትሔ፡ ያለ
መሆኑን፡ የተረዳሁት፡ በጠቃት፡ ነው።

በየጊዜውም፡ ከብዙ፡ ያመለከተው፡ እርምጃዎችን፡ ስለ
ከመርዳት
ሹመኞች፡ ከአቅም፡ የገለጠውን፡ ለእ፡ ለዘመቱ፡ ተፈጽሟል፡ እንደዚሁ፡፡
ለጤናማ፡ ከአውራጃ፡ ጋራ፡ በመሆን፡ አብሮ፡ በእንዳሉ፡ ቀድሞ፡ ስለ
አለውን፡ ለዘመቻ፡ ለመዋጋት፡ ጉራ፡ አስረዳቸዋል፡፡ የአርታዩ፡ ቀጥ
ቀጥ፡ ፎረን፡ ለፎረ፡ ጎዳ፡ እየተሳሰበ፡ የሰጠ፡ በመሆኑ፡ ...
ሊሆን፡ ለዚህ፡ ...
ለዘመቱ፡ ...
ነበረም፡፡

55. ታሪኩ የተመዘገበበት ቀንና ዓመተ ምሕረት ጥር፡ 29 ቀን፡ 1973 ዓ.ም.

የባለታሪኩ ጉድ

ሙሉ ስም ገረመው፡ ...

ፊርማ [signature]

የዕጩ የአባልነት ድጋፍ መስጫ

1. የድጋፍ ሰጪው ፤

ቁጥር 000069

ሙሉ ስም በጋሻው፡ ኪታላቸ

2. የተወለዱበት ፤

ቦታ ፡ ክ/ሀገር ወሎ አውራጃ ቦረና ወረዳ ኳማሌ ጎደን ቀበሌ ጎደጋር ልዩ ሥፍራ

ክ/ሀገር ከተማ ከፍተኛ ቀበሌ

ጊዜ ሰኔ 5 ቀን 1942 ዓ. ም.

3. የኢሠፓአኮ አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጠዎት ፤

ሙሉ ስም

ሙሉ ስም

ሙሉ ስም

4. የኢሠፓአኮ አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጠዎት ፤

የኢሠፓአኮ አካል የኢሠፓአኮ፡ ማዕከላዊ፡ ኮሚቴ፡

የኢሠፓአኮ ተጠሪ ሙሉ ስም ሊ/መንበር፡ መንግሥቱ፡ ኃ/ማርያም፡

5. የኢሠፓአኮ አባል የሆኑበት ጊዜ ፤

ሐምሌ 23 ቀን 1972 ዓ. ም.

6. የኢሠፓአኮ አባል ከሆኑ በኋላ የደረሰበዎት ፤

ሀ/ ወቀሣ የለም

ለ/ ማስጠንቀቂያ የለም

ሐ/ ቅጣት የለም

7. የኢሠፓአኮ አባል ከሆኑ በኋላ ያገኙት ፤

ሀ/ ምሥጋና የለም

ለ/ ሽልማት የለም፡

ሐ/ ስጦታ የለም፡

8. ዕጩ አባል እንዲሆን ስለሚያቀርቡት ጓድ ከዚህ የሚከተለውን ይሙሉ

ሀ/ ስም ከነአባት .... ገረመው፡ ደበሌ

ለ/ የሥራ መስክና ኃላፊነት .... የግብርና፡ ሚኒስቴር፡ ሚኒስትር

ሐ/ የትምህርት ደረጃው .... ዶክቶሬት፡ ዲግሪ (ፒ/ር)

መ/ የፖለቲካ ትምህርት .... የሉም

9. ዕጩ አባል እንዲሆን የሚያቀርቡትን ጓድ

ሀ/ ለምን ያህል ጊዜ ያውቁታል .... ከ4 ዓመት

ለ/ የሚያውቁት የትና በምን ሁኔታ ነው .... በሥራ፡ ምክንያት፡ ከተማ፡ ለማት፡ በነበረው፡ ሁኔታ

ሐ/ የነበረ የሥራ ግንኙነት .... ከሥራ፡ ከመጠ፡ ጋር

10. ጠቅላላ ስለ ጓዱ ያለዎትን ሃሣብ ከዚህ በታች ባሉት ሥፍራዎች ያስፍሩ ፤

ጓድ፡ ገረመው፡ በዶክተሬት፡ ደረጃ፡ በትምህርት፡ ገፍተ፡ ... [illegible]

1ሠ

ሪዱ፡ ኢንዱስትሪዉ፡ መንግሥት፡ የሚጠቀሙባቸውን፡ መሣሪያዎች፣
በተግባር፡ ተረጉመዉ፡ ያሳዩና፡ በወዛደሩ ትግሉ፡ ላይ፡ የሚገለጽ
በመሆናቸዉና፡ የኢሠፓአኮን፡ ደንብ፡ ያከብሩ፡ ለአባልነት
መስፈርት፡ ሥነ ምግባር፡ ያላቸዉ፡ በመሆኑ፡ በእኔ፡ እምነት
ከአባልነቱ የበለጠ፡ ኃላፊነት፡ ለመሸከም፡ የሚችሉ፡ መሆናቸዉን
እደግፋለሁ —

የኢሠፓአኮ ዕጩ አባል እንዲሆን የደገፍኩት ሰው የሞራል፣የሞያና የፖለቲካ ንቃት ብቃት በማየት በእጅ ጽሑፌ በቅጹ ውስጥ የሞላኋቸው ትክክለኛ ለመሆናቸው ኃላፊ ነኝ ።

የድጋፍ ሰጪው ቍጥር 000069

ሙሉ ስም በጋሻዉ፡ ኢታፋ

ፊርማ [signature]

በኢሠፓኮ ውስጥ ኃላፊነት የአ.ኢ.ደ.ርጅ.ጉዳይ.ጽ/ቤት፡

የካቲት፡ 30 ቀን 1973 ዓ. ም.

የዕጩ አባልነት ድጋፍ መስጫ

1. የድጋፍ ሰጪው ፤

ቁጥር 000048

ሙሉ ስም ታደሰ ገብረ እግዚአብሔር

2. የተወለዱበት ፤

ቦታ ፣ ክ/ሀገር ትግራይ አውራጃ ዓ[illegible]መ ወረዳ ጋንታ አፈሹም ቀበሌ [illegible] ልዩ ሥፍራ [illegible]

ክ/ሀገር .... ከተማ .... ከፍተኛ .... ቀበሌ ....

ጊዜ [illegible] ቀን 1935 ዓ. ም.

3. የኢሠፓአኮ አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጠዎት ፤

ሙሉ ስም ....

ሙሉ ስም ....

ሙሉ ስም ....

4. የኢሠፓአኮ አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጠዎት ፤

የኢሠፓአኮ አካል [illegible]

የኢሠፓአኮ ተጠሪ ሙሉ ስም [illegible]

5. የኢሠፓአኮ አባል የሆኑበት ጊዜ ፤

ሐምሌ 23 ቀን 1972 ዓ. ም.

6. የኢሠፓአኮ አባል ከሆኑ በኋላ የደረሰበዎት ፤

ሀ/ ወቀሣ የለም

ለ/ ማስጠንቀቂያ የለም

ሐ/ ቅጣት የለም

7. የኢሠፓአኮ አባል ከሆኑ በኋላ ያገኙት ፤

ሀ/ ምሥጋና የለም

ለ/ ሽልማት የለም

ሐ/ ስጦታ የለም

8. ዕጩ አባል እንዲሆን ስለሚያቀርቡት ጓድ ከዚህ የሚከተለውን ይሙሉ

ሀ/ ስም ከነአባት .... [illegible]

ለ/ የሥራ መስክና ኃላፊነት .... [illegible]

ሐ/ የትምህርት ደረጃው .... [illegible]

መ/ የፖለቲካ ትምህርት .... –

9. ዕጩ አባል እንዲሆን የሚያቀርቡትን ጓድ

ሀ/ ለምን ያህል ጊዜ ያውቁታል .... ለሁለት ዓመት

ለ/ የሚያውቁት የትና በምን ሁኔታ ነው .... አዲስ አበባ ውስጥ በሥራ ምክንያት

ሐ/ የነበረ የሥራ ግንኙነት .... ቀጥተኛ የሥራ ግንኙነት አልነበረንም

10. ጠቅላላ ስለ ጓዱ ያለዎትን ሃሣብ ከዚህ በታች ባሉት መስመሮች ያስፍሩ ፤

[illegible]

[illegible]

[illegible]

የኢሠፓአኮ ዕጩ አባል እንዲሆን የደገፍኩት ሰው የሞራል፣የሞያና የፖለቲካ ንቃት ብቃት በማየት በእጅ ጽሑፌ በቅጹ ውስጥ የሞላኋቸው ትክክለኛ ለመሆናቸው ኃላፊ ነኝ ።

የድጋፍ ሰጪው ቁጥር ......000078......

ሙሉ ስም ....

ፊርማ ....

በኢሠፓኮ ውስጥ ኃላፊነት ....

.... ቀን 1973 ዓ. ም.

የኢሠፓአኮ ....የክፍለ ከተማ.... ኮሚቴ አስተያየት መስጫ (ለኢሠፓአኮ ዕጩ አባልነት)

1.

ሀ/ የዕጩው ስም ....ገረመው ደበሌ....

ለ/ የአባት ሙሉ ስም ....ደበሌ በዳዳ....

ሐ/ የእናት ሙሉ ስም ....ዘነበች ወ/ፃዲቅ....

2. የድጋፍ ሰጪዎች ፤

ሀ/ ሙሉ ስም ....ለማ ጉተማ.... ቁጥር 0.00018 በኢሠፓአኮ የአባልነት ጊዜ ....ለ7ት ወር ተኩል

ለ/ ሙሉ ስም ....ታደሰ ገብረእግዚአብሔር.... ቁጥር 0.00048 በኢሠፓአኮ የአባልነት ጊዜ ....ለ7ት ወር ተኩል

ሐ/ ሙሉ ስም ....በጋሻው አያሌው.... ቁጥር 0.00069 በኢሠፓአኮ የአባልነት ጊዜ ....ለ7ት ወር ተኩል

መ/ ድጋፍ የተሰጠው በኢሠፓአኮ አካል ከሆነ ፤

የኢሠፓአኮ አካል ....የክፍለ ከተማ ኮሚቴ....

የኢሠፓአኮ ተጠሪ ቁጥር ....0.00018....

ሙሉ ስም ....ለማ ጉተማ....

3. በዕጩነት የቀረበውን ጓድ ማመልከቻ ለማየት የተሰበሰበው ኮሚቴ ፤

ሀ/ ስብሰባውን የተካፈሉ የኢሠፓአኮ አባላት ብዛት ....ሦስት....

ለ/ የዕጩ አባሉን ለመቀበል የደገፉ ብዛት ....ሦስት....

ሐ/ » » » የተቃወሙ ብዛት .... – ....

መ/ ስብሰባው የተደረገበት ....መጋቢት 10.... ቀን 1973 ዓ. ም.

አባሪ ....፩....1.... ገጽ የስብሰባው ቃለ ጉባኤ

4. የኢሠፓአኮ አካል አስተያየት

ጓድ ገረመው ደበሌ የዘመቻ ዲፓርትመንቱ አባል ሆኖ
ማርክሲዝም ሌኒንዝምን በመቀበል በአገሪቱ በፀረ አብዮት ሀይሎች
ሙሉ በተደረገው ትንቅንቅ ወቅት የበኩሉን ድርሻ
አበርክቷል፡፡ በተለይም ለሰፊው ጭቁን ሕዝብ የመደብ
ወገንተኛ ጠላቶችን በመግለፅ በመከላከል የነቃ የመደብ ትግል
ለማካሄድ ፍላጎት፣ ዝንባሌ በማሳየት ከፍተኛ ዝግጁነቱ የሚያረጋግጥ
ነው፡ መድረክ ማስፋፋትን በማንቀሳቀስ የሠራተኞች ስብስብን
ለማጠናከር ለማጥናት በተደረጉት ትግሎች ታላቅ
ሚና ተጫውቷል፡ ስለዚህ በተመደበበት ሥራ ሁሉ ሁሉ
የማይነጥፍ እንቅስቃሴ ተገንዝቦ እንደሚያበረክት ያረጋግጣል በማለት

ካሉ፡ ቀበሌዎች፡ መሰከም፡ ሎጥ ምግኙር፡ ያላቸው፡ ቻይናና ጋሪ፡ ናቸው፡፡

ጋዱ፡ የኢሠፓአኮን፡ ደንብ፡ ከመቀበል፡ በኢሠፓአኮ፡ አባልነት፡ እንድመለመሉ፡ በፈቃደኛነት፡ ያቀረቡትን፡ ጥያቄ፡ ከመደገፍ፡ በኢሠፓአኮ፡ የአዲስ፡ አበባ፡ ከፍተኛ፡ በሙሉ፡ ድምፅ፡ በእጩ፡ አባልነት፡ ተቀብለናቸዋል፡፡

አስተያየቱን የሰጠው የኢሠፓአኮ አካል የአዲስ፡ አበባ፡ ከፍተኛ፡

የኢሠፓአኮ ተጠሪ ቍጥር 000018

ሙሉ ስም ከማ፡ ጉተማ፡

ፊርማ

መጋቢት ፲ ቀን 1973 ዓ. ም.

5. የኢሠፓአኮ አካል የድጋፍ/የተቃውሞ አስተያየት

አስተያየቱን የሰጠው የኢሠፓአኮ አካል

የኢሠፓአኮ ተጠሪ ቍጥር

ሙሉ ስም

ፊርማ

ቀን 197 ዓ. ም

በተራ ቍጥር 5 የድጋፍ/~~የተቃውሞ~~ አስተያየት የሚሰጠው የኢሠፓአኮ አካል በተራ ቍጥር 4 ከሚጠቀሰው የኢሠፓአኮ አካል ከፍ ያለ ይሆናል ፡፡

የኢሠፓአኮ አዲስ አበባ ኮሚቴ ጽ/ቤት

የኮሚቴ ስብሰባ ቃለ ጉባዔ

ቀን መጋቢት 9/1973 ዓ.ም.

ጊዜ ከ 0800 እስከ 1800

ሀ: የስብሰባ ተካፋዮች

1/	ጓዶ ለማ ጉተማ	የኢሠፓአኮ ማ/ኮ/ አባልና የአ.አ.ኢሠፓአኮ ተጠሪ
2/	" ታደሰ ገ/አ.	የኢሠፓአኮ ማ/ኮ አባልና የአ.አ. የር/ ጉ/ ኃ.
3/	" በጋሻው አታላይ	የኢሠፓአኮ ማ/ኮ አባልና የአ.አ. የድርጅት ጉ/ ኃ.

ለ: አጀንዳ

1/ በአዲስ አበባ ክልል ውስጥ እስካሁን ለተካሄደው የምልመላ ሥራ አስፈላጊውን የመጨረሻ ፍርማሊቲ ማስያዝ ፣

2/ ከ12ኛ ኮርስ የፖለቲካ ተማሪዎች ውስጥ ከኢሠፓአኮ ማዕከላዊ ኮሚቴ ጽ/ቤት "አባልና" "እጩ አባል" እንዲሆኑ ተወስኖ ዝርዝራቸው ለተላከው ጓዶች ተፈላጊውን የምልመላ ፍርማሊቲ መፈጸም ::

ሐ: በጉዳዩ ላይ የተሰጡ አስተያየቶች

ገረመው ደበሌ

የብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ፕሮግራምን በመቀበል በአብዮትና በፀረ-አብዮት ኃይሎች መሃል በተደረገው ትንቅንቅ ውስጥ የበኩሉን ድርሻ አበርክተዋል :: በተለይም ሰፊው ሕዝብ መደብ ወዳጁና ጠላቱን በሚገባ በመለየት የነቃ የመደብ ትግል ለማካሄድ ይችል ዘንድ ማርክሲዝም ሌኒኒዝምን የሚያጠናበት መድረክ ማስፈለጉን በመገንዘብ የውይይት ክበቦችን ለማቋቋምና ለማጠናከር በተደረጉት ትግሎች ጉልህ ሚና ከመጫወታቸውም በላይ በተመደቡባቸው ልዩ ልዩ የሥራ ኃላፊነቶች ተገቢ አገልግሎቶ ያበረከቱና በማበርከት ላይ የሚገኙ ፣ መልካም ሥነ ምግባር ያላቸው ታታሪ ጓድ ናቸው ::

ጓዱ የኢሠፓአኮን ደንብ በመቀበል በኢሠፓአኮ አባልነት እንዲመለመሉ በፈቃደኛነት ያቀረቡትን ጥያቄ በመደገፍ በኢሠፓአኮ የአዲስ አበባ ኮሚቴ በሙሉ ድምጽ በእጩ አባልነት ተቀብሏቸዋል ::

ለማ ጉተማ
የኢሠፓ.. ማዕከላዊ ኮሚቴ አባልና
የአ.. አበባ የኢሠፓአኮ ተጠሪ

አበ..

የኢሠፓአኮ የዕጩ አባላት መቀበያ ስብሰባ ቃለ ጉባኤ

1. በስብሰባው ላይ የነበሩ ፤

1. .... ሰብሳቢ
2. .... አባል
3. .... »
4. .... »
5. .... »
6. .... »
7. .... »
8. .... »
9. .... »
10. .... »
11. .... »
12. .... አባል
13. .... »
14. .... »
15. .... »
16. .... »
17. .... »
18. .... »
19. .... »
20. .... »
21. .... »
22. .... »

2. የዕለቱ የስብሰባ አጀንዳ

....
....
....
....
....
....

3. ለአባልነት ማመልከቻ ያቀረበውን ጓድ በሚመለከት ረገድ በዕለቱ ተነስተው የነበሩ ዋና ዋና ጥያቄዎችና በእነማን እንደተነሱ ፤

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

4. ለአባልነት ማመልከቻ ያቀረበውን ጓድ በማመለከት ረገድ ፤ በዕለቱ ተነስተው ለነበሩት ጥያቄዎች የተሰጠ መልስና በማን እንደተሰጠ ፤

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

5. ለአባልነት ማመልከቻ ያቀረበውን ጓድ በሚመለከት ረገድ በስብሰባው የተላለፈ ውሣኔና ማሻሻያ ፤

....
....
....
....
....
....

የስብሰባው ቃለ ጉባኤ ፀሐፊ ቊጥር ....

ሙሉ ስም ....

ፊርማ ....

.... ቀን 197........ዓ. ም.

የኢሠፓአኮ ተጠሪ ቊጥር ....

ሙሉ ስም ....

ፊርማ ....

.... ቀን 197........ዓ. ም.

የዕጩ አባልነት ድጋፍ መስጫ

1. የድጋፍ ሰጪው ፤

   ቁጥር 000018

   ሙሉ ስም [illegible]

2. የተወለዱበት ፤

   ቦታ ፥ ክ/ሀገር [illegible] አውራጃ [illegible] ወረዳ [illegible] ቀበሌ [illegible] ልዩ ሥፍራ —

   ክ/ሀገር .... ከተማ .... ከፍተኛ .... ቀበሌ ....

   ጊዜ [illegible] 7 ቀን 1932 ዓ. ም.

3. የኢሠፓአኮ አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጠዎት ፤

   ሙሉ ስም ....

   ሙሉ ስም ....

   ሙሉ ስም ....

4. የኢሠፓአኮ አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጠዎት ፤

   የኢሠፓአኮ አካል [illegible]

   የኢሠፓአኮ ተጠሪ ሙሉ ስም [illegible]

5. የኢሠፓአኮ አባል የሆኑበት ጊዜ ፤

   [illegible] 23 ቀን 1972 ዓ. ም.

6. የኢሠፓአኮ አባል ከሆኑ በኋላ የደረሰበዎት ፤

   ሀ/ ወቀሣ የለም

   ለ/ ማስጠንቀቂያ የለም

   ሐ/ ቅጣት የለም

7. የኢሠፓአኮ አባል ከሆኑ በኋላ ያገኙት ፤

   ሀ/ ምሥጋና የለም

   ለ/ ሽልማት የለም

   ሐ/ ስጦታ የለም

8. ዕጩ አባል እንዲሆን ስለሚያቀርቡት ጓድ ከዚህ የሚከተለውን ይሙሉ

ሀ/ ስም ከነአባት ገረመው ደበሌ ፡

ለ/ የሥራ መስክና ኃላፊነት [illegible]

ሐ/ የትምህርት ደረጃው [illegible]

መ/ የፖለቲካ ትምህርት

9. ዕጩ አባል እንዲሆን የሚያቀርቡትን ጓድ

ሀ/ ለምን ያህል ጊዜ ያውቁታል [illegible] ዓመት ፡

ለ/ የሚያውቁት የትና በምን ሁኔታ ነው በሥራ አጋጣሚ ፡

ሐ/ የነበረ የሥራ ግንኙነት [illegible] ፡ በጋራ የሥራ ግንኙነት

10. ጠቅላላ ስለ ጓዱ ያለዎትን ሃሣብ ከዚህ በታች ባሉት ሥፍራዎች ያስፍሩ ፤

ጓድ ገረመው ደበሌ [illegible]

[illegible]

ጓዱ [illegible] ፡፡

የኢሠፓአኮ ዕጩ አባል እንዲሆን የደገፍኩት ሰው የሞራል፣የሞያና የፖለቲካ ንቃት ብቃት በማየት በእጅ ጽሑፌ በቅጹ ውስጥ የሞላኋቸው ትክክለኛ ለመሆናቸው ኃላፊ ነኝ ።

የድጋፍ ሰጪው ቍጥር 000018

ሙሉ ስም [illegible]

ፊርማ [illegible]

በኢሠፓኮ ውስጥ ኃላፊነት [illegible]

[illegible] 10 ቀን 1973 ዓ. ም.

የኢሠፓአኮ አባል ለመሆን የሚቀርብ ማመልከቻ

1. ስም ፕሪሙዉ፡ ደሳለ

   የአባት ሙሉ ስም ደሳለ፡ ለዳዳ

   የእናት ሙሉ ስም ዘነበች፡ ወልዴ፡ ዳዲቆ

2. **የተወለደበት ፡-**

   ቦታ ክ/ሀገር ሸዋ አውራጃ መናገሻ ወረዳ ሰበታ ቀበሌ ሽጠለላ ልዩ ሥፍራ ሽጠለላ

   ክ/ሀገር .... ከተማ .... ከፍተኛ .... ቀበሌ ....

   ጊዜ ሚያዝያ፡ 12 ቀን 1938 ዓ. ም.

3. **ጾታ**

   ☐ ሴት ☑ ወንድ

4. **የትዳር ሁኔታ ፡-**

   ☑ ያገባ ☐ ያላገባ ☐ የፈታ

5. **የመኖሪያ አድራሻ ፡-**

   ክ/ሀገር አዲስ፡ አበባ ከተማ አዲስ፡ አበባ ከፍተኛ 15 ቀበሌ 28

   ክ/ሀገር .... ከተማ .... አውራጃ .... ወረዳ .... ቀበሌ .... ልዩ ሥፍራ ....

   የቤት ቁ. 107 የመኖሪያ የስልክ ቁ. 444777 የመልዕክት ሣ. ቁ. 1237

6. **የመሥሪያ ቤት አድራሻ ፡-**

   የመሥሪያ ቤት መጠሪያ ግብርና፡ ሚኒስቴር

   የሥራ መደብ ሚኒስትር

   የመሥሪያ ቤት ስልክ ቁ. 448040 መልዕክት ሣ. ቁ. 1232

7. **የትምህርት ሁኔታ ፡-**

   ሀ/ መደበኛ ትምህርት

ተራ ቁጥር	የት/ቤቱ መጠሪያ	ት/ቤቱ ያለበት ቦታ	የትምህርት ዘመን	የትምህርት ዓይነት	የምስክር ወረቀት ወይም ደረጃ
1	ሙሉጌታ፡ ገድሌ	ሰበታ	1946 – 52	አንደኛ፡ ደረጃ	ምስክር፡ ወረቀት
2	ማዕርገ፡ ሕይወት	ሐገረ ሕይወት	1953 – 56	ሁለተኛ፡ ደረጃ	ምስክር፡ ወረቀት
3	ሪጋታ፡ የእንስሳት፡ ሕክምና	ደብረ ዘይት	1957 – 58	ዲፕሎማ፡ በእንስሳት	ዲፕሎማ
፬	አዲስ፡ አበባ፡ ዩኒቨርሲቲ	አዲስ፡ አበባ	1959 – 60	ፕሪ-ቬት	ትራንስክሪፕት
፭	ምሥራቅ፡ አፍሪቃ፡ ዩኒቨርሲቲ	ናይሮቢ	1960 – 64	እንስሳት፡ ሕክምና	ዲግሪ፡ በሕክምና

ለ/ የፖለቲካ ትምህርት

ተራ ቁጥር	የት/ቤቱ መጠሪያ	ት/ቤቱ ያለበት ቦታ	ትምህርቱ የወሰደው ጊዜ	የትምህርቱ ዓይነት

8. የውትድርና ሙያ :—

የጦሩ መጠሪያ ....

የአገልግሎት ዘመን ....

ማዕረግ ....

የመጨረሻው የሥራ ኃላፊነት ....

9. የቋንቋ ችሎታ :—

ተራ ቁጥር	ቋንቋ	መጻፍ			ማንበብ			መናገር			መስማት		
		በ.ጥሩ	ጥሩ	በቂ	በ.ጥሩ	ጥሩ	በቂ	በ.ጥሩ	ጥሩ	በቂ	በ.ጥሩ	ጥሩ	በቂ
1	አማርኛ	☑	☐	☐	☑	☐	☐	☑	☐	☐	☑	☐	☐
2	እንግሊዝኛ	☑	☐	☐	☑	☐	☐	☑	☐	☐	☑	☐	☐
3	ኦሮምኛ	☑	☐	☐	☑	☐	☐	☑	☐	☐	☑	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*10. ምሥጋናዎችና ሽልማቶች

ተራ ቊጥር	የምሥጋናው ወይም የሽልማቱ ምክንያት በአጭሩ	የምሥጋና ወይም የሽልማት ዓይነት	ምሥጋናውን ወይም ሽልማቱን የሰጠው	ቦታ	ጊዜ

**11. ቅጣቶች

ተራ ቊጥር	የቅጣቱ ምክንያት በአጭሩ	የቅጣቱ ዓይነት	የቀጣው	ቦታ	ጊዜ

* በማዕከላዊ መንግሥት ውሳኔ የተሰጠ ሽልማትና ምስጋና ብቻ ይገለጡ

** በፍርድ ቤትና (ፍርድ ሸንጎ) በማዕከላዊ መንግሥት ውሳኔ የደረሰ ቅጣት ብቻ ይገለጡ

የኢሠፓአኮ አባል ለመሆን የሚጻፍ ማመልከቻ

በአዋጅ፡ ቁጥር፡ 174/1972፡ አንቀጽ፡ 7 መሠረት፡ የኢትዮጵያ ሠርቶ፡ አደሮች፡ ፓርቲ፡ አደራጅ፡ ኮሚሽን፡ አባል፡ ለመሆን፡ ስለምፈልግ፡ ከአባላት፡ ጋር፡ ቀርቤ፡ ለመታገል፡ በግል፡ ከመታገል፡ ይልቅ፡ በድርጅት፡ መታገል፡ አስፈላጊነቱን፡ ስለማምን፡ የዚሁ፡ ኮሚሽን፡ አባል፡ ለመሆን፡ እንዲፈቀድልኝ፡ በትሕትና፡ አመለክታለሁ::

የአባልነት፡ ጥያቄ፡ ያቀረብኩም፡ የኢትዮጵያ፡ አብዮት፡ በሰፊ፡ ላይ፡ የተመሠረተ፡ ለሰፊው፡ ሕዝብ፡ የቆመ፡ መሆኑን፡ በመረዳቴና፡ በበኩሌም፡ አብዮቱ፡ እንዲጎለብት፡ ለማድረግ፡ የድርጅትን፡ አስፈላጊነት፡ ከልብ፡ በማመኔና፡ "ድርጅት፡ ለሙን፡ ፋኖዎን፡ እንደገለገልበታሉን፡ የሚሰጠውን፡ መመሪያ፡ መሠረት፡ በማድረግ፡ ነው::

ኢሠፓአኮ፡ ለሰፊው፡ ሕዝብ፡ የብሩህ፡ ተስፋ፡ ባለቤት፡ ለመሆኑና ለሰው፡ ልጅ፡ እኩልነት፡ ሰላም፡ ብልፅግና፡ ነፃነት፡ የሚታገል፡ ድርጅት፡ መሆኑን፡ በሙሉ፡ ልብ፡ በመቀበሌም፡ ጭምር፡ ነው::

እኔም፡ ከተሳካ፡ አንድ፡ የኢሠፓአኮ፡ አባል፡ ማሟላት፡ የሚገባውን፡ ግዴታ፡ በማሟላት፡ የኢሠፓአኮ፡ ተልዕኮ፡ እንዲሳካ፡ ለማድረግ ማንኛውንም፡ መስዋዕትነት፡ ለመክፈል፡ ዝግጁ፡ መሆኔንም፡ ጭምር፡ አረጋግጣለሁ::

የአመልካች ሙሉ ስም ገረመው፡ ደበሌ (ዶ/ር)

ፊርማ [signature]

ጥር፡ 22 ቀን 1973 ዓ. ም.

ማመልከቻው ቢያንስ ምን መያዝ እንደሚኖርበት ይህን ቅጽ ከሚወስዱበት የኢሠፓአኮ አካልና ከኢሠፓአኮም ደንብ መረዳት አለብዎት ።

017141:8

የኢትዮጵያ ሠራተኞች ፓርቲ

የአባልነት ማመልከቻ

ፎቶ

ለ ኢሠፓአኮ፡ ማዕከላዊ፡ ኮሚቴ

አዲስ፡ አበባ

የኢሠፓን፡ የፓርቲ፡ ፕሮግራም፡ ደንብና፡ መመሪያዎችን በመቀበል፡ [illegible]፡ ተግባራዊ፡ ለማድረግ፡ ዝግጁ፡ ለሆንኩና፡ በተጨማሪም፡ ሶሻሊስት፡ ኢትዮጵያን፡ ለመገንባት፡ የሚፈለገብኝን፡ አስተዋፅኦ፡ ለማበርከት፡ የኢትዮጵያ፡ ሠርቶ፡ አደሮች፡ ፓርቲ አባል፡ እንድሆን፡ እንድትፈቅዱልኝ፡ በአክብሮታዊ፡ ትህትና፡ አመለክታለሁ

የአመልካች ፡-

ሙሉ ስም ከነአያት ገረመው፡ ደበሌ፡ በዳዳ

የእናት ሙሉ ስም ዛነበች፡ ወ/ጻድቅ፡ ተጆበሌ

ማዕረግ ዶክተር

ፊርማ [signature]

ቀን ፳1/12/76

ማሳሰቢያ ፤

ይህን ማመልከቻ ሲጽፉ የፓርቲውን ፕሮግራም ፤ ደንብና መመሪያዎችን መቀበልዎንና ተግባራዊ ለማድረግ መዘጋጀትዎን ፤ ሶሻሊስት ኢትዮጵያን ለመገንባት የሚፈለግብዎትን አስተዋጽኦ ለማድረግና የፓርቲው አባል ለመሆን መፈለግዎን ማገለፅ ያስፈልጋል ።

ቅጽ 66-02-02/77

የኅብረተሰብአዊት ኢትዮጵያ፡
ጊዜያዊ ወታደራዊ መንግሥት፡
ዘመቻ፡ ጽሕፈት፡ የህዝብ፡ ደህንነት፡
ጥበቃ፡ ...
የደርግ፡ ምርመራ፡ ክፍል ።

20/7/69

ለጊዜ ኮሚቴ የወገርና የሕዝብ ደህንነት ጉዳይ
አዲስ አበባ፣

ጉዳዩ ፡— በኢ.ሕ.አ.ፖ. ፣ በኢ.ዲ.ዩና ዘርፍቻቸው በሲ.አይ.ኤ. ዩና አቀነቃኝነት በ25/6/69 ዓ/ም ተሞክሮ የነበረው ከፍተኛ ሶረ በወገን አደራ ፣ በአርቦ አደሩና በተራማጅ መለዩ ሰበኝ ጩር አነጋገር በአዲሱ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ወቅት ወዓድ መደብ የሆኑ በአንድነት " አብዮታዊት እናት ሀገር ወይም ሞት " በሚለው መፈክር በተግባር በመተርጎም ተመንስሶ የነበረውን ሴራ ከመቅጽበት አክሽፈው አብዮቱም ከተከላካይነት ወደ አጥቂነት መሸጋገሩ በተግባር ታዩ ፡፡

በነ ሻምበል ዓለማየሁ ኃይሌ አበሮቹ ለተጠነሰሰው ሴራ ተባባሪ ናቸው በመባል 13 ሰዎች መጠከል በምርመራ ከፍላችን ለ55 ቀናት በተከታታይ ባደረገነው ምርመራ በሚከተሉት 11 ተከሳሾች ላይ የሚከተለውን አጠቃላይ አጭር መግለጫ ለርምጃ ያመች ዘንድ አቅርበናል ፡፡

ከነስቡ ተ	ዕድሜ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣ
ጀሎም ኃይሉ	23	ራስ መኰንን ዱልዱይ ፋብ መቻል ባለቤት	ይህ ግለሰብ የትውልድ ሀገሩ ትግራይ ከፍለ ሀገር እንደርታ ማይ ቀይህ የሆነ በተለይም በሌ/ኮሎኔል ሀይሉ ኃ/ሥላሴ ጋር የቅርብ ግንኙነት ያለውና በዚሁ ፀረ አብዮተኛ መኮንንና አሁን ጠፍቶ አስበ ገብቷል ከሚባለው ከሻለቃ ዓለምሰገድ ገ/ፃድቃን ጋር በመሆን በሻምበል ዓለማየሁ ኃይሌ ቤት ከመሰከረም ፀር ጀምሮ በስት ሚሽቶች ከሌላ ለጊዜው ስሙ ያልታወቀ ባንክ ቤት የሚሠራ አንድ ዓይና ጋር የተገናኙ መሆ	በማናቸውም አብዮት ወቅት ፀረ አብዮተኞች ተግባራቸውን የሚፈጽሙት በስውርና ሚስጥራዊ በሆነ መንገድ ነው ፡፡ ርግጥ በመጠረጠ ሲያቀታቸው የፖለቲካ ከሰረት ቢገጥማቸው መፍናፈኛ ሲያዉ እንደ አበዱ ውሻ መፈፈቅ ሲጀምሩ ፀረ ሕዝብ አድራጎታቸው በይፋ አርታትን ይቀራል ፣ ይህም ሀቅ በተግባር በአናርኪስቶች የሚፈጸመው ነው ፡፡ ስለዚህ እንደዚህ ዓይነቱን ጉዳይ በተለይ ፀረ አብዮተኛ የሆኑ ድርጅቶች ሚስጥራዊ አሠራር ፍጹም በማስረጃ የማይደረስ ስለሆነ ሁኔታዎችን በማዛመድ ፍንጮችን ከልዩ ልዩ ቦታ በልዩ ልዩ ዘዴ	

ተ/ቁ	ስም ከነአባት	ዕድሜ	ሥራ	ለቀረበ ጉዳይ	ፍ ሣ ብ		ም ክ ን
				ናችው ዐንገፊል ፲ በወዳጅነቱ ይህ ግለሰብ ና ሽለቃ ዓለመበገድ ገ/ዋህን ፊስ ሁቴል ሂልቶና ገዛን ሁቴል በዙ ቤዝ ከቶች ሁ[illegible] ር ተወላጆች ጋር የሚያመሹ መሆኑን ተደሎ ስልም የሊሚሩከን የለሌላ ድርጅት አከላዊ ትግሬዎች መሆናቸውን ከገጎን አከበበ ይ[illegible] ገለል ::	[illegible]ግለሰበ አደታሳይ የመበ ማቆብ ፲ አበቁሳይ ወጥ ለበቃ [illegible] ገበል :: ከአበቁታውያን ሀገሮች ታሪክ ስለ ዐረ አበቁቶች ወለ [illegible]ነገር ሽቀር አንደመገሩበው ከሆነ በበረው ሕዝብ አበቁታይ አ [illegible] የተወረወረ ማናቸው ግለሰበ ዐረ አበቁቶች ነው		
2	አቶ ወከንን ወልደሰ	25 ዓመት	ተፈሪች ድርጅት	ይህ ግለሰብ የኢትዮጵያ አብዮት [illegible] ጋሬ የሆኑት የበሽያሊስት ሀገሮች በሚበው[illegible] የከፈረ ማስልጠን ርዓታ ወደ በሲጋሬያ ሀገ[illegible] ተልኮ የከፈረነት ትምህርት የተከታተለ ነ[illegible] ይህ ግለሰብ የዐረ አበዮት ተገበረን በወ[illegible] ፕሮፓጋንዳ ያከሄዱ አንደነበር ለትምህርት [illegible] ሄዱትን ከፈሪያት ወሪ የነበረት የበዱ[illegible] ፊ ሌ/ኩሌኔል ዘለቀ ሪፖርት ወስዉታቸው [illegible] ወበል :: በመሠረቱ ከዚህ ለመረዓት እንደሚቻለው በወቀተ የአስተዳደር ኮሚቴ ላተ ወንበር በ[illegible] ሰው በልቀ ሁኔታ የገ.ወ.መንገሥት አስተዳ[illegible] ር ደርን ና ዐዶሬ ሽመበለ ዓለማየሁ ጋል[illegible] አቀደ የነበረው ረሽመና ረቲቀ ገላን የሲህ[illegible] ፖ. አበሉችን ወደ ቻይና ለኮ ማስልጠን ነ[illegible] በረውን የኢትዮጵያ ጭቀን ሕዝብ ለመርዓት የ[illegible] ዘጋቾት የሶሽያሊስት ሀገሮች በልገበዩ ቴዩ[illegible]			

..../..3

ተ	ዐይነ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃ ሣ ብ	ው ሣ ኔ
			ሪውን ከተግባር የሚያዛምዱ አናርኪስቶች እን ዲስለቀኑበት መደረጉ ነው ። ዓይነተኛ ምሣ ሌም አሁን ሃንጋሪ ያሉት ከዱሬዎች አቋማቸው ን ከልቀየሩ በስተቀር ከዚህ በነበሩ ጊዜ ያ ሳዩት የነበረ ተግባር እንደ በቂ ምሣሌ መጥ ቀስ ይቻላል ። እንግዲህ ቀደም ሲል ታቅደ ለነበረው በአቋራጭ የሥልጣን መጠበቅ ጉዳይ ከሰለጠኑት አናርኪስቶች አንዱ የሆነው አቶ መኩንን ወ/ የስ-ሀገሬ ከተመሰሰ በኋላ በውይይት ከበብ ከፍተኛ ሁከት ይፈጥር እንደነበር ከአካባቢው ያገኘናቸው መረጃዎች ያስረዳሉ ። እንደዚሁ ዓይነተኑ ፀረ ሕዝብ ወደ ሕብረተሰቡ መመለስ ፍጹም አዳጋች ነው ።		
ተ	4 ? ዓመት	ኘ/አዱ.ኢን. ዐ/ኮሚሽነር	ይህ ግለሰብ ከመንግሥተ መዋቅር ከፍ ተኛውን ሀቀስ የያዘ ሲሆን ፣ በተለይም ለነ ሽምበል ዓለማየሁ መፈንቅለ መንግሥት ከፍተኛ አስተዋጽኦና ተስትፍ ያደረገ የሲ.አይ.ኤ. ኤጀንት ነው በመባል የሚጠረጠር ሲሆን ፣ በ ገበርም ቀርጣሬው አገባብ መሆኑን ያስያ የከ በር ቱ ምሁር ነው ። ተጠያቹ ግለሰብ የአስ ተዳደር ቱክናአሬት በመሆኑ ባሰፈው ጊዜ ይወ ው የነበሩትን መዋቅሮች የነደፉና የስሸያሉትን		

0142127@188

[illegible]	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣኔ
		ሪፍተዓሰም ለመገንባት በአዲሱ ዲሞክራሲያዊ አብዮት መሰስተኛ ፕሮግራም ትግል በማካሄዱ ላይ ያሰውን ሰፊው ጭቁን ሕዝብ በሰዘብታና በልታወቀ ሁኔታ ለመቀልበስ ዝግጅት ያሰው ለመሆኑ ለአከሲሉ ካቢኔ አንጃ ተቀባይነት ያጣውን አዲሱ መዋቅር ምርምር /ፕአፒ/ በማወጣት በማቋቋም ቀደም ይሠራ የነበረ በማ በረር ልዩ አዋቂ በመባል የተሰያዩ ግሰሰብ ች በየጊዜው በማጉረፍ ለዚህ የምርመራ ተቋ ም አዲስ የነሱን መስመር የሚከተሉ መሸጋል፤ በተሰይም በመስከረም አካባቢ በደብረዘይት ሰሚናር ከተሰጠ በኋላ ልዩ ስብሰባ እየተባ ለ ለአምስት ተከታታይ ቀናት ከ1300 — 1500 እየቀቀ መውጣታቸው ታውቋል ፡፡ ይ ህም ሠራተኛው በወጣ ጊዜ ለኢ.ሕ.አ.ፓ. የፖለቲካ መስመር የሚያስፋና ግሰሰቦችን ሲ መመልመል ማዘጋጃ ጊዜ መሆኑ ታውቋል ፡፡ በሌላ በኩልም በታህሣሥ አካባቢ ትግራይና ጎጃም ያለ ጉዳይ ለሥራ ተብሉ የሄደ መሆኑ ታውቋል ፤ ይህም አቅደውት ለነበረው ቢራ መ ንገድ ለመከፈትና ለመደራደት ነው ፡፡ በጠ ቃላይ የዚህ ዐረ አብዮተኛ አድራጎት ብንመለ ከትና ብንገመገም ለህብረተሰቡ ጠቃሚነት የሌ ለው የህብረተሰብ ፍጹም በሽታ ስለሆነ መወገ		

[illegible]	ዕድሜ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣኔ
[illegible] አን[illegible]	35 ዓመት	አየር ኃይል	ይህ መኮንን በተለይ በተደጋው የአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ አሁን በጨረቃ ዩኒቨርስቲ የኢትዮጵያ ዋቅን ሕዝብ ያስተማረው ሲሆን ዩኒቨርስቲው ከገባበት ወቅት ጀምሮ ተማከህ ተኘነት የሚያጠቃው ሲሆን ፣ በአየር ኃይሉ ውስጥ እንደሚጠረጠረው ከአሜሪካን የስለላ ድርጅት ከፍተኛ ግንኙነት ያለው መሆኑ በከፍተኛ ደረጃ ይነገራል ። መኮንኑ አብዮታ የመጣበት ለመሆኑ በየጊዜው በየዕለቱ የሚናገራቸው ቃላቶች የሚፈጽማቸው ተግባሮች ፀረ አብዮተኛነቱን ሙሉ በሙሉ ያረጋግጣሉ ፣ መኮንኑ የማስተሩት ድግሪውን ሲሰራ ቴስስ የወሰደ አንቲ ማርክዝም/ፀረ ማርክዝም/ በሚል ነው የሚባል ውጭ ሃገር አበረውት የተማሩ አንዳንድ የቅርብ ጓደኞች የሆኑ ሲያወሩ ተሰምቷል ፣ መኮንኑ በፀረ አብዮተኛነት ከተገደሉት ከነ መ/አ ስለሺ በየነ ፣ መ/አ በውቀቱ ከሣኘ ፣ እነ ሻምበል ሞገስ የቅርብ ጓደኝነትና አንዳንድ ውይይቶች እንዳደረገ ራሱ ገልጿል ። ቢጠየቅም ስለ አብዮታ መሆኑን አስረድቷል ፣ በተለይም በ21/5/69 ዓ/ም ጀነራሉ ንግግር ባደረጉበት ዕለት በራሱ አምነት ደሮውንም አሀአዎን የመበለ ፖርቲ ማግለል ይገቱርና ነው በማለት የድርጅት አባልነት ያለው መሆኑን ያገወበርቃል ። በመቃለይ እንደዚሁ ዓይነት ወንደኛን ማስቀመጥ [illegible]		

ገጽ	ዐይጫ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣኔ
			ናከር ስለሆነ መንግሥት አበዩታዩ ርጫኝ ሳወስድበት ይገባል ፡፡		
	29 ነ[illegible]ት	የመን/ትራንስ ፖርት ባለ	ተጠቃሹ የቀደሞው ሊቀ መንበር የ ብ/ጄኔራል ተፈሪ በንቲ ልጅ ነው ፣ ር ገጥ የተፈሪ በንቲ ልጅ በመሆኑ ጥፋተኛ ነው በሚል ጭፍን ድምደማ አልተገታንም፣ ተጠቃሹ በትምህርት ዓለም የነበረውን ተ ሳትፎና በተለይ በውጭና በሃገር ውስጥ ተማሪዎች ይፈጽማቸው የነበረውን መረጃዎ ች በመሰብሰብና በማጠናከር የፀረ ሕዝብ ድርጅት የሆነው ኢህአፖ አባል መሆኑን ለማረጋገጥ ችለናል ፡፡ ለዚህም የሁለተ ኛ ደከፍተኛ ደረጃ ትምህርቱን ለ6 ዓመ ት የተከታተለው አሜሪካን ሃገር በዋሰገር ሀይ አስኩልና በሀይ ወርዶ ዩኒቨርስቲ የተማረ ቢሆን ፣ የአንግሊዘና ድሜ አበል ነበር ፣ ነውም ፡፡ በተለይ ሀገሬ ከተ መለሰ አበተ አንደማንኛውም ግለሰብ ሊከ በዩት በቦር አየተፋው ማለት በመደበ መ ንግሥቱ ተቶ እስከ ወደቀ ይረሰ አበዩ፣ ነው ፡፡ ስለዚህ በመጀመሪያው ዘመን በ[illegible] በ[illegible] የኢህአፖ መጋለቻ ስጀር የ[illegible]		

ተ.ቁ	ዕድሜ	ሥራው	ልዩ መግለጫ	ሃሣብ	ውሣኔ
			ፈቀሮ ነበር ፣ በኋላም በሽምበል መለስ ማሪያ በሽምበል ዓለማየሁ አማካኝነት በየጊዜው የኢህአፖ በነሱ አበባል "ተራማጁነት" ሲያስረዱ ከልዣቸው ጋር የነበራቸው መቃቃር ቀርቶ አንድነት መስርተዋል ፣ ይህም በሥጋ ብቻ ሳይሆን የድርጅት ግንኙነት ያላቸው መሆኑን ያስረዳል፣ ስለዚህ ይህ ፀረ አብዮተኛ ከአበተ የተለየ ተብትፍ ስለሌለው አብዮታዊ ርምጃ ያለማወላወል ሊወሰድበት ይገባል ፡፡		
ሐ	34 ዓመት	ውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር	ተወቃሹ ፀረ አብዮተኛ በይፋ የኢህአፖ መስመር ያራምድ እንደነበር ከሚስራበት መሥሪያ ቤት ሲነገር ተራማጅነቱ በሽምበል ዓለማየሁ ይለፈፍለት ነበር ፡፡ ተወቃሹ ከሽምበል ዓለማየሁ ቤት ቀናት ያካሂድ እንደነበረ በመደጋገም ከሽምበል ዓለማየሁ ቤት የታየ መሆኑ ከጠቋሚ ተገልጾልናል ፡፡ ባጠቃላይ የዚህ ግለሰብ ተግባራዊ ሁኔታ ሲታይ የድርጅት አንድነት ከሽምበል ዓለማየሁ ጋር ያለው ለመሆኑ የማይካድ ሃቅ ነው ፡፡ ስለዚህ የተራማጁ ካባ ከለበሱ መጠንቀቅ ስለሚሻል ይህ ግለሰብ ተራማጁነት ያስይ ነበር ወይም ነው በበል		

DEFENCE

የወ.መ.ቁ.952/89
ህዳር 28 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ ሰገኦስ ወልዱ
አህመድ መነወር
ፀጋ ሀቀዛ

ከሣሽ :_ ለዩ ዐቃቤ ሕግ ጽሕፈት ቤት ቀርቦአለሁ
ተከሣሽ :_ ዶ/ር ገረመው ደበሌ መካከል ያለውን ጉዳይ ነው

_ ዶ/ር ገረመው ደበሌ ከጠበቃቸው ጋር ቀርበዋል
_ ዛሬ የቀጠር ነው መስክር እንዲታሰሙ ነው ምስክር አመጣችሁ
_ የተከበረው ፍ/ቤት ምሥክሩ በጣም ታመዋል ከአዲስ አበባ ዉጪ ወደ ቆቦ አካባቢ ሄደዋል ነው ያሉ እና አንዴ ቀጠሮ እንያቸውና የማይመጡ ከሆነ ምስክሩ ከአዲስ አበባ ውጭ በመታመማቸው ምክንያት ሔደዋል ከቤተሰቦቻቸው ጋር እና አንዴ ተለዋጭ ቀጠሮ ይሰጠንና የሰውዩውን ጤንነት ሁኔታ ካየን በኋላ
_ ታሞል በትሉ ለምንድነው የሔደው ከአዲስ አበባ ውጭ?
_ ቤተሰቦቻቸው ያሉት ቆቦ አካባቢ ነው እና ይህንኑ ጉዳይ ሲመጡም ወደኛ ሲመጡ በሪፖርት ሰምተው ነው የዶ/ር ገረመው ደበሌን ቀጠሮ በዚህ ቀን መሆኑንና ከዚያ በኋላ ከኛ ጋ መጥተው ካነጋገርናቸውና በዚህ ጉዳይ ተከሣሹ ያሉበት ለመሆኑ እና ጋ ካሉት ማስረጃዎች ጋር ካረጋገጥን በኋላ ነው ክሱ እንዲሻሻል የጠየቀ ነውና በሱ ተሻሽሎ ምስክር ነት የሄደው እኛን መጥተው ካነጋገሩን በኋላ ሰውየውን ለዚህ ቀጠሮ በንፈልጋቸው ተመልሰው ወደ ነበሩበት ክፍለ ሀገር ሄደዋል በሰጡን አድራሻ ሄደን ለማረጋገጥ መክረናል አንዴ ቀጠሮ ቢለወጥ ምስክሩ እንደሚመጡ ነው ያረጋገጡልን::
_ አሁን እነዚህ ሰውዩ በሚቀጥለው ጊዜ መምጣታቸው በምን ተረጋገጠ?
_ መልእክት ልከናል እዚህ ላሉ ቤተሰቦቻቸውና መምጣት የሚችሉና የማይችሉ መሆኑን እንዲያረጋግጡልን ነው የላክናቸው ቤተሰቦቻቸውን መምጣት የማይችሉና እዚህ ፍ/ቤት መቅረብ የማይችሉ ከሆነ ለሚቀጥለው ቀጠሮ ቤተሰቦቻቸው ይነግሩናል:: እና አማይ-ችሉ ከሆነ ለፍ/ቤት እናስረዳለን የሚመጡም ከሆነ ይዘናቸው እንቀርባለን::
_ የተከበረው ፍ/ቤት ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ያልሆነ ነገር ይናገራሉ ብዬ አላስብም:: ነገር ግን የሚጠይቁት ቀጠሮ መርዘሙ እራሱ ትክክል አይደለም እና እርግጠኛ ነኝ ሰውዬው መታመማቸውን ልዩ ዐቃቤ ሕጉ እራሳቸው ያዩት ነገር አይደለም ለተከበረው ፍ/ቤት የቀረበም ማስረጃ የለም እንዲያው ዝም ብሎ ቀጠሮ መለወጥና ማስለወጥ በእውነት ለተከሣሽም ሆነ ለተከበረው ፍ/ቤት ለፍትህ ሒደቱ ትክክለኛ አሠራር አይሆንምና ከሆነ አጭር ቀጠሮ ቢያደርግልኝ ምክንያቱም አላግባብ ሰባትና ስምንት ዓመት ቀላል ጊዜ አይደለም የተከበረው ፍ/ቤት
_ ብይን እንሰጣለን ::

ብይን

_ ከልዩ ዐቃቤ ሕግ ዛሬ የቀረበልን ጥያቄ ምስክሩን ማቀረብ አልቻልንም ታመዋል እና አንድ ቀጠሮ ተለውጦልን እናቀርብ የሚል ነው:: በተከሳሽ በኩል ይኸንን በተቃውሞ መልክ ቀርቦበታል ይሁንና የሁለቱንም ጥያቄዎች አንድ ላይ አገናዝበን አንድ አዱል መስጠት አስፈላጊ ሆኖ አግኝተነዋል በዚህ ቀጠሮ ግን ከሣሹ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ምሥክሩን ካለበት ፈልጎ እንዲያቀርብልን በጥብቅ ነው ያዘዝነው ከዚያ በኋላ ባይቀርብ ግን አስፈላጊውን ነገር የምናዝ መሆናችንን በዚህ አጋጣሚ አዘናል:: =_

ቀጠሮ ለታህሣሥ 19 ቀን 1991 ዓ.ም. ተቀጠረ::=_

I
68

የወ.መ.ቁ.952/89
ታህሣሥ 19 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ ሰጉስ ወልዱ
ሰይድ መሰመድ
ፀጊ ሀዋዘ

_ ከሣሽ :_ ል ዩ ዐቃቢ ሕግ ዮሴፍ ከሮስ ቀርቤአለሁ
ተከሣሽ :_ ደ/ር ገረመው ደበሌ መካከል ያለውን ነው የሚሀነው

አቶ ዮሴፍ ገ/እግዚአብሔር ጠበቃ ቀርበዋል::

_ እንግዲህ ዛሬ የቀጠር ነው ለመጨረሻ ጊዜ ብለን አንድ ምስክር አለ ስለ ተባለ ምስክሩ አለ ስለ ተባለ ምስክሩ ቀ ቦ ከሆነ እንሰማለን::

_ የተከበረው ፍ/ቤት ምስክሩ ስለ ተሻለ ቸውም አል ቀረቡም ምናልባት ለ ተከሣሹም ገለፀ ለንዲሆን አስረለግን ነው ይህ ጉዳይ በዚህ የተቀጠረው የተከሣሹ,አለመምጣት ወይም ደግሞ እስካሁን አለመቅረብ ተከሣሹን ለማጉላላት ተፈልጉ እንዳይመስላቸው ጉዳዩእንዴት እንደመጣ ትንሽ በንገልፅ ብለን ነው ለ ተከበረው ፍ/ቤት የሚፈቀዱልን ከሆነ፣ እነሀ ተጉጄ ምስክር በ ተከሣሹ አማካኝነት ተይዞ በደርግ ምርመራ ተገርፊ አካሉ ጉዳት ደር በዋና በሰው ጽ/ቤታችን ቀረቡ ቃላቸውን ተቀብለናቸው ይኸ የሆነው የተከሣሹን የምስክርነት በተከሣሹ ላይ የሰጡት ማስረጃዎች የሚሰጡት ቃል ከ ተጠናቀቀ በኋላና የሰነዱ ማስረጃዎችን አንድና ቀርብ በተቀጠረበት ለለት ነበር:: ይህ የሆነው የተከበረው ፍ/ቤት መጥተን የተጉጄው መብት ስለ ነበር ይህንን ጉዳይ አቅርበን ክሱ እንዲሻሻል ተፈቀደ ከዚያም ተጉጄው ቀርበው ምስክርነት ቃላቸውን እንዲሰጡ በተደጋጋሚ ሁለት ጊዜ ታዘዘ ምስክሩ በጣም ታመው ሊቀርቡልን አልቻሉም እስከ ዛሬና እነሀ ሰው በተከሣሹ አማካኝነት የተያዙ ለመሆናቸውም ከምና ቀርባቸው የሰነዱ ማስረጃዎች ላይ ቁልጭ ብሎ የሚታይ ነው ስለዚህም የተጉጄውንም መብት ከመጠበቅ አንፃር ብለን ነበር ይህን ክስ በተከሣሹ ላይ ያቀረብነው ግን ምስክሩ እዚህ ቾሎት ቀርበው ምስክርነት ቃላቸውን ለመስጠት አልቻሉም ስለዚህ አሁን ደግሞ የተከሣሹን መብት ላለመጉዳት እና ላለማጉላላት ሲባል ባለን ማስረጃዎች በተከሣሹ ላይ ያቀረብናቸው ክሶች ውሣኔ እንዲሰጡልን የሰነዱ ማስረጃዎቻችን ዛሬ አቅርበናል::=_

_ እንግዲህ ከልዩ ዐቃቢ ሕግ እንደተነገረን ዛሬ ቀሪው ምስክር እንዲቀርብ ታዞ የነበረ ቢሆንም ምስክሩ ተፈልጉ እንዳልተገኘና ይኸ ምስክር ይቀርባል እየተባለም የተከሣሹን መብት ማጣበብ ስለሚመስል ምስክሩን እና ቀርባለን ብለን ቀጠሮ እንጠይቃም ስለዚህ የጽሁፍ ማስረጃችንን እንድናያይዝ ይታዘዝልን ነው ያሉት በዚህ መሠረት እኛም ልዩ ዐቃቢ ሕግ ባስቀጠረው መሠረት ምስክሩን ማቅረብ አለመቻሉን ከመግለጹም በላይ በተጨማሪም ከፍተህም አኳያ ምስክሩ ይቀረብ ለማለት አስፈላጊ ሁኖ ባለማግኘቱ ትቶታል እኛም ይህን ተቀብለን ምስክሩ መመስከሩ አስፈላጊ አለመሆኑን አስምረንበት የጽሁፍ ማስረጃውን እንዲያቀርብ አዘናል የጽሁፍ ማስረጃውን አቅርቡ::=_

ጠበቃ _የተከበረው ፍ/ቤት ከፈቀደልኝ የሰው ማስረጃ በሚሰማበት ጊዜ ሁሉ መስቀለኛ ጥያቄ በማቅረብ አስፈላጊውን አገዛ ማድረግ እንዳለብኝ ሁሉ ይህን ጽሁፍ በተመለከተም የደንበኛዬን የተከሣሽን መብትለመጠበቅም ጭምር አስተያየት መስጠት መብት ሊኖረኝ ይገባል ስለዚህ የተከበረው ፍ/ቤት በዚህ የጽሁፍ ማስረጃ ላይ ያለኝን አስተያየት እንድሰጥበት እንዲፈቀድልኝ በትህትና አጠይቃለሁ፡፡_

_ ለማንኛውም ግን አጠቃላይ መብት መጠበቅም ስለሆነ የተከሣሽ ጠበቃ እንዳሉት በነዚህ ጽሁፎች ላይ ያሏቸውን አስተያየት መስጠት እንደሚችሉ ነው የተገነዘብ ነው ስለዚህ መግለጫውን ያቅርቡ ነገር ግን ለአሠራር እንዲያመቸን ከቀጠሮ በፊት ቢሆንልን ጥሩ ነው ለምን እኛ ብይኑን እምንቀጥረው የምን በይንበት ቀን ስለሆነ ነው፡፡=_

ቀጠሮ ለጥር 17 ቀን 1991 ዓ.ም. ተቀጠረ፡፡=_

ጠበቃ_ ለዩ ዐቃቤ ሕጉ አቶ ዩሱፍ ከሮስ በዛሬው ዕለት በቁጥር ከ5/783/91 የፃፉት ማመልከቻ 2 ገጽ የአብዮታዊያን ግለሰብ የታሪክ ማህደር በሚል ርዕስ የተዘጋጀ 15 ገፅ ፎቶ ኮፒ ሚሽኽር በጣም አስቸኳይ የሚል ደብዳቤ 10 ገጽ ፎቶ ኮፒ የእጩ አባልነት የድጋፍ መግለጫ የሚል 3 ገፅ ፎቶ ኮፒ እንደገና የእጩ አባልነት የድጋፍ መግለጫ የሚል እንደዚሁ 3 ገጽ ፎቶ ኮፒ እንደገና የእጩ አባልነት የድጋፍ መግለጫ የሚል እንደዚሁ 3 ገጽ ፎቶ ኮፒ እና አሁንም ምስጢር በሚል የተፃፈ 4 ገጽ ፎቶ ኮፒ በድምሩ 35 ገፅ ፎቶ ኮፒ ማለት ነው::=_

ፍ/ቤቱ _ ደርሶዎታል?

6 ደርሶናል

ለ.ዐ.ሕ. የተከበረው ፍ/ቤት የቀረ የለም የአቀረብናቸው የሰነድ ማስረጃዎች መግለጫውን አቅርበናልና መግለጫዎቹን አንድ ጊዜ እንዲነብ እንዲፈቀድልን ነው::

ፍ/ቤቱ _ ለአሠራራችንም ያመች ዘንድ የለዩ ዐቃቤ ሕግ ዛሬ ካቀረባቸው የማስረጃ ሠነዶች ጋር በመግለጫነት ያቀረበው ማመልከቻ ስለአሉ ይህ ማመልከቻ በንባብ ቢያሰማ እኛም የምንደግፍ ስለሆነ እንዲያነበው ተፈቅዷል::=_

_ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት 2ኛ ወንጀል ችሎት አዲስ አበባ ከሣሽ ለዩ ዐቃቤ ሕግ ተከሣሽ ዶ/ር ገረመው ደበሌ በተከሣሹ ላይ ሲቀርብ ነው ከስ ያሉትን የጽሁፍ ማስረጃዎች በዚህ መግለጫ ጋር አናቀርባለን::=

1ኛ/ ተከሣሹ ጥር 29 ቀን 1973 ዓ.ም. የኢሠፓኮ አባል ለመሆን ባቀረቡት የሕይወት ታሪካቸው ገጽ 9 ላይ ለአብዮቱ ያደረጉትን አስተዋጽኦ በሚል መጠይቅ ላይ የቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆነው በሠሩበት ጊዜ የፖለቲካ ቡድኑን ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ ተቀብለው በድርጅቱ የነበሩ የፖለቲካ ትስስሩ አባላትን መመንጠራቸው በመግለጽ ያሰፈሩ ሲሆን ተከሣሹ የፈፀሙትን ድርጊት ለአብዮት ለመጠበቅ የተደረገ በመሆኑ የኢሠፓኮ አባል እንዲሆኑ ድጋፍ ይሰጡቸው በወቅቱ የነበሩ ከፍተኛ የመንግሥት ባለሥልጣናትም አረጋግጠውላቸዋል እነዚህ ሰነዶች በለዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረጃነት የቀረቡትን ምስክሮች የሰጡትን ቃል የሚያጠናክሩ ሲሆኑ ከዚህ የምንረዳው የድርጅቱ ሠራተኛ የነበሩ የፖለቲካ ትስስሩ የነበራቸው ሰዎች የሚያዙት የሚገደሉት በተከሣሹ አባሪነት መሆኑን :_

2ኛ/ ተከሣሹ በግብረአበርነት እንዲገደል አድርገዋል የተባለው መኩንን ወልደፃ ተከሣሹ በሥራ አስኪያጅነት ከሚያስተዳድሩት ቄራዎች ድርጅት ተይዘው በደርግ ምርመራ አርምጃ እንዲወሰዱበት ወይም እንዲገደል የቀረበ የምርመራ መግለጫ::

3ኛ/ እንዲሁም ተከሣሹ የድርጅቱ ሠራተኛ ሆነው በፀረ አብዮተኛነት የተጠረጠሩትን ለአጠቃላይ መረጃና ማመዛዘኛ ማከፋፈያ ክሜቴ የፃፉትን ሶስት ገጽ ደብዳቤ ሲሆኑ እነዚህ የጽሁፍ ሠነዶች እነዚህ የጽሁፍ ማስረጃዎች ከቀረቡት የሰው ማስረጃዎች ጋር በማገናዘብ የተከበረው ፍ/ቤት አስፈላጊውን ብይን እንዲሰጥልን በማክበር እናመለክታለን::=_

_ ዛሬ ከለዩ ዐቃቤ ሕግ የቀረቡትን የተከሣሽ ማስረጃዎች ቀደም ሲል ከተሰማው የሰው ማስረጃና ከክሱ ጋር እንዲሁም ከህጉ ጋር አገናዝበን ብይን ለመስጠት _

ዮሴፍና አበራ
YOSEPH AND ABERRA
የሕግ አማካሪዎችና ጠበቆች
Attorneys And Counsellors At Law

የፖ.ሣ.ቁ. / P. O. Box 30177   ስልክ ቁ. / Tel. 51 12 22

Our Ref. ....

Your Ref. ....

የፌ.ከ.ፍ.ቤት የመ.መ.ቁ. ______

Date 6/5/91 ዓ.ም.

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ፣
ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት፣ 2ኛ ወንጀል ችሎት፣
አዲስ አበባ።

ከሣሽ፦........... ልዩ ዐቃቤ ሕግ።

= በ =

ተከሣሽ፦.......... ዶክተር ገረመው ደበሌ።

ልዩ ዐቃቤ ሕግ የጽሑፍ ማስረጃዬ ነው ቢል ስላቀረበው ፎቶ ኮፒ ሰነድ የተከሣሽ አስተያየት።

የተከበረው ፍርድ ቤት በታሕሳስ 19 ቀን 1991 ዓ.ም. በዋለው ችሎት ልዩ ዐቃቤ ሕግ የጽሑፍ ማስረጃዬ ነው ቢሉ ባቀረቡት ሰነድ አስተያየታችንን በጽሑፍ እንድናቀርብ በፈቀደልን መሠረት፣ የተከሣሽ ጠበቆች የሆንነው ዮሴፍ ገብረእግዚአብሔር /አቶ/ እና አበራ ጣሰው /አቶ/፣ የሚከተለውን ለተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እናመለክታለን።

1. **ልዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረጃዎቼ ናቸው ቢሉ ያቀረቧቸው ሰነዶች በወንጀል ጉዳይ ማስረጃ ሊሆኑ እንደማይገባ።**

1.1. የተከበረው ፍርድ ቤት በተደጋጋሚ በሰጣቸው ትእዛዞች በማበከር እንደገለጸው ማናቸውም የወንጀል ክስ መመራት ያለበት በ1954 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ነው።

1.2. በመሠረቱ ማስረጃ ቢባል የሰው ምስክርነት፣ ኤግዚቢት እና የሰነድ ማስረጃ እንደሆነ ይታወቃል።

☎ 51 12 22
✉ 30177
አዲስ አበባ
A. A.
Yoseph and Aberra

1.3. በማናቸውም የወንጀል ክስ የሰው ምስክርነትን እና ኤግዚቢትን በማስረጃነት ማቅረብ እንደሚቻል፣ በሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁ.፣

1ኛ/ 30 ለፖሊስ ከተሰጠው ምስክሮችን የመመርመር ሥልጣንና ተግባር፣

2ኛ/ 32 ለፖሊስ ከተሰጠው የመበርበር ሥልጣንና ተግባር፣

3ኛ/ 97 ስለ ኤግዚቢቶች ከተደነገገው፣ እና

4ኛ/ 124፣ 125 እና 136 ስለምስክሮች አጠራር እና አመሰካከር ከተደነገጉት፣

መገንዘብ ይቻላል።

1.4. በሰነድ ማስረጃነት ሊቀርቡ የሚችሉት ደግሞ፣በሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁ.፣

1ኛ/ 27 እና 35 በተደነገገው መሠረት ተከሣሽ ለመርማሪ ፖሊስ ወይም ለፍርድ ቤት የሚሰጠው የተከሣሽነት ቃል፣

2ኛ/ 144 በተደነገገው መሠረት ምስክሮች በቀዳሚ ምርመራ አድራጊ ፍርድ ቤት የሰጡት የምስክርነት ቃል፣ እና

3ኛ/ . 145 በተደነገገው መሠረት ምስክሮች በፖሊስ ምርመራ ጊዜ የሰጡት የምስክርነት ቃል፣

ብቻ ናቸው። ይህ በትክክል የሚያስገነዝበንም፣ ከነዚህ ማስረጃዎች ውጭ የሆነ ማናቸውም የሰነድ ማስረጃ በወንጀል ጉዳይ እንዲቀርብ የ1954 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት የማይፈቅድ መሆኑን ነው።

1.5. ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ማስረጃዬ ነው ሲሉ ያቀረቡት ሰነድ ከዚህ አኳያ ሲጤንም፣ ተከሣሹ በዚህ በተከሰሱበት ጉዳይ የሰጡት የተከሣሽነት ቃል አይደለም። ምስክሮች ተከሣሹ በተከሰሱበት ጉዳይ ተጠርተው የሰጡት ቃልም አይደለም።

በነዚህ ሁሉ ምክንያቶችም፣ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ያቀረቡት የሰነድ ማስረጃ የ1954 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ከሚፈቅደው የሰነድ ማስረጃ ውጭ መሆኑን የተከበረው ፍርድ ቤት ተገንዝቦልን በማስረጃነት አይቀርብም ብሎ በማዘዝ ከመዝገቡ እንዲሰርዝልን፣ በትሕትና እናመለክታለን።

2. <u>ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ማስረጃዬ ነው ሲሉ ያቀረቡት ሰነድ ከዋናዎቹ ጋር ያልተመሰከረ ስለሆኑ።</u>

ከዚህ በላይ በተራ ቁጥር /1/ ያቀረብነው መቃወሚያችን በሕጉና ሥርዓቱ መሠረት ተገቢው ውሣኔ ማግኘቱ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ምናልባት የተከበረው ፍርድ ቤት መቃ

ወሚያችን ተቀባይነት ሊኖረው አይገባም ለማለት የሚያስችለው ሕጋዊ ምክንያት ቢኖር፤ <u>በተለዋጭ</u> የሚከተለውን ሕጋዊ መቃወሚያ በትሕትና እናቀርባለን፡፡

2.1. ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ማስረጃዬ ናቸው ብሉ ያቀረቧቸው ሰነዶች ፎቶ ኮፒዎች ናቸው፡፡ ከዋናዎቻቸው ጋር መመሳከራቸውን የሚያሳይ አንዳችም አስረጂም የለም፡፡

2.2. የተከበረው ፍርድ ቤት እንደሚገነዘበው ሁሉ ራሱን የቻለ ለወንጀል ጉዳይ የሚያገለግል የማስረጃ ሕግ ባይኖረንም፤ የዋናዎቻቸው ፎቶ ኮፒዎች ናቸው ተብለው የሚቀርቡ የሰነድ ማስረጃዎች ሁሉ የዋናዎቻቸው ትክክል ግልባጭ ስለመሆናቸው መረጋገጥ እንደሚገባ የተለመደ እና የታወቀ አሰራር ነው፡፡

በ1949 ዓ.ም. የወንጀለኛ መቅጫ ሕጋችን በሰነዶች ላይ የሐሰት ሥራ ስለ መስራት በሚመለከት " እንደ ዋና ስለሚቆጠር ጽሑፍ ወይም ትክክል ግልባጭ" በሚል ርእስ በቁ. 391፤

> " ትክክለኛነታቸው በባለሥልጣን የተረጋገጠላቸው ወይም የዋናው ትክክለኛ ግልባጮች መሆናቸው የተመሰከረላቸው ሰነዶች ሁሉ በሕጉ አገባብና ሥርዐት በዋናው ሰነድ ምትክ የሚሆኑ ወይም እንደ ዋናው ማስረጃ የሚቆጠሩ ናቸው"፤

ተብሎ የተደነገገው ከዚህ አኳያ ቢጤንም በማስረጃነት የሚቀርብ ሰነድ ከዋናው ጋር ተመሳክሮ የዋናው ትክክል ግልባጭ መሆኑ በሚመለከተው ባለሥልጣን ካልተረጋገጠ በቀር በማስረጃነት ሊቀርብ አይገባም፡፡

በነዚህ ሁሉ ምክንያቶችም፤ ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ሰነዶቹን ከዋናዎቻቸው ጋር አመሳክረው ማቅረብ ሲገባቸው ይህን ባለመፈጸማቸው ለደረሰብን መጉላላት ተገቢውን ኪሣራ ከፍለው ከዋናዎቻቸው ጋር አመሳክረው እንዲያቀርቡአቸው እንዲታዘዝልን፤ ለተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እናመለክታለን፡፡

3. <u>ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ማስረጃዬ ነው ብሉ ያቀረቡት ሰነድ ለክሱ የአስረጂነት ጠባይ የሌለው ስለ መሆኑ፡፡</u>

ከዚህ በላይ ያቀረብናቸው ሁለት መቃወሚያዎቻችን እንደ አቀራረባቸው ቅደም ተከተል በሕጉ መሠረት በአግባቡ መወሰናቸው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ምናልባት የተከበረው ፍርድ ቤት ሁለቱም ተቀባይነት ሊኖራቸው አይገባም ለማለት የሚያስችለው ሕጋዊ ምክንያት ቢኖር፤ <u>በተለዋጭ</u> የሚከተለውን የማስረጃውን የአስረጂነት ጠባይ የሚመለከት

... /4

51 12 22
አዲስ አበባ
A. A.
... and Aberra
... and Counsellors at Law

መቃወሚያ በትሕትና እናቀርባለን።

3.1. ሌዩ ዐቃቤ ሕግ ተከሣሹ በጥር 29 ቀን 1973 ዓ.ም. ያቀረቡት የሕይወት ታሪካቸው ነው የሚሉት ለዚህ ጉዳይ አግባብነት ባለው መጠን ሲነበብ ይዘቱ፣

"— የድርጅቱን ወዛደሮች ከኢ.ሕ.አ.ፓ. ሠርጎ ገቦች ያለምንም ፍራቻና ማወላወል ጠብቄአለሁ"፣ የሚል በመሆኑ፣ ሌዩ ዐቃቤ ሕግ ከሰነዶቹ ጋር አያይዘው ባቀረቡት በቁጥር ከ—5/783/91/ል.0. በታሕሣስ 19 ቀን 1991 ዓ.ም. በጻፉት ማመልከቻ፣ ተከሣሹ፣

"... የፖለቲካ ቡድኑን ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ ዕቅድ ተቀብለው በድርጅቱ የነበረ የፖለቲካ ትስስር አባላትን መመንጠራቸውን ..."፣ ፈጽሞ ስለማያስረዳ፣ ለክሱ የአስረጂነት ጠባይ ፈጽሞ የለውም።

3.2. ተከሣሹ የኢ.ሠ.ፓ.አ.ኮ. አውራ አባል እንደሆኑ በሁለት በዓቶች የተሰጡ የአውራ አባልነት ድጋፍ መስጫዎች ናቸው ሲሉ ሌዩ ዐቃቤ ሕግ ያቀረቧቸው ፎቶ ኮፒዎችም ቢሆኑ ሌዩ ዐቃቤ ሕግ እንደሚሉት ተከሣሹ የተከሰሱባቸውን ወንጀሎች መፈጸማቸውን ፈጽሞ ስለማያስረዱ፣ ለክሱ የአስረጂነት ጠባይ ፈጽሞ የላቸውም።

3.3. ተከሣሹ በገብረአበርነት አስገድለዋቸዋል ሲሉ ሌዩ ዐቃቤ ሕግ ያቀረቡትን ክስ ያስረዳልናል ሲሉ ያቀረቡት ከደርጉ ምርመራ ክፍል ለቋሚ ኮሚቴ የሕገርና የሕዝብ ደህንነት ጉዳይ መጻፉን የሚገልጸው ሰነድም ቢሆን፣ ሌዩ ዐቃቤ ሕግ በተከሣሽ ገብረአበርነት ተገደሉ ስለሚሏቸው መኮንን ወልደየስ ሌ/ቶ/ ስለተባሉ ግለሰብ ያለው ይዘት እንደሚከተለው ይነበባል፡—

"ይህ ግለሰብ የኢትዮጵያ አብዮት ደጋፊ የሆኑት የሶሻሊስት ሀገሮች በሚሰጡት የካድሬ ማሰልጠን ርዳታ ወደ ቡልጋርያ ሀገር ተልኮ የካድሬነት ትምሕርት የተከታተለ ነው፣ ይህ ግለሰብ የጸረ አብዮት ተግባሩን በይፋ ፓርፓጋንዳ ያካሄድ እንደነበር ለትምሕርት የሄዱትን ካድሬዎች ይመራ የነበረት የቡድኑ መሪ ሌ/ኮሎኔል ዘለቀ ሪፖርት መስጠታቸው ይታወቃል።

"በመሰረቱ ከዚህ መረዳት እንደሚቻለው በወቅቱ የአስተዳደር ኮሚቴ ሊቀመንበር በኋላም

... /5

በልዩ ሁኔታ የጊ.ወ.መንግሥት አስተዳደር ደርግ ዋና ፀሐፊ ሻምበል ዓለማየሁ ኃይሌ አቅዶ የነበረው የረዥምና ረቂቅ ፕላን የኢህአፓ አባሎችን ወደ ቻይና ልኮ መሰልጠን ነው፡፡ በፊውን የኢትዮጵያ ጭቁን ሕዝብ ለመርዳት የተዘጋጁት የሶሻሊስት ሀገሮች ሳይንሳዊ ቲዮሪውን ከተግባር የሚያዛምዱ አናርኪስቶች እንዲሰለጥኑበት መደረጉ ነው፡፡ ዓይነተኛ ምሳሌም አሁን ሃንጋሪ ያሉት ካድሬዎች አቋማቸውን ካልቀየሩ በስተቀር ከዚህ በነበሩ ጊዜ ያሳዩት የነበረ ተግባር እንደ በቂ ምሳሌ መጥቀስ ይቻላል፡፡

" እነግዚህ ቀደም ቢል ታቅዶ ለነበረው በአቋራጭ የስልጣን መጨበጥ ጉዳይ ከሰለጠኑት አናርኪስቶች አንዱ የሆነው አቶ መኮንን ወ/የስ ሀገሩ ከተመለሰ በኋላ በውይይት ክበብ ከፍተኛ ሁከት ይፈጥር እንደ ነበር ከአካባቢው ያገኘናቸው መረጃዎች ያስረዳሉ፡፡ እንደዚህ ዓይነቱን ፀረ ሕዝብ ወደ ሕብረተሰቡ መመለስ ፍጹም አዳጋች ነው፡፡" ደብዳቤው የተጻፈውም ሻምበል ብርሃኑ ከበደ በሚባሉ የደርጉ ምርመራ ክፍል ኃላፊ እንደሆነ ግልጽ ነው፡፡ ከዚህ መገንዘብ እንደሚቻለውም ዱቶ ለካድሬነት ሥልጠና ወደ ቡልጋርያ ሄደው በነበረበት ጊዜ ባሳዩት ሁኔታ በመንግሥት ክትትል ስር የነበሩ መሆናቸውን እንጂ ተከሣሹ ገደሉአቸው የተባሉት ሰዎች ግብረአበር በመሆን እንዳስገደሉአቸው ፈጽሞ አያስረዳም፡፡ ስለዚህ ለክሱ የአስረጂነት ጠባይ ፈጽሞ የለውም፡፡

3.4. ተከሣሹ የድርጅቱ፣ ማለትም የቄራዎች ድርጅት፣ ሠራተኞች ሆነው በፀረ–አብዮተኛነት የተጠረጠሩትን ለአጠቃላይ መረጃ ማመዛዘኛና ማከፋፈያ ኮሚቴ የጻፉት ደብዳቤ ነው ቢሉ ልዩ ዐቃቤ ሕግ በማስረጃነት ያቀረቡት ፎቶ ኮፒም ቢሆን፣ ደብዳቤው ሊጻፍ የበቃው የበላይ ትእዛዝን ለመፈጸም ቢባል ብቻ እንደሆነ የደብዳቤው የመጀመሪያ አዲስ መስመር (paragraph) የሆነው፣

" መስከረም ... ቀን 1969 ዓ.ም. በቁጥር መመ /2/ 020 /69 ለአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት ስለጉዳዩ ቢጻፍ አባሪ ሆኖ ተልኮልናል፡፡ ከአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት

በተጻፈውም ደብዳቤ አስተያየቱን በቀጥታ ስንጽፍ በግልባጭ መዝገቧ ቤቱ እንዲያውቀው እንዲያደርግም ተጠይቀናል፡፡ ጥያቄውን ከዚህ እንደሚከተለው እንመልስለን"፤ የሚለው ያረጋግጣል፡፡ በዚህ ሰነድ ስማቸው የተገለጸው በዚያን ጊዜ የቴራፓች ድርጅት ሰራተኞች የነበሩ ግለሰቦች በሰነዱ ስማቸው ሊገለጽ የቻለው የበላይ ትእዛዝን ለመፈጸም ቢባል ብቻ ከመሆኑ በተጨማሪ፤ ስማቸው የተገለጸው በፀረ—አብዮተኞች ስለተፈረጁ ባይሆን በዚያን ወቅት ይከበር በነበረው የመስከረም 2 ቀን በዓል እንዲሰለፉ ለማድረግ ብቻ እንደነበረ እና ሰበሰፉ የተመረጡትም በተከሳሽ ባይሆን በድርጅቱ የሠራተኛ ማሕበር እንደነበረ፣ በደብዳቤው 2ኛ፣ 3ኛ እና 4ኛ አዲስ መስመሮች /paragraphs/ ውስጥ የሚገኙት፤

" ለሰፊው ሕዝብ የመጣውን አብዮት የምናስታውስበትን መስከረም 2 ቀንን ለማክበር ... የሠራተኛው ማሕበር በመረጠው አዘጋጅ ኮሚቴ ምርጫ ተሰላፊዎቹ ተመልምለው እንዲሰለፉ ተደርጓል፡፡

" በመቀቱም ትክክለኛውን ነገር ለመፈጸም እንዲቻልና ለዚሁ በዓል አከባበር ለሰልፉ ስማቸው የተጠቀሱት 120 ሰዎች በማስታወቂያ ሰሌዳ የተለጠፈውን አሳየንም እንዲፀሉ በየስማቸው አንፃር እንዲፈርሙ አድርገናል፡፡ ይህንንም በአደረግነበት ወቅት ቤታችን ፉቅ ነው፣ በሰዓት አሳፊ እንያዛለን እያሉ በቂ ያልሆነ ምክንያት ያቀረቡ አባሎችም ነበሩ ... የሰፊውን ሕዝብ ደስታ አብሮ የማይካፈል አድሃሪ ብቻ ስለሆነ ... የድርጅቱ አባል ለመሆን አያስችልም ብለን ነገርናቸው ይህንኑ ሰልፍ ተገደው ለማክበር በቅተዋል ... ይህ የተፈጸመው ሌሎችም እንዲህ ዓይነት አልባሌ ምክንያት ፈጥረው ሌሎች የድርጅቱ አባሎች በዓሉን እንዳያከብሩ ለማደፋፈር ቢሞክሩም ሌሳው ሰራተኛ ምንም ዓይነት ችግር አልፈጠረብንም ..." የሚለው በሚገባ ያረጋግጣል፡፡ ስለዚህም ይህ ሰነዱም ቢሆን ልዩ ዐቃቤ ሕግ ያስረዳልኛል ያሉትን ስማቸው በሰነዱ የተገለጸው ሰራተኞች በፀረ—አብዮተኛነት መጠርጠርን ፈጽሞ ስለማያስረዳ፣ ለክሱ

Yosef and Aberra ... Counsel ... Law
A. A.

እንዳችም የአስረጅነት ጠባይ ፈጽሞ የለውም።

3.5. የተከበረው ፍርድ ቤት እንደሚያውቀው ሁሉ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ተከሣሹን የከሰሷቸው በ1949 ዓ.ም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 32/1/ለ/ እና 281/ሀ/ በዘር ማጥፋት ወንጀል ወይም፣ ማለትም በተለዋጭ፣ በዚሁ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 32/1/ለ/ እና 522/1/ሀ/ እና 538/1/ሀ/በከባድ የግፍ አገዳደል እና በከባድ የአካል ጉዳት ወንጀል እና በዚሁ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 32/1/ለ/ እና 416 ከሕግ ውጭ በመያዝና በማሰር ወንጀል ነው።

ልዩ ዐቃቤ ሕግ እነዚህን በተከሣሹ ላይ ያቀረቧቸው ወንጀሎች ያስረዱልኛል ቢሉ በምስክርነት ከጠሯቸው ግለሰቦች ምስክርነት እና ካቀረቡአቸው ሰነዶች መገንዘብ እንደ ሚቻለው ደግሞ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ያስረዳት፣

1ኛ/ ተገደሉ፣ የአካል ጉዳት ደረሰባቸው እና ከሕግ ውጭ ታሰሩ ያሉአቸው ግለ ሰቦች ተከሣሹ በሥራ አስኪያጅነት ተመድበው በበላይ ኃላፊነት ያስተዳድሩት የነበረው የቄራዎች ድርጅት ሠራተኞች እንደነበሩ፣

2ኛ/ ከበላይ አካል ተልከው ወደ ድርጅቱ የሄዱ ደርግ ባለሥልጣናት ከተከሣሹ ቢሮ በመግባት ተከሣሹ ግለሰቦቹን እንዲያስጠሩላቸው ባዘዙአቸው መሠረት ግለሰቦቹን ከሥራ ገበታቸው አስጠርተው ከባለሥልጣናቱ ጋር እንዲገናኙ ማድረጋቸውን፣ እና

3ኛ/ ተከሣሹ በነበረባቸው የሥራ ድርሻ ምክንያት ከበላያቸው በትእዛዝ ለተላ ለፉላቸው ጥያቄዎች ተገቢውን መልስ መስጠታቸውን፣

ብቻ ነው።

3.6. ተከሣሹ የተከሰሱባቸውን ወንጀሎች መፈጸማቸው ለማረጋገጥ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረዳት የሚገባቸው ቢጤን ግን ልዩ ዐቃቤ ሕግ ካስረዳት በተጨማሪ፣ ቢያንስ ተከሣሹ፣

1ኛ/ ፀረ—አብዮተኞች ተብለው በደርግ—ኢሠፓ ጊዜ ተፈርጀው የነበሩትን ቡድኖች ለማስወገድ የተነደፈ ፕላን ከነበረ በፕላኑ አነዳደፍ ተባትረው አስተዋጽኦ ማድረጋቸውን ወይም በበላይ አካል ታዘው የፈጸሟቸው ድርጊቶች ራሳቸውን ችለው ተከሣሹ በግብረአበር ነት ፈጽመዋቸዋል ቢሉ ልዩ ዐቃቤ ሕግ የከሰሷቸው ወንጀሎች እንዲሟሉ መከተል የሚገባ ቸውን የሞት፣ የአካል ጉዳት እና የሕገወጥ እስራት ውጤት ለማስከተል በቂ ምክንያቶች መሆናቸውን፣ እና

2ኛ/ ተከሣሹ በበላይ አካል ትእዛዝ የፈጸሟቸውን ድርጊቶች የፈጸሙት የተከ ሰሱባቸውን ወንጀሎች ለመፈጸም በቂ መሆናቸውን አውቀውና ተረድተው እና ሆነ ብለው በራሳቸው ፈቃድ የማይገቡትንና የሚያስቀጡትን እነዚህን የተከሰሱባቸውን ወንጀሎች

ለመፈጸም በመቀዱ መሆኑን፤

ማስረዳት እንደሚገባቸው አያጠያይቅም፡፡ ከዚህ በላይ እንደተብራራው ግን ልዩ ዐቃቤ ሕጉ ያቀረቡት ማስረጃ እነዚህን ወሳኝ የሆኑ ፍሬ ነገሮችን ፈጽሞ አያስረዳም፡፡

3.7. የተከበረው ፍርድ ቤት እንደሚገነዘበው ሁሉ በመሰረቱ የበላይ ትእዛዝ በመፈጸም ወንጀል ቢሰራ እንኳ ተጠያቂው ትእዛዝ ሰጪው ብቻ ነው፡፡ አንድ ግለሰብ በበላይ አካል ቢፈለግ፤ ኃላፊው የሆነ ማንኛውም ሰው ፈላጊው የሆነው የበላዩ አካል የሚፈልገውን ሰው እንዲያገኘው አስፈላጊውን ሁሉ መፈጸም እንዳለበትም የታወቀ ነው፡፡ ተከሣሽም ከዚህ አልፈው የፈጸሙት አንዳችም ነገር ለመኖሩ የቀረበባቸው ማስረጃ ፈጽሞ የለም፡፡ ይህ ድርጊት ወንጀል እንዳልሆነ ግልጽ በመሆኑም ተከሣሽ የተከሰሱባቸውን ወንጀሎች ለመፈጸማቸው አንዳችም ማስረጃ እንዳልቀረበባቸው ስለማያጠያይቅ መከላከል ሳያስፈልጋቸው በነፃ መሰናበት ይገባቸዋል፡፡

ስለዚህ የተከበረው ፍርድ ቤት በወ.መ.ሕ.ግ.ሥ.ሥ.ቁ. 141 በተሰጠው ሥልጣንና ተግባር መሰረት፤ ማፍረሻ ማስረጃ ማቅረብ አስፈላጊ ሳይሆን ተከሣሽ በነፃ እንዲለቀቁ እንዲያዝልን በትሕትና እናመለክታለን፡፡

የወ.መ.ቁ.952/89

የካቲት 15 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ ሰጉስ ወልዱ

ሰይድ መሐመድ

ፅጌ ሀዋዝ

_ ከሣሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ዩሴፍ ኪሮስ

_ ተከሣሽ :_ ዳ/ር ገረመው ደበሌ መካከል ያለውን ጉዳይ እንቀጥላለን

_ የተከሣሽ ጠበቃ?

_ ጠበቃ ዩሴፍ ገብረእግዚአብሔር

_ ዛሬ መዝገቡ ያደረው የተከሣሹን ጠበቃ ስለመከላከያው የሚያቀርበው ለመቀበል ነው በዚህ መሠረት ያላችሁን የመከላከያ ዝርዝር ምን መደረግ እንዳለበት ቀጥለን እንሰማለን

_ በበኩሌ እኔም ለማሰማት ተዘጋጅቻለሁ ግን የተከበረው ፍ/ቤት ከፈቀደልኝ በቅድሚያ ደንበኛዬን ባነጋገር አመርጣለሁ የተከበረው ፍ/ቤት እንደሚያውቀው ለመከላከል ቀጠሮ ዝግጅት ያስፈልገኛል በበኩሌ ቀጠሮ ዝግጅታቸውን ስለጠና ቀቀሙም ይህን ለማጠና ቀቀም ቢያንስ የአንድ ወር ጊዜ ያስፈልገናል ስለዚህ የተከበረው ፍ/ቤት ቢያንስ የአንድ ወር ቀጠሮ እንዲሰጠን በትህትና አመለከታለሁ::=_

_ ልዩ ዐቃቤ ህግ ስለ ቀጠሮ መጠየቁ ጉዳይ የምታመለክቱት ነገር አለ?

_ ምንም የለንም እኛ

<u>ት እ ዛ ዝ ፤</u>

_ የተከሣሹ ጠበቃ የአንድ ወር ጊዜ መከላከያ ጊዜ ያስፈልገናል የዝግጅት ጊዜ ያሉ ስለሆነ ይህን በመቀበል በተከታዩ ቀነ ቀጠሮ የተከሣሹ ጠበቃ መከላከያ ዝርዝራቸውን ለፍ/ቤቱ እንዲያቀርቡ ታዟል:: ቀጠሮ ለሚያዚያ 4 ቀን 1991 ዓ.ም.

መ/ቁጥር

ቀን 4/8/91

ዳኞች _ ሰጉስ ወልዱ

ሰይድ መሐመድ

ጸጌ ሰዋዘ

ከሳሽ :_ የልዩ ዐቃቤ ሕግ አቶ ዩሱፍ ኪሮስ ቀርበዋል

ተከሳሽ :_ ዶ/ር ገረመው ደበሌ ከጠበቃቸው አቶ ዩሱፍ ጋር ቀርበዋል

_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ተከሳሽ ዶ/ር ገረመው ደበሉ መካከል ያለውን ነው የምናየው ዶ/ር ገረመው አሉ?

_ አሺ ዶ/ር ገረመው ከጠበቃቸው አቶ ዩሱፍ ጋር ቀርበዋል

_ ይኸን መዝገብ የቀጠር ነው እንደዚሁ የመከላከያ ማስረጃ በተመለከተ የተከሳሽ ጠበቃ የሚያቀርቡትን ለማየት ነው አቶ ዩሱፍ ተዘጋጅታችኋል?

_ በተከሳሹ በዶ/ር ገረመው ደበሌ ስም የምናቀርባቸውን የመከላከያ ምስክሮች የያዘ ስም ዝርዝር የያዘ ማመልከቻ አዘጋጅተን ቀርበናል የተከበረው ፍ/ቤት ይቀበለን

_ በቀጠሮው መሠረት አቶ ዩሱፍ በዛሬው ለለት የተጻፈ የመከላከያ ማስረጃ መግለጫ ማመልከቻ አቅርበዋል በዚህም የመከላከያ ማስረጃቸውን ገልፀውልናል::

_ የልዩ ዐቃቤሕግ ደርሶአቸዋል

_ እንግዲህ እነዚህን ለመስማት ነው የምንቀጥረው ማለት ነው

_ የተከበረው ፍ/ቤት በቀጠሮ ቢደግፈን? አጀንዳ ጉዳይ እንደሚበዛበት እናውቃለን የተከበረው ፍ/ቤት ፈቃዳ ሆኖ ግን በተቻለ መጠን ቀጠሮውን እንዲያሳጥርልን በትህትና እንጠይቃለን::

_ እንግዲህ ለመከላከያ ምስክሮቹ ጥቂት ስለሆኑ ለመስማት በተቻለ መጠን ያለን ጊዜ እንጠቀማለን በዚህ መሠረት ግንቦት 23 ቀን 1991 ዓ.ም. ልንሰማቸው እንችላለን ሁለት ስለሆኑ ግንቦት 23 ቀን ይቀርባሉ ዶ/ር አዎ_

የወ/መ/ ቁ.

ግንቦት 23 ቀን 1991 ዓ.ም

ዳኞች፡ ሐጎስ ወልዱ

ሰዒድ መሐመድ

ውብሸት ከበሩ

ከሣሽ፡ ልዩ ዐ/ሕግ አቶ ጸሬፍ ኩርስ ቁርበቃል

ተከሣሽ፡ ዶ/ር ገረመው ደበሌ

ዶ/ር ገረመው ደበሌ ከጠበቃቸው ከአቶ ጸሬፍ ጋር ቁርበቃል መከላከያዎች ቀረቡ ከዚህ ካሉ ወደ ውጭ ይውጡ አቶ ጸሬፍ ጭብጡን ያስይዙናል?

_ ቀደም ሲል ለተከበረው ፍ/ቤት እንደገለፅነው ሁሉ የመከላከያ ምስክሮቻችን ሁለት/2/ ናቸው እነርሱም አቶ ተሺ ተሰማ በንያ እና አቶ ሰይለመበ ቀለ መኩንን ወ/ተሳባይ ናቸው የሚመሰክሩትም አቶ መኩንን ወልደየስን ሚቸን ይሰሩበት ከነበረው ከቁራ ድርጅት የወሰዷቸው ከቁጠር ሲመለሱ ከሌሎች ሰራተኞች ጋር ሁነው ከቁጠር ሲመለሱ እንጂ ከዶ/ር ገረመው ከተከሳሹ ቤት አለመሆኑን ነው የሚመሰክሩት ስለ በበማቸው አቀማመጥ ቀደም ተከተል ምስክርነታቸውን የተከበረው ፍ/ቤት እንዲቀበልን መጀመሪያ አቶ ተሺ ተሰማ በንያ ይመረሰን

ፍ/ቤቱ መጀመሪያ ጭብጧ ይቸ ብቻ ነች?

_ አዎ

_ ከዚህ ፍ/ቤት ቀርቤ በውነት እንጅ በሐሰት ላልመሰክር በእግዚአብሔር ስም ምያለሁ

_ አቶ ተሺ ተሰማ የአያት ስም?

_ በንያ

_ እድሜያ ስንት ነው?

_ 72

_ ስራያ?

. ጡረታ

_ አድራሻያ የሚኖሩበት?

_ አዲሱ ቁራ

_ ምን ወረዳ ነው?

_ ወረዳ ፍ/ቤት አጠገብ

_ ምን ይባላል ወረዳው ወይም ከፍተኛው ስንት ነው?

_ ከፍተኛ 20

_ ቀበሌ?

_ ቀበሌ 44

_ የቤት ቁጥር?

_ የእኔ 083

_ አቶ ተኜ ዛሬ ለምን መጡ ከዚህ ፍ/ቤት?

_ ዛሬ የመጣሁት የዶ/ር ገረመው

_ አጭር አድርገው ይንገሩና በኋላ ዝርዝር ስለሚጠየቁ በአጭሩ ለምን እንደመጡ?

_ ለዶ/ር ገረመው ደበሌ ባለቤታቸው መጥሪያ ስለሰጡኝ አርሱን ለመመስከር ነው የመጣሁት

_ ለምስክር ነች ለዶ/ር ገረመው ደበሌ?

_ አዎ

_ ያውቋቸዋል?

_ ካየሁ አውቃቸዋለሁ

_ በአይን ያውቋቸዋል?

_ አዎ

_ ከጀርባቸው ጋር ዝምድና አለዎት?

_ የለኝም

_ ፀብ አለዎት?

_ በምንም አይነት

_ ምን አድርገዋል ብለው እንደ ተከሰሱ ግን ያውቃሉ እንዴ?

_ ምናልባት እንገዳሁ

_ ዝርዝር እንዳይገቡ ገደ የለም ካወቁ ነው ካላወቁ በኋላ ዝርዝር ይጠየቃሉ አሁን እንለፈው አርሱን አርስዎ እንገዳሁ የመጡት ለመከላከያ ምስክር ለዶ/ር ገረመው ነው?

_ አዎ

_ <u>በዶ/ር ገረመው ጠበቃ ዋና ጥያቄ የ1ኛው ተከሣሽ የመከላከያ ምስክር መልስ</u>

_ አቶ ተኜ አቶ መኩንን ወልደየስን ያውቋቸው ነበር?

_ አዎ

_ የት ነበር የምትተዋወቁት?

_ የቅርብ የስራ ባልደረባዬ ነው

_ የት?

_ ቄራ

_ ቄራ ምን?

2857

_ ቆራ ቱክ ኳክ ክፍል

_ አቶ መኰንን ወልደየስ በሕይወት አሉ የሉም?

_ የሉም

_ ምን ሆኑ?

_ እንግዲህ መኰንን ወልደየስ ከኛ ጋር ነው ቀርበት ያለው ሁለተኛ ደግሞ የቱክ ኳክ ማናጀር አለ የቀርብ አለቆቸንም አለ ከእና ጋር ግንኙነት አለው ከሌሏ ጋር ግንኙነት የሉውም ትንሽ ሰፋ ለማድረግ እፈልጋለሁ የቆየ ነገር ነው እና መኰንን ወልደየስ ከእና ጋር እየ ሰራ እያለ አንድ ጓደኛችን ማሞ ይሞታል ይህ ጓደኛችን ወረቀት ተለጥፏል አሁን ያን ወረ ቀት ምንድነው ጓደኛችን ሙቶአልና በ5 ሰዓት ቀብር እንሄዳለን ወደ ጽሑፍ ወረቀቱ የሚለው ያወረቀት እና ወደ ቀብር እንሄዳለን ደ/ር ግረመው ደበሌም ከእናው ጋር ቀብር ይሄዳሉ ይሄዳና አሁን ሰውየውን ከቀብርን በኋላ እነርሱ ቀጥታ ወደቢሮታቸው ይሄዳሉ ወደምሳቸው

_ እነርሱ ቢሉ እነማን?

_ እነ ደ/ር ... ወደቢሮታቸው ይሄዳሉ እንግዲህ ይችን ነገር እና ደግሞ ተመለስን አዘንተኛን ይዘን ወደቤት እንመለሳለን እነርሱ ከመኪና ከወረዱ በኋላ እና መኪና ማለፍ አይችልም ድርጅት በራፍ ላይ እንቆማለን እኛም ወደምሳ ነው ድርጅት በራፍ ላይ እንደቆመን ቁዝ ቁ ሟል ከደጅ ከአጥር ገቢ ውጭ ቁዝ መኪና አሁን ሁለት ሰዎች ከዚያ ቁዝ ውስጥ አሉ ይህ መኰንን ወልደየስ እንደወረደ ናግቢ ብለ ያስገቡታል ሰስት/3/ ይሆናል ሹፌር ከፊት ሁለት መኰንን ከመሐል ያስቀምጡና እነርሱ ቀጥታ ለጁን ይዘው ይሄዳሉ እና ምሳ ሰዓት ደርሷል ወደምሳችን ሄድን ደ/ር ገረመው ደበሌ የሚገቡት 8 ሰዓት እና የምንገባ 7 ሰዓት ዙሉ ነው ስለዚህ ልዩነት በጣም ተራራቀ ውጭ ነው ያለው እነርሱ በዚ ነው የሄዱት

_ ቀኑን አመተ ምህረቱን ያስታውሳሉ?

_ ከ1966 _ 1970 ዓ.ም ምናልባት ያለ ነገር ይመስለኛል እንጂ ይህን ያክል ሳውቀ አልችልም ከ66 _ 70 ዓ.ም በነበረው ጊዜ ነው

_ እንጂ ቀኑን አያስታውሱም?

_ ቀኑን አላስታውስም

_ ከዚያ ቀን በኋላ አቶ መኰንን ወልደየስን አይተዋቸው ያውቃሉ ተመልሰው ከስራ ገበታቸው ተመልሰው ነበር ወይንስ አልተመለሱም?

_ ይህ ልጅ እንግዲህ ማዕከላዊ ሄዷል እንግዲህ ልጅ እንደነገረኝ ነው

_ ጥያቄ ምንድነው አቶ መኰንን ወልደየስን ያንእለት ደ/ር ግረመው ደበሌ በሌሉበት በአንዱ ቁዝ መኪና ሰዎች ይዘዋቸው ሄዱ ብለዋል ከዚያ ቀን በኋላ አቶ መኰንን ወልደየስን አይተዋቸው ያውቃሉ ወይ ነው?

 72-8?

— አይ ቻለሁ

— የት?

— እስር ቤት ከር ቸሌ አለም በቃኝ

— ከዚያስ በኋላ?

— አለም በቃ አገኘሁት ጠየቅሁ፡

— ከአለም በቃኝ በኋላስ አይተቸዋው ነበር ወይ?

— አይቼ ሰላምታ ሰጥቼ የቢለቤቱ ወንድም ታስሮ ነበር

— ከዚያ በኋላ ገቢኘ እርሱማ በአለም በቃኝ አገኟቸው አየኋቸው አሉ ከዚያ በኋላስ ተገ

— ናኝታቸሁ ነበር ወይ?

— አዎ

— የት?

— ከዚያው ከር ቸሌ

—ከከር ቸሌ በኋላስ?

— በከር ቸሌ በኋላ የት አገኙትዋለሁ የለም

— አግኝተዋቸው አያውቁም?

— አዎ

— እና አቶ መኩንን ወልዩስ አሁን እንደነገሩን ሶስት ሰዓት በፋዝ መኪና ቱዘው ከሄዱ በኋላ ወደ ምድብ ስራቸው ተመልሰው ያውቃሉ አያውቁም?

— አቶ መኩንን አልተመለሰም

— የደ/ር ገረመው ደበሉ ጠበቃ ዋና ጥያቄ ጨርሻለሁ ብለ ዋል

<u>በልዩ ዐ/ሕግ በኩል መስቀለኛ ጥያቄ የገናው ምክላከያ ምስክር መልስ</u>

— አቶ ተኚ?

— አቤት

— ማን ነበር የሙተው የዛን ዕለት የመስሪያ ቤታቸሁ ሰራተኛ የሞተው?

— የዐርድ ክፍል የሚሰራ ሰራተኛ ነው

— ማነው ስሙ?

— ስሙን አላውቀውም ክፍላቸን ለየአራስ ነው

— እርስዎ ከማን ጋር ነው ቀበር የሄዱት?

— የቢሮ አሉ በጠቅላላ ያለነው ጠቅላላ ሰራተኛ ነው በመኪና ነው የወረድነው የሄድነው

— ከእርስዎ ጋር ማን ነበር የሚያስታውሱት አብሮአቸሁ የሄዳቸሁት ሰው ማነው?

—

— እገሌ ተገሌ አይደለም ወረቀት ተለጥፎአል በዛ በወረቀት መሰረት ነው የሄድነው ከደ/ር ገረመው ደበሌ ጋርም አብረን ነው የሄድነው

— እርስዎ የሄዱት ከደ/ር ገረመው ጋር ነ ያይ ቀብር?

— አይደለም መኪና ለአየራሳችን ነው እርሳቸው ያሳቸው የለሰባገን ነው እርሳቸው የሄዱት እና ደግሞ በከባድ መኪና ነው አለሉ እኮ

— ማን ማን ናችሁ አብራችሁ የሄዳችሁት ነው የምለዎት እኮ ከሰራተኛ አሁን ለምሳሌ መኩንን ወልደየስ በኋላም እንደተያዘ ቀደም አስታውሰው ነገረናል ወደ ቀብር ሲሄዱ ከማን ጋር ነው የሄዱት እርስዎ አብሮዎት ከአጠገብዎት የነበረ ሰው ማለቴ ነው?

— ከቴክኒክ ክፍልም ከአርድ ክፍልም ከባርም አብረን ነው የሄድነው

— ሰው ነው የምጠይቃዎት ለምን ይሸሻሉ?

— አልሸሸሁም እኮ

— ይንገሩኝ አሁን መኩንን የተያዘ ዕለት አስታውሰውታል ልክ እንደዚያው መኩንን መያዙን እንዳስታወሱ ከዚህ ጋር ነው ስንሄድ ከዕገሌ ጋር ነው ስንሄድ በአንድ መኪና አብረን ለምን አይሉኝም?

— እንግዲህ የሄድነው

— አላስታውስም ማለት ይችላሉ?

— በጭነት መኪና ነው የሄድነው

— እና ከማን ጋር እንደነበረ አያስታውሱም?

— የነበር ነው በሙሉ ጠቅላላ ሕዝቡ ሲታዘዝ አብረን ነው የወጣነው በከባድ መኪና ላይ ነው የወጣነው ከባድ መኪና ማለት ገልፀ መኪና ነው

— አቶ ጠይለመስ ቀል አብረዋቹ ነበሩ የዛን ዕለት?

— አዎ

— አብራችሁ ነው የሄዳችሁት?

— አዎ

— እኔ ሳስታውሰዎት ብዬ ነው ከዚያ በኋላ በስንት ሰዓት ነው የተቀበረው?

— ከ5:30 _ 6 ሰዓት

— መኩንን ከእርስዎ ጋር አብሮ ነው የሄደው ወደ ቀብሩ?

— ሄዷል

— እንዴሳይ እርስዎ አቶ መኩንን አሁን አብራችሁ የመጣችሁ ሰስታችሁ/3/ አብራችሁ ነበራችሁ ማለት ነው?

— አዎ አብረን ሄደናል ነው ያልኩት

— ዶ/ርስ?

— ዶ/ር በራሳቸው መኪና ሄደዋል እርሳቸውም

— አይ ተቀቀቀለ ሲሄዱ?

— አዎ

— ከዚያስ ከተቀበረ በኋላ እንዴት ነበር የተመለሳችሁት?

— እና የተመለስ ነው አዘንተኛን ይዘን ወደ ቤት ስንመጣ እነርሱ ቢሮ ሰዓት ስለደረሰባቸው በዚያው ነው ወደቤታቸው ምሳ ሊሄዱት ነው

— አብረው ሄዱ እንዴ ከቢሮዎቹ ጋር ምሳ ለበሉ እርስዎ ወደቤታቸው ይሄዱ ወደየት ይሄዱ በምን አውቀው ነው ወደ ቤት ሄዱ የሚሉት ነገር እነ ዶ/ር?

— ምሳ ሰዓት አይደለምይ

— አይለም ምሳ ሰዓት ነው ግን ወደቤታቸው ይሄዱ ወደሌላ ቦታ ይሄዱ በምን አቀው ነው ዶ/ር ወደ ምሳቸው ሄዱ የሚሉት?

— ወደምሳቸው የሄዱበት ሰዓት ስለደረሰ ብቻ ነው ወደ ምሳቸው የሄዱት

— ምሳቸውን ከቤታቸው ሄደው በሉ አዩ እንዴ እርስዎ?

— ይህን ሁሉ አል ሄደኩም

— ተከትለው ከቤታቸው ሲገቡ አዩ እንዴ እርስዎ?

— አል ሄድኩም

— ታዲያ ወደምሳቸው ሄዱ የሚሉት ለምንድነው ወደየት እንደሄዱ አላወቁም?

— ወደየት እንደሚሄዱ ሰዓታችን ሰዓት የተወሰነ ሰዓት የምንሰራው በተወሰነ ሰዓት ውስጥ ነው

— አይደለም እርስዎ የመጡት ወደቢሮ ነው ብለውናል?

— ይህን አላውቅም ላውቅ አልቻልም

— ስትመለሱስ?

— ስንመለስ 7፡30 ሰዓት ነው የምንገባው

— እርስዎ አሁን አብሮአቸው የመጡት በአንድ መኪና ነው ወደመስሪያ ቤት የተመለሳችሁት?

— አዎ

— የት ጋ ደረሳችሁ እናንተ?

— ከበሩ ላይ ከቁ ከቅጥር ውጭ ነው ሌቹም የወረደ ሰያቹም የጠበቀት ከቅጥር ውጭ ነው የጠበቀት

— ቀደም ሲጠይቅዎት ከማን ጋ እንደሄዱትን አላስታውስም ብለውን ነበረ አሁን ከመኩንን ጋር አብረን ነበርን የሚሉት እንዴት ሆኖ ነው?

ጠበቃው_ የተከበረው ፍ/ቤት ተቃውሞ አለኝ ምስክሩ ሲመሰክሩ ሁላችንም የበር የመስሪያ ቤቱ ሰራተኞች አብረን ሄደን አሉ አንድ ከማንም ጋር ሄዱ አላሉም እንዳውም ሟቹ አቶ መኮንን ወልደየስ አብሮኝ ሄዷል ብለዋል እና የእርሳቸውን ስም በተለይ ጠር ተው እንዴት የእርሱን ስም አላስታወሱትም ብሉ ዐ/ሕግ መጠየቃቸው ትክክል አይደለም የሌሎችን ስም ለምን አላስ ታወስከም ቢሉኝ ከቻሉ ይበሏቸው ግን አቶ መኮንን ወልደየስና አሁን የመጡት ምስክር ግን አብረን ሄደናል ብለው መስክረዋል ምስክሩና ምስክርን ደግሞ ማስጠነቀ አውነቱን ነው ትክክል አይደለም

ፍ/ቤቱ_ ምስክርን ማስጠነቀ አይቻልም የሚለውን ነገር እና አልቀበለንም አንዳንድ ጊዜ ማ ስጠነቀ ያስፈልግ ይሆናል ክርክር ስለሆነ ግን ከሚገባውበላይ ወስኑ እንዲያልፍ አያቀደም እርሱን እንቆጣጠራለን አሁን ያለፉ አልመሰለንም እንዴት አስታወሱ ቢሏቸው መልስ ሊሰጡ ይችላሉ በቀላሉ የራሳቸው መልስ ስለሚሆን ችግር አይፈጥርም አቶ ጸጌ ስለዚህ ይጠይቁ ይቀጥሉና ጥያቄው ግን ባይደጋገም ጥሩ ነው፡፡

ልዩ ዐ/ሕጉ_ በምንድነው ቀድም በመጀመሪያ ስጠይቃት ከማን ጋር እንደሄዱን አላስታውስም ብለውን ነበርና እንደገና እኔ ባስታወስኩት ከመኮንን ጋር አብረን ሄደናል ያሉት እንዴት አስታወሱት አሁን ከመኮንን ጋር አብረው መሄዳትን?

— መኪናው አንድ አይደለም 3 መኪና 4 መኪና ነው የሄድነው ግን እኩል ነው የሄድነው ግማ ሻችን ሞልተን መኪና ነው የሄድነው ግማሻችን ደግሞ አብረን ነው የሄድነው

— ስትመለሱስ?

— አብረን ነው የተመለስነው

— የያዙት ሰዎች እንዴት ብለው ያዙት ምን ብለው ያዙት እነዚያ የያዙት ሰዎች?

— ይህን እና እናውቀውም ልጁ ሲወርድ ብቻ ናትፈለጋለህ ግባ አሉ አስገቡ ይህን ነው የምና ውቀው ሌላ ምንም የምናውቀው ነገር የለም ግባ አሉት አስገቡት ይዘውት ሄዱ

— በምን አወቁ እርስዎ እነዚያ የያዙት ሰዎች በምን አወቃችሁ ነው መኮንን ዘምብለው የያዙት ከዚያ ከብዙ ሰራተኛ መጠከል በምን ለዩት?

— እኔ እንግዲህ ይህንን ሊያውቅ አልቻልም

— ከዚያ ደ/ር ስንት ሰዓት ላይ ነው የመጡት ያሉት?

— እርሷቸው የሚገቡት በ8 ሰዓት ነው ብያቻኋለሁ

— ደ/ር ከሄደበት በስንት ሰዓት ነው ተመልሰው የመጡት ከሰዓት በኋላ ካዩ?

— 8 ሰዓት

— አይተዋል ሲመጡ?

— አዎ

— የት ነበሩ እርስዎ?

— እኔ ቴክኒክ ክፍል ነው ያለሁት?

— የዶ/ር ገረመው ቢሮስ የትጋ ነው?

— ከዚያው ጎንለጎን ነው ያለ ነው

— ሲገቡ እናንተን ከዚያ ተገናኝታቸሁ ነው የምትገቡት?

— አዎ

ልዩ ዐ/ሕግ. ለተከሣሹ ለቀረበው የመከላከያ ምስክር ልዩ ዐ/ሕግ ያቀረበውን ~~ዋና~~ መስቀለኛ ጥያቄ ጨረሰ

— የተከሣሽ ጠበቃም ድጋሚ ጥያቄ የለኝም ብሎአል

<u>በፍ/ቤት ማጣሪያ ጥያቄ የተከሣሹ መከላከያ ምስክር መለሰ</u>

— እርስዎ ቄራ ነበር የሚሰሩት?

— አዎ

— ቄራ ምንድን ነው አልገለፁልንም ምንድነው ምን የሚሰራበት ነው?

— አርዱ አለበት

— እባክዎን መልስ ይስጡ ምን የሚሰራበት ነው ቄራ ስጋ የሚታረድበት ማለትዎ ነው?

— አዎ

— እርስዎ ምንድን ነበር የሚሰሩት ከዚያ?

— ቴክኒክ

— ቴክኒክምን?

— ቧንቧ ስራ የመኪና ስራ ሁሉንም

— መኩንን ወልደየስ ምን የሰራ ነበር?

— ቴክኒክ ክፍል

— ከዕርስዎ ጋር?

— ከእኔ ጋር

— በሚገባ ያውቁታል

— አዎ

— ዶ/ር እርስዎ ሰው ስለሞተ ዶ/ር ማለት ተከሣሹ ሌላ ሰራተኛም እርስዎም ቀብር ሄዳችኋል?

— አዎ

— ሟቹ ማን ነበር ያሉኝ?

— መኩንን ወልደየሱስ

— ያየቀበራችሁት ሰው?

ገጽ93

- ከእርዱ ክፍል ነው የመተሰሙን አላውቀውም
- ሰራተኛ ነው?
- ሰራተኛ ነው አዎ
- የት ነው የተቀበረው?
- ጻድቃን ቤተክርስቲያን
- እና ቀብሩ ከ5 _ 6 ዙሎል ነበር ነው ያሉን?
- አዎ
- እናንተ ቀብራችሁ እንደነገሩን ስትመለሱ ደግሞ ሐዘንተኛውን ይዛችሁ ነው የመጣችሁት ዶ/ር ግን ወደቤታቸው ሄዱ ነው ያሉት ዶ/ር ወደቤታቸው የሄዱት ከየት ነው የሄዱት?
- ከ ጻድቃን ነው
- ቤታቸውን ያውቃት ኋላስ እርስዎ?
- እኔ አላውቀውም
- እንዴት ታዲያ ወደቤታቸው መሄዳቸውን አወቁ እርሱ ነው ቀድሞ የጠየቀነያት እንዴት ወደቤታቸው መሄዳቸውን በምን አወቁ?
- በኋተ በለደረሰ በቻ
- እንጂ ተከተለው አልሄዱም?
- አልሄድኩም
- ከሐዘነተኛ ቤት ሄዳችኋል እንዴ?
- እና ሂደናል
- የት ነው ቤቱ?
- 42 ቀበሌ ከፍተኛ 20
- መኰንን ወልደየስ ሄደ ነበር አብሮ?
- አብረን ነው የሄድነው በመኪና
- የሰፈሩ ስም ምን ይባላል?
- ቄራ ነው
- አሁን 42 ቀበሌ ቄራ ሄዳችሁ አዘንተኛውን አደርሳችሁ የት እንዳላችሁ ነው የተያዘው መኰንን ወልደየስ?
- አሁን እንግዲህ ተመልሰ ወደ ቄራ በራፍ ላይ ሲደርስ መኪና ማለፉ ስለማይችል
- ቄራ ቄራ እያሉ እስ አስቸገሩ ቄራ ወደ ሰራው ማለትዎ ነው?
- ወደሰራ ነው አሁን ደጃፉ ሰደርስ ሕዝቡ ይራገፋል የተረፈው እኛም ወደምባቸን ነው የምን ሄደው ከዚያ ተነስተን መኪና ወደ ግቢ ይገባል አሁን ለኝ እንደወረደ መኪና ቀሟል አ ቁዘ

ሁለት ሰዎች ግራና ቀኝ ቆሙ ፍለ፤

- ቁጥ እርሱን አለፈለገም አሁን አሁን የሚሉን ያሉት ጠዘንተኛውን አይውሳቸሁ ወደስዉ ስተ መለሱ ነው የተያዘው ማለት ነው?
- አዎ
- የዝንጊዜ ደ/ር ገረመው የት ነበሩ አሳዩዋቸውም?
- አላየሁም
- ቀደም መቼ ነው ዘመኑ ሲባሉ ከ1966 _ 1970 የሚል በጣም አረጅም የሆነ ጊዜ እርስዎ ዘመን መቁጠር ይቻላሉ ብለን እናምናለን ትልቅ ሰው ነዎት የሚቆርበው በትክክል ቀኑን ማስታወስ ያቅታል ግን ዘመኑ መቼ እንደሆነ በትክክል ይንገሩ ን?
- በ1970 ውስጥ ይመስለኛል
- እርስዎ መኩንን ቢያዝ የት ነበርሩ ነው ያሉን
- ከመኪኗእ የወረዱን ነበረ
- ምን ያክል እር ቀት ላይ ነበሩ እርስዎ
- ከ5 ሜትር በላይ እር ቀት የለንም
- የዝንጊዜ ግን እርስዎ መኩንን ቢያዝ በእርስዎ አጠገብ የነበሩ ያስታውሳሉ?
- አቶ ጠይለመስ ቀለ መኩንን ሉሉቹ እንግዲህ ከዚቆ ነው የተረፋ የቀረት አነስተኛ ሰው ነው ወደመበሬዢ_ቤተ የመጣ

_ከስንት ጊዜ በኋላ ነው መኩንን ወልደየስ ከተያዘ በኋላ አለምበቃኝ እስር ቤት እንዳዩት ነገረውናል ከስንት ጊዜ በኋላ ነው ያዩት ከተያዘ በስንት ከወር በሁለት ወር ማለታቸን ነው?

- ጥሩ ጥያቄ ነው ልጅ ነውያገኘው ከሳምንት በኋላ ወይም ከሁለት ሳምንት በኋላ
- ከአለም በቃኝ በኋላ ቀደም የተከሣጠ ጠበቃ ጠይቀዎት አላየሁትም የት ሄዷል ይባላል ይህ መኩንን ወልደየስ የሰሙት ነገር አለ?
- እንግዲህ ከቡር ፍ/ቤት ይህን ነገር ማብራራት አፈልጋለሁ
- እንግዲያብራሩ አለቋቋዱንም እኛእርስዎ የሚጠይ ቀትን ጥያቄ ይመልሱ ከዚያ በኋላ የትደረሩ ተባለ ነው ያለ ነው?
- አላወቁም
- ይህ ቁራ ደውጅት በወቀተ የት ነው የነበረው ይህ ስጋ የሚታረደበት ማለት ነው?
- በዚሁ ኮፍ ተኛ 20 ውስጥ ነው
- አሁን ያለበት ቦታ?

ፎ/ቤቱ ያቀረበውን የማጣሪያ ጥያቄ ጨርሰናል

_ 2ኛው መከላከያ ምስክር አቶ ጠይለመስ ቀለ መኰንን ወልደ ተንሳይ ናቸው ተጠርተው ቀርበ ዋለ

_ ከዚህ ፍ/ቤት ቀርቤ በእውነት እንጅ በሐሰት ላልመሰክር በእግዚአብሔር ስም ምያለሁ

<u>ፍ</u>/ቤቱ አቶ ጠይለመስ ቀለ መኰንን ወልደ ተንሳይ

_ አቤት

_ እድሜዎ ስንት ነው?

_ 73

_ ስራ?

_ የለኝም ጡረታ ነኝ

_ የት ነው የሚኖሩት?

_ ከዚሁ ቆራ ውስጥ

_ አይደለም ወረዳ ቀበሌ ይንገሩን?

_ ወረዳ 20 ቀበሌ 43 የቤት ቁጥር 186

_ አቶ ጠይለመስ ቀለ ዛሬ ለምን መጡ ከዚህ ፍ/ቤት?

_ ለምስክርነት ተጠርቼ ነው

_ በማን ጉዳይ ነው?

_ ለዶ/ር ገረመው ደበሌ

_ ያውቋቸዋል?

_ አዎ

_ ከእርሳቸው ጋር ዝምድና አለዎት?

_ አዎ

_ ዘመዱ ነዎት?

_ እርሱን አውቃዋለሁ

_ ዝምድና የለኝም

_ ፀብስ አለዎት?

_ ፀብም የለንም

_ አብራችሁ ሰርታችኋል?

_ አዎ ስራ አስኪያጃችን ናቸው እርሳቸው

_ የተከሰሱበትን ጉዳይ ያውቃሉ?

_ የተከሰሱበትማ ሰው አስገድለው ተብለው ነው

<u>የተከሳሽ ጠበቃ ዋና ጥያቄ የ2ኛው መከላከያ ምስክር መልስ</u>

7896

- አቶ ሐይለመስቀል መኩንን ወልደተንሳይ አቶ መኩንን ወልደየስን ያውቋቸው ነበር?
- አዎ
- የት ነው የሚያውቋቸው?
- ከኛው ጋር ይሰራ ነበር
- መቼ?
- በ1970 ዓ.ም መሰለኝ
- አቶ መኩንን ወልደየስ አሁን በሕይወት አሉ የሉም?
- አቶ መኩንን እማ ወሰዱ ነው የሞቱት ቆይተው ትንሽ
- አቶ መኩንን ወልደየስ አብሮን ይሰራ ነበር ብለዋል ሙቶአልም ብለውናል በምን ምክንያት እንደሞተ ያውቃሉ?
- በምን እንደሞቱ ምንም አላውቅም እኔ ብቻ ሰው ሙቶ ጓደኛችሁ ሙቶ ቀብር [illegible] ነበረ ሄደን ነበረ ሁላችንም በትዕዛዝ ከሰዓት በፊት በ7 ሰዓት ተመልሰን ከስራ እንድንገባ
- ለቀብር ሄደው ነበር?
- ስራ ለመግባት እርሱን ቀብረን ስንመለስ አብረን ነበር ደ/ር ወደቤታቸው ሄዱ እና ተመልሰን ወደ መስሪያ ቤት ስንደርስ በሩኝ ላይ ስንደርስ እና እየወረድን እያለን ከመኪና ፋዝ መጣች ፋዝ ስትመጣ ሰዎች ከዚያ ጭናለች መኩንን ከመኪናው ሲወርድ ናትፈለጋለህ ብለው ከመኪና ውስጥ አስገቡት በመኪና ይዘውት ሄዱ
- ከዚያ በኋላ አቶ መኩንን ወልደየስ ወደ ቄራ ደርጅት ተመልሰው ያውቃሉ ወይንስ አያውቁም?
- በጭራሽ አልተመለሱም
- ደ/ር ገረመው ከቀብሩ በኋላ ወደቤታቸው ሄዱ ብለውናል ወደቤታቸው መሄዳቸውን በምን አወቁ?
- ምሳ ሰዓት ደርሷል ሰዓት ደርሶብን ሁላችንም የመስሪያ ቤት መውጫችን ሰዓት ነው
- ወደቤታቸው አብረዋቸው አልሄዱም እርስዎ ሄደዋል እንዴ?
- ወደኛ መ/ቤት አለመጡም በዚያው ነው የሄዱት እርሳቸው
- ስለዚህ ወደቤታቸው ነው የሄዱት ብለው ነው የገመቱት ማለት ነው?
- አዎ ቤታቸውን ነው የሚሄዱት
- አቶ መኩንን ወልደየስን እነዚህ በፋዝ መኪና መጥተው ይዘዋቸው ሄዱ ያሏቸው ሰዎች ይዘዋቸው ከሄዱበት ቀን በኋላ አግኝተዋቸው ያውቃሉ አያውቁም?
- አይቻቸውም አላውቅም በጭራሽ
- የተከሳሹ ጠበቃ ለመከላከያ ምስክሩ ጥያቄ ጨረሰ

<u>የልዩ ዐ/ሕግ መስቀለኛ ጥያቄ ~~የተከሳሹ~~ [illegible] የ2ኛው የመከላከያ ምስክር የሚሰጡት መልስ</u>

 7297

_ አቶ ጠይጫመስ ቀለ

_ አቡት

_ ማነው የሞተው የዛን እለት ጓደኖችን ብለው ነበረና ስሙን አልገለፁልንም ማነው የሞተው
ሰው ማነው?

_ ጓደኞችን ነው እንጂ ስሙን አላውቀውም እኔ

_ ምንክፍል የሚሰራ ጓደኛችሁ ከሆነ ለምን እንዴት ስሙን አታውቁትም?

_ የአርሶ ክፍል የአርዶ ክፍል ነው የኛ እንዳስትሪ ነው ለጸብቻችን ነው መጠበር ስላለን
ለቀብር ሁላችንም ሄደናል

_ በምንድን ነው የተጠራችሁት ቀብሩ ብላችሁ እንዴት ተጠራችሁ?

_ ሰዓት ጓደኛችን ሰዓት ለመቅበር ፍቃዱም ይሰጡናል በፈቃድ ሄደን / ሄደን/ ቀብረን ተመልሰን
ምሳችን በልተን ደግሞ ከስራችን ላይ እንገናለን

_ እናንተ አስፈቅዳችሁ ነው የሄዳችሁት ለቀብር?

_ አዎ

_ አርሰው የዛን ዕለት ማን ማን ነበራችሁ አብራችሁ የሄዳችሁ ወደ ቀብር ስትሄዱ?

_ ብዙ ነን ሰራተኛው አንዱ መኪና ሙሉ ነን

_ የሚያስታውሱትን ይንገሩኝ ስማቸውን ይንገሩን?

_ የዛን ሁሉ ስም ማን ብዬ ስንት ብዬ ለቁጠር

_ ቅንጭ ሁለት ሶስት ሰው የሚያስታውሱትን?

_ ተሻ ለለ ብዙ ናቸው

_ አቶ ተሻ ግን አብሯችሁ ነው የሄዳችሁት?

_ አዎ

_ መኩንንስ?

_ መኩንን በቃ ዐስቶት

_ አይደለም ወደ ቀብር ስትሄዱ አብራችሁ ነው የሄዳችሁት

ጠበቃው_ ተቃውሞ የነበረው ፍ/ቤት

ፍ/ቤቱ_ ምንድነው ተቃውሞው?

ጠበቃው_ አቶ መኩንን እማ ቀደም ብለው አብረን ሄደን ስንመለስ ከመኪና ሲወርዱ ያዙት
ብለው መስክረዋል እና ዐ/ሕግ ይህን ጥያቄ እንስቶ መጠየቃቸው ምስክሩ በቁጥነት የተና
ገሩትን ወደሌላ መንገድ ለመውሰድ ካልሆነ በስተቀር የመሰከሩትን ለምን ደግመው ይጠይቋ
ቸዋል ሌላኛ ሰፃ ታክ ታኪባለሕ ወይ ብሎ መጠየቅ ተገቢ ይሆናል አቶ መኩንን በተመለከተ

ግን አብረን ሄደን ቀብር ቀብረን ስንመለስ ከመኪና ሲወርዱ ተያዘ ብለው መስክረዋል ቀ ለጭ አደርገው እና በእርሳቸው ላይ ይጠይቃቸዋል::

ፍ/ቤት _ ይህ ሁሌ ጊዜ የሚያጋጥም ስለሆነ መታረም ያለበትን እያረምን እንሄዳለን አንዱ ጥያቄ ዋና ጥያቄ ከተጠየቀ በኋላ ተመልሶ የሚደገምበት ጊዜ አለ በሁላችሁም ዘንድ ሁል ጊዜ የምናየው ስለዚህ እንደዚህ አይነት ጥያቄ እና እንፈቀድም ነገር ግን ለማብራራት የሚያስፈልግ ሌላ አይነት መልስ ካለ በሌላ መልክ መጠየቅ ይቻላል በቀጥታ ግን አብሮ ሄዷል ወይ የሚለው ቀድሞ ተጠይቀዋል ስለዚህ ድጋሚ መጠየቅ አስፈላጊ አይደለም ከጊዜም አንፃር ስናየው ስለዚህ አጠያየቅ ለየት ባለመልክ ቢቀርብ ነው የሚሻለው ተቀብለናል::

ለዓ ዐ/ሕጉ. አቶ ተኺ ብቻ ነው የዛን እለት አብራችሁ ሄዳችሁ የምታስታውሱት?

_ አብረን ከእነርሱ ጋር ምን ልናደርግ እንሄዳለን እና የ

_ የዛን ዕለት ወደ ቀብር አብራችሁ ከሄዳችሁት ውስጥ አቶ ተኺን ብቻ ነወይ አሁን የሚያስታውሱት?

_ ብዙ ነን እነ መኩንን ቱሉ እነ አቢ እነ ገብረሆት ብዙ ናቸው

_ ስንት ሰዓት ላይ ነው የሄዳችሁት ወደ ቀብሩ ስንት ሰዓት ላይ ሄዳችሁ?

_ ስንሄድ 5፡30 ነው

_ ወደየት ነው በቀጥታ የሄዳችሁት?

_ ወደቡታችን ስንመለስ ከቤተክርስቲያን

_ ወደሰውየው ቤት ነው የሄዳችሁት ወደቡተክርስቲያን ነው የሄዳችሁት ይህን ነው የፈለግሁት?

_ 5፡30 ሰዓት ቀብር ነው የሄድነው ከቀብር ስንመለስ ከበሩ ላይ እየወረድን እየተፈቸን ነው የምንወጣው

_ እናንተ የመስሪያ ቤት ሰራተኞች በምንድን ነው የሄዳችሁት ቀድም የጠራችኋቸው ሰዎች በምንድን ነው የሄዳችሁት?

_ በመኪና

_ በማን መኪና ነው የሄዳችሁት?

_ በዶርዱት

_ እስከ ስንት ሰዓት ነው የቆያችሁት ከቀብሩ ቦታ ላይ?

_ በ5፡30 ሰዓት ላይ ሄድን ወጊው በ6 ሰዓት ሲሆን ተመለስን ወደየቡታችን ለምሳ ተመለስን

_ ቀብሩን ከጨረሻችሁ በኋላ እርስዎም አቶ ተኺ ወደየት ነው የሄዳችሁት?

_ ሁላችንም ወደየቡታችን ምሳ ለመብላት

_ መኩንን ወልደየስ?

_ መኩንን የተባለ መኩንን እማ ከመኪና ውስጥ ወሰዱት

ፖ ፷ ፺

_ እኔ የጠየቅሁዎት ከቀብሩ ቦታ ከቀበራችሁ በኋላ ወዴት ሄዳችሁ?

_ ተመልሰን ወደስራ ለመግባት ምሳችን ለንበላ ወደቤት ሄድን እና

_ ወደርስዎ ቤት ነው የሄዱት እርስዎ?

_ የለም ወደራሳችን ቤት ለቅሶ ቤት እሩቅ ነው

_ ለቅሶ ቤት አልሄዳችሁም የዛን ዕለት ከቀብሩ በኋላ?

_ ከቀብሩን በኋላ ለቅሶ ቤት አልሄድንም ቀብረን ወደስራ ነው የገባነው ምሳችንን በልተን

_ የት ጋ ነው እንግዲህ መኩንን ያገኙት?

_ ከዚያው ከበራፍ ላይ ከደርጅቱ በራፍ ላይ

_ እርስዎ እንግዲህ አሁን እንደነገሩኝ ከቀብር መልስ ወደምሳችሁ ነው የሄዳችሁት ታዲያ ከምሳ በኋላ እንዴት አይታችሁት ነው መኩንን ሲወስዱት ደፋት እንዴት ሆኖ ነው ይህን ያስረዱ?

ጠበቃው _ ተቃውሞ የተከበረው ፍ/ቤት ተቃውሞ አለኝ ምስክሩ ፈፅሞ ያላሉትን ነው ዐ/ሕጉ ብለጠል የሚሏቸው ምክንያቱም ምስክሩ ያሉት ቀብር ደርሰን ስንመለስ ከደርጅቱ በራፍ ላይ እንደደረስን ተያዘ ተወሰደ ከዚያ በኋላ ምሳችን በልተን ተመለስን መጣን ነው ዐ/ሕጉ አሁን የሚሏቸው ያሉት እንዴት ምሳችሁን በልታችሁ ስትመለሱ ተይዞ ሲሄድ አይበላው ነው የሚጠይቁት እና ይህ እንዴት ይሆናል::

ፍ/ቤቱ_ አቶ ዩሱፍ ትንሽ ባይገባቸው ቁር ቶ ነው እንጂ እንደዚያ አይደለም ትንሽ የሚምታታ ነገር አለ ወደምሳችን ሄድን ይላሉ ከደርጅቱ በራፍ ላይ ተያዘ ይላሉ ስለዚህ ይህ ነገር ለናም ጥያቄ እየሆነብን ነው ያለው እና ጥያቄው ይቀጥሉልና ጥያቄ እርስዎ ይለቀ ሰውየው በሚገባቸው መልክ አስተካክለው ቢጠይቋቸው ነው ጥሩ የሚሆነው

ለዩ ዐ/ሕጉ_ ከቀብሩ በኋላ እርስዎ ወደየት ነው የሄዱት ዩሱፍ ከተቀበረ በኋላ ወደየት ሄዱ እርስዎ?

መ/ምስክሩ_ ለክቡር ፍ/ቤቱ ባስበው እኔ ያየሁትን ተናገርኩለሁ ሌላ ወደ ወዲህ የማትሰው ነገር ምንም የለም ከቤተክርስቲያን ተመልሰን አበራፉ ላይ ወርደን ወደቤታችን ልንሄድ ስንል ነው የወሰዱት

_ ስትመለሱ ከማን ጋር ነበሩ እርስዎ?

_ ሰው ብዙ ነው ያላየሁትን ከሌላ ውስጥ አታስገባኝ

_ እርስዎ ሲመለሱ ከቀብር በሚመለሱበት ጊዜ ከማን ጋር ተመለሱ?

_ ከቁሬዎ ጋቤ ተሰቦች በሙሉ በአንድ መኪና ነው የመጣነው

_ ማንን ዶስ ታውሳሉ ከሚመለሱት ውስጥ?

_ መኩንን በርስዎ መኪና ነው የተመለሰው እርስዎ በነበሩበት መኪና ነው የተመለሰው?

_ አብረን በአንድ መኪና ነው የተመለስነው

_ ይህን ከዚሁ ምስክር ነት እንዲሰጡ ማነው የጠራቻት ማነው መጥሪያ የሰጠቻት?

ጠበቃው_ ተቃውሞ የተከበረው ፍ/ቤት ምስክር ናቸው አየመሰከሩ ናቸው ማን መጥሪያ ማን ጠየቀ ማን ወስዶ እንደሚሰጥ የተከበረው ፍ/ቤት የሚያውቀው ነገር ነው እና ይህን ጥያቄ መጠየቅ ለሌላ ካልሆነ በስተቀር ፍፀም ተቀባይ ነት ለፍሬው አይገባም

ለዐ.ዐ/ሕጉ_ ጥያቄውን አንስተናል ክቡር ፍ/ቤት

_ ዶ/ር ገረመው ከዚያ በኋላ ቆራ አስከመቼ ነው የቆዩት ከእናንተ መ/ቤት ስራ አስኪጢዱ ሆነው አስከመቼ ነው የቆዩት

_ ከእኛ ጋ እንደወጡ ነው አርሻ ሚኒስቴር የገቡት ስንት ዓመት እንደሆነ አላስታውስም

_ ከዚያ በኋላ ዶ/ር ገረመው አገኝተዋቸዋል ከዚያ ከለቀቀ በኋላ ዶ/ርን አገኝተዋቸዋል?

_ እኔ እንዳውም አይቻቸውም አላውቅም ከዚያ ስራ ሄዱ አርሳቸውም ወደ ውጭ ሄዱ ወደ ውጭ ሄዱ ነው እንጂ አላየኋቸውም

_ ስንት ሰዓት ላይ ነው እናንተ ከቀብር ከተመለሳችሁ በኋላ ወደ ስራ የገባችሁት?

_ በ6:30 ሰዓት ስራ ተመለሰል

_ ዶ/ር በዛን ጊዜ ወደየት ነው የሄዱት ከዚያ በኋላ እና እንዳውም አላየነውም እና የኛን ስራው ለብቻ ኢንዱስትሪ ነው እርሱ የሚሰራው ቢሮ ነው ከስራችን ላይ ነው እንጂ ሰዓት ሲጠህ እና ተነስተን ሄደናል እንዳውም አላየሁትም ከሰፀት በኋላስ

_ ዶ/ር ከቀብር ላይ አይተዋቸው ነበረ ከዚያ በኋላ ወደየት ነው የሄዱት ነው ያሉን?

_ ወደቤታቸው

_ አብረው ሄደዋል እንዴ ወደቤት እርስዎ?

_ አዎ ቀብረናል እርሳቸው ወደቤታቸው ሲሄዱ እኛም ወደ ስራ መጣን ምሳችንን በላን ስራችን ገባን

_ ከቤታቸው መግባታቸውን በምንድን ነው ያረጋገጡት?

_ ጌታዬ እንግዲህ በመኪና ነው የሄዱት እኔ ይህን አላየሁም

_ አቤታቸው መግባታቸውን አላዩም?

_ አዎ

_ ከዚያስ በኋላ አይተዋቸዋል ዶ/ርን በዛን እለት?

_ የዛን ዕለት እንዳውም አላየኋቸውም

_ እርስዎ ምን ክፍል ነው የሚሰሩት?

_ ስራ ኢንዱስትሪ ነው እና እንዳውም ቢገቡም ባይገቡም እርሳቸውን እንፈልግ አለን እና

ስራ መሪ ከእርሱ ጋር ከዚያ እንሰራለን እንጂ ይገቡ አይገቡ አላየሁም ከዚያ

- እርስዎ ምን ክፍል ነው የሚሰሩት የነበረው በዛን ጊዜ?
- እኔ አረዳት መካኒክ ነኝ
- የት ነው የሚሰሩት?
- ቁራ
- ምን ክፍል ነው እርስዎ የሚሰሩበት?
- ጋራዥ ክፍል
- የአናንተ ቢሮና ደ/ር ገረመው ቢሮ አጠገብ ለአጠገብ ነው?
- እንገናኝም ከስራ በስተቀር እሩቅ ነው የእርሲቸው ከላይ ፎቅ እና የምንሰራው ከታች ኢንዱስትሪ
- እና አትገናኙም ማለት ነው?
- እንገናኝም
- አቶ ተሺ ተሰማ ከእርስዎ ጋር አብራችሁ ነው የምትሰሩት ?
- እርሱም ኡንዱስትሪ ነው የሚሰራው
- አንድ ላይ ናችሁ ማለት ነው?
- አንድ ላይ ነን
- ዐ/ሕግ የቀረበውን መስቀለኛ ጥያቄ መለስ
- <u>የተከሳሽ ጠበቃ ድጋሚ ጥያቄ የ2ኛው ምስክር መለሰ</u>
- አቶ ተሺ ጋር አብራችሁ አንድ ክፍል ነው የምትሰሩት ወይንስ በተለያየ ክፍል
- የተለያየ ነው እርሱ አራሱን የቻለ መካኒክ ነው እኔ እረዳት መካኒክ ነኝ ለየብቻችን ነው እርሱም በበኩሉ ለብቻው እኔም ለብቻዬ
- ቢሮአችሁም ለብቻው ነው?
- ልብስ ስንለውጥ ብቻ ነው የምንገናኘው
- እንጂ ቢሮአችሁ ለየብቻ ነው?
- አዎ
- የተከሳሽ ጠበቃ ድጋሚ ጥያቄ አበቀቶአል
- <u>በፍ/ቤት ማጣሪያ ጥያቄ የተከሳሹ የ2ኛው የመከላከያ ምስክር መለሰ</u>
- አቶ ጠይለመስ ቀለ በወቅቱ የሞተው የድርጅቱ ሰራተኛ መሆኑን እንጂ አያውቁትም እና ለቁጥር ነው የሄዳችሁት ለቁጥር የሄዳችሁት በማን መኪና ነው?
- በቁራ ድርጅት ሰርቢስ መኪና

_ ስትመለሱ በድርጅት በራፍ ላይ ነው መኩንን የተያዘው ነው ያሉኝ መኩንን ወልደየስን የያዙት በፋዝ መኪና የመጡት ሰዎች ስንት ናቸው?

_ 3 ናቸው

_ መኩንን ያውቁታል ምን አይነት ሰው ነበረ?

_ መኩንን የማህበራችን ዋና ፀሐፊ ነበረ

_ ወጣት ነው?

_ አዎ ወጣት ነው

_ ከቀብር ስትመለሱ ዩሱፍ ዶ/ር ገረመው አብረው አልመጡም ማለት ነው?

_ ከቀብር ስንመለስ እርሳቸውም ወደቤታቸው ሄዱ

_ አልመጡም ከእናንተ ጋር?

_ አልመጡም

_ እርስዎ መቼ ነው ጡረታ የወጡት ከቁራ ድርጅት?

_ 1982 ዓ.ም

_ ከዚያ ከመቼ ጀምሮ ነው ስራ የጀመሩት?

_ 1951 ዓ.ም

_ መኩንን ወልደየስ 3 ሰዎች መጥተው በፋዝ ያዙት ዘመኑን ያውቁታል መቼ እንደሆነ ቀንና አመተ ምህረቱን?

_ ቀንና አመተ ምህረቱን አናውቅም ከቀብር ስንመለስ

_ መቼ ይመስለውታል ዓመተ ምፀረቱ?

_ አመተ ምህረቱን ልብ አላደረኩም

_ ፍ/ቤቱ ማጣሪያ ጥያቄ ጨረሰ

_ አቶ ዩሱፍ ከዚህ ቀጥሎ ምንድን ነው የምታመለክቱት?

_ የተከበረው ፍ/ቤት በኛ በኩል የመከላከያ ማስረጃችንን አሰምተን ጨርሰናል ስለዚህ ያለው የመጨረሻ ንግግር የማድረግ የማቀረብ እድል የተከበረው ፍ/ቤት እንዲፈቅድልን

_ ለማቀረብ ጊዜ ትፈልጋላችሁ?

_ ማለት በዐነ በኩል የተከበረው ፍ/ቤት ለውሳኔ ብሎ ቢቀጥረውም ቢጊዜ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ ከመዝገቡ ጋር ለማያያዝ እችላለሁ

_ በልዩ ዐ/ሕግ በኩል ምን አለ?

_ የማፋረጃ ሐሳቦቻችን ከቀጠሮ በፊት እና ፍርድ ባለን ቀጠሮ የተከበረው ፍ/ቤት ይስጠን::

ትዕዛዝ

— በግራ ቀኝ በኩል ያሉውን የማስረጃ ማሰማት ሂደት ተጠናቅቆአል በዛሬው ዕለት የተከሳሽ መከላከያ ምስክር ተሰምቶአል አሁን የሚቀረን የሁለቱ የግራ ቀኝ ወገኖች የመፋረጃ ሐሳብ ማየት ነው ስለዚህ ግራ ቀኝ ወገኖች ከቀጠሮ በፊት የማፋረጃ ሐሳባቸውን ያቅርቡልን በፅሁፍ በጽ/ቤት በኩል እና መርምረን ውሳኔ ለመስጠት ለሐምሌ 5 ቀን 1991 ዓ.ም ተቀጠረ::

RULING

የመ/መ/ቁ.952/89

ጥር 17 ቀን 1991 ዓ.ም

ዳኞች: ሰገስ ወልዱ

በዩዱ መሰመዱ

ፀጌ ቆቐዘ

- ከሣሽ ልዩ ዐቃቤ ሕግ
- ተከሣሽ ደ/ር ገረመው ደበሌ ቀረበ
- ይህን ጉዳይ የቀጠር ነው ለብይን ነው እና አንድ ትንሽ ነገር ተቀረናለች ሁለት ሳምንት ያህል ፈልገናል::

ቀጠሮ ለየካቲት 1 ቀን 1991 ዓ.ም

የወ/መ/ቁ/952/89

የካቲት 1 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች _ ሐጎስ ወልዱ

ሰይድ መሐመድ

ፀገ ሃቀዝ

_ ከሳሽ :_ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽሁፍ ከርስ

_ ተከሳሽ :_ ደ/ር ገረመው ደበሉ

_ ጠበቃ አበራ ጣሰው ቀርቤአለሁ

_ መዝገቡ ያደረው ለውሳኔ ነው መዝገቡን መርምረን ተከሳሹ ሊከላከል ይገባል አይ, ገባም የሚለውን ውሳኔ ሰተናል::=_

ከሳሽ ላይ ዐቃቤ ሕግ ሕዳር 1 ቀን 1991 ዓ.ም. በተጻፈ ተሻሽሎ በቀረበ ክስ ማመልከቻ ተከሳሽ ደ/ር ገረመው ደበሌ የኢ.ሠ.ፓ ማእከላዊ ኮሚቴ አባል እና የግብርና ሚኒስቴር የነበረ ዘርን በማጥፋት በሰብዊ ፍጥረት ላይ ስለ ተፈፀመ ወንጀል በሚል አርዕስ 1949 ዓ.ም. የወጣ የወንጀለኛ መቅጫ ቁጥር 32/1/ሀ/ እና 281/ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ 1967_1971 ዓ.ም. በጊዜአዊ አስተ ዳደር ደርግ ወይም መንግሥት የአዲስ አበባ ቁራ ያች ደርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆና ሲሠራ በፖለቲካ ቸሣሥር የተቋቋመውን የሕብረብሰሬ ማህበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ሕዝብ በሙሉ ወይ በክፍል ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ በመቀበል በደረጃ በግብረ አበርነት በማቀድ የፖለቲካ ትስስሩ ያላቸውን ሰዎች እንዲገደሉ በምርመራም ተግርፈው ተሰቃይተውና በአፋዊና ውስጣዊ ጤንነታቸው ላይ ጉዳት እንዲደርስባቸው በማድረግ ከዚህ በታች በንዑስ ክፍል የተዘረዘሩትን ዘርን በማጥፋት በሰብዊ ፍጥረት ላይ የተፈፀሙ ወንጀል የሚያቋቁሙ ደርጊቶችን በመፈጸም ተከሰዋል በማለት ያቀረቡት የቀረበው ደርጊ ቶችም አንደኛ ገዳያ ተከሳሹ ፀረአብዮተኛ ኢ.ህ.ፓ አባል በማለት መኩንን ወልደየስ የተባለውን የደርጅት ሠራተኛ 19699.ም. ከሚሠራበት አዲስ አበባ ቁራ ያች ደርጅት ውስጥ እንዲያዝ በአብዮት ዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አመካኝነት እንዲገደል በማድረጉ ሁለተኛው አካል ማቁሰል በአፋዊና ውስጣዊ ጤንነት ላይም ጉዳት እንዲደርስ ማድረግ በሚል ተከሳሹ ኢ.ሕ.ፓ ፀረ_አብዮተኛ አሰዳሚ ነው በሚል ምክንያት አደርጉ አቶ በቀለ ደምሴ የተባለውን የደርጅት ሠራተኛ 1969 ዓ.ም. ከሚሠራበት ቁራ ያች ደርጅት

እንዲያዘ በማድረግ ምርመራው ምርመራ በደርግ ምርመራ ውስጥም በመርማሪያቹ አማካኝ
ነት እንዲገረፋና አካሉ እንዲቆሰል በአፋዊና በውስጣዊ ጤንነት ላይ ጉዳት እንዲ
ደርስ ማድረጉ ሰስተኛ አካልን ማቁሰልና በአፋዊና ውስጣዊ ጤንነት ላይ ጉዳት እንደ
ደርስ ማድረግ ተከሣሹ ፀረአብዮተኛ አሳዳሚ በማለት አቶ አለባቸው መኩንን የተባለውን
1969 ዓ.ም. ከሚሠራበት ቁራያች ድርጅት በማስያዘ በምርመራ ምክንያት ደርግ ምርመራ
ውስጥም እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል በአፋዊና በውስጣዊ ጤንነቱ ላይ ጉዳት እንዲ
ደርስ በማድረጉ ተከሷል የሚል በመሆኑ ተመልክተነዋል:: በወ.መ.ሥ.ሥ.ሕ. ቁ.113/
በአማራጭ የቀረበ ክስ አለ:: _
1ኛው ተከሣሹ የወ.መ.ሕ. ቁ.132/1/ለ እና 522/1/ሀ/ የተመለከተውም በመተላለፍ
1969 ዓ.ም. የአዲስ አበባ ቁራያች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሠራ ሰው እንዲ
ገደል አስቀድሞ በማሰብና ፀረ_አብዮተኛ የኢ.ህ.ፓ አባል ነው በሚል ምክንያት መኩ
ንን ወልደየስ የተባለውን የድርጅቱን ሠራተኛ 1969 ዓ.ም. ከሚሠራበት ቦታ
እንዲያዘና በዚሁም ዓ.ም. በአብዮታዊ ዘመቻ ጥበቃ አማካኝነት ባልታወቀ ቦታ በተለይ
ጨካኝና ነውረኛ በሆነ ሁኔታ እንዲገደል በማድረጉ 2ኛ ክስ ተከሣሹ 1949 ዓ.ም
የወጣውን የወ.መ.ሕ. ቁ.32/2/ሀ/ለ/ እና 538/1/ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ
1969 ዓ.ም. የቁራያች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሠራ በሰው አካል ላይ ጉዳት
በማድረስ አስበ ጸረ_አብዮተኛ አሳዳሚነው በሚል ምክንያት አድርጉ የድርጅቱ ሠራተኛ
የነበረውን በቀለ ደምሴ የተባለውን በተጠቀሰውዓ.ም. ከሚሠራበት ድርጅት እንዲያዘ •
አድርጉ በደርግ ምርመራ በመርማሪያቹ መላ አካሉን እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆሰል ፍሪ
የሆነም ሕመምተኛ ሕመም እንዲሰማው በማድረጉ 3ኛው ክስ ተከሣሹ 1949 ዓ.ም.
የወጣውን የወ.መ.ሕ. ቁ.32/1/ለ እና 530 የተመለከተውን በመተላለፍ 1969 ዓ.ም.
የቁራያች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሠራ በሰው አካል ላይ ጉዳት እንዲደርስ
አስበ ፀረአብዮተኛ አሳዳሚ ነው በሚል ምክንያት የድርጅቱ ሠራተኛ የነበረውን አለ
ባቸው መኩንን የተባለውን በተጠቀሰው ዓ.ም. ከሚሠራበት ድርጅት እንዲያዘ አድርጉ
በደርግ ምርመራ መርማሪያቸ ~~ድርጅ~~ መላ አካሉ ተገርፎ አካሉ እንዲቆሰል ፍሪ •
የሆነ ሕመም እንዲሰማው በማድረጉ ተከሷል የሚል ሲሆን በ4ተኝነት አራሱን ቻሉ.
የቀረበ ክስ ደግሞ 1949 የወጣውን የወ.መ.ሕ. ቁ.32/1/ለ/ እና 416/
የተመለከተውን በመተላለፍ 1969 ዓ.ም. የቁራያች ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሠራ
ጸረ_አብዮተኛ ናቸው በሚል ምክንያት ገርማ አሸቴ እና ማቲያስ ተከሌ የተባሉትን

19 ዓ.ም. ከሚሠረበት የቁራያች ድርጅት በህግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ እንዲያዙና በደርግ ምርመራና በአዲስ አበባ ወህኒ ቤት አንድ ዓመት ከሰስት ወር እንዲታሠሩ በማድረጉ ተከሷል ተብሎ የቀረበውንም ክስ ተመለከተናል:: ለተከሣሹ ተሻሽሎ የቀረበው ክስ ከጊዜው ከደረሰው በኋላ በንባብ እንዲሰማ ተደርጓል:: ተከሣሹ ጥፋተኛ አይደለሁም በማለት ክርክሩን አቅርቧል የዐቃቢ ሕግ ተከሣሹ ጥፋተኛ አይደለሁም በማለት ብከራከርም በምናቀርበው ማስረጃ ጥፋተኛነቱን እናረጋግጣለን ስለዚህ ማስረጃችን ይቀረብልን በማለት ስለጠየቀ ማስረጃዎቹን እንዲያቀርብ ተደርጓል የቀረቡት ማስረጃዎች 1ኛ አቶ በቀለ ደምሴ የሰጠው የምስክርነት ቃል 1969 ዓ.ም. የአዲስ አበባ ሥራ አስኪያጅ የነበረ መሆኑን ተከሣሹን አውቀዋለሁ ስለዚህ ሲሆንም መኩንን ወልደየስ ደግሞ የድርጅቱ የሠራተኛ ማህበር ጸሐፊ የነበረና እኔም የድርጅቱ ሠራ- ተኛ ነበርኩኝ 1969 ዓ.ም. ግንቦት ወር ላይ ታሰርኩ ከዚ በፊት የታሠረው መኩንን ወልዴ ስለነበረ መኩንን በሥራ ላይ እያለ ደ/ር ገረመው ቦር° ተፈለጋለህ ብሎ ደ/ር ቦር° ከሄደም በኋላ በጂፕ መኪና ተጭነው የመጡ የጦር መሣሪያ የያዙ ወታደሮች ቀደም ብለው ደ/ር ቦር° የነበረ መኩንን ይዘውት ሄዱ እናም መኩንን ከተያዙ በኋላ ለምንድነው የተያዘው የድርጅቱ መሪ ነበር በማለት ለደ/ር ጥያቄ አቀረብንለት ደ/ር እርፋችሁ ሥራችሁን ሥሩ እሱ የተያዘበት ምክንያትም ሆነ የያዘውን አካል አታውቁትም እያንዳ ንዳችሁ ቤትም እያንኳኳ ይመጣል እርፋችሁ ስራችሁን ብትሠሩ ይሻላል በማለት መለሰልን ሻበል ዳዊት የተባለውም አስፈራርቶ ተናገረን ፈርተንም ጉዳዩን መከታተል ተውን ብማለት መስከሯል:: ሳምንት ሣይሞላውም ግንቦት 5 ቀን 1970 ዓ.ም. ደ/ር ቦር° እኔም ተጠራሁ ገባሁ የማላውቃቸው ሰዎች መተው በጂፕ መኪና መሣሪያ ጭነው የመጡ ነበሩ ይሄው አንዱ ፀረ_አብዮተኛ ቀስቃሽ የሚያደርግ ስብሰባ የሚያደናቅፍ ይህ ነው ብለው ደ/ር ሲናገሩ የመጡት ሰዎች እጄን ወደኋላ በማሠር ወደ ደርግ ጽ/ቤት ተወሰድኩ ተገረፍኩ ቃሌንም ሰጠሁ መኩንንን ለምን ትጠይቃለህ ኢ.ህ.ፓ ነህ ወይንስ ሚኢሶን ነህ በማለት አሰቃዩኝ እኔንም መኩንን ጥሩ ሠራተኛ ስለነበረ ነው የምጠይቀው እኔ የየትኛውም ድርጅት አባል አይደለሁም በማለት መልስ ሰጠሁኝ አሁን በደረሰብኝ ድብደባ መሠረት ጆሮዬ ይደማል ደጋግመውም ገርፈውኛል እስከ 6 ወር እዚያው ታሰርኩኝ ከዛ ወደ 1ኛ ፖሊስ ጣቢያ ተዛወርኩ አመት ከአራት ወር ከታሠርኩ በኋላ ማነው ያስያዘህ ብለው ተጠየኩ ከሥራ ቦታ ሥራ አስኪያጁ ያዙት ብለው ትእዛዝ በሰጡት መሠረት ተይዤ

ነው የመጣሁት በማለት መለሰኩ ወደ ምድብ ሥራዬም እንድገባ ጭምር ደብዳቤ ተጽፎ
ከሥር ተፈታሁ ደ/ር ስመለስ ወደ ሥራዬ ደክተር አል ነበረም የፍርድ ቤት ትዕዛዝም
አል ነበረም ፍርድ ቤትም ቁርቤ አላውቅም የታሠርኩት ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝና ያለ
ፍርድ ቤት ውሳኔ ነው በማለት መስከሯል:: መኩንን በሕይወት ያለዩ መሆኑንና
ሞቷል ሲባል የሰማ መሆኑን ጨምሮ መስከሯል:: 2ኛው የዐቃቤ ሕግ ምስክር አቶ .
ማቴዎስ ተክሉ የተባለው ነው ደ/ር የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ የነበረ መሆኑን አው
ቃለሁ ከድርጅቱ ሠራተኛ ማህበር ጸሐፊ ከነበረው መኩንን ወልደየስ ጋርም በሠራተኛና
በአሠሪ ጉዳዮች መካከል አይስማሙም ነበረ በጅፕ መኪና የጦር መሣሪያ ይዘው የመጡ
ሰዎች መኩንን ከደ/ር ገረመው ቢሮ ይዘውት ሲወጡ አይቻቸዋለሁ ከዚህም 4ኛ ክፍለ
ጦር መታሠሩን ወህኒ ቤት እንደነበር በቀይ ሽብር እንደተገደለ አውቃለሁ እኔ ድርጅቱ
ውስጥም ሥራ ላይ እያለሁ ደ/ር ገረመው ቢሮ ትፈለጋለህ ብለው ተጠራሁ ደ/ር ቢሮ
ስገባ ካሣሁንና አንተነህ የሚባሉ ካድሬዎች ነበሩ ካሣሁን የተባለው ማቴዎስ አንተነህ
ብሉ ጠየቀኝ አዎ ስለው ለምርመራ ትፈለጋለህ ብሉ ሽጉጥ አውጥቶ አንተነህ የተባለው
ደግሞ በሰንሰለት እጄን አስሮ በመኪና ጭነው ወደ ደርግ ጽ/ቤት ወሰዱኝ ከአንድ ወር
ቆይታ በኋላ ወደ 2ኛ ፖሊስ ጣቢያ ተወሰድኩኝ ደርግ ጽ/ቤት ተመረመርኩ ሠራተኛ
ታሳድማለህ አሉኝ ደ/ር ገረመውም ፀረ_አብዮተኛ በፀረ_አብዮተኛ እንቅስቃሴ ተሳትፎውን
አባዝተህ ለክሃል በማለት ተጠየኩ እኔ ጠበቃ ነው ይህን አላደረኩም ብዬም ተከራ
ከርኩ 2ኛ ፖሊስ ጣቢያም 2 ወር ታሰርኩ ምንም የፍርድ ቤት ትእዛዝ አላሳዩኝም
ፍርድ ቤትም ቁርቤ አላውቅም ወደ ወህኒም ተዛወርኩኝ በአጠቃላይ 1 ዓመት ከ4 ወር
ታሰሬ በፀረ_አብዮተኛ ተጠርጥሮ ታስሮ ተፈቷል የሚል የምስክር ወረቀት ተሰጠኝ ::
ተመልሼም ሥራዬ ገባሁ ተመልሼ ወደ ሥራ ስገባ ደ/ር አል ነበረም በማለት መሥክሯል
3ኛ የሰዉ ዐቃቤ ሕግ ምስክር ገርማ አሸቴ የታሠርኩት ግንቦት 14 ቀን 1970 ዓ.ም.
ሲሆን መኩንን ወልደየስና ማቴዎስ ከኔ በፊት ታስረዋል ከምሠራበት የቄራ ድርጅት ነው
የተወሰዱት መኩንንና ደክተር አይግባቡም ነበር መኩንን የሚያስተምረው ደ/ር የሚያ
ስተምረውን ደክተር ይሄንን ሀሳብ ባልነቃ ወዛደር መካከል እንደዚ ብለህ ትናገራለህ
ይህ በመንግሥትና በአስተዳደሩ ላይ መቀስቀስ ነው ብሉ ሲናገሩ ሰምቻለሁ ከሣምንት
በኋላም ለጁ ይህም ለጁ መኩንን ታሠረ ከመታሠሩ በፊት ለኝን ሲናገረው ደክተር
አሥር ጊዜው ቢሮው ከመታሠሩ በፊት መኩንን የነገረኝ 10 ግዜ ቢሮ ውስጥ እያስጠራኝ
ነበረ አጧውቶኛል እንደሚያስጠራውም አጧውቶኛል ከታሠረም በኋላ አና ለምን ታሰረ በለህ

ደ/ር ጠይቀነዋል እና ተም አያገባችሁም መንግሥት ነው ያሠረው እንደሱ የምታምጹ
ከሆነ ደግሞ ከሥራ ትበተናላችሁ እኔ እንኳን በሥራ ብለቀ በትምህርቴ ሥራ አገኛለሁ
በማለት ያስፈራራን ነበረ ሌላም ጊዜ ስብሰባ ላይ ይሄው ጥያቄ ሲነሳ ከኔ በላይ
የሚያስረጎችሁ ሰው አመጣለሁ በማለት ሻለቃ ዳዊትን ጠራት ወዲያውኑ ከ4ኛ ክፍለ
ጦር መጣ በጦር መሣሪያ ታጅቦ ነበር ብቋርፋ ይሻላል በማለት በዛቻ አስፈራሩን እኛም
ፈርተን በዚህ አቋምን ከዚያም ከ3ኛው ቀን በኋላ ተያዝኩና ወደ ደርግ ጽ/ቤት
ተወሰድኩ ለ3 ወር - የከልም ጨለማ ቤት ውስጥ ታሰርኩኝ ከዛም ወደ 4ኛ ክፍለ
ጦር ተዛዋወርኩ ደ/ር ገረመው በፀረ_አብዮተኝነት ለማስመታትም ፍቶግራፍ ስተሄል
ሰዓቱንም ታጠናለህ በማለትም ገረፋኝ ፀረ_አብዮተኞች ናችሁ አብዮት ጥበቃ ለትሆኑ
አይገባም አጋለጡ ይሉን ነበረ አንድ ወዛደር ተነስቶ ኢ.ህ.ፓ ነበርክ አሁን ደግሞ
ምኢሶን ሆኗል በማለት በስ አጋለጠኝ በዚህ ምክንያት ስቃይ ደረሰብኝ ያለፍርድ ቤት
ትእዛዝና ያለፍርድ ቤት ውሳኔ 1 አመት ከ4 ወር ታሰርኩ መኩንን መምቱንም በወሬ
ሰምቻለሁ ደ/ር በስብሰባ ላይ የሰለጠነ አብዮት ጥበቃ ሁሉ በጅምላ መታጠቅ የለበትም
የጦር መሣሪያ መታጠቅ የለበትም እያለ ይከራከረን ነበረ እኛም ደሞ መታጠቅ አለብን
በማለት ነበር ክርክራችን መኩንን ቢወሰድ አለነበርኩኝም አላየሁም እኔ የታሠርኩት
ከደርግ ጽ/ቤት መንግሥት መንግሥቱ የሚባል ካድሬ መቶ የማጋለጥ ስብሰባ ስናደርግ
ተጋልጨ ነው በማለት መስክሯል::=_

4ኛ የዐቃቤ ሕግ ምስክር አቶ ማስረሻ ገ/መስቀል ነው መኩንን ወልደየስ ዘመዱ
እንደሆነ ገልጿል ዝምድናውም የአጎቱ ሚስት ወንድም ነው መኩንን ወልደየስ ቁራ
ፎርጅት ነበር የሚሠራው በየካቲት ወር ወይም በግንቦት ወር 1969 ዓ.ም. እቤት
ሲጠበቅ አልመጣም ታሰሯል የሚባልም ወሬ ሰማን እኔም ወደ ቁራ ፎርጅት በመሄድ
ደ/ር ለመነጋገር እንደምንም ገባሁ መኩንን ወልደየስ የፎርጅቱ ሠራተኛ ነበርና የሚ
ያውቁት ነገር ካለ ብዬ ጠየኳቸው ደ/ር በመቆጣት እኔ የማውቀው ነገር የለኝም
መንግሥት ነው ያሠረው ለምን እኔን ትጠይቁኛላችሁ በማለት መለሱ ማእከላዊ እንደታ
ሠረም ደረስንበት ስንቅ እናመላልስ ነበር በዛም ጊዜ እኔም እንደአጋጣሚ ታሰርኩኝ
በመጀመሪያ ቡተመንግሥት ከዛም ከርቸሌ ነበር የታሠርኩት ወደ መአከላዊ ተዛወርኩ
ከመኩንን ወልደየስ ጋርም መአከላዊ ሽንት ቤት ማአከላዊ እስር ቤት ሽንት ቤት
ውስጥ ተገናኘን ስናወራም መኩንን የኔ እስር ቀላል ይመስለኛል ግን የደ/ር እጅ

አለበት ብዬ እገምታለሁ ምክንያቱም በዙ ግዜ እንበማማም ነበረ አንዳንዴ ግዜም ቢሮ እየጠራ ይገስጸኝ ነበረ በዚህም ጭቅጭቅ የተነሳ ደ/ር ገረመው ቢሮ ተጠርቼ ለወታደሮች መኩንን ማለት ይሄ ነው ብሉ ያስያዙኝ እሳቸው ናቸው በማለት ገልጸልኛል ከዚያም በኋላም እኔ ተፈታሁ መኩንን ወደ ክር ቻሌ ተዛወረ 1970 ዓ.ም. ውስጥም ጥር ይመስለናል መኩንን ከአለበት ጠፋ ይሙት ይቁም አናውቅም ነበር ትንሽ ቆይቶ, መሞቱ ተነገረን 1971 ዓ.ም. ይመስለናል ሞተ ብሉ የተነገረው ይሄንን በማለት መስክሯል:: በዚሁ የሰው ምስክር አብቅቷል:: በሌላ በኩል ለዩ ዐቃቢ ሕግ የቀረበው የጽሁፍ ማስረጃ የቀረበው 1ኛ የቀረበው ተከከለኛ ተከሣሹ ጥር 29 ቀን 1973 ዓ.ም. የኡ.ሠ.ጀ.አ.ክ አባል ለመሆን ባቀረበው ማመልከቻ ላይ የቁራያች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆና የፖለቲካ ቡድኖችን ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ ተቀብሉ በድርጅቱ ውስጥ ያሉትን መመንጠርና መመንጠሩን በመግለጽ ያስፈረው በመሆኑና ለኢሠጀ ምልመላም ድጋፍ የሰጡለት የመንግሥት ባለሥልጣናች ይሄንኑ ያረጋገጡለት መሆኑን ነው 2ኛው ተከሣሽ ሁለተኛ የቀረበው የጽሁፍ ማስረጃ ደግሞ ተከሣሹ ገበሬ አበር በመሆን እንዲገደሉ አደርገዋል የተባለው መሆኑን ወለደየስ በድርጅቱ ትዕዛዝ በደርግ ምርመራ አርማኝ እንዲወሰዱበት ወይም እንዲገደል የቀረበው ምርመራ ነው 3ኛው ተከሣሹ በድርጅቱ ፀረ_አብዮተኛ የተጠረጠሩትን ለአጠቃላይ መረጃና መመዘኛ ማከፋፈያ ክሚቴ የቀረበ የጽሁፍ ማስረጃ ነው ከላይ የተመለዘትና ቸው ከላይ የተመለከቱትን የጽሁፍ ማስረጃ ላይ የተከሣሹ ጠበቃ አስተያየታቸውን ሰተዋል ከመዝገቡም ጋር ተያይዟል የቀረቡትን የዐቃቢ ሕግ ማስረጃ ተከሣሹ ሊከላከሉቸው ይገባል ወይስ አይ, ገባም የሚለውን ተመልከተናል በመጀመሪያ የተመለከተ ነው መኩንን ወልደየስ በተከሣሹ ትእዛዝ ታስሯል ወይስ አልታሰረም የሚለውን ነው በዚህም ስንመለከተው ተከሣሹ በሥር ቤት እንደነበረ ዘመዴ የሆነው ምስክር 4ኛው ምስክር ቢደ/ር ገረመው ትእዛዝ መሠረት የተያዙ ያዙት ብለው ያስያዙት መሆኑን መስክሯል በሌላ በኩልም በተደጋጋሚ ግዜ እየተጠራ ደ/ር ቢሮ ውስጥ ይገባ እንደነበር ምስክሮች መስከረዋል ስለዚህ ለእሥሩ ምክንያት ደ/ር ገረመው ነው ብለን በዚህ ደረጃ በ2ኛውም ከዛ በመቀጠልም ከተከሣሽ ቢሮ በወታደሮች አመካኝነት የተወሰደ መሆኑንም ተመስክሯል እንዲሁ በቃለ ደምሱም እራሱ በቻሉቱ ቁርብ ደ/ር ገረመው ይሄ ነው ቀኝ መንገደኛ ፀረአብዮተኛው ብለው እንደ ተናገሩና አብረውት የነበሩትም ሰዎችም አስረውት እንደወሰዱት ተናግሯል ተጨማሪ አለባቸው መኩንን የተባለው በሳቸው ትዕዛዝ የታሰረ ስለመሆኑ የቀረበ አንዱ የጽሁፍ

የጽሁፍ ማስረጃ አለ በዚ ላይ ምርመራው እንዲጣራ ከገቢ ውጭ ወረቀት ይበትን ነበረ ስለዚህ ምርመራ ይደረግበት ትእዛዝ ፡ ተሰቶ ታስሯል የሚል ማረጋገጫ ቀርቧል ስለዚህ 1ኛ መኩንን ወልደየስ 2ኛ በቀለ ደምሴ 3ኛ አለባቸው መኩንን የተባሉትን ተጉኚዎች በዶ/ር ገረመው ደበሉ ትእዛዝ የታሠሩ መሆኑን ስለአረጋገጥን በወ.መ.ሕ.ቁ.281/ መሠረት እንዲከላከሉ ትዕዛዝ ሰጥተናል::=_

በሉሲ በኩል 416 በተመለከተ የቀረበው ማቴያስን በተመለከተ በዶ/ር ትዕዛዝ የታሠረ ስለመሆኑ ማረጋገጫ ያገኘን ስለሆነ በዚሁ መሠረት ይከላከሉ ብለናል ተረዱታቸሁታል ለ3 ተጉኚዎቹ ለእስሩ ምክንያት ናቸው ስለተባለ የቀረበ ማስረጃ ስለአገኘን ለእሥሩ ምክንያት ናቸው ብለን ይከላከሉ ብለናል::=_

_ ተለዋጭ ቀጠሮ ይሰጠንና ደንበኞቹን አረጋ ባለ መልኩ አነጋግሬ ገዜ አገኛቼ መከላከያ ያለን ወይም የሌለን መሆኑን እንድናቀርብ በወ.መ.ሕ.ቁ.281/ እና 416 ነው ተከላከል የተባሉት::=_

_ የተከሣሹን ጠበቃ የመከላከያ ዝርዝር ለመቀበል ለየካቲት 15 ቀን 1991 ዓ.ም ተቀጠረ::=_

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የወ/መ/ቁ 952/87

የካቲት 2/1991

ዳኞች፡- ሰገን ወልዱ
ሰኢዶ ሀብተሙ
ፀጋ ሰብሐዝ

ከሳሽ፡- ልዩ ዐቃቤ ሕግ
- የቀረበ ነገርን

ተከሳሽ፡- ሻ/ቃ ገረመው ዓለሙ - ጠበቃ ማስተር ቀርበዋል፡፡
መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ወስነናል፡፡

ውሳኔ

ከሳሽ ልዩ ዐቃቤ ሕግ ህዳር 1991 ዓ.ም በጻፈው ተሻሽሎ በቀረበ የክስ ማመልከቻ ተከሳሽ ሻ/ቃ ገረመው ዓለሙ የኢሠፓ ማዕከላዊ ኮሚቴ አባልና የመንግሥት ከፍተኛ ባለሥልጣን የነበሩ ሲሆን [illegible] በማሳየት በፖለቲካ ፍላጎት ላይ ተመስርቶ ፈጽመውታል በተባለ ወንጀል በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ 32/1/ሀ/ እና 281/ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ ከ1967 - 1971 ዓ.ም ባሉት ጊዜያት ውስጥ ከፍተኛ ዘር ዶርግ ወይም መንግሥት የፖለቲካ ቡድን [illegible] ሥር ከተካሄደው ሆን ተብሎ በሸዋ ክፍለ ሀገር የተቃወሙትን የተጠረጠሩ ሰዎችን ሁሉ እንደ ዝርዝር ቁጥራቸው በዘረፋ ወይም በአካል በማሳደድ የሰውን ሕይወት ከማጥፋት በተጨማሪ በሰው አካል በመፈጸም በማሰቃየት በማጥፋት የፖለቲካ ቡድኑ ንብረት አባላት ሰዎች እንዲገደሉ በማድረግ ተገድለዋል ተብለው ለአካላቸውና መብታቸው ላይ ጉዳት እንዲደርስባቸው በማድረግ ከፍተኛ ስልጣን በተሰጣቸው የፖለቲካ ቡድን ዘርፍ በማሳየት በሰው ላይ የሚፈጸመውን ወንጀል የሚያ ደርሱ ዘር ማጥፋት ወንጀል በሚል ተከሷል በማለት ክስ መስርቷል አንዱ ነው ይህንን ዓይነቱ ... ሆኖ ጉዳዩን ተመልክተናል በሚል ዝርዝሩ ቀርበዋል፡፡

15 - መዝገብ

ተከሳሽ ፀሐፊ ... የኢ.ህ.ዴ.ፓ ... ይመለሱ

ፊርማ

Bole Printing Enterpirse

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ቁ 952/89

በማለት ፡-

ወንጀሉን ሰለፈፀሙ የተከሰሱበትን የወንጀል ድርጊት ሠሩትና ከ1969 ዓ.ም ሰሚሰሉበት አዲስ ከተማ ቀበሌዎች ድርጊት ወንጀል እንዲያዝና ለአከባቢያቸው ዘመቻ ፕሮግራም በማስጠት እስማኝ ሽንት እንዲገደል በማድረጉ ፤

2ኛ- ከሣሹን ማቅረብ በአፈጻጸሙ በመከላከያ ምስክሮች ላይ ጉዳት እንደደረሰ ማድረግ

ተከሳሹ የኢህአፓ ፀረ አብዮተኛ አድርገዋል ሰዎች በቀበሌ ምክንያት አድርጎ ... ከሰሰ ዐቃቤ የተከሰሰ የወንጀሉ ሰዎችን ከ1969 ዓ.ም ከሚሰሩበት ቀበሌዎች ድርጊት እንዲያዝና ለድርጊ ምክንያት ወንጀል በምክንያቶች አስማኝነት እንዲገደሉና ከንብረት እንዲወረስ በአፈጻጸሙ መከላከያ ምስክር ላይ ጉዳት እንደደረሰበት በማድረጉ ፤

3ኛ- ከሣሹን ማቅረብ በአፈጻጸሙ በመከላከያ ምስክሮች ላይ ጉዳት እንደደረሰ ማድረግ

ተከሳሹ ፀረ-አብዮተኛ አድርጎ በማለት አዲስ አበባ ወንጀል የተከሰሰ ከ1969 ዓ.ም ከሚሰሩበት ቀበሌዎች ድርጊት በማስያዝ በምክንያት ምክንያት ድርጊት ምርመራ ወንጀል እንዲገደሉና ከንብረት እንዲወረስ በአፈጻጸሙ በመከላከያ ምስክሮች ላይ ጉዳት እንደደረሰባቸው በማድረጉ በማድረጉ ተከሳሽ የቀረበ መሆኑን ተመልክቷል ፡፡

በወ.መ.ሥ.ሥ.ሕ.ቁ. 113 መሠረት ከላይ የተጠቀሰው ውሳኔ ተሰጥቷል ፡-

1ኛ- ተከሳሾች የወ.መ.ሕ.ቁ. 32/1/ሀ/ እና 522/1/ /ሀ/ የተመለከተውን በመተላለፍ ከ1969 ዓ.ም የአዲስ ከተማ ቀበሌዎች ድርጊት ሰዎች እስከ ፩ኛ ሆኖ ሰዎች በመግደል እንዲገደሉ እንዲቀጡም በማሰብና ፀረ አብዮተኛ የኢ.ህ.አ.ፓ አባል ናቸው በማለት ምክንያት አቅርበዋል ፡-

ወንጀሉን ሰለፈፀሙ

ዳኛ ዳኛ ዳኛ

Bole Printing Enterpirse

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ መ/ቁ 952/87

የጠለፋን የድርጅቱ ሰራተኛ በ1961 ዓ.ም ከነዋሪዎቹ ቤት እንደያዘ በዚሁ ዓ.ም በኢንቨስትመንት ሀገሮች የነፃ መሬት ሊሰጣቸው ገብተው ቤት በተለይ ለመኖሪያ ነበረች በሆነ ሁኔታ እንደተገለፀ ከግምት ነው።

28- ተከሳሽ በ1941 ዓ.ም የወጣውን የወጀ ለ ... ቁጥር 32/1/ለ/ እና 53/1/ሀ/ እንዲሁ የተጠለፈውን በመተላለፍ በ1969 ዓ.ም የሰራዊቱ ድርጅት ሠራ ኤስኤይ ሆኖ ሲሰራ ለሰው ከግል ነፃ ገንዘብ እንዲደርስ ኤስ ... ለእነዚህ ከገንዘብ ... ቃላትን ከድርጅቱ የድርጅት ሰራተኛ የተጠለፋን፦

በቀለ ...

የጠለፋን ... በአቅራቢያው ዓ.ም ከነዋሪዎቹ ድርጅት እንደያዘ ከድርጅቱ በድርጅት ገንዘብ በመሆን ለሰራተኞች ... ሰለ ከግል እንደተገለፀ ከግል እንደተወሰነ ነጥብ የሆነ ለመቀበያቸውን እንደሆነ በግምት ነው።

35- ተከሳሽ በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወ/መ/ ሕግ ቁጥር 32/1/ለ/ እና 35 የተጠለፈውን በመተላለፍ [redacted] በ1969 ዓ.ም የሰራዊቱ ድርጅት ሠራ ኤስኤይ ሆኖ ... ለሰው ከግል ነፃ ገንዘብ እንዲደርስ ኤስ ፀሐ ኤስኤይ እንዲሰጥ ነው በግል ምክንያት ከድርጅቱ የድርጅት ሠራተኛ የተጠለፋን ኤለማቸው ሆነው የጠለፋን በአቅራቢያው ዓ.ም ከነዋሪዎቹ ድርጅት እንደያዘ ከድርጅቱ በድርጅት ገንዘብ መሰረታዊዎቹ ሰለ ከግል ተገናኝ ከግል እንደተወሰነ ነጥብ የሆነ ለመቀበያቸውን እንደሆነ በግምት ነው ተከሳሽ የሚከሰስበት

ለፈጸሙት ሁሉን የተሰ ክስ በግል ተከሳሽ በ1949 ዓ.ም የወጣውን የወ/መ/ሕ/ቁ. 32/1/ለ/ እና 416 የተጠለፈውን በመተላለፍ በ1969 ዓ.ም የሰራዊቱ ሠራ ኤስኤይ ሆኖ ሲሰራ ፀሐ ኤስኤይዎች ነፃ በግል

ፊርማ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ቁ 754/81

ምክንያት መርማሪ እቃዎቹ እና ማቴሪያሉ ተዘርፎ የመታቀቻን በ1969 ዓ.ም ከሚደረሱበት የዶኩመንቶች ዶሴዎች በፊጉ አስተጋገረው መርምሮት ወገን እንደደረሰና በዐርባ ምክንያቱና ለኬሚስትሪ ወሃሪ ለት አገሩ ዓሮት ከሰነስ ወደ እንደሚሰሩ በደብዳቤ ተረክበው ተገኘ የወንጀለኛውም ተመለከተው።

ለተከሳሽ ተሰጥቶ የወንጀሉን የሰነድ ማስረጃ ሆኖ ከሆ ከፒው እንደደረሰው ዝርዝርና በግንባርም እንዲያስረዳው ተደርጓል። ተከሳሹም ነገሩን አስተባብሏል ገልጿል። በመቀጠልም ከ፩/ከ፫ ለወንጀለኞች የሚሆኑ ተከሳሹ የወንጀሉን ነገር የሚያስረዳ ሰነድ በሰነድ ለማሳየት ቀረበ ተቆጥሯል።

ከላይ ለሰነድ ማስረጃ ተከሳሽ ፩ኛና ከሆነ በሁለት የወንጀሉን ነገር በተመለከተ የቀረቡ ሰነዶች ፩ኛ ተከሳሽ በሚኒስቴር ውስጥ የሚገኙ የሰነድ ዓይ በሀገሪቱ የማስረጃዎችን ለመርዳት በሁለት በመጠቀም ማስረጃዎች እንደቀረቡ ተደርጓል።

የወንጀሉ የሰው ማስረጃዎች የሰጡት ቃል በአጭሩ እንመለከታለን፡-

፲፭- አቶ ለቀለ ደምሴ የመሰከረው፡-

ተከሳሹ በ1965 ዓ.ም የኬሚስ ትምህርት ክፍል ኃላፊ የነበረ እሱን ለመርዳት መልምሎ ደንም የዕቃዎች የመርዳት ማህበር ፅሕፈት የጉዳዩ እና እሱ የዕቃዎች መሪነት ነበረው። በ1969 ዓ.ም ዓባት ወር ላይ ተሾመ። እሱ ለሁሉ የነበረው ለማገዝ መሪዎቹ ነበር። ለማገዝ ገበሬ ላይ ቻይና ዶ/ር ጉዳዩን ለዶ/ር ቶፊክ ተገልጾ። ዶ/ር ከሮፍ ከተቋቋመ ከግል ለእኛ ሰሃኑ ተመልክቶ የመጣ መሳሪያ የሚሆኑ መድረሻች ሊሆን ከሰላ ዶ/ር ሰር የነበረ በመሆኑ መሆኑን ተመልክቶ ይሆኑ። ከዚያም ለማገዝ ከተደረሰ ከኛ ለምርት ነው የጻፈው የዕቃዎቹን መሪ ነበረ በሁለት ለዶ/ር

ሰሊ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

ገጽ ፺፲

የ ወ/መ/ቁ.952/89

፳፫ኛ ተከሳሽ ጀሚሉ አርፈቸው ስለቸውን ሰሩ እንደ የዘመዘ
ለተገኘዘቤት ~~[illegible]~~ ሰነ የደዘውን እንደ አስተዳደርም
የአያጋዛቸውን ቤተ ከእንዚህ ይመግባ አርፈቸው መሠረታቸውን
ሰሩ አለን ። ሸማኔ ደብቅ የተለያዩ አሰራሮች ተጋርጠ
ሌቶን ከሆነ ። ጎጆንን ካልመለሰ ማገልገል 5 ዓመት ይህ
ለዩ ከመርጫ ጀር ገገሉ የሚያሳድር ሰዎች ወገ
ለኛ ወህዝ ወንጀል ይሸበር እንዴ ፀረ-ኢህአዴግ [illegible]
የሚያደርግ ስለሰነ የሚያደርግ ይህ ነው ሆቴል
ጀርር ለጎንዓ የመቆጠር ሰዎች እንደ ወደ ፴ት በመሠረት
ወደ ደርግ ፎ/ቤት ከዘጠ ተደረገ ፲ ቀን ቆየሁ ።
ወንጀሉ ለቀን መሠረት ። እህእን ይህ ወንዝ ወንጀሉን ነው በማንኛ
ተገልጿል ። እንደም መሆኑን ቸሩ ስለሆ ለሰነዘረ ነው
እና የተሰጠም መሰረት የለውም ተብሏል ። ለ፰ ገሊፎ ።
እውነቱ በነሱ ለነበሩ ፲ርዮ ይመልሱ ። ይገባሉ ገሊፎ ።
ለሰነዘረ ወር እዚያው ተሰርቶ ። ከዚያም ወደ ፳፫ኛ
ፓሊስ ጣቢያ ተዛውሬ ። ከወጣ በኋላ ወር ከሰነዘረ
በኋላም ሰገዘ ያለያዘዘ ተለየ ተለየሁ ። ከሱ በተ
በሌለበት ያዘኝ ከነሱ ሚስጢዘን ከቶ ነው
የሚመለሰው በሚለው ገለጹ ። ወደ ምዕራብ ሠሩ
እንዳገኘ መሣሪያ ዕበዴብ ተደብድቤ ተፈተሁ ። ይህ
አለስ በሱም ተሰጥሯል ፀሎ-ጽሑፍ ሰሬ ። የፍርድ ቤት
ሸገዘ አለበርም ስለዚህ ። ፎሆት ቀርቦ አስወጣኝ ።
በፀረ-ኢህአዴግ ነት ተከርክሮ ተሰርቆ የነበረ በመሆኑ
ከዚያ ወደ ምዕራብ መሠረቱ ይሠራ የሰጠ ዕዘዝ
ነው የሸፈሩት ። ወንጀሉን በጭፍጨፋ የለም ።
ወገኖቹን ከንብረቱ ከተባለ ማህበራዊ ጋር በመዘዋወር
እየሰራሁ ነበር በማለት ገልጿል ።

2፬- የፀ ዐቃቤ ሕግ ምስክር
አቶ ሚኪያስ ታከለ

ፊርማ

ገጽ [illegible]

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ ወ/መ/ቁ 952/89

[illegible]

Bole Printing Enterpirse

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የወ/መ/ቁ 952/89

[illegible]

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የ መ/መዝገቡ 952/95

— ፬ኛ የዐቃቤ ሕግ ምስክር [illegible] እንደሚከተለው ገልፀዋል። በአቶ ነጋ ወልደየስ ጋር [illegible] ከአንድ [illegible] ነበሩ፡፡ በአቶ ነጋ ወልደየስ [illegible] ነበር [illegible] 1969 ዓ.ም [illegible] ለማነጋገር [illegible] ነገሩ፡፡ በአቶ ነጋ ወልደየስ [illegible] ነበር [illegible] ነገር [illegible] ነገር [illegible] ነበር፡፡ [illegible] ነበር፡፡ [illegible] በአቶ ነጋ ወልደየስ ጋር [illegible] ነበር፡፡ [illegible] በ1971 ዓ.ም. [illegible]

በአቃቤ ሕግ የቀረቡ ምስክሮች ተሰምተዋል፡፡

[illegible]

[signatures]

1ኛ- ተከሳሽ ኅዳር 29/73 ዓ.ም ለኢሠፓአኮ አባል ለመሆን ገቢ ባደረገው ማመልከቻ የቤተሰቦቹ ሀብት ሠራ እስከ 3ሺ ሆኖ በገለፀው ሀብታቸው ለግንቦት የቅጥር ሰራተኛ እንዲሁም ተዘግቶ በሀብቱ መሬት የሚገኙትን በመመዝገብ በመሟላት ያሰፈረ ቢሆንም እና ለኢሠፓአኮ ምልመላ ወቅት የተመለከተ ንብረት ግን ቤቶች የሆኑት በማረጋገጥ የተጠቀመ መሆኑን፤

2ኛ ተከሳሽ ማርክሲዝም በመሆን ~~[illegible]~~ እንዲገባ ፈቃድ የተመለከተ መንግስት መስመር ከፍተኛ ተጫ በሀብት ግን ሙሉ ክርስቲያን እንደመሆናቸው መሰረት የቀበሌ ምክር ቤት፤

3ኛ- ተከሳሽ በሀብቱ ለመሬት ከማይናቅ የሚጠቀምበትን ለአርሶ አደር ማመዛዘኛ ማህበራዊ ህግጋት የሚገኙ ናቸው ተብለው ማስረጃዎች ቀርበው ከመዝገብ ጋር ተያይዘዋል፡፡

ይህ የክሱ ማስረጃዎች ለተከሳሾች ተነቦ ደርሷቸዋል፡፡ የተከሳሾችም መልስ ለቀረበው የወንጀል ክስ የክሱ ማስረጃዎች ላይ ከዕለቱ ለሰጡት ከመዝገብ ጋር ተያይዟል፡፡

ከዚህ በኋላም ፍ/ቤቱ በቀረቡት የወንጀል ክሱ ማስረጃዎች መሰረት ተከሳሾች መከላከል ያስፈልጋቸዋል ወይንስ አያስፈልጋቸውም የሚለውን ከሕጉ ጋር በማገናዘብ ተመልክቷል፡፡

በመሆኑም በዐቃቤ ሕግ ክሱ ላይ [illegible] የተገለፀውን መንግስት መደበኛ ከአስመልክቶ ለመመርመር ተመልክቷል፡፡ [illegible] የቀረቡት የሰው ምስክሮች ሁሉም ማለት የቻሉ መንግስት መደበኛ [illegible] እነርሱ ናቸው የሚሰጡ ከተከሳሾች ጋር መሆኑ፤ ተከሳሾች እና መንግስት መደበኛ በሚገኙ የሚያመጣው መሆኑ፤ የሚመሰክሩ ሲሆን ማቻቻል 145 የወንጀል የቀበሌ ሕግ

ሰነ-

ምክክር በእስር ቤት መሰጥ በተገናኙ ጊዜ
በሂደ በስሩ ላይ ~~[illegible]~~ እንደሚል ቸሎች ቢሮ እንደተጠሩ
እንዲ መሃመን መሰረይስ ማለት ደሴ ነው ከዚ
ለወደፊቶች የሚገሩቸው መሰረት እና ይዘውት ወደ እስር
ቤት መወሰዱን የሚገልፅ መምረጥ በሰነድ ላይ ከተገለጸ
ለአሜሪካ ምልመላ ገልጿ ከቆሬው ጋር በመለያት ተከሳሽ
ለመሃመን መሰረይስ መታሰር ምክንያት መሆኑን ነገር
ነው።።

በሰነበደርገት ወንጀት ላይ ስለተከሳሹ በቀለ
ሬጅስ ገንዘም በተመለከተ የተነው ተ.ቁ. ፬ በቶሎቶ
በመገኘት በሰሩ ላይ እንዳለ ተከሳሹ ቢሮ ተጠርቶ
ከሄደ በኋላ ተከሳሹ ደሴ ነው ክንድ ፀሐፊ-ከሰለቶ
ነው ቶሎውስ የሚያደርገው ስብሰባ የሚረከበው
በማለት ሲናገር ወሰደችው ይዘውት ወደ እስር ቤት
እንደወሰዱ የመስከሩትን እና ተከሳሹ ለመንግስት
ፀረ ከሰለቶችን መንገላታለሁ በማለት የገለፀው ጋር
በሰንድ ላይ ስንመለከተው ተከሳሹ ለበቀለ ሬጅስ
እስር ምክንያት ሆኖል ማለት የማይ ነው።።

በሰነድ ላይ በደረጃ 27 ስለት የተገለፀው
የሌለንቸው መሃመን እስር ከስመለከቶ ተ.ቁ. ፰ው
በጊዜ ውስጥ ንብረትነቱም ሰላ ወደ ደ7
ገብረገው የሚስታ ማስረጃዎች ላይ ተመልክተን
ተ.ቁ. ፬ በነበረው ፀሐ- ከሰለቶችን ከመለከት
ከሰሩ የተገኘ እና ታስሮ እንደመረመር ተከሳሽ
ይሆን መሆኑ በማለት ■ ተከሳሹ ከሰሩ
የተረጋገጠ መሆኑን ተመልክተናል።።

ከላይ እንደተመለከተው ተከሳሽ ለሰጡም
ለመሃመን መሰረይስ ፤ ለበቀለ ሬጅስ እና ለሌለንቸው መሃመን
እስር ምክንያት መሆኑን ስለ እነዚህ ተጎጂዎች በተከሳሽ

ፊርማ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

የወ/መ/ቁ. 952/'89

ከዚህ ምክንያት ሊታይ የቻለበት ዐቃቤ-ሕግ ተከሳሾችን
ሐሳብ መንገዶችን ናቸው በማለት እንደሚታይ [illegible]
ራን መሆኑን የሚረዳን ስለሆነ ተከሳሹ በወ.መ.ሕ.
ቁ. 32(1)(ሀ) እና 281(ሀ) መሠረት እንደሚከበር
ወስነናል ::

ሁለተኛ ቻርጅ ስለሚመለከት [illegible] የኢትዮ
ጵያ [illegible] ለማስረዳ በተከሳሹ [illegible]
[illegible] እና [illegible]
[illegible] ::
[illegible]

ከ፺ ዐቃቤ ሕግ [illegible] በተከሳሹ [illegible]
[illegible] ::

በወ.መ.ሕ. ቁ. 32(1)(ሀ) እና 416 መሠረት እንደ
ከሰስ ወስነናል ::

[illegible]

ትእዛዝ
[illegible]

JUDGEMENT

&

SENTENCE

የወ/መ/ቁ. 952/89

ሐምሌ 5 ቀን 1991 ዓ.ም.

ዳኞች፡— ሐጐስ ወልዱ

በላይ መሐመድ

ውብሸት ከበደ

ከሣሽ፡— ልዩ ዐ/ሕግ የቢሮ ኪርስ ቀርበዋል፡፡

ተከሣሽ፡— ዶ/ር ገረመው ደበሌ በዓዓ ቀርበዋል፡፡

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ውሣኔ ሰጥተናል፡፡

ው ሣ ኔ

ልዩ ዐ/ሕግ ህዳር 1 ቀን 1991 ዓ.ም. በሻሻለው የተሻሻለ ክስ በተከሣሹ ላይ ክስ የመሰረተው ተከሣሽ በ1949 ዓ.ም. የወጣውን የወንጀለኞች መቅጫ ሕግ ቁጥር 32/1/ ሐ/ እና 281/ሀ/ የተመለከተውን ድንጋጌ በመተላለፍ ከ1967—1971 ዓ.ም. በጊዜዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ወይም መንግሥት የአዲስ አበባ ዩራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆነ ሲሠራ በፖለቲካ ተባስር የተቋቋመውን የህብረብሄር ማህበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ሕዝብ በሙሉው ወይም በከፊል ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ በመቀበል በደረጃው በገብረ አበርነት በማቀድ የፖለቲካ ትስስሩ ያላቸው ሰዎች እንዲገደሉ በምርመራ ተገርፈው ተሰቃይተውና በአፍአኛ በውስጣዊ ጠንነታቸው ላይ ጉዳት እንዲደርስባቸው በማድረግ ዘርን በማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ የተፈጸመውን ወንጀል የሚያደርጉ ድርጊቶችን ፈጽመዋል፡፡ በማለት ሰሆነ ዝርዝሩም ፡—

ሀ. መኰንን ወልደየስ የተባለውን ፀረ—አብዮተኛ የኢ.ሕ.አ.ፓ አባል በማለት 1969 ዓ.ም. ከሚሠራበት አዲስ አበባ ዩራዎች ድርጅት ውስጥ እንዲያዝና በአብዮታዊ ዘመቻ ጥበቃ መምሪያ አማካኝነት እንዲገደል አድርገዋል፣

ለ. የኢ.ሕ.አ.ፓ. — አብዮተኛ አስዓኙ ነው በሚል ምክንያት አድርጎ በቀለ ደምቢ የተባለውን የድርጅቱን ሠራተኛ በ1969 ዓ.ም. ከሚሠራበት ቴራያች ድርጅት እንዲያዝና በደርግ ምርመራ ውስጥ በመርማሪያች አማካኝነት እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል በአፍአዊ ውስጣዊ ጡንነቱ ላይ ጉዳት እንዲደርስበት አድርገአል፤

ሐ. ፀረ— አብዮተኛ አሰዓዋ በማለት አለበቸው መኩንን የተባለውን በ1969 ዓ.ም. ከሚሠራበት ቴራያች ድርጅት በማስያዝ በምርመራ ምክንያት ደርግ ምርመራ ውስጥ እንዲገረፍና አካሉ እንዲቆስል በአፍአዊ ውስጣዊ ጡንነቱ ላይ ጉዳት እንዲደርስ አድርገአል፡፡ የሚል ነው፡፡

በሌላም በኩል በወ/መ/ሕግ/ሥ/ሥ/ቁጥር 113 መሠረት አማራጭ ክሶችን አቅርበአል፡፡ ክሶቹ ተከሣሽ በወ/መ/ሕግ/ቁጥር 32/1/ ሀ/ እና 522/1/ ሀ/ እና 538/1/ ሀ/ እና ሐ/ የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ ወንጀል ፈጽሞአል የሚሉ ሲሆን ዝርዝሩም ከላይ የተለየ ባለመሆኑ በድጋሚ መፃፍ አላስፈለገም፡፡

በመጨረሻም ሪቤን ቸኮ የቀረበ ክስ በማለት ተከሣሽ በ1949 ዓ.ም. በወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 32/1/ ሀ/ እና 416 የተመለከተውን ድንጋጌ በመተላለፍ 1969 ዓ.ም. የቴራያች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ በሠራ ፀረ—አብዮተኞች ናቸው በማለት ገርማ አበቱ እና ጓደኞች ተከሳ የተባሉትን በ1969 ዓ.ም. ከሚሠራበት ቴራያች በሕገ ከተደነገገው ሥርዓት ወጭ እንዲያዙና በደርግ ምርመራና በአዲስ አበባ ወህኒ ቤት አንድ አመት ከስድስት ወር እንዲታሰሩ አድርገአል፡፡ የሚል ክስ መስርቶአል፡፡

ተከሣሽ ከላይ በዝርዝር የቀረበው ክስ እንዲደረሰው ከተደረገ በኋላ በውስጡ ቃል በክሱ የተዘረዘረውን ወንጀል አልፈጸምኩም ጥፋተኛ አይደለሁም በማለት ክደ በመከራከሩ ልዩ ዐ/ሕግ እንደክሱ ያስረዱልኛል የሚላቸውን ማስረጃዎች አሰምቶአል፡፡

የልዩ ዐ/ሕግ ማስረጃ ከክሱ ይዘት እና ከሕጉ ጋር ተገናዝቦ ሲመረመር ተከሣሹ ለመኩንን ወ/የስ፤ በቀለ ደምቢ እና አለበቸው መኩንን ተይዘው መታሰር ምክንያት መሆኑና እነዚህን ሰዎች እንዲታሰሩ ያደረገውም ፀረ— አብዮተኞች ኢ.ሕ.አ.ፓ ና የኘ መንገደኞች ናቸው በማለት መሆኑ በመረጋገጡ እነዚህን ሰዎች በተመለከተ ቱሥራ በተባለው ወንጀል

...ል ግልባጭ

..//3

በወ/መ/ህግ ቁጥር 32/1/ /ለ/ እና 281/ሀ/ ሥር እንዲከላከሉ፣ራሱን ችሎ በቀረበው ክስ ደግሞ ማቲያስ ተክሌ የተባለውን ሰው እንዲታሠር ማድረጉ ማስረጃው ስላረጋገጠበት በወ/መ/ህግ ቁጥር 32/1/ /ለ/ እና 416 ሥር ሊከላከል ይገባል በማለት ፍ/ቤቱ ብይን ሰጥቶ ተከሣሹ ሁለት የመከላከያ ምስክሮችን አሰምቷል።

[illegible] ዐቃቤ ህግ በመቃወሚያው አራት ምስክሮችን አሰምቷል። ከምስክሮቹ ሦስቱ እስርና ገርፋት ተፈጽሞባቸዋል ብለው በክሱ የተጠቀሱት ሲሆኑ፣በሰጡት የምስክርነት ቃል ስለመኮንን ወ/የስ እና ስለ ደረሰባቸው አያያዝና ቅጣት ስለሆነው ነገር በዝርዝር አስረድተዋል።

የመጀመሪያው ምስክር በቀለ ደምሴ መኮንን ወ/የስ በአዲስ አበባ ፊያት ድርጅት የሠራተኛ ማህበር ፀሐፊ ነበር። ዘመኑ 1969 ዓ.ም ነው። እ ተከሣሹ ቢሮ ተፈለጋለሁ ብሎ ተጠርቶ ከሄደ በኋላ በጂፕ መኪና በመጡ የጦር መሣሪያ በያዙ ሰዎች/ወታደሮች// ተወሰደ። ወታደሮቹ አስቀድመው መጥተው እ ተከሣሹ ቢሮ የነበሩ ናቸው። መኮንን ወ/የስ ከታሰረ በኋላ የድርጅቱ ሠራተኞች ለምን ታሰረ ብለን ተከሣሹን ጠየቅን። እናንተ ምን ገባችሁ። የመታሰሩ ሁኔታ የእናንተንም ቦር ያበቃል። አርፋችሁ ሥራችሁን ስሩ ብሎ አስፈራራን። መኮንን ወ/የስ እንደታሰረ ሳይመለስ ቀረ። በመጨረሻም ሳይፈታ ሞተ ሲባል ሰማሁ። በማለት አስረድቶአል።

ሁለተኛው ምስክር ማቲያስ ተክሌ ደግሞ መኮንን ወ/የስ የድርጅቱ ሠራተኛ ማህበር ፀሐፊ ነበር። ተከሣሽ እና መኮንን ወ/የስ በሠራተኛ እና አሠሪ ጉዳዮች አይስማሙም ነበር። በ1969 ዓ.ም መኮንን ወ/የስ የጦር መሣሪያ በያዙ ወታደሮች ከተከሣሹ ቢሮ ተይዞ ሲወሰድ አይቻለሁ። በ4ኛ ክፍለ ጦር ገቢ ታስሮ ነበር። ቀጥሎም ወህኒ ቤት ውስጥ ታስሮ የነበረ ሲሆን፣በመጨረሻም በቀይ ሽብር መገደሉን አውቃለሁ። በማለት መስክሮአል።

ሦስተኛ ምስክር ገርማ አሸቴ ሲሆን፣እሱም በሰጠው ቃል መኮንን ወ/የስ ለወዛደሮች በሚሰጠው ትምህርት የተነሣ ከተከሣሽ ጋር አይግባቡም ነበር። ቧልተኛ ወዛደር እንዲህ ብለህ አትናገር። ይህ በመንግሥት እና በአስተዳደሩ ላይ መቀስቀስ ነው። በማለት ተከሣሽ ይናገረው ነበር። መኮንን ከመታሰሩ በፊት ተከሣሽ በቀን አስር ጊዜ አበሮው ደረስ ያስጠራና[illegible] ነገሮች ነበር። ከታሰረ በኋላ ለምን ታሰረ ብለን ተከሣሹን ስንጠይቅ አያገባችሁም። መንግሥት ነው ያሰረው። እንደሱ የምትሆኑ ከሆነ ከሥራ ትበተናላችሁ በማለት መልስ ሰጠን።

መኮንን ወ/የስ ታስሮ ሲወሰድ አላነበርኩም በማለት መስክሮአል::

አራተኛው ምስክር የመኮንን ወ/የስ ዘመድ መሆኑን ገልፆ በሰጠው ቃል የመኮንን መታሰር ሰምቶ እተከሣሽ ቢሮ ድረስ በመሄድ ጠየቅሁ፣ ተከሣሽ ሲጠየቅ በመቀጠል እኔ የማውቀው ነገር የለም:: መንግስት ነው ያሰረው:: እኔን ለምን ትጠይቃለህ? በማለት መልስ የሰጠው መሆኑን፣ ምስክሩ ላይ ቀዩ እንደጋገሚ በመታሰሩ ምክንያት ማዕከላዊ እስር ቤት ገብቶ ቤት ዉስጥ መኮንንን አገኘሁ ማነጋገሩን፣ በእኔ መታሰር የተከሣሹ እጅ አለበት ብዬ እገምታለሁ:: ብዙ ጊዜ እንሰማማ ነበር:: አንዳንድ ጊዜም ቢሮ እየመራ ይገስፀኝ ነበር:: በዚህ ጥቅምት የተነሣ እተከሣሹ ቢሮ ተጠርቼ ለወታደሮች መኮንን ማለት ይሄ ነው ብሎ ያስያዘኝ ተከሣሹ ነው:: በማለትም የነገረው መሆኑን፣ በ1971 ዓ.ም መኮንን ሞቶ መገኘቱን መስማቱን:: በመግለጽ መስክሮአል::

ከአንድ እስከ ሦስት የተመለከቱት ምስክሮች መኮንን ወ/የስን በተመለከተ ከሰጡት ቃል በተጨማሪ በራሳቸው ላይ ስለደረሰው ሁኔታም አስረድተዋል::

በቀለድ ደምቤ ያስረዳው በግንቦት 5 ቀን 69 ዓ.ም በድርጅቱ ውስጥ ሥራ ላይ እንዳለ እተከሣሹ ቢሮ ተጠርቶ ከገባ በኋላ የማያውቃቸው በጀት መኪና የመጡ መሣሪያ የያዙ ሰዎች ማግኘቱን:: ደገው እንዱ ፀረ–አብዮተኛ የሆነሻ የሚያደርገ:: ሰበሰብ የሚያደናቅፍ:: በማለት ተከሣሽ ሲናገር የጦር መሣሪያ የያዙት ሰዎች እጁን ወደኋላ በማሰር እሱን/በቀለ ደምቤን/ ወደ ደርግ ጽ/ቤት መውሰዳቸውን:: እዚያ እንደደረሰም መገረፉን:: ታሰሮም መሰጠቱን መኮንንን ለምን ትጠይቃለህ? ኢ.ሕ.አ.ፓ. ነህ ወይንስ መ.ኢ.ሶ.ን ነህ? ብሎ መጠየቁን:: በዚህም ብዙ ስቃይ የደረሰበት ሲሆን፣ እስካሁንም ድረስ ያኔ በደረሰበት ድብደባ የተነሣ ጆሮው የሚደማ መሆኑን:: አንድ አመት ከአራት ወር ከታሰረ በኋላ ማነው ያስያዘህ ብሎ መጠየቁንና እሱም ተከሣሹ በሰጠው ትዕዛዝ መሠረት ነው ከሥራዬ ላይ ተይዤ የታሰርኩ በማለት መልስ መስጠቱን:: በመጨረሻም ወደ ምድብ ስራው እንዲመለስ የሚል ደብዳቤ ተጽፎ ለት መፈታቱን ነው::

ማቲያስ ተክሌም በሰጠው ቃል ሲያስረዳ በድርጅቱ ውስጥ ሥራ ላይ እያለሁ እተከሣሹ ቢሮ ድረስ ትፈለጋለህ ብሎ ተጠራሁ:: ቢሮው ውስጥ ስገባ ሁለት ወታደሮችና ተከሣሹ ነበሩ:: ከወታደሮቹ አንዱ ማቲያስ አንተ ነህ ወይ ብሎኝ አዎን እኔ ነኝ ስል ለምርመራ ትፈለጋለህ ብሎ ሽጉጥ አወጣ:: ሁለተኛው ወታደር ደግሞ እጄን በሰንሰለት አስሮ በመኪና ጭነው ወደ ደርግ ጽ/ቤት ወሰዱኝ:: ተመረመርኩ:: ሠራተኛ ታሰደማለሁ::

ዘሐ ግልባጭ

ዶክተር ገረመውን/ተከሣሹን/ በፀረአብዮተኛ እንቅስቃሴ ተግባሩና አባዚተሀ ለከሃሊ ብሀ ለኩ:: በመቀሻሻው አንድ ዓመት ከአራት ወር ታስሬ በፀረ አብዮተኛነት ተጠርጥሮ ታስሮ ተፈትቷል:: የሚል የምስክር ወረቀት ተሰጥቶኝ ተፈታሁ:: ወደ ሥራዬም ተመለስኩ:: በሉአለ::

ገርማ አሸቱም እንደዚሁ በሰጠው ቃል ወኩንን ወ/የስና ማቴዎስ ተከሌ ከታሰሩ በኋላ ግንቦት 14 ቀን 1970 ዓ.ም ታሰርኩ:: ታስሬ ወደ ደርግ ጽ/ቤት ተወሰድኩ:: ለሦስት ወር ያክልም ጨለማ ቤት ውስጥ ታሰርኩ:: ተከሣሹን በፀረ አብዮተኞች ለማስመታት ሞቶ ገሬና ስተተሃል:: ስዓቀንም ታመና ነበር:: በማለት ገረፉኝ:: የታሰርኩት ከምሰራበት የዱቄዎች ድርጅት ውስጥ ሲሆን እኔ ስታሰር ተከሣሽ አለነበረም:: ከደርግ ጽ/ቤት የወጣ ካድሬ ነው እስር የወሰደኝ:: በማለት አስረድቷል::

ለ፬ ዐያቤ ሀግ ከምስክሮች በተጨማሪ የጽሑፍ ማስረጃዎችንም አስምቷል:: ከማስረጃዎቹ አንዱ በቀዳሚያ የተመለከተው ተከሣሹ የኢሠሀ.ፓ.አ.ክ አባል ለመሆን ጥር 29 ቀን 1973 ዓ.ም ያቀረበው ማመልከቻ ሲሆን በዚሁ ያደረገው አስተዋጽኦ በሚለው ሥር ከ1967 እስከ 1971 ዓ.ም ድረስ የአዲስ አበባ ዱቄዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሰራ በነበረበት ጊዜ «የድርጅቱን ወዛደሮች ዘኢ.ሕፓ.ፖ ሰርጎ ገቦች ያለምንም ፍራቻና ማወላወል መጠበቁን እንደዚሁም በድርጅቱ ውስጥ የቀኝ መንገደኞውን ወ.ኢ/ክን ደሊያዎችን መንጥሮ የድርጅቱ ወዛደሮች ከአብዮቱ ጎን እንዲሰለፉ ማድረጉን ገልጾ ማስረፈን ለንገነዘብ ችለናል::

ሁለተኛው ማስረጃ በ20-7-69 ዓ.ም «ምስጢር» «በጣም አስቸኳይ» ተብሎ «ለደሚ ኮሚቴ የሀገርና የሕዝብ ደህንነት ጉዳይ አዲስ አበባ» ከድርጅቱ ምርመራ ክፍል የቀረበ ሪፖርት ነው:: በዚህ ሪፖርት ላይ ወኩንን ወ/የስን ጥምር የአሰራ አንድ ሰዎች ስም ከነሕይወት ታሪካቸው በዝርዝር ተምጽፈዋል:: በመጨረሻም ሰዎቹ «ህብረተሰቡን ሰላምና ፀጥታ የሚያደፈርሱና የአናርኪስት የኢ.ህ.አ.ፓ የቀኝ አባላት ስለሆኑ መወገዱ ይናርጃቸዋል» የሚል አስተያየት ለ፬ መገለጫ በሚለው ሠንጠረዥ ሥር ሰፍቶ በድርጅቱ ምርመራ ክፍል ኃላፊ ተፈርሞ አገኝቷል::

ሦስተኛው ደግሞ «ለአጠቃላይ የመረጃ ማመዛዘኛና ማከፋፈያዎች ኮሚቴ የአገር አስተዳደር ሚኒስቴር» በማለት ተከሣሽ ጥቅምት 1 ቀን 1969 ዓ.ም በቁጥር 103/69 የጻፈው ደብዳቤ ነው:: ይህ ደብዳቤ «ሚስጥር» የሚል በመጀመሪያው ገጹ ተጽፎበታል::

../6

የደበዳበው አጠቃላይ ይዘት መስከረም 2 ቀን ከሚከበረው በዓለ ሠለና እንግሪሉ ከድርጅቱ /ከሠራተኞች ድርጅት/ የተወረው ሰዎች ስለፈጠሩት ችግር እና ከአበቴት ቀን ወዲህ ከአንዳንዱ ድርጅቶች ጋር በመጻጻፍ የሥራ ማቆም አድማ እንዲደረግ የሚገፋፉ ናቸው የተባሉትን ሠራተኞች ስም በዝርዝር የያዘ ነው፡፡ የሥራ ማቆም አድማ እንዲደረግ ገፋፍተዋል ከተባሉት አሥራ አራት ሠራተኞች መሃል በልዩ ዐቃቤ ህግ ክስ በግል ተበዳይነት የተጠቀሰው አለባቸው መኮንን ይገኛል፡፡ ይህ ገለበብ ከሥራ ከወጣ በኋላ ሠራተኞች በየክፍላቸው ከድርጅቱ ቀጥር ገቢ ወጪ ያለፍቃድ ሰበሰብ በማባደሪና ገንዘብም ሲሰበሰብ ተይዞ በምርመራ ላይ እንደሚገኝ በደበዳበው ላይ ተመልክቷል፡፡

ተከሣሽ በሁሉም ክሶች የተከሰሰው በወ/መ/ህግ/ ቁጥር 32/1/ /ለ/ በተደነገገው አይነት በገበረ አበርነት በክሶቹ የተመለከቱትን የወንጀል ተግባሮች ፈጽሞአል ተብሎ ነው፡፡ የወ/መ/ህግ/ ቁጥር 32/1/ /ለ/ የሚያመለክተው ደግሞ ሰው ወንጀሉን እርሱ ራሱ በቀጥታ ባይሰራውም አንዱ በመሆ ሃሳቡና አድራጎቱ በወንጀሉ ሥራና በሚሰጠው ውጤት ሙሉ ተካፋይ በመሆን ተግባሩን የራሱ ያደረገ ስለመሆኑ ለዚሁ ጥፋት በተወሰነው ቅጣት መሠረት የሚቀጣ መሆኑን ነው፡፡

በያዝነው ጉዳይ የልዩ ዐቃቤ ህግ ማስረጃዎች ተከሣሹ ጓድ መኮንን ወ/የስገም ሆነ ሌሎችን የግል ተበዳዮች እሱ ራሱ በቀጥታ አስሮና በቀጥተኛ አድርጎ ጉዳተን ስለማድረሱ ባያስረዱም፣ ሰዎች ከሚሰሩበት ሥራ ማለትም እሱ ያስተዳድረው ከነበረው ድርጅት ወደ ቦርዱ እያስጠሩና ማንነታቸውና ተግባራቸውን እየገለጸ ይዘው ወደ መታሰሪያና መሰሪያ ቦታ ለሚወስዱ ሰዎች ስለማስረከቡ ግን አስረድተዋል፡፡ ይህ ማለት ደግሞ በወ/መ/ህግ ቁጥር 32/1/ /ለ/ በተመለከተው አኳኋን በሰዎቹ መታሰርና የእነሱ መታሰር በሚሰጠው ውጤት በሙሉ ሃሳቡ መስማማቱን ያመለክታል፡፡

ጓድ መኮንን ወ/የስም ሆነ ሌሎች የግል ተበዳዮች የታሰሩትና ምርመራ የተደረገባቸው በደርግ ጽ/ቤት እና በሌሎች እሥር ቤቶች ነው፡፡ ጓድ የታሰረውም ሆነ የተገደለው ህግና ሥነ ሥርዓት በሚፈቅደው መሠረት ፍርድ ተሰጥቶ እንዳልሆነ፣ ሌሎቹ የግል ተበዳዮም እንደዚሁ ያለ ፍ/ቤት ትዕዛዝ መታሰራቸው፣ በማንኛውም ሁኔታም ፍ/ቤት ቀርበው እንደማያውቁ የልዩ ዐቃቤ ህግ ማስረጃ አረጋግጠዋል፡፡ ተከሣሽ በዚሁ ወንጀል ገበረ አበር ነው የተባለውም ሰዎችን በቀጥተኛ ሥር አድርገው መርምረዋል፣ ገርፈዋል እንዲሁም ገድለዋል ከተባሉት አካላት ኃላፊዎች ጋር በመተባበር የወንጀሉን ድርጊት ተካፋይ ሆኖአል ተብሎ ነው፡፡

የልዩ ዐቃቤ ህግ ማስረጃም የሚያረጋግጠው ይሄው ነው፡፡

ሌላው ያየነው ሟች መኮንን ወ/የስም ሆኑ ሌሎች የግል ተበዳዮች የታሰሩትና መኮንንም የተገደለው ፀረ—አብዮተኞች፣ የኢ.ሕ.አ.ፓ እና የመ.ኢ.ሶ.ን አባላት ተብለው እንደሆነ ነው፡፡ ፀረ—አብዮተኞች ኢ.ሕ.አ.ፓ ወይም መ.ኢ.ሶ.ን እየተባሉ በወቅቱ ይታወቁ የነበሩት ቡድኖች በዛን ጊዜ በሥልጣን ላይ ከነበረው ከደርግ መንግስት ጋር በፖለቲካ አስተሳሰብ ወይም አመለካከት የማይጣጣሙ ወይም አይጣጣሙም ተብለው የሚገመቱ ሰዎች የተሰባሰቡባቸው የፖለቲካ ቡድኖች ናቸው፡፡

በተከሣሹ ላይ በዋናነት የተጠቀሰው የወንጀለኛ መቅጫ ህግ ቁጥር 281/ሀ/ የሚገኘው በ3ኛው መጽሐፍ በአንቀጽ 2 በሰው ልጆች መብት ላይ ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች በቀለከተ ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች በተቀመጡበት በምዕራፍ 1 ስር ነው፡፡ ስርአቱም የሚያመለክተው ዘርን ለማጥፋት በሰብአዊ ፍጥረት ላይ ስለሚደረግ ወንጀል ሆኖ በዝርዝር ሲታይም ማንም ሰው በሰላም ጊዜም ሆነ በጦርነት ጊዜ በድንገት በሰማይ አንድ የሆነው በዘር፣ በሃይማኖት ወይም በፖለቲካ ተባብሮ የተደራጀውን ህብረ በፊርን ማህበራዊ የሆነ አንድ ክፍል ህዝብ በሙሉው ወይም በከፊል ለማጥፋት [illegible] በማቀድ የተፈጸመ ሥራ በማድረግ ትዕዛዝ በመስጠት፣ ወይም ይህን አድራጎት በሥራ ላይ በማዋል ነፍስ የገደለ፣ አካል ያቆሰለ ወይም ከዚሁ ክፍል አባሎች በአንደኛው አፍአዊ ወይም ውስጣዊ ጤንነት ላይ በጣና ቸው ሁኔታ ጉዳት ያደረሰ እንደሆነ አጥፊ ተብሎ የሚቀጣ መሆኑን ይደነግጋል፡፡ ተከሣሹ በዚሁ ህግ ሥር ጥፋር እንዲከሰስ የተከሰሰው የፖለቲካ እምነታቸውና ትስስራቸውን መነሻ በማድረግ የተነደፈውን አጠቃላይ እቅድ ለመተግበር ቢሉ በግል ተበዳዮችም ላይ በተፈጸመው ወንጀል ተባባሪ መሆኑን በልዩ ዐቃቤ ህግ ማስረጃዎች ለማስረዳት ነው፡፡ ስለዚህም ተከሣሹ የልዩ ዐቃቤ ህግን ማስረጃ ለማስተባበል ያሰማው ማስረጃ ምን እንደሚመስል ደግሞ ቀጥለን እንመለከታለን፡፡

ተከሣሽ የመከላከያ ማስረጃውን ያሰማው መኮንን ወ/የስን እንዲያዝም ሆነ እንዲገደል አለማድረጉን ለማስረዳት ስለመሆኑ ካስያዘው ጭብጥ ለመገንዘብ ችለናል፡፡ በዚህ መሠረት ያሰማቸው ሁለት የመከላከያ ምስክሮች ተከሣሽ የአራት ሰበሌ ሁ/ዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ በነበረበት እና መኮንን ወ/የስም በታሰረበት ጊዜ የድርጅቱ ደሚ ተቀጣሪ ሠራተኞች የነበሩ፣ ተከሣሹንም ሆነ መኮንን ወ/የስን በሚገባ የማያውቁ መሆናቸውን በቀዳሚያ ከመገለጻቸውም በላይ፣ ሁለቱም አንድነት ሟለውና አጅግ በተሰማማ ሁኔታ በሰጡት

ክል ግልባጭ

ቃልም መኮንን ወ/የስና ተከሣሹን ጨምሮ የድርጅቱ ሠራተኞች በሞት የተለያቸውን የሥራ ባልደረባቸው የቤና ቤተክርስቲያን ቀብረው በድርጅቱ መኪናዎች ተሳፍረው በመለሱ ከድርጅቱ ቅጥር ግቢ ወጪ ቀዝ መኪና ይዘው ይጠባበቁ በነበሩ ሰዎች መኮንን ወ/የስ ተይዞ መወሰዱን፣ ይህ ሰዓት የሥራ ሰዓት ያልነበረ ስሆን፣ ተከሣሹ ወደቤቱ ለምሳ ሄዶ ስለነበር መኮንን ሲያዝ አለመኖሩን መኮንን ያኔ ተይዞ ከተወሰደ በኋላ ወደ ድርጅቱ አለመመለሱን በመግለጽ መስክረዋል።

የተከሣሹ የመከላከያ ምስክሮች አመሰካከር ተጠቃሎ ሲታይ የሚያስረዳው በኮንን ወ/የስ መታሰር የተከሣሹ እጅ አለመኖሩን ብቻ ሳይሆን መኮንን ወ/የስ ቀዝ መኪና ይዘው በመጡ ምስ ክሮቹ በማያውቋቸው ሰዎች ከተወሰደ /ከታሰረ/ በኋላ ከነጭራሹ ሳይመለስ መቅረቱን ጭምር ነው። ይህ ደግሞ የሚያመለክተን መኮንን ወ/የስ የታሰረው አንድ ጊዜ ብቻ በመሆኑ የልዩ ዐ/ሕግ ምስክሮች ለማየት በቻሉበት ጊዜ ማለትም ተከሣሹ በተካፈለበት በሌላ ጊዜ ታስሮ ሊሆን ይችላል የሚል ጥርጣሬ ሊኖር የማይችል መሆኑን ነው።

ልዩ ዐ/ሕግ የመኮንን ወ/የስን መታሰር በተመለከተ ያስረዳው በሰዎች ምስክርነት ብቻ ነው። የጽሁፍ ማስረጃዎችም በእርግጥ የመኮንን ወ/የስን መታሰር ብቻ ሳይሆን፣ መወገድ እንዳለበትም ጭምር ቢያመለክቱም በዚህ ላይ የተከሣሹን ተካፋይነት ስለመኖሩ አያስረዱም። ስለዚህም የምናወዳድረው በልዩ አቃቤ ሕግ በኩል የተሰሙት ምስክሮች የሰጡት የቃልና የተከሣሹ የመከላ ከያ ምስክሮች የሰጡት ቃል ብቻ ነው።

ከላይ በዝርዝር እንደተገለጸው በሁለቱም ወገኖች የቀረቡት ምስክሮች በአንድ ጭብጥ ላይ ተስማምተዋል። መኮንን ወ/የስ ታስሮ መወሰዱና ከዚያን ጊዜ ጀምሮ አለመመለሱን በአንድ ነት አስረድተዋል። ከዚህም በተጨማሪ በጥቃቅን ነገሮች ይለያዩ እንጂ በወታደሮች መኪና በማይ ታወቁ ሰዎች መወሰዱን በተመለከተ በሰጡት ቃልም አልተለያዩም። ሁለቱ ምስክሮችን ያለያየው ነጥብ መኮንን ወ/የስ ታስሮ ሲወሰድ የተከሣሹን መኖር አለመኖር እና [illegible] አስሩ የተፈጸመበት ቦታን በተመለከተ የሰጡትን ቃል የሚመለከተው ነው።

የልዩ ዐ/ሕግ ምስክሮች ተከሣሹ ተበታፊ በሆነበት የወንጀል ድርጊት ቃሰረን ጉዳት ደርበበናል የሚሉ የግል ተበዳዮች ሲሆኑ፣ የተከሣሹ የመከላከያ ምስክሮች ደግሞ ከዘሁ ወዉ ና ቸው፡፡ ከላይ እንዳመለከትነው ወንጀሉ ተፈጸመ በተባለበት ጊዜም ከዚያ በፊትም ሆነ ከዚያ በኋላ በድርጅቱ ሰራተኞች የነበሩ ከብዙ አመታት በኋላም በጡረታ የተገለሉ በመሆናቸው የነበረውን ሁኔታ በዝርዝር ያውቃሉ ተብለው ይገመታሉ፡፡ የሰጡት ቃልም እምነት የሚጣልበት አይደለም፡፡ ለማለት የሚያስችል ምክንያት አላገኘንም፡፡ የልዩ ዐ/ሕግ ምስክሮች የሰጡት ቃል ከበደት እንዳኛረው እርግ የመከላከያ ምስክሮች ቃል ሚዛን አይደፋም ማለትም የሚቻል አይደለም፡፡ ይልቁንም እንዲህ አይነት ሁኔታ ባጋጠመ ጊዜ በሁኔታው የበለጠ ተጠቃሚ መሆን የሚገባው ተከሣሽ ስለመሆኑ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ መሠረታዊ መርህ ያስገነዝበናል፡፡ በመሆኑም ተከሣሽ ያቀረበውን የመከላከያ ማስረጃ አሚዛን ውስጥ ስናስገባ ተከሣሹ በመኩንን ወ/የስ መታሰርም ሆነ መገደል የወንጀል ተገባሩ ተካፋይ ነው ለማለት አልቻልንም፡፡ በመኮንን ወ/የስ መታሰርና መገደል ወንጀል ግብረአበር ነው ተብሎ የቀረበበትን ክስ በተመለከተ የቀረበውን የልዩ ዐ/ሕግ ማስረጃ ያስተባበለ በመሆኑ ከዚሁ ክስ ነፃ ነው ብለናል፡፡

ከዚህ ቀጥለን ደግሞ አከልን ማቀበል አፍአዊ ውስጣዊ ጤንነት ላይ ጉዳት እንዲደርስ በማድረግ ፈገድ የወንጀሉ ተካፋይ ነው፣ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 416 ሥር የተመለከተውን ድንጋጌ በመተላለፍም ወንጀል ፈጽሞአል በማለት የቀረቡትን ክሶች እንመለከታለን፡፡

በቀለ ደምቢ እና ማቲያስ ተከሌ የተባሉትን የግል ተበዳዮች በሰጡት የምስክርነት ቃል መሣሪያ በታጠቁ ሰዎች ተይዘው ወደ ደርግ ጽ/ቤት ከመወሰዳቸው በፊት አተከሣሹ ቢሮ ተጠርተው ከቆዩ በኋላ ለአብዮታዊ መስጠታቸውን ገልጸዋል፡፡ እሰብቸው መኩንን የተባለው የግል ተበዳይ በተገንከር ቀርበ የምስክርነት ቃሉን ባይሰጥም፣ ተከሣሽ "ምስጥር" በማለት ጥቅምት 1 ቀን 1969 ዓ.ም. በቁጥር 103/69 ለአጠቃላይ የመረጃ ማመዘኛና ማከፋፈያ ክፍል በማለት በጻፈው ደብዳቤ ለ ስሙ ተመልክቶአል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ ተከሣሹ የኢ.ሠ.ፖ.ክ አባል ለመሆን በአቀረበው ማመልከቻ ድርጅቱን ከኢ.ሕ.አ.ፖ ሠርጎ ገቦችና ከመኢሶን ጀሌዎች መጠበቁን፣

...ኢ.ስን. ጂሴያችንም መነጠሩን የገለጸ በመሆኑ፣ ይሕ አባበሉ ምስክሮች ከሰጡት ቃል ጋር ተገናዝቦ ሲታይ ሰዎችን ያበበረው ከፖለቲካ አመለካከታቸው አንፃር መሆኑን ያስገነዝበናል፡፡ እነዚህ የገል ተበዳዮች በተከሣሹ ተበባሪነት ተይዘው ሲታበሩና ከሕግ ውጪ ሲመረመሩ በአካል ብቻ ሳይሆን በአእምሮአቸው ጭምር ጉዳት እንደደረሰባቸው አያጠራጥርም፡፡ ተከሣሹ እነዚህን ሰዎች በተመለከተ የቀረበበትን ማስረጃ አላስተባበለም፡፡ በመሆኑም በቀሰ ደምቢ አለባቸው መኮንን በተመለከተ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 281 /ሀ/ ሥር የቀረበበት ክስ ልዩ ዐ/ሕግ እንደ ከሰ አስረድቶበታል፡፡ ስለዚህ ጥፋተኛ ነው ብለናል፡፡

በመጨረሻም ራሱን ችሎ በቀረበው ክስ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 416 ሁለት ሰዎችን አስሮ አል የሚል ክስ ቢቀርብበትም ልዩ ዐ/ሕግ እንደከሰ ያስረዳበት ማቴዎች ተከሴን በተመለከተ ብቻ ነው ከና ሰሉ እንደመለከትነውም በዚህም ክስ ላይ ማስተባበያ አላቀረበም በመሆኑም ማቴዎስ ተከሉን እንዲታሰር በማድረጉ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 416 ስርም ጥፋተኛ ሊባል ይገባል ብለናል፡፡

ስናጠቃልለው ተከሣሹ ገዳዩን በተመለከተ ከቀረበበት ክስ በነፃ ሲሰናበት አካልን ማጉደል በሰናክ ወሰባ ኮነት ላይ ጉዳት ማድረስ እንዲሁም ሰውን ማሰር በተመለከተ በቀረበበት ክሶች ማለትም በወ/መ/ሕግ ቁጥር 281 /ሀ/ እና 416 አንቀጽ ሥር ጥፋተኛ ነው በማለት በወ/መ/ሕግ /ሥ/ሥ/ ቁጥር 149 /1/ መሠረት ወስኗል፡፡

ውሳኔ ነው በነበበ ከተሰማ በኋላ ከሣሽ እና ተከሣሽ የየበኩላቸውን የቅጣት ሀሳብ /አስተያየት/ ሰጥተዋል፡፡

ከሣሽ /ልዩ ዐ/ሕግ/ በውስጡ ሀሳብ ተከሣሽ ጥፋተኛ የተባለው በወ/መ/ሕግ ቁጥር 281 /ሀ/ አካልን በማጉደል እና በወ/መ/ሕግ ቁጥር 416 ሰውን ያለአግባብ ማሰር በሚለው ነው፡፡ ተከሣሹ እነዚህን ወንጀሎች የፈጸመው በሥልጣኑ ተመክቶ በመሆኑ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 81 /1/ /ለ/ መሠረት እንዲሁም እነዚህ ወንጀሎች ተደራራቢ ወንጀሎች በመሆናቸው በወ/መ/ሕግ ቁጥር 82 /1/ /ሀ/ መሠረት ቅጣቱ ከበድ እንዲወሰንበት እናመለክታለን፡፡ አለ፡፡

የተከሣሹ ጠበቃ ደግሞ ተከሣሽ ጥፋተኛ ብሎ የተወሰነበት የወ/መ/ሕግ ቁጥር 281 ና 416ን ተላልፏል በማለ ነው፡፡ የወ/መ/ሕግ ቁጥር 281 የቅጣት መነሻ 5 ዓመት ጽኑ ሥራት ሆኖ ከዚያ በላይም እንደሚሄድ የወ/መ/ሕግ ቁጥር 416 ደግሞ እንደሆነ ደግሞ ጣት

እስከ 5 ዓመት መድረስ በሚችል ጽኑ እሥራት ወይም የገንዘብ መቀጮ እንደሆነ አንገነዘባለን። ተከሳሽ ከዚህ በፊት የፈጸመው ወንጀል የለም። ይሕም ብቻ ሳይሆን ተከሳሽ ይሕን ተግባር የፈጸመው በነበረው አስገዳጅ ሁኔታ ጭምር ነው። ይሕ በምንም አይነት ታስቦር ሊታለፍ የማይቻል ሀቅ ነው። ምክንያቱም ፀረ-አብዮተኞች ተብለው በደርግ ዘመን መንግሥት ይገደሉ የነበሩ ግለ ሰቦች ይገደሉ የነበሩት በሕግ አስገዳጅነት ነው። ቅጣት ለክብደት ይገባል በማለት ልዩ ዐ/ሕግ ያቀረበው ሃሳብ ተቀባይነት ሊኖረው አይገባም። እግዚአብሔር አላደረገውም እንጂ እሣ ቸው በሆኑ ኖሮ /ልዩ ዐ/ሕጉ/ ያን ስልጣን በኖራቸው ሊሊ የሚያደርጉት ነገር ነበር ለማለት አልችልም። የወ/መ/ሕግ ቁጥር 82 ለቅጣት ማክበጃነት የተጠቀሰውም ያለአገባብ ነው። ፍ/ቤቱ ቅጣቱን በወ/መ/ሕግ ቁጥር 79 መሠረት ሊያቀለው ይገባል። ከዚህም በተጨማሪ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 67 መሠረት እና ከወ/መ/ሕግ ቁጥር 185 ጋር በማገናዘብ ቅጣቱ ሊቀል ስለሚገባ ተከሳሽ እስከሁን የታሰረበትን ጊዜ እንደበቂ ቅጣት በመቁጠር በነፃ ሊሰናበት ይገባል። እንዲሁም በወመ/ሕግ ቁጥር 70ም ለዚህ ጉዳይ አገባብነት ስሌለው ፍ/ቤቱ ለገንዘብ ውስጥ ሊያስገባው ይገባል። ብሎአል።

እኛም ከግራ ቀኙ ወገኖች የቀረቡትን የቅጣት አስተያየቶች ከትሩተኝነት ውሣኔው እና አገ ባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር አገናዝበን በመመርመር የሚከተለውን የቅጣት ውሣኔ ሰጥተናል።

የ ቅ ጣ ት ው ሣ ኔ

ተከሳሽ አጥፊ ሆኖ የተገኘው በወ/መ/ሕግ ቁጥር 281 /ሀ/ እና በቁጥር 416 ሥር ነው። በወ/መ/ሕግ ቁጥር 281 /ሀ/ ሥር አጥፊ ሆኖ ጸንቶበት የተገኘ ተከሳሽ ሊቀጣ የሚችለው ከአምስት አመት እስከ እድሜ ልክ ሊደርስ በሚችል ጽኑ እስራት ወይም ሁኔታው አጅግ ከባድ በሆነ ጊዜ በሞት ፍርድ ነው። የወ/መ/ሕግ ቁጥር 416 ደግሞ እስ አምስት ዓመት ሊደርስ በሚችል ጽኑ እስራት ወይም በገንዘብ መቀጮ እንደሚያስቀጣ ሕጉ ያመለክታል።

ስለ ወንጀል ሕግ መሻሻና ስለወንጀል አደራረጉ በተመለከተ በ1949 ዓ.ም በወጣው የኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ በጠቅላላ ክፍሉ በአንደኛ መጽሐፍ፣ በአንቀጽ አንድ፣ በምዕራፍ አንድ የተቀመጠው የመጀመሪያው ድንጋጌ /ቁጥር 1/ የሚያመለክተው ስለወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ ጠቅላላ ገብ ነወ

የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ገበ ስለጠቅላላው ተቅጦች ስርዓትን፣ ሰላምን፣ የመንግሥትንና የዜጎችን ጸጥታ መጠበቅና ማረጋገጥ ሲሆን፣ በጠቅላላው በወንጀለኞች ማስጠንቀቂያ፣ይሕ ማስጠንቀቂያ በቂ በልሆነበት ጊዜም የወንጀሎች መቅጫ፣ ማረሚያ እንዲሁም ከተፋቱ ከወንጀል እንደሚወገዱም ማደረጊያ እንደሆነ ነው ሕጉ የሚደነገገው፡፡ በመሆኑም በአዋሬ ላይ ቅጣት ለመወሰን የሚገባው ይሕ አጠቃላይ መርህ በመከተል እና ሌሎች ስለ ቅጣት አወሳሰን በተመለከተ በወንጀለኛ መቅጫ ሕጉ የተቀመጡትን ድንጋጌዎች መሠረት በማድረግ ነው፡፡ በአዋሬው ላይ የሚጣለው ቅጣት እስከምን ሆነ መጠን ከመወሰኑ በፊትም በሕጉ እንደተደነገገው ቅጣን ሊያቀሉ ወይም ቅጣትን ሊያከብዱ የሚችሉ ምክንያቶች ስለመኖር አለመኖራቸው ማጣራት ተገቢ ነው የሚሆነው፡፡

ወደያዝነው ጉዳይ ስንመለስ ልዩ ዐ/ሕግ ቅጣቱ ሊከብድ ይገባል በማለት ካቀረባቸው ምክንያቶች አንዱ ተከሣሽ አዋሬ ሆኖ የተገኘው በሁለት በተለያዩ የሩተኛ ድንጋጌዎች ስር ስለሆነ የወ/መ/ሕግ ቁጥር 82 ለዚሁ ጉዳይ አግባብነት አለው የሚለው ነው፡፡

የወ/መ/ሕግ ቁጥር 82 የሚያመለክተው የወንጀል ተግባር በተደራረበ ጊዜ የመደራረብ ጉዳይ ሁኔታ/ እንደ ቅጣት ማከበጃ ምክንያት ተደርጎ የሚወሰድ መሆኑን ነው፡፡በጥፋተኝነቱ ውሣኔ ላይ በገልጽ እንደተመለከተው ተከሣሽ አዋሬ ሆኖ የተገኘው በሁለት በተለያዩ የወንጀል ድርጊቶች ነው፡፡ አዋሬው የተከለባቸው ድንጋጌዎችም የራሳቸውን ቅጣት ወስነዋል፡፡ በመሆኑም ልዩ ዐ/ሕግ የወ/መ/ሕግ ቁጥር 82 ን በመጥቀስ ቅጣት እንዲከብድ መጠየቁ በአግባቡ ነው፡፡

ሁለተኛ ደረጃ እንደ ቅጣት ማከበጃ እንዲወሰድለት ያቀረበው ደግሞ ተከሣሽ ወንጀሉን የፈጸመው በስልጣኑ ተመክቶ በመሆኑ ለዚሁ ወንጀል አፈጻጸም የወ/መ/ሕግ ቁጥር 81/1/ ለ/ ተገቢነት አለው የሚል ነው፡፡

በመሠረቱ ተከሣሹ የተከሰሰው እና አዋሬም የገደለው በስልጣን ላይ በነበረበት ጊዜና ከሥልጣኑ ጋር በተያያዘ ሁኔታ ወንጀል ፈጽሞ በመገኘቱ ነው፡፡ ይሕም ማለት በወ/መ/ሕግ ቁጥር 81/2/ እንደተደነገገው የተከሣሹ በሥልጣኑ ተመክቶ ወንጀሉን መፈጸም እንደ ቅጣት ማከበጃ የሚወሰድ በይሆን፣ የወንጀሉን ተግባር ከደረሱት ነጥቦች አንዱ ነው፡፡ከዚህ የተነሣም ልዩ ዐ/ሕግ ይሕ ነጥብ በቅጣት ማከበጃነት እንዲያዝለት መጠየቁ በአግባብ ሆኖ አላገኘነውም፡፡

ቀጥለን የምንመለከተው ደግሞ በተከሣሹ ወገን የቀረበውን የቅጣት አስተያየት ምን እንደሚመስል ነው፡፡ ጠቅላላ የቅጣት ማቅለያ ምክንያቶች በወ/መ/ሕገ ቁጥር 79 በዝርዝር የተደመጡ ቢሆን ተከሣሹም ይሕንን ድንጋጌ በመጥቀስ ቅጣቱ እንዲቀልለት ጠይቋል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የወ/መ/ሕገ ቁጥር 67 እና ቁጥር 70/1/ሀ/ በመጥቀስም ቅጣቱ እንዲቀልለት በመጠየቁ የእነዚህን ድንጋጌዎች ይዘት ተከሣሹ ካረባቸው ምክንያቶች ጋር አጣምረን እንመለከታለን፡፡

በአርባጭ ልዩ ዐ/ሕገ በተከሣሽ ላይ የቀደመ የሪተንነትም ሆነ የቅጣት ሪከርድ ባለመቀረቡ የተከሣሹ ያለፈ ጊዜ ታሪክ መልካም እንደሆነ መገመት ይቻላል፡፡ ይሕ መስፈርት በወ/መ/ሕገ ቁጥር 79/1/ሀ/ የተመለከተ ቢሆንም፤ በቻውን ግን ለቅጣት ማቃለያነት ሊያገለግል አይችልም፡፡ ተከሣሹ ያጠፋው በአውቀቱ መጉደል፣ በለማወቅ በመነፈስ ልልነት ወይም በልታበበና በድንገተኛ አጋጣሚ ባለመሆኑ ስበር መረጋገጥ አለበት፡፡ ተከሣሹ በዚህ ረገድ ያቀረበው የተጠበቀ ነገር የለም፡፡ የወ/መ/ሕገ ቁጥር 67ም የሚያመለክተው ፍጹም ቢሆን መገደድ ወንጀል ስለተሠራ ተከሣሽ ቢሆን በዚህ ድንጋጌ አበባል በቂ ማስረጃ ያቀረበ ተከሣሽ የሚጠይቀው ቅጣት እንዲቀልለት ብቻ ባይሆን፤ ከነጭራሹ በነፃ እንዲለቀቅም ጭምር ነው፡፡

ተከሣሹ ይህንኑ ድንጋጌ መሠረት በማድረግ ቅጣት እንዲቀልለት ቢጠይቅም፤ እንዳክለከል በተባለ ጊዜ ወንጀሉን የፈጸመው ፍጹም የሆነ የመገደድ ተገበር ስለተደረገበት ስለመሆኑ በመከላከያ ማስረጃው አላስረዳም፡፡

በመሠረቱ ቅጣትን የሚያቀሉ ምክንያቶች ቀርበዋል፡፡ ለማለት የሚቻለው ሕጉ ስለተጠቀሰ ብቻ አይደለም፡፡ በሕጉ የተቀመጡትን መስፈርቶች ሊያሟሉ የሚችሉ እውነታዎች /ጠበቂ ነገሮች/ ማቅረብ የግድ ነው፡፡ ተከሣሹ ለቅጣት ማቃለያነት ያገለግሉኛል በማለት ያቀረባቸው ምክንያቶች ያለበታቸው ከመሆናቸውም በላይ በማስረጃም የተደገፉ አይደሉም፡፡ በደርግ ዘመነ መንግስት ይገደሉ የነበሩት ሰዎች በሕገ አስገዳጅነት ስለመገደላቸው የቀረበ ማስረጃ ባለመኖሩ በቀረበበት ክስ መባሉ እንደምክንያትነትም መልስ ይህን ምክንያት ማቅረቡም ተገቢነት ያለው አቀራረብ ሆኖ አላገኘነውም፡፡

ዘከሉ ገልባጭ

በመጨረሻም ተከሣሽ ቅጣትን ሊያቀሉ የሚችሉ ምክንያቶች አቅርበዋል ለማለት አልቻልንም።

ከላይ የልዩ ዐ/ሕግ የቅጣት ማክበጃ ምክንያቶች እና የተከሣሹ የቅጣት ማቃለያ አስተያየት ተመልክተናል። እነዚህን መሠረት በማድረግ የቅጣቱን መጠን ለመወሰን ደግሞ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 86 የተቀመጡትን መስፈርቶች እንመለከታለን። ይኸውም የተከሣሹን የግል ሁኔታዎች፣ የፈጸመው ጥፋት ከባድነትና የአፈጻጸሙን ሁኔታዎች ጥፋተኛ ከተባለባቸው ወንጀሎች ጋር አገናዝበን እናያለን።

ከፍ ብሎ እንደገለጽነው በተከሣሹ ላይ የቀረበ የቀደም የቅጣት ሪከርድ ባለመኖሩ ያለፈው የሕይወት ታሪኩ መልካም እንደሆነ ገምተናል። ለማቅለል ያነሣቸው ምክንያቶች ያበቡ ዓሊማ በጥፋተኝነት ውሣኔው ላይ የተገለጸ ስሆን የተከታሪነቱ መጠን ስንመለከት ግን የፈጸመው ጥፋት ከባድ ከሚባሉት ውስጥ የሚመደብ አይደለም። የወንጀሉ አፈጻጸም የከፋ አደገኛ በሆነ ደረጃ ያሣያል የሚባል አይደለም። በመሆኑም ልዩ ዐ/ሕግ ያቀረበው የቅጣት አስተያየት እንዲሁም ከፍ ብሎ የተቀመጡትን ሁኔታዎች ግምት ውስጥ በማስገባት ጥፋቱን ይመጥናል ብለን ያመንበትን ቅጣት ወስነናል። በዚህም መሠረት ተከሣሽ በዚሁ ጉዳይ የታሰረበት በሙሉ ታስቦለት በስምንት አመት ጽኑ እስራት እንዲቀጣ ወስነናል።

በአገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴር የማረሚያ ቤቶች አስተዳደር የማዕከል ማረሚያ ቤት በውሣኔው መሠረት ተፈጻሚ ያስፈጽም ዘንድ ይጻፍለት። መዝገቡ ወደ መ/ቤት ይመለስ።

ት እ ዛ ዝ

ተከሣሽ የተወሰነበት የጽኑ እስራት ቅጣት በመሆኑ በወ/መ/ሕግ ቁጥር 122 ሥር የተመለከቱት ሕዝባዊ መብቶች እንዲሻር አዘናል። የመሻሩ ጊዜ የሚቆየው /የሚጸናው/ ተከሣሽ እስሩን ጨርሶ ከተፈታ ለስድስት አመት ነው።

የዳኞች ፊርማ፡— ሐጎስ ወልዱ
ሰዒድ መሐመድ
ውብሸት ከበሩ

12/1/96

ትክክለኛ ግልባጭ

13-1-96

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

952/89 ሐምሌ 6 91

ለማዕከል ማረሚያ ቤት

<u>አዲስ አበባ::</u>

ዶ/ር ገረመው ደበሌ በተከሰሰበት የዘር ማጥፋት ወንጀል ክስ ክርክር ጉዳይ ተከሣሽ ጥፋተኛ ሆኖ ስለ ተገኘ በዚህ ጉዳይ ከዚህ በፊት የታሰረበት ጊዜ ሳለ ታስቦለት በ8 ዓመት /ስምንት ዓመት/ጽኑ እሥራት እንዲቀጣ የፌ.ከ.ፍ/ቤት 25ኛ ወ/ችሎት ሐምሌ 5 ቀን 1991 ዓ.ም.በዋለው ችሎት ውሳኔ ሰጥቷል::

ስለዚህ የእስራቱን ጊዜ ተቆጥረው እንዲያስፈጽሙ ፍ/ቤቱ አዟል::

የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

217

Others

Post Conviction matters

የወ/መ/ቁጥር 952/89

11/01/96 ዓ.ም

ለፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት

6ኛ ወንጀል ችሎት

አዲስ አበባ

ከሳሽ --------- ልዩ አቃቤ ሕግ

ተከሳሽ -------- ዶ/ር ገረመው ደበሌ

ጉዳዩ:- የውሳኔ ግልባጭ ስለማግኘት

በከሳሽ ልዩ አቃቤ ሕግ እና በተከሳሽ በኔ በዶ/ር ገረመው ደበሌ መካከል በዚሁ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 952/89 በነበረው የወንጀል ክስ ፍ/ቤቱ የሰጠውን ውሳኔ ለማስረጃነት ስለምፈልገው ተገልብጦ እንዲሰጠኝ አመለክታለሁ::

አመልካች

ዶ/ር ገረመው ደበሌ

11/1/96

ለመዝገብ ቤት

41335

ዮሴፍና አበራ
YOSEPH AND ABERRA
የሕግ አማካሪዎችና ጠበቆች
Attorneys And Counselors At Law

የፖ.ሣ. ቁ P.O.Box 70163 ስልክ ቁ Tel. 511222

የወንጀል መ.ቁ. 952/89፤
ሐምሌ 15 ቀን 1991 ዓ.ም.

በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ፣
ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት፣
2ኛ ወንጀል ችሎት፤
አዲስ አበባ::

ከሣሽ፦ .... ልዩ ዐቃቤ ሕግ::
– በ –
ተከሣሽ፦ .... ዶክተር ገረመው ደበሌ::

የይግባኝ መጠየቂያ ማመልከቻ::

በከሣሽ በልዩ ዐቃቤ ሕግ እና በተከሣሽ በዶክተር ገረመው ደበሌ መካከል የነበረውን የወንጀል ክርክር በመመርመር የተከበረው ፍርድ ቤት ሐምሌ 5 ቀን 1991 ዓ.ም. በዋለው ችሎት በሰጣቸው የጥፋተኛነትና የቅጣት ውሣኔዎች ቅር ስለተሰኘን ይግባኝችንን ማሰማት እንችል ዘንድ የወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ. 187/1/ በሚያዘው መሰረት የሁለቱም ውሣኔዎች ትክክል ግልባጮች እንዲሰጡን ለተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እናመለክታለን::

ተከሣሽ

የተከሣሽ ጠበቆች፤

1ኛ/ ዮሴፍ ገብረእግዚአብሔር /አቶ/

2ኛ/ አበራ ጣሰው /አቶ/

ከወ.ጠ.ቤት
የተጠየቀው ግልባጭ
ተሰጥቷል.
19/11/91

ዮሴፍና አበራ
YOSEPH AND ABERRA
የሕግ አማካሪዎችና ጠበቆች
Attorneys And Counselors At Law
የፖ.ሣ. ቁ 70163
P.O.Box
ስልክ ቁ 511222
Tel.

የወንጀል መ.ቁ. 952/89፤
ሐምሌ 15 ቀን 1991 ዓ.ም.

በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ፣
ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት፣
2ኛ ወንጀል ችሎት፤
አዲስ አበባ::

ከሣሽ:- .... ልዩ ዐቃቤ ሕግ::
– በ –
ተከሣሽ:- .... ዶክተር ገረመው ደበሌ::

የይግባኝ መጠየቂያ ማመልከቻ::

በከሣሽ በልዩ ዐቃቤ ሕግ እና በተከሣሽ በዶክተር ገረመው ደበሌ መካከል የነበረውን የወንጀል ክርክር በመመርመር የተከበረው ፍርድ ቤት ሐምሌ 5 ቀን 1991 ዓ.ም. በዋለው ችሎት በሰጣቸው የጥፋተኛነትና የቅጣት ውሣኔዎች ቅር ስለተሰኘን ይግባችንን ማሰማት እንችል ዘንድ የወ.መ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ. 187/1/ በሚያዘው መሰረት የሁለቱም ውሣኔዎች ትክክል ግልባጮች እንዲሰጡን ለተከበረው ፍርድ ቤት በትሕትና እናመለክታለን::

ተከሣሽ

[signature]

የተከሣሽ ጠበቆች፤

1ኛ/ ዮሴፍ ገብረእግዚአብሔር /አቶ/

[signature]

2ኛ/ አበራ ጣሰው /አቶ/

[signature]

በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽ/ቤት
Federal Democratic Republic of Ethiopia
Office of the Special Public Prosecutor

ቀን Date 06-11-91

ቁጥር Ref. No. [illegible]

ለፌዴራል ከፍ/ፍ/ቤት

አዲስ አበባ

የወ/መ/ቁ 952/89

የል/ዐ/ሕ/ወ/መ/ቁ 109/85

በከሳሽ ልዩ ዐቃቤ ሕግና በተከሳሽ ደ/ር ገረመው ደበሌ መካከል በነበረው የወንጀል ክርክር ጉዳይ ሐምሌ 5 ቀን 1991 ዓ.ም. በተሰጠው የጥፋተኛነት እና የቅጣት ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያለን ስለሆነ ይግባኝ ለማቅረብ እንድንችል መዝገቡ ተገልብጦ እንዲሰጠን እናመለክታለን::

ከሠላምታ ጋር

ዩሱፍ ኪሮስ
ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ፋክስ ቁጥር Fax No. 550574 ☎ 6842 ☎ 55-34-00 አዲስ አበባ - ኢትዮጵያ Addis Ababa - Ethiopia

የወ/መ/ቁጥር .952/89.........

....3/11/... ቀን 1992...ዓ.ም

ለልዩ ዐቃቤ ሕግ

<u>አዲስ አበባ</u> ፤

በከሣሽ ዐቃቤ ሕግ እና በተከሣሽ ...[illegible]... መካከል ስላለው የ.........[illegible]... ወንጀል ክስ ጉዳይ ...ኛ ወንጀል ችሎት በ.5/11/..ቀን 1992..ዓ.ም በሰጠው ውሣኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ እንዲሰጣችሁ በጠየቃችሁት መሠረት የውሣኔው ትክክል ግልባጭ .14. ገጽ ከዚህ ጋር አባሪ አድርገን እየላክን ቅሬታችሁን አዘጋጅታችሁ ከውሣኔው ግልባጭ ጋር ተመልሰ እንዲቀርቡልን እናስታውቃለን::

3/11/92

3-11-92

4/11/92

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የልዩ ዐቃቤ ሕግ ጽ/ቤት
Federal Democratic Republic of Ethiopia
Office of the Special Public Prosecutor

ቀን 19-4-91
Date

ቁጥር ል5/283/91/00
Ref. No.

20/04/91

ለፌዴራል ከ/ፍ/ፍ/ቤት
2ኛ ወንጀል ችሎት
አዲስ አበባ

ከሳሽ ልዩ ዐቃቤ ሕግ
ተከሳሽ ዶ/ር ገረመው ደበሌ

በተከሳሹ ላይ ላቀረብነው ክስ ያሉንን የፅሁፍ ማስረጃዎች ከዚህ መግለጫ ጋር እናቀርባለን::

1. ተከሳሹ ጥር 29 ቀን 1973 ዓ.ም. የኢ.ሠ.ፓ.አባል ለመሆን ባቀረቡት የሕይወት ታሪካቸው ገፅ 9 ላይ "ለአብዮቱ ያደረጉትን አስተዋፆኦ በሚል " መጠየቅ ላይ የቄራዎች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ሆነው በሰሩበት ጊዜ የፓለቲካ ብድኑን ለማጥፋት የተነደፈውን አጠቃላይ ዕቅድ ተቀብለው በድርጅቱ የነበሩ የፓለቲካ ትስስሩ አባላትን መመንጠራቸውን በመግለፅ ያሰፈሩት ሲሆን ተከሳሹ የፈፀሙትን ድርጊት አብዩቱን ለመጠበቅ የተደረገ በመሆኑ የኢ.ሠ.ፓ.አ.ኮ. አባል እንዲሆኑ ድጋፍ የሰጧቸው በወቅቱ የነበሩ ከፍተኛ የመንግስት ባለስልጣናት አረጋግጠውላቸዋል:: እነዚህ ሰነዶች በልዩ ዐቃቤ ሕግ ማስረጃነት የቀረቡት ምስክሮች የሰጡትን ቃል የሚያጠናክሩ ሲሆኑ ከዚህ የምንረዳው የድርጅቱ ሠራተኛ የነበሩ የፓለቲካ ትስስሩ የነበራቸው ሰዎች የሚያዙት የሚገደሉት በተከሳሹ አባሪነት መሆኑን ነው::

የልዩ ዐቃቤ ሕግ
ልዩ ዐቃቤ ሕግ

ፋክስ ቁጥር 55 06 73
Fax No.
✉ 6842
☎ 55-34-00
አዲስ አበባ - ኢትዮጵያ
Addis Ababa - Ethiopia

16 ጥቅምት 1996

Federal Democratic Republic of Ethiopia
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት
<u>አዲስ አበባ</u>

ጉዳዩ:- <u>የፍርድ መዝገብ ቅጂ ስለመጠየቅ</u>፤

የልዩ-ዓቃቤ ህግ በሰው ዘር ማጥፋት ወንጀል ክስ መስርቶባቸው የነበሩት ዶ/ር ገረመው ደበሌ የተወሰነባቸውን የፍርድ ጊዜ ፈፅመው ከወጡ በኋላ ኮሜሳ (*COMESA*) በተባለው ክፍለ አህጉራዊ ድርጅት ውስጥ ተቀጥረው መሥራታቸውንና የተቀጠሩበት ቦታ የሚያስገኝላቸውን አንዳንድ መብቶችና ከለላዎች ማግኘታቸውን በመቃወም የአዲስ አበባ የደርግ አፈናና ጭፍጨፋ ተሰቃዮች ሰብዓዊ መብት ሊግ ተቃውሞ በማቅረብ ላይ ይገኛል::

የተቃውሞው መነሻ ተከሳሹ ፍርዳቸውን ጨርሰው ከወጡበት ቀን ጀምሮ ለሦስት ዓመታት በተወሰኑ መብቶቻቸው ላይ ገደብ ተጥሎ እያለ ኮሜሳ ውስጥ ተቀጥረው የከለላ (*Immunity*) ተጠቃሚ መሆናቸው የተሰጠውን ፍርድ የሚጻረር ነው የሚል ነው::

ስለዚህ ሊጉ ለሚያቀርበው ተቃውሞ አቋም ለመያዝም ሆነ ውሳኔ ለመስጠት ይቻል ዘንድ የቀረበባቸውን <u>ክስና</u> የተወሰነባቸውን <u>ውሳኔ</u> <u>ይዘት</u> ማወቅ አስፈላጊ በመሆኑ የክስ መዝገባቸው የወ/መ/ቁ.952/89 ፎቶ ኮፒ ተደርጎ እንዲላክልን እየጠየቅን ለግንዛቤ ይረዳዎ ዘንድ የሊጉን ተቃውሞ አንድ ገፅ ፎቶ ኮፒ በአባሪነት ያያያዝን መሆኑን እንገልፃለን::

ከሠላምታ ጋር

Mengesa

የአዲስ አበባ የደርግ አፈናና ጭፍጨፋ
ተፋራጆች ሰብአዊ መብት ሊግ
ስልክ 110428
553400 Ext 199
ፖ.ሳ.ቁ

HUMAN RIGHTS LEAGUE
FOR
THE VICTIMS OF RED TERROR
Addis Ababa
P.O.Box-
Tel - 110428
553400 Ext 199

1st September 2003
Ref. No. HRVRT/AA/747/2003

You're Excellencies,

RE: SOLIDARITY AGAINST GENOCIDES

We would like to present our compliments to your Excellencies and to refer to Dr. Geremew Debelie's (Brutal Military regime's Minister of Agriculture of Ethiopia, with outstanding genocide track record) appointment as the director of Leather and Leather Product Institute (LLPI) of the Common Market for Eastem and Southem Africa (COMESA).

The Human Rights League for the Victims of Red Terror was established following the fall of the brutal Military (Derg) regime to bring the cases of millions of Ethiopians massacred by Derg Officials to justice. Accordingly several officials of the Military-Derg regime have been brought to trial. Dr. Germew Debelie is among the vanguard proponents of the Military-Derg govemment and chief executer of its brutal move against human race known to the whole world as Red Terror Campaign and/or the second Nuremburg. The Special Prosecutor of Ethiopia in collaboration with our League has accused Dr. Germew Debelie of committing genocide crime among other culprits. The case was presented to and tried by the Federal High Court of Ethiopia 2nd Criminal Bench, under Criminal File no. 952/89.

Dr. Germew was found guilty of genocide, the worst intemational crime in human history, and sentenced to several years of rigorous imprisonment by the Federal High Court of Ethiopia 2nd Criminal Bench in its deliberation of 12th July 1999. More over the court stripped the convict of all his civil right including the right to elect, be elected, be witness and be guarantee. The Special Prosecutor and our League however, appealed to the Federal Supreme Court claiming that the penalty given is by far less to the crime committed by the criminal by any standard and are still following the case seriously.

To our amazement we heard that Dr. Germew has been appointed as the director of COMESA Leather and Leather Product Institute (LLPI) during the Parliamentary Deliberation of Ethiopian House of Peoples Representatives of 1st July, 2003. In the same deliberation we also heard that Dr. Geremew is given a diplomatic immunity against the intemational law and norms pertinent to genocide criminals.

This news has deeply frustrated not only the League but also millions of Ethiopians who are parents, sisters, brothers and relatives of victims of the Military-Derg's Red Terror Campaign designed, orchestrated and executed by key convicts like Dr. Geremew Debelie. The Ethiopian people are more astonished and frustrated to witness an international organization like COMESA to appoint a convict of Intemational Crime without verifying his criminal track records.

Moreover we also learnt that Dr. Geremew misrepresented himself and deceived COMESA by claiming himself as a current Minister of Agriculture while applying to the position. We are also amazed to learn that Dr. Geremew did not even qualify to the post and hence was not short listed. In fact the COMESA secretariat had short listed only Mr. Kebede Amedie from Ethiopia. In view of the above we strongly believe that Dr. Geremew is ineligible both morally and legally to be an international civil servant let alone to be appointed as a director.

Neverthless, we are happy to note that the House of People Representatives seriously deliberated on the issue and his Excellency Seyoum Mesfin, Minster of Foreign Affairs reacted by reconfirming that he will take up the case seriously. We as well believe that COMESA did not deliberately appointed Dr. Germew Debelie knowing all this facts, although it failed to verify his criminal track records before appointing him. Therefore on behalf of the Human Rights League for the Victims of Red Terror and in the name of Millions of Ethiopians; parents, sisters, brothers and relatives of victims of Red Terror we would like to bring to your immediate attention and request your Excellencies, COMESA Secretariat and COMESA member States to take the necessary corrective measure.

We also would like to call up on and request all concerned national and international organizations, governments, institutions, civil societies, prominent individuals to lobby and exert pressure on concerned decision making bodies to reconsider the appointment of Dr. Germew Debelie, genocide criminal, and join our campaign against crimes of genocide. We have attached some relevant support documents for your further references.

Please accept sir, the assurance of our highest regard.

Faithfully yours

Chairman
On behalf of the League

Addressed To:

- His Excellency Meles Zenawi , Prime Minister of Ethiopia
- His Excellency Germa W/Giorgis, President of Ethiopia
- His Excellency Seyom Mesfin, Minister of Foreign Affairs of Ethiopia
- His Excellency Sofian Ahmed, Minister of Finance and Economic Development of Ethiopia
- His Excellency Girma Birru, Minister of Trade and Industry, Ethiopia
- His Excellency Secretary General, African Union
- His Excellency Secretary General, Economic Commission for Africa
- His Excellency Secretary General, COMESA
- His Excellency The Judge President, COMESA Court of Justice
- Excellencies Ambassadors/ High Commissioners of COMESA Member Sates
- Excellencies Ambassadors/ High Commissioners of Concerned Governments
- Excellencies Prominent Authorities and Individuals of the Africa and the rest of the World
- Excellencies COMESA/LLPI Board Directors

  Addis Ababa

- Concerned National and International Organizations
- Concerned Governments of the World
- Excellencies Prominent Authorities and Individuals of Africa and the rest of the World
- Electronic and printed Medias of Mass Communications

952/89

ጥቅምት 20 96

ለኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ለውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር

<u>አዲስ አበባ</u> ፡

<u>ጉዳዩ</u>:- የልዩ ዐቃቤ ሕግ በሰው ዘር ማጥፋት ወንጀል ክስ መስርቶባቸው የነበሩት ዶ/ር ገረመው ደበሌ የቀረበባቸውን ክስ እና የተወሰነባቸውን ውሣኔ ፎቶ ኮፒ ተደርጎ እንዲላክልን በሚል በቁጥር መ22/5/96/በ16/2/96 ዓ.ም የተፃፈው ደብዳቤ በ19/2/96 ዓ.ም ደርሶናል::

ስለዚህ በደረሰን ጥያቄ መሠረት ፍ/ቤቱ ሐምሌ 5 ቀን 1991 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠውን ውሣኔ ተከትሎ ገልባጭ 14 ገጽ እና የልዩ ዐቃቤ ሕግ የክስ ማመልከቻ ኮፒ ከ፲ 6 ገጽ በድምሩ 20 ገጽ ከዚሁ ሸኚ ደብዳቤ ጋር አያይዘን የላክን መሆኑን እንገልፃለን::

20/02/96

20/02/96